BÜTÜN ŞİİRLERİ

RÜBÂB-I ŞİKESTE

TEVFİK FİKRET

ORİJİNAL METİN · SÖZLÜK

AKÇAĞ

4. Baskı

RÜBÂB-I ŞİKESTE

TEVFİK FİKRET

4. BASKI

AKÇAĞ

RÜBÂB-I ŞİKESTE
Tevfik FİKRET

Yayına Hazırlayanlar:
Prof. Dr. İbrahim Tüzer
Dr. Selçuk Atay

Akçağ Yayınları: 1395
Türk Klasikleri / Şiirler: 25

ISBN
978-605-342-308-9

4. Baskı / Ankara 2023

Kültür Bakanlığı Yayıncılık Sertifika No: 44397

İçeriği ile ilgili tüm hukuki
sorumluluk yayına hazırlayanlara aittir.

© Akçağ Yayınları 2023
Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak Akçağ Yayınları'na aittir. İzinsiz kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Baskı: HİRA Grup Matbacılık
İvedik atb. Sitesi 1514 cd. No.4
Yenimahalle, Ankara

AKÇAĞ BASIM YAYIM PAZARLAMA A.Ş.
Saraykent Sanayi Sitesi, Saray Mah. 52. Sok. No:23
Kahramankazan - ANKARA

Tel. 0 312 432 17 98-433 86 51
Fax. 0 312 432 28 52

www.akcag.com.tr
akcag@akcag.com.tr

BÜTÜN ŞİİRLERİ
CİLT 1

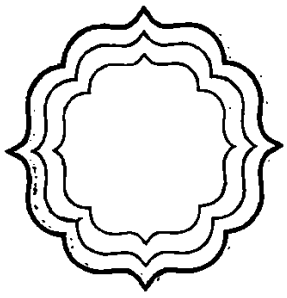
RÜBÂB-I ŞİKESTE

TEVFİK FİKRET

ORİJİNAL METİN - SÖZLÜK

Yayına Hazırlayanlar:

AKÇAĞ

İÇİNDEKİLER

RÜBÂB-I ŞİKESTE 1312-1324 21

KÂRİ'LERİME 23

SÜHÂ VE PERVÎN "Hayâl-Hakîkat" 25

ZEKÂ 43

BALIKÇILAR 47

NESRİN 51

SEZÂ 57

HASTA ÇOCUK 61

TECDÎD-İ İZDİVÂC 63

KÜÇÜK AİLE 67

KENAN 69

HASAN'IN GAZÂSI 71

KAMÎS-İ YÛSUF 83

VÂLİDE 85

VERİN ZAVALLILARA! 87

RAMAZAN SADAKASI 89

SAHÂYİF-İ HAYÂTIMDAN 91

TEFELSÜF 93

RESİM YAPARKEN 95
TEFEKKÜR 97
BELKİ, HAYIR! 99
ÂŞİYÂN-I DİL 101
KENDİ KENDİME: 103
RÛH-I EŞ'ÂRIM 105
DERD-İ NİHÂN 107
VAGONDA 109
BİR AYYAŞIN KARŞISINDA 111
BERF-İ ZERRÎN 113
BAHÂR-I MAĞMÛM 115
EN FERAHLI GÜNÜM 117
BEYAZ YELKEN 119
HÂB-I GİRÎZÂN 121
HAYÂL-İ HODBÎN 123
ENÎN-İ GAM 125
ÖKSÜZLÜĞÜM 127
MEHD-İ ÂMÂLİM 129
UKDE-İ HAYÂT 131
YAŞADIKÇA 133
GAYYÂ-YI VÜCÛD 135
AKŞAM 137
UFK U HİLÂL 139
PERÎ-İ HAZÂN 141
YAĞMUR 143
KARLAR 145
MİHR-İ ZEMHERÎR 147
HEYKEL-İ GİRYÂN 149
FENER 151
NİNNİ 153
ZAVALLI HASTA 155

SARHOŞ 157
BALIKÇILAR 159
AŞK U FİRÂK 161
ZERRİŞTE 163
İLELEBED 167
BAHARDA 169
SENİNLE 171
SEN OLMASAN 173
BİRLİKTE 175
ÖMR-İ MUHAYYEL 177
KRİZANTEM 179
LEYL-İ VEDÂ 181
BİR HİCRÂN-I MUVAKKATTEN SONRA 183
ŞEKVÂ-YI FİRÂK 185
RESMİNİ YAPARKEN 187
SÜKÛN İÇİNDE 189
FİRÂK U TELÂKİ 193
DİNLE, RÛHUM... 195
PERÎ-İ ŞİʼRİME 197
LA DANSE SERPANTİN 197
BİSİKLET 203
SÜS 205
FIRSAT YOLUNDA 209
TESÂDÜF 211
İKİNCİ TESÂDÜF 213
SON TESÂDÜF 215
BÜTÜN BİR SERGÜZEŞT 217
ÇİRKİN 219
PERDE-İ TESELLÎ 221
BU DA BİR EMEL 223
EY HÂB! 225

NÂDİM-İ HAYÂT 227
TOPRAK 229
NE İSTERİM? 231
BİR ÂN-I HUZÛR 233
YEŞİL YURT 235
BİR MERSİYE 237
BERÎD-İ ÜMÎD 241
MÂİ DENİZ 243
HALÛK İÇİN 245
HALÛK'UN SESİ 247
HALÛK'UN BAYRAMI 249
HALÛK'A: 251
YİNE HALÛK 253
YARIN 255
YAŞAMAK AŞKI 257
İNANMAK İHTİYÂCI 259
SABAH EZANINDA 261
RAMAZAN 263
SABÂH-I IYD 265
ŞEHİTLİK'TE 267
ASKER GEÇERKEN 271
KILIÇ 273
KÖYÜN MEZARLIĞINDA 275
TEŞRÎK-İ MELÂL 277
KAHKAHA-İ YE'S 279
BUDA 281
KUTBA DOĞRU 283
ZAVALLI "EVET" 285
RAKÎBE 287
ŞÂİRİN ÇUBUĞU 289
BÜYÜK İKRÂMİYE 291

PARA VE HAYAT 297
BİRAZ ÜMÎD 299
HANDE-İ BÛM 301
TİMSÂL-İ CEHÂLET 305
HEYKEL-İ SA'Y 307
SON NAĞME 309

HALÛK'UN DEFTERİ'NDEN 311
HAYÂT 313
KOCAMAN SÂATE: 315
İZLER 317
DÜN GECE 319
SABAH OLURSA 323
MÂZÎ... ÂTÎ 325
CEVAB 327

HEMŞİREMİÇİN 329
HEMŞİREM İÇİN 331

SİS - RÜCÛ 337
SİS 339
RÜCÛ 345

BİR LÂHZA-İ TE'AHHUR 347
BİR LÂHZA-İ TE'AHHUR 349

MİLLET ŞARKISI 351
MİLLET ŞARKISI 353
VATAN ŞARKISI 357
BİR GÜFTE 359
DÂR'Ü-L MU'ALLİMÎN MARŞI 361
KİTÂBE 363

ÂHENG-İ TESÂVÎR 365
FUZÛLÎ 367
CENÂB 371
NEDÎM 373
ÜSTAD EKREM 379
NEF'Î 381
HÂMİD 385

ÂVENG-İ ŞÜHÛR 387
ÂVENG-İ ŞÜHÛR 389

ESKİ ŞEYLER 1304 - 1313 413
ESKİ ŞEYLER 415
ÂŞİYÂN-I PEDER 417
GEÇMİŞTE 419
Şİ'R-İ PERİŞÂN 421
İKTİRÂB 423
SUBH-I BAHÂRÂN 427
TULÛ'A KARŞI 433
DOKUNDUN HİSSİME 435
ÇİÇEKLER İÇİNDE 439
EŞ'AR-I MUHABBETTEN 441
TERENNÜM 443
ŞÜKÛFE-İ YÂR 445
SEVDÂ-YI Şİ'R 447
HÜCRE-İ ŞÂİR 449
MÜSSE İÇİN 451
NİJAD'A: 455
EY KIZ! 457
BİR LEVHA İÇİN 459
BİR YAZ LEVHASI 461

HAYÂL-İ ZÂİR 465
NAKŞ-I NÂZENÎN 467
ÂŞİYÂNE-İ LÂL 469
BİR TABLO 471
BİR SABÂH İDİ... 473
AYRILMAM 475
SENİN YERİNDE 477
NEŞ'ESİZ 479
GİRYE-İ HÜSRÂN 481
ANLAŞILMASIN 483
BAHÂR-I TERÂNE-DÂR 485
EY YÂR-I NAGAM-KÂR! 487

ALFABETİK FİHRİST 489

BİRKAÇ SÖZ

Türk şiirinde metafizik bunalımlarını, varlık algısından kaynaklanan bireysel trajedilerini, ferdî huzursuzluğunu şiirine konu eden bir şair olarak Tevfik Fikret, üzerine çok söz söylenen, şiirleri üzerine çok konuşulan isimlerin başında gelmektedir. İçerisinde yer aldığı Servet-i Fünûn döneminin de ayırıcı bir özelliği olarak dilinin süslü ve anlaşılmayı güçleştirecek terkiplerle dolu olması şairin günümüzde bütünlüklü bir biçimde okunup hakkıyla bilinmesine engel olmaktadır. Elinizdeki çalışma, bu engelin ortadan kaldırılmasına yönelik bir katkı sağlamak üzere hazırlanmıştır.

Serveti-i Fünûn Dönemi Türk Edebiyatı sanatkarlarının, şiir dili ele alındığında anlaşılması zor bir dili tercih etmiş olmaları ve kendilerinden evvel Tanzimat Dönemi'yle başlamış olan dilde sadeleşme bahsine uzak kalmaları sıklıkla işaret edilir ve bu durum, çoğu zaman da eleştirilir. Ancak özellikle Fikret söz konusu olduğunda bunun temel sebepleri vardır. Bunlardan biri her şairin kendi şiir görüşü, kendi şiir anlayışı ve poetikasının var olabileceği düşüncesi ise diğeri de bu sanatkârların varlık algısıdır. Şiir dili ya da bir şiirin oluşum evreleri söz konusu edildiğinde şairin benimsemiş olduğu dilin, medeniyetin, dünyanın, varlığın algısı ve bu algı evreni içerisinde sanatkârın kendini nasıl konumlandırdığının mutlaka anlaşılması gerekir. Çünkü şiir, doğrudan tasnif edilebilecek, genel geçer kabullerle sınıflandırmaya tabi tutulacak, üzerine farklı bakış açıları getirmeden konuşulacak bir tür değildir.

Şairin çepeçevre sarılı olduğu varlık âlemini algılama biçiminin edebiyatımızda derinlikli bir tarzda ortaya konduğu metinler, Servet-i Fünûn dönemine denk gelir. Tanzimat döneminde de bunun ilk örneklerini veren sanatkârlar olmuştur. Şinasi'nin *Münacaat*'ında kısmen fakat öncesinde Âkif Paşa'nın *Adem Kasidesi*'nde ise bütünlüklü bir biçimde aynı endişeyle birlikte, benzer bir krizin dile getirilmiş olduğu ortadadır. Tanzimat'la birlikte girilen medeniyet değişikliğinin meydana çıkardığı trajedi, Akif Paşa ve Şinasi'de kendini kelimelerin ilk anlam değerleri üzerinden ve klasik edebiyat gelene-

ğine bağlı kalan bir retorik ile ortaya koymuştur. Abdülhak Hâmid Tarhan, bu hususta işaret edilmesi gereken diğer önemli bir isimdir. Onu şiire metafizik algıyı, problemleri, tereddütleri getiren ilk isim olarak değerlendirebiliriz. Hâmid, kendindeki metafizik sıkıntıyı şiir dili üzerinden ortaya koyarken; nesnelere, nesnelerin tasnifine, vasıflandırılmasına, isimlendirilmesine çok önem vermiştir. Servet-i Fünûn'a gelindiğinde ise özellikle Fikret bunu, kelimelerin ikinci, üçüncü anlam değerleri üzerinden işarete çalışmış; bu durumu daha ileriye götürerek duygu değerlerinin imgeler aracılığıyla doğrudan şiir dili üzerinden nasıl yapılması gerektiğini ortaya koymuştur.

Tevfik Fikret her şeyden evvel dünya ile intibak etmek arzusunu taşımış olan bir şairdir. Bu arzusunu gayrete dönüştürdüğü yerde ise devreye varlığı, kâinatı, eşyayı kabulleniş biçimi girmiş; bu da yukarıda işaret çalıştığımız gibi, varlığı adlandırırken kullandığı dile yansımıştır. Diğer bir ifadeyle içinde bulunduğu, yaşadığı dünyanın nesnelerinden, eşyalarından, olaylarından hareketle kendine bir anlam alanı inşa edememiş; yeni bir kelime dünyası içerisine girerek şair beninin dünya ile olan ilişkisine dair söylemek istediği sözü, daha derinlikli söyleyebilecek yeni malzemelere ihtiyaç duymuştur. Bu durumu örneklemek için *Gayyâ-yı Vücûd* ile İnanmak İhtiyacı adlı metinler gösterilebilir. Bir şair kendini "kırlarda gezerken görülen birikmiş, müteked-dir bir su" ile özdeşleştirmesi; burada birikmiş olan "solucanlarla, sülüklerle, yılanlarla" aynı anlam değeri üzerinden değerlendirmeye çalışması; ya da tutunacak tek bir noktanın dahi olmadığını düşünerek "zemin"i, "asuman"ı, "kalb u vicdan"ı yani tüm varlığı "boş"luk ve "hiç"lik ile karşılaması varlığı algılama biçiminin dilde görünür kılınması olarak değerlendirilebilir. Esas mesele şairdeki çabanın anlaşılmasıdır. Bu anlaşıldığı takdirde, Servet-i Fünûn neslinin ve özellikle Fikret'in şiir dili üzerinden ne yapmaya çalıştığı da anlaşılabilecektir. Kaldı ki kendindeki trajediyi şiirin sınırına yükseltme gayretine giren bir sanatkâr için dili, neden sade bir biçimde kullanmadı şeklindeki soru dikkat çekmeye çalıştığımız husus açısından yerli yerinde durmamaktadır. Bu anlamda şiire muhatap kılınanın kendi algı düzeyini yükseltmesi ve metnin anlam dünyasına dahil olması beklenmektedir.

Dolayısıyla meseleyi sadece süslü bir dil kullanımı ve dilde sadeleşme açısından ele almamak gerekmektedir. Şiiri insanın varlık alemi karşısında bilinçli ya da bilinçsiz her türlü algısının ortaya çıktığı bir alan olarak ele aldığımızda Servet-i Fünûn dönemi, Modern Türk Şiiri'nin gelişimi açısından çok önemli bir kavşak olarak karşımızda durur. Özellikle Fikret'in şiirini bu kavşakta dilimiz açısından, Modern Türk Şiir Dili'nin oluşumu bakımından çok önemli bir evre olarak kabul etmek gerekir. Diğer taraftan Fikret sözü

edilen gayretini şiirin maddi alanlarıyla da yoklamış olan bir şairdir. Şiirin yapısıyla, tekniğiyle, üslubuyla ilgili yeni açılım alanları ortaya koymaya çalışmıştır. Anjambman tekniğini ilk defa kullanmış olması; Fransız şiirinden mülhemle terzarimayı, soneyi ilk kullanan şair olması; pastoral şiir adı verilen türde resim yapar gibi şiir yazması ya da tablo altı şiir geleneğinin ilk defa nitelikli bir biçimde onun tarafından örneklenmesi yukarıda izah ettiğimiz arayışının bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Elinizde bulunan eserin hazırlanmasında "bütünlük" ve "ahenk" kavramları yol gösterici olmuştur. Her şiirin mümkün olduğunca tek bir sayfada okuyucu tarafından görülebilmesi arzu edilmiştir. Bununla beraber şiirin Latin harflerindeki karşılığı ve anlamının bilinemeyeceği düşünülerek verilen sözcüklerin de aynı sayfada olması yine aynı görüşten hareketle bir bütün arz etmekte ve ahenk oluşturmaktadır. Çalışmamız bu yönüyle daha önce yapılan çalışmalar arasında ilktir. Okuyucu böyle bir çalışma ile Fikret'in şiirindeki biçimsel özellikleri de yine toplu bir şekilde görebilme imkânını elde etmiş olmaktadır. Böylelikle sone, triyole, terzarima gibi biçimler ve şairin şahsi biçimsel denemeleri bir bütün hâlinde görülebilmekte ve Tevfik Fikret'in biçimle içeriği nasıl buluşturduğuna dair açık izahlar yapabilme imkânı elde edilmiş olmaktadır.

Çalışmamız boyunca hatırdan uzak tutmamaya çalıştığımız hususlardan bir diğeri de şiir dilinin kendisine has bir yapısı, edası ve anlatım biçimi olduğudur. Ahmet Haşim'in ifade ettiği, bir şiirin hiçbir dile hatta kendi yazılmış lisanına bile tercüme edilemeyeceği hakikati ve "yalnız şiirdir ki yazıldığı lisanın malıdır" diyen Ahmet Hamdi Tanpınar'ın bu hususstaki uyarıları çalışmamız boyunca bize yol gösterici olmuştur. Bu yüzden şiir dilinde herhangi bir "sadeleştirme" ya da "günümüz Türkçesine aktarma" gibi bir anlayışla hareket edilmemiştir. Bunun yerine şiir içinde kullanılan ve bugünün okuyucuları tarafından anlamlarının bilinemeyeceği düşünülen sözcük ve tamlamaların günümüz karşılıkları verilmiştir. Sözcüklerin ve özellikle tamlamaların karşılıkları verilirken olabildiğince şiirin anlam alanında karşılığını bulan en doğru anlamlandırma yapılmaya özen gösterilmiştir.

Tevfik Fikret'in kendi eliyle tashihlerini yaptığı Rübâb-ı Şikeste'nin 1324 tarihli 3. baskısı esas alınarak hazırlanan bu çalışmada, şairin kullandığı noktalama işaretlerine varıncaya kadar metnin tüm unsurlarına olduğu gibi bağlı kalınmıştır. Orijinal nüshayı tıpkı basım olarak sunduğumuz sayfalarda dikkat çeken belirgin dizgi hatalarına 2. baskıda özellikle müdahale edilmiş ve metnin okunabilirliği arttırılmıştır. Rübâb-ı Şikeste'nin tüm baskılarında yer alan şiirlerin tamamını aynı eser içerisinde sunma gayretimizden dola-

yı, 1324 tarihli baskısında olmamasına rağmen, *Darü'l-Muallimîn Marşı* ve *Kitabe* adlı şiirler de yine bu çalışmada, Rübâb-ı Şikeste'nin ilk baskısındaki şekliyle, yerini almıştır.

Diğer taraftan çalışmanın 1. baskısında yer verdiğimiz *Rübâb'ın Cevabı, Tarîh-i Kadîm ve Tarîh-i Kadîme Zeyl, Doksanbeşe Doğru, Revzen-i Mahlû* adlı şiir kitapları 2. baskıda çıkarılmıştır. Bu metinler ve Tevfik Fikret'in kitap halinde yayımlanmış Şermin, *Halûk'un Defteri* gibi diğer şiir kitapları ile dergi ve gazetelerde kalan şiirlerle birlikte müstakil bir diğer kitapta toplanmıştır. Böylelikle Tevfik Fikret'in "Bütün Şiirleri"nin 2 cilt halinde günümüz okuruyla buluşması hedeflenmiştir. İlk cilt yalnızca Rübâb-ı Şikest'ni şiirleri içerirken geri kalan tüm şiirleri ikinci cilde toplanmıştır. Elinizde bulunan çalışma bu gayretin ilk cildini oluşturmaktadır.

Fikret, trajedilerin insanıdır. Onun için sık kullanılan bir tanım cümlesiyle söylemek gerekirse *"marazi hassasiyeti olan bir şair"*dir. Bu marazi hassasiyete, Fikret'i olumsuzlamak için işaret etmiyorum. Marazi hassasiyet olmadan sanatkâr olunamaz. Marazi hassasiyetli olmadan derinlikli şiirler yazılamaz. Bir şairi, bir sanatkârı derinlikli alanlara taşıyan bu yönleridir. Onların kendi ruhsal tarafıyla, kendi metafizik algılarıyla, varlığı kabulleniş biçimleriyle ilgili olan bir husustur. Sanatkarları sıradan olan tüm işlerden ve "herkesten ayıran en temel yanlardan biri de sahip oldukları bu hassasiyettir. Büyük şair olarak nitelendirebileceğimiz kim varsa bu durum onların da en büyük sığınağı olmuştur. Bu yüzden sanatkarların bu yönünün önemsenmesi ve üzerinde düşünülmesi gerekmektedir.

Çalışmayı yayımlayan Akçağ Yayınları'na; dikkatli ve titiz çalışmasıyla eserin yayımlanmasındaki çabasından dolayı Selçuk ATAY'a çok teşekkür ederim.

Türk Şiiri'ne derinlikli metinler kazandırdığı ve şiir dilimizin gelişmesine çok büyük katkılar sunduğu için vefatının 102. yılında Tevfik Fikret'i bir kez daha rahmet ve minnetle anıyorum.

İbrahim TÜZER
Temmuz, 2017 / Ankara

ÜÇÜNCÜ BASKIYA ÖN SÖZ

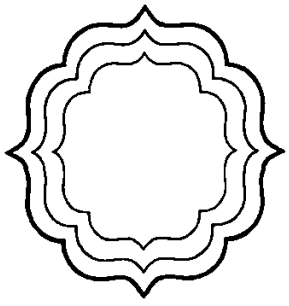
Modern Türk edebiyatının kilometre taşlarından biri olan Rübâb-ı Şikeste'nin kısa sürede üçüncü baskısını yapıyor olması, her şeyden evvel, kültür varlığımıza verilen değeri göstermesi bakımından bizi heyecanlandırmaktadır. Osmanlı Türkçesiyle yazılmış bir eserin bütünlüklü bir bakış açısıyla ele alınıp doğru bir okuma ve sözlük çalışmasıyla birleştiğinde, sahasında önemli bir boşluğa denk geldiğini görmek ise bizim için ayrı bir mutluluktur.

Üçüncü baskıyı hazırlarken genç okurlarımızdan gelen istekleri de göz ardı etmemeye gayret gösterdik. Bu doğrultuda çalışmamızın sözlük kısımlarını elden geldiğince geniş tutmaya özen gösterdik. Diğer taraftan Osmanlı Türkçesindeki kimi tamlamaları şiirin anlam alanı dâhilinde kitaba yerleştirdik. Çalışma bu yönüyle diğer çalışmaların tamamından ayrılan mühim bir yere oturmuş oldu. Öte yandan tüm kitap yeniden gözden geçirilerek dizgi sürecinde meydana gelmiş olabilecek kimi hatalar da tespit edildi ve düzeltilmiş oldu.

Yeni baskıda Servetifünûn nesli için önemli olan "tablo altı şiir geleneği" de kendisine yer buldu. Bilindiği üzere gerek Tevfik Fikret gerekse diğer Servetifünûn şairleri kimi zaman bir tablonun altına şiir yazmışlar, kimi zaman da şiirin tablo şeklinde görünmesini arzu etmişlerdir. Bu düşüncenin, metnin anlam alanına kattığı pek çok durum söz konusudur. Bu sebeple Rübâb-ı Şikeste'nin yeni baskısına Tevfik Fikret'in Servet-i Fünûn, Şehbal gibi dergilerde şiirlerini yayımlarken kullandığı tablolar tespit edilerek dâhil edilmiştir. Böylelikle okuyucu, muhayyilesinde karşılık bulabilecek çağrışımlarla Tevfik Fikret'in şiiriyle ilgili yepyeni anlam ufuklarına ulaşabilecek ve şiiri hakkında daha nitelikli çalışmalar yapabilecektir.

Üçüncü baskı vesilesiyle bir kez daha şiirimize kazdırdıkları için Tevfik Fikret'i rahmet ve minnetle anıyorum. Rübâb-ı Şikeste'ye sahip çıkarak onu yaşatan okuru ise selamlıyorum. Nice baskılarda buluşmak dileğiyle...

İbrahim TÜZER
Ocak, 2019 / Ankara

RÜBÂB-I ŞİKESTE

رباعیات
۱۳۱۲—۱۳۲٤

RÜBÂB-I ŞİKESTE
1312-1324

قارئلرمه :

سزه ، أی بیلمه‌دیکم کورمه‌دیکم قارئلر ،
سزه اتحاف ایله نشر أیلیورم بونلری بن ،
سزه اتحاف ایله ؛ زیرا ، نه‌ایچون کتم ایده‌یم ،
او سزك کورمه‌دیکم بیلمه‌دیکم کوزلرکز
صفحهٔ شعرمه ابذال نکاه أیلرکن
بلکه برنقطه‌ده بردن طوره‌رق ، ولوله‌سز
کوسترشسز ایکی اوچ قطره‌جق ایثار أیلر...
بن بوامید ایله تشییع حیات ایتمه‌ده‌یم .

ایکی اوچ قطرهٔ شفقت... بوتسلی یتیشیر ؛
شو جدلکاه مفسیده بوتون خسرانله ،
بوتون آلام فجایعله کچن کونلرمك
ایکی اوچ قطره‌در آنجاق سیله‌جك ماتمی .
سزکه أك طوغرو کورن برنظر وجدانله
تا اوزاقدن بکا باقمقده‌سکز ، مستغنی
تحفهٔ محمد تمدن... نه صمیمیتدر
اوباقیش چهرهٔ اشعارمه ساکن ساکن !

هپسی بونلر ، بو یازلمش اونوتلمش شیلر
او صمیمیته مجذوب اولمرق طوپلانیور ؛
کیم بیلیر ، بلکه ایچندن بری آلامکزك ،
— أوت ، آلامکزك ؛ چونکه أیلدن خالی
یاشایان یوق... بوکا بیچاره بشر قاتلانیور ! —
بلکه برمعکس ناچیزی اولور ؛ أك عالی
یاشایانلر بیله حس ایتمه‌ده أك مستحقر
یاشایانلر کبیدر... عینی چاموردن بویغین !

KÂRİ'LERİME:

Size, ey bilmediğim, görmediğim kâri'ler,
Size ithâf ile neşreyliyorum bunları ben,
Size ithâf ile; zira, ne için ketmedeyim,
O sizin görmediğim, bilmediğim gözleriniz
Safha-i şi'rime ibzâl-i nigâh eylerken
Belki bir noktada birden durarak, velvelesiz
Gösterişsiz iki üç katrecik îsâr eyler...
Ben bu ümmîd ile teşyî-i hayât etmedeyim.

İki üç katre-i şefkat... Bu tesellî yetişir;
Şu cedel-gâh-ı mukassîde bütün hüsrânla,
Bütün âlâm u fecâyi'le geçen günlerimin
İki üç katredir ancak silecek mâtemini.
Siz ki en doğru gören bir nazar-ı vicdanla
Tâ uzaktan bana bakmaktasınız, müstağnî
Tuhfe-i mahmidetimden... Ne samimiyettir
O bakış çehre-i eş'ârıma sâkin, sâkin!

Hepsi bunlar, bu yazılmış, unutulmuş şeyler
O samîmiyyete meczûb olarak toplanıyor;
Kim bilir, belki içinden biri âlâmınızın,
— Evet âlâmınızın; çünkü elemden hâlî
Yaşayan yok... Buna bî-çâre beşer katlanıyor!-
Belki bir ma'kes-i nâçîzi olur; en âlî
Yaşayanlar bile hissetmede en müstahkar
Yaşayanlar gibidir... Aynı çamurdan bu yığın!

-19 Teşrîn-i Evvel 1315-

Kâri: Okuyucu
İthâf: Sunuş
Ketm: Saklama
Safha-i şi'r: Şiirin merhalesi
İbzâl-i nigâh: Can gözüyle bakma
Velvele: Gürültü
Katre: Damla
İsar: Dökme, saçma
Teşyî-i hayât: Hayatı uğurlama
Cedel-gâh-ı mukassî: Sıkıntı dünyası
Âlâm u fecâyi: Elemler ve belalar
Müstağnî: Umursamaz
Tuhfe-i mahmidet: Övgü hediyesi
Çehre-i eş'âr: Şiirlerin yüzü
Meczûb: Tutulmuş
Hâlî: Boş
Bî-çâre: Çaresiz
Ma'kes-i nâçîz: Değersiz yansıma
Müstahkar: Aşağılanan

سها و پروین

« خیال — حقیقت »

« بولوطلو بر سنهای نیسان آلتنده ، ساکن ومعطر برچام اورمانی ... نیش ، اوزون بربول که دونه دونه ، کویا آرایه آرایه مائی ، طورغون بر دکزك لب‌ریان پی‌پایانی بولیور ... قورونك بر آز قویرتو ، بر آز قاراکلق هرنقطه‌سی یابر فکرِ متجسسه ملجأ تفکر ، یاایکی روح متحسره موعدتلاق ... هر کس ، هرطرف ، هرشی ساکت ... قادین أرکك بعضاً بر ایکی ، برقاچ وجود آغیر آغیر یولدن کچه‌رك آغاچلقده غائب اولیور ... سها ایله پروین یوله أك یاقین برکولکه‌لکنه ، بری‌برینك آغوش اشتیاقنده ... »

سها

« مستغرق ، اثیری بر طبیعت ...
آچیق صاری ، اوزون ، تارمار صاچلرینك
طاغیلوب اورتدیکی بیاض آلنده دائمی
برچین انفعال ایله ، آغلار کبی باقان
مائی کوزلرینی داللرك آره‌سندن قارلی
بر شاهقه کبی کورونن بولوط پارچه‌سنه
دیکمش ... دوام ایله : »

— اوزاق دکل ، شو کوچوك ذروهٔ سفیده قدر ؛
شو پارلایان تپه‌جك یوقمی؟ .. آه ، بر صرصر ،
عنیف صدمهٔ غولانه‌سیله بر قوت ،
طوررکن اویله ، خبرسزجه ، صانکه بی‌حرکت
آلوب کوتورسه بزی ...

SÜHÂ VE PERVÎN
"Hayâl-Hakîkat"

"Bulutlu bir semâ-yı nisan altında, sâkin ve mu'attar bir çam ormanı... Geniş, uzun bir yol ki döne döne, gûyâ araya araya mâî, durgun bir denizin leb-i reyyân-ı bî-pâyânını buluyor... Korunun biraz kuytu, biraz karanlık her noktası ya bir fikr-i mütecessise melce'-i tefekkür, ya iki rûh-ı mütehassire mev'id-i telâkî... Herkes, her taraf, her şey sâkit... Kadın erkek ba'zan bir iki, birkaç vücut ağır ağır yoldan geçerek ağaçlıkta kayboluyor... Sühâ ve Pervîn, yola en yakın bir gölgelikte, birbirinin âgûş-ı iştiyâkında.."

Semâ-yı nisan: Nisan göğü
Mu'attar: Kokulu, ıtırlı
Leb-i reyyân-ı bî-pâyân: Sonsuz suya kanmış dudak
Fikr-i mütecessis: Meraklı düşünce
Melce'-i tefekkür: Düşünce sığınağı
Rûh-ı mütehassir: Özleyen ruh
Mev'id-i telâkî: Kavuşma sözü
Sâkit: Sessiz
Âgûş-ı iştiyâk: Arzu kucağı

SÜHÂ

"Müstâğrak, esîrî bir tabî'at... Açıksarı, uzun, târümâr saçlarının dağılıp örttüğü beyaz alnında dâimî bir çîn-i infi'âl ile ağlar gibi bakan mâî gözlerini dalların arasından karlı bir şâhika gibi görünen bulut parçasına dikmiş... Devam ile:"

— Uzak değil, şu küçük zirve-i sefîde kadar;
Şu parlayan tepecik yok mu?.. Âh, bir sarsar,
Anîf-i sadme-i gûlânesiyle bir kuvvet,
Dururken öyle, habersizce, sanki bî-hareket
Alıp götürse bizi...

Müstâğrak: Batmış, gömülmüş
Esîrî: Çok hafif
Târumâr: Perişan, dağınık
Çîn-i infi'âl: Kırgınlık büklümü
Şâhika: Doruk
Zirve-i sefîd: Beyaz zirve
Anîf-i sadme-i gûlâne: Güçlü çarpma şiddeti
Bî-hareket: Hareketsiz

پرده

« اسمر وترمین جاذبهٔ حسنیله میال حظوظ
بر وجود ... پارلاق ، متبسم انظار
تهکمی داشقنلك مولغون چهرهسنه
سرپهرك : »

— شاعرانه خولیاکز ؛
فقط یچون ؟ بومعیشت قنامی ؟..

سهما

— خوش ؛ یالکز
بوتون بو طوپراغه منسوب اولانلرك حالی !
بن ایسترم که غرامم آچنجه شهبالی
نهایت اولماسین آرتق فضای تزهتمه ؛
بن ایسترم که سماوی اولان محبتمه
سما قدر آچیق اولسون خدود ذوق وأمل ؛
سزك شو أللرکز قیمتنده برچفت أل ؛
« یارماقلرینك اوجی طوتوب اوپه . »
بوأللر ایشته... بونازك ، بوپنبه أللرکز
خیال وروحمه آچسین درین ، نهایتسز
بر آسمان مذهب ، بر آسمان حظوظ .
« صوقولهرق »
وجود کزدن اوچان نور ایچنده بن محفوظ ،
بوتون شو عالمه کولمك... شب تعیشده ،
شب سیاه تعیشده مضطرب ...

پرده

« متقابل »

— مژده !
بولوطلر آیریلیور... اووف ، نهیدی قاچ کوندر
کونش کورونمهدی هیچ .

PERVÎN

"Esmer ve nermîn câzibe-i hüsnüyle
meyyâl-i huzûz bir vücûd...
Parlak, mütebessim, enzâr-ı tehekkümünü
âşıkının solgun çehresine serperek:"

— Şâirâne hulyânız:
Fakat niçin? Bu ma'îşet fenâ mı?..

SÜHÂ

- Hoş; yalnız
Bütün bu toprağa mensûb olanların hâli!
Ben isterim ki garâmım açınca şehbâli
Nihâyet olmasın artık fezâ-yı nüzhetime;
Ben isterim ki, semâvî olan muhabbetime
Semâ kadar açık olsun hudûd-ı zevk ü emel;
Sizin şu elleriniz kıymetinde bir çift el;

"Parmaklarının ucunu tutup öper."

Bu eller işte... Bu nâzik, bu pembe elleriniz
Hayâl ü rûhuma açsın derin, nihâyetsiz
Bir âsumân-ı müzehheb, bir âsumân-ı huzûz.

"Sokularak"

Vücûdunuzdan uçan nûr içinde ben mahfûz,
Bütün şu âleme gülmek... Şeb-i ta'ayyüşte,
Şeb-i siyâh-ı ta'ayyüşde muztarib...

PERVÎN

"Mütegâfil"

— Müjde!
Bulutlar ayrılıyor... Ooof, neydi kaç gündür
Güneş görünmedi hiç.

Nermîn: Yumuşak
Câzibe-i hüsn: Güzelliğin çekiciliği
Meyyâl-i huzûz: Zevklere düşkün
Enzâr-ı tehekküm: Alaylı bakışlar
Ma'îşet: Geçim
Garâm: Büyük arzu
Şehbâl: Kanat
Fezâ-yı nüzhet: Gönül açan, neşeli
Hudûd-ı zevk ü emel: Zevk ve arzunun sınırı
Âsumân-ı müzehheb: Yaldızlanmış gökyüzü
Âsumân-ı huzûz: Hazların gökyüzü
Mahfûz: Gizlenmiş
Şeb-i ta'ayyüş: Yaşama gecesi
Mütegâfil: Bilmez görünen

سرها

« دوداقلرنده تزاکتلی برتبسم رسم
ایتمکه چالیشه‌رق : »

— أمر ایدك ، چیقار کودونور !

« صوکره جدی »

نه‌سویلیوردم ؟ أوت ، پیش نازکزده سزك
شو های وهوی حیاتی ، بعید بردکزك
تلاطمنده‌کی مبهم سروده بکزه‌ته‌رك ،
اونکله شویله اوزاقدن ، کوزلجه أکلنمك ...
بو أك بیوك أملمدر .

« داها زیاده تقریله »

بو أك بیوك أملم
بوکون سز اوللاسه‌کز برخیال اولور ، کوزلم !

بردیمه

« سهانك تیترەین أللرینی جعلی بر
شفقتله صیقار . »

— چوجوق !..

سرها

— چوجوقمیم ؟

« مسعود ومسحور »

آه ایشته کولدیکز ؛ کولکز ؛
بوکون حیاتمی تجدید ایدن تنزلکز
الی الابد بنی طفلانه شادکام ایده‌جك
بر التفات قدردر ...

SÜHÂ

"Dudaklarında nezâketli bir
tebessüm resmetmeğe çalışarak:"

— Emr edin, çıkar, görünür!

"Sonra ciddî"

Ne söylüyordum? Evet, pîş-i nâzınızda sizin
Şu hây u hûy-ı hayâtı, ba'îd bir denizin
Telâtumundaki mübhem sürûda benzeterek,
Onunla şöyle uzaktan, güzelce eğlenmek...
Bu en büyük emelimdir;

"Daha ziyade tekarrüble"

Bu en büyük emelim
Bugün siz olmasanız bir hayâl olur, güzelim!

PERVÎN

"Sühâ'nın titreyen ellerini ca'lî bir
şefkatle sıkar."

Çocuk!..

SÜHÂ

— Çocuk muyum?

"Mes'ûd ve meshur"

Âh işte güldünüz; gülünüz;
Bugün hayâtımı tecdîd eden tenezzülünüz
İlelebed beni tıflâne şâd-kâm edecek
Bir iltifât-ı kaderdir...

Pîş: Ön
Hây u hûy-ı hayât: Hayatın patırtısı
Ba'îd: Uzak
Telâtum: Dalgalanma
Mübhem: Belirsiz
Sürûd: Şarkı
Tekarrüb: Yaklaşma
Ca'lî: Yapmacıklı, sahte
Meshur: Büyülenmiş
Tecdîd: Yenileme
Tenezzül: İnme
Tıflâne: Çocukça
Şâd-kâm: Çok sevinçli
İltifât-ı kader: Kaderin iltifatı

پروینه

— چوجوقسکز کرچك !

« قارشیلرنده صوك شعاع شمس ایله تنوره باشلایان سحابلری اشارت ایدر . »

باقك ، شوپنبه یولوطلرده بر أدای وصال :
« یتر چوجوقلغه رغبت ! » دییور ؛ هوای وصال
صیجاق دکز کبی اطرافنزده چالقالیور ؛
ایچم طبیعتی کوردکجه بویله قیسقانیور ...
یچون سوشمیورز ؟

سرما

« متعجب ومتهیج »

— بز سوشمیورسه‌ق أکر
قالیر کوزمده سوشمك الی‌الابد منکر !
سوشمه‌مکسه یو ، سومکدن احتراز ایده‌لم ؛
اوچونکه پك خطرانکیز ، اوچونکه پك مؤلم
بر احتساس اوله‌جق ؛ بن تحمل أیلیه‌مم .

« توقفدن صوکره »

فقط یچون بوشکایت ، بوکیزلی کیزلی ستم ؟
سوشمه‌مك ... بکا ایضاح ایدك شونکته‌یی سز ؛
سوشمه‌مك ... متنفرمی یعنی ؟

پروینه

— یوق ، حسسز ؛
برآز حرارتی أکسیك بهار عشقمزك .
بزم محبتمز برچوجوق که هپ طالغین ؛
دکلمی ؟

« کوزلرینی قیرپه‌رق ، یوتون قادینلغیله : »

هپ متأنی ... برآز عجول اولسه !

PERVÎN

- Çocuksunuz gerçek!...

"Karşılarında son şu'â-ı şems ile
tenevvüre başlayan sehabeleri
işaret eder."

Bakın, şu pembe bulutlarda bir edâ-yı visâl:
"Yeter çocukluğa rağbet!" diyor; hevâ-yı visâl
Sıcak deniz gibi etrafımızda çalkalanıyor;
İçim tabî'atı gördükçe böyle kıskanıyor...
Niçin sevişmiyoruz?

SÜHÂ

"Müte'accib ve müteheyyiç"

- Biz sevişmiyorsak eğer
Kalır gözümde sevişmek ilelebet münker!
Sevişmemekse bu, sevmekten ihtirâz edelim;
O çünkü pek hatar-engîz, o çünkü pek mü'lim
Bir ihtisâs olacak; ben tahammül eyleyemem.

"Tevakkuftan sonra"

Fakat niçin bu şikâyet, bu gizli gizli sitem?
Sevişmemek... Bana îzah edin şu nükteyi siz;
Sevişmemek... Müteneffir mi yani?

PERVÎN

- Yok, hissiz;
Biraz harâreti eksik bahâr-ı aşkımızın.
Bizim muhabbetimiz bir çocuk ki hep dalgın;
Değil mi?

"Gözlerini kırparak, bütün kadınlığıyla:"

Hep müteennî... Biraz acul olsa!

Şu'â-ı şems: Güneşin ışınları
Tenevvür: Parlama
Sehabe: Bulut
Edâ-yı visâl: Kavuşma işvesi
Hevâ-yı visâl: Kavuşma arzusu
Müte'accib: Şaşkın
Müteheyyiç: Heyecanlı
Münker: İnkar edilen
İhtirâz: Çekinme
Hatar-engîz: Tehlikeli
Mü'lim: Üzücü
İhtisâs: Duygulanma
Tevakkuf: Bekleme, durma
Müteneffir: İğrenen
Bahâr-ı aşk: Aşkın baharı
Müteennî: Temkinli
Acul: Aceleci

۴

« نظریله کوکده کوچوك بربولوطك
آهسته جولانی تعقیب ایدر . »

— شونازلی طفل سماوی قدر ملول اولسه ...
ملالی چهرهٔ أشیایه پك یاراشدیریرم ،
مناظرمده حزین برخیال آراشدیریرم .
دینیرکه حزن ایله روحمده برقرابت وار ؛

« متفلسف »

پك آشکاره ، یوبر خسته‌لق ؛ فقط نه‌ضرر ؟
حیاتی بنجه تأثردر أیله‌ین اثبات ،
تعین أیلیه‌مز نوم ایچنده رنك حیات .

« بردن تحوللر »

فقط ، بیلیرمیسکز ؟ بن حقیقةً مبرم
براحتیاج تأثرله دائما سوروم ؛
أمللرمده صولوق بر خزان تزهر ایدر .
نه‌ایسترم مثلا : بی‌حدود برمشجر ،
فقط آغاچلری هپ سرشکسته ، هپ عریان ؛
ایچنده بردره‌جك ، برشلالهٔ کریان ؛
یوصونلرنده ، اوچان قوشلرنده ، هرشیده
تقطر ایتمه‌لی آواره ، مست ولرزنده
برابتکای خزانیسی عشق سحارك ...

« مغلوب خیال ... یاواش یاواش
کندندن اوزاقلاشان معشوقه‌سنه
طوغرو تهالکله : »

SÜHÂ

"Nazarıyla gökte küçük bir
bulutun âheste cevelânını ta'kîb
eder."

— Şu nazlı tıfl-ı semâvî kadar melûl olsa...
Melâli çehre-i eşyâya pek yaraştırırım,
Menâzırımda hazîn bir hayâl araştırırım.
Denir ki hüzn ile ruhumda bir karâbet var;

"Mütefelsif"

Pek âşikâre, bu bir hastalık; fakat ne zarar!
Hayâtı bence te'essürdür eyleyen isbât,
Ta'ayyün eyleyemez nevm içinde reng-i hayât.

"Birden tahavvülle"

Fakat, bilir misiniz? Ben hakikatten mübrem
Bir ihtiyâc-ı teessürle dâimâ severim;
Emellerimde soluk bir hazân tezehhür eder.
Ne isterim meselâ: Bî-hudûd bir meşcer,
Fakat ağaçları hep ser-şikeste, hep uryân;
İçinde bir derecik, bir şelâle-i giryân;
Yosunlarında, uçan kuşlarında, her şeyde
Takattur etmeli, âvâre, mest ü lerzende
Bir ibtikâ-yı hazânîsi aşk-ı sehhârın...

"Mağlûb-ı hayâl... Yavaş yavaş
kendinden uzaklaşan ma'şûkasına
doğru tehâlükle:"

Cevelân: Gezinti
Tıfl-ı semâvî: Göğe ait çocuk
Melûl: Üzgün
Melâl: Hüzün
Çehre-i eşyâ: Eşyanın yüzü
Menâzır: Manzaralar
Karâbet: Yakınlık
Mütefelsif: Filozofça
Ta'ayyün: Belirme
Nevm: Uyku
Reng-i hayât: Hayatın rengi
Tahavvül: Değişme
Mübrem: Zaruri
İhtiyâc-ı teessür: Üzüntü ihtiyacı
Tezehhür: Çiçeklenme
Bî-hudûd: Sınırsız
Meşcer: Koru
Ser-şikeste: Başı kırık
Uryân: Çıplak
Şelâle-i giryân: Ağlayan şelale
Takattur: Damla damla akma
Mest ü lerzende: Sarhoş ve titrek
İbtikâ-yı hazânî: Sonbahar ağlaması
Aşk-ı sehhâr: Büyüleyici aşk
Mağlûb-ı hayâl: Hayaline yenilmiş
Ma'şûka: Aşık olunan kadın
Tehâlük: Can atma

سزکله بن او مکدر ، اوصولغون أشجارك
آدیم آدیم اوزانان رعشهٔ ظلالنده
برر خیالت پوشیده چهره حالنده
کنزوب طولاشمالی‌یز ؛ ناکهان بواشناده
کونش غروب ایده‌رك ، تا اوزاقده ، تنهاده
فیصلداشان ایکی سرو سیاهه صوك لمعات
سکون ایچنده ویررکن براصفرار ممات ،
یاواش یاواش آزالان تاب ظلعتیله قمر
چیقوب کورونمه‌لی برخسته قیز قدر مغبر .
سما طالار اوزمان برپریلی رؤیایه ،
سرر زمینه آغاچلر صدفلی برسایه ؛
افقده نائر ونائم ستاره‌لر کورونور ،
لب طبیعته بربوسهٔ خفی سورونور ؛
وجوده اویله رخاوت کلیرکه یرده بیله
یورر قیاس اولونور بر قائات تماسیله .
بوسایه‌زار سرائرده یویله یاب یالکز
یورور ، یورور ، یورویورکن خبرسز آیریلیرز .

Sizinle ben o mükedder, o solgun eşcârın
Adım adım uzanan ra'şe-i zılâlinde
Birer hayâlet-i pûşîde-çehre hâlinde
Gezip dolaşmalıyız; nâgehân bu esnâda
Güneş gurûb ederek tâ uzakta, tenhâda
Fısıldaşan iki serv-i siyaha son leme'ât
Sükûn içinde verirken bir ısfırâr-ı memât,
Yavaş yavaş azalan tâb-ı talâtıyla kamer
Çıkıp görünmeli bir hasta kız kadar muğber.
Semâ dalar o zaman bir perîli rü'yâya,
Serer zemîne ağaçlar sadefli bir sâye;
Ufukta nâ'ir ü nâ'im sitâreler görünür,
Leb-i tabî'ate bir bûse-i hafî sürünür;
Vücûda öyle rehâvet gelir ki yerde bile
Yürür kıyâs olunur bir kanat temâsiyle.
Bu sâye-zâr-ı serâ'irde böyle yapyalnız
Yürür, yürür, yürüyorken habersiz ayrılırız.

Eşcâr: Ağaçlar
Ra'şe-i zılâl: Gölgelerin titremesi
Hayâlet-i pûşîde-çehre: Örtülü yüzün hayaleti
Nâgehân: Ansızın
Gurûb: Batma
Serv-i siyah: Siyah servi
Leme'ât: Parıltılar
Isfırâr-ı memât: Ölümün sarılığı
Tâb-ı talât: Yüzün parıltısı
Muğber: Gücenmiş
Sâye: Gölge
Nâ'ir: Parlayan
Nâ'im: Nimete ermiş
Sitâre: Yıldız
Leb-i tabî'at: Tabiatın dudağı
Bûse-i hafî: Gizli öpücük
Sâye-zâr-ı serâ'ir: Sırların gölgeliği

پرویزه

« ایپك اورتوسنك ساچاقلریله
مشغول بارماقلرینی چیتلاتهرق : »

— اوآیریلش‌ده بچون صانکه ... جبرایدن وارمی ؟

« بردانك اوزرنده بر چفت قری
کوستردی . »

باقك شوقوشلره ، آیرلق ایستیورلرمی ؟
یوتون جهان قاووشورکن ...

« بوندن صوکره پروین هپ سهابی
براقهرق یولدن کچنلرله اشتغال ایدر ؛
باقانلره کولر ؛ برچوقلری تارشیسنده،
طولاشمغه باشلارلر ؛ پروین اونلرله
آکلهشیر . »

سرها

— أوت ، بز آیریلیرز ؛
وهپ جهاندن اوزاق ، آیری ، برزمان قالیرز ،
بوافتراق ، بونك تلخیٔ ندیدنی سز
تخیل ایتمکه بیلمم که مقتدرمیسکز ؟

« تعریف ایدر : »

اوزاقده بربرمزدن ، اوزاقده هرشیدن ،
اوزاقده بنلکمزدنده ... آه ، روحك بن
بوانجه‌لکلرینك تارشیسنده غشی اولورم ؛
بوانجه‌لکلری تشریح ایدر ، نه‌لر بولورم ،
سزك‌ده بویله‌در ألبت خیال سودا کز ،
دکلی ، سوکیلی ؟

پرویزه

« سوغوق »

— بك شاعرانه خولیا کز !

PERVÎN

"İpek örtüsünün saçaklarıyla
meşgul parmaklarını çıtlatarak:"

— O ayrılış da niçin sanki... Cebr eden var mı?

"Bir dalın üzerinde bir çift kumru gösterir"

Bakın şu kuşlara ayrılmak istiyorlar mı?
Bütün cihan kavuşurken...

"Bundan sonra Pervîn hep Sühâ'yı
bırakarak yoldan geçenlerle iştigâl
eder; bakanlara güler; birçokları
karşısında dolaşmağa başlarlar;
Pervîn onlarla eğlenir."

SÜHÂ

- Evet, biz ayrılırız;
Ve hep cihandan uzak, ayrı, bir zaman kalırız.
Bu iftirâkı, bunun telhî-i lezîzini siz
Tahayyül etmeğe bilmem ki muktedir misiniz?

"Tarif eder:"

Uzakta birbirimizden, uzakta her şeyden,
Uzakta benliğimizden de... Âh, rûhun ben
Bu inceliklerinin karşısında gaşy olurum;
Bu incelikleri teşrîh eder, neler bulurum.
Sizin de böyledir elbet hayâl-i sevdânız,
Değil mi, sevgili?

PERVÎN

"Soğuk"
— Pek şâirâne hulyânız!

Cebr: Zorlama
İftirâk: Ayrılık
Telhî-i leziz: Lezzetin acılığı
Muktedir: Kudretli
Gaşy: Mest olma
Teşrîh: Etraflıca açıklama
Hayâl-i sevdâ: Sevdanın hayali

۴

« صمیمی بر اعتراف ابله »

— أوت ، حقیقتی خولیایه هپ فدا ایدرم ،
ان اولورکه وجودمدن آیریلیر کیدرم ...
بو خسته‌لق بنی بر طفل ایکن طوتوپ أزدی ،
زمان اولوردی که فکرم تحمل ایتزدی .
فقط نه‌اولسه بودر أك صفالی أکلنجه‌م ،
کچر بوتون بوتون أسرار اوکنده بعض کیجه‌م ...
دمینکی لوحه‌یی سز شیمدی بر خیال ایدیکز :
بوتون اووحشت کریان ایچنده بز ، ایکیمز
اوزاقلاشوب کیدییورکن ، یوصونلو بر قبرك
باشنده برلشه‌رك ... آه اوقبر ، اوقبر حزین ؛
بنم یکارت روحمدر اونده نائم اولان !..
اونائم ایدینك سکون خوابندن
براحتضار نهانی طویار ، تهیج ایدر ،
وآغلارز ... بو جوشان کریهٔ حضور آور ،
بمچون ایشته بودر عشقه أك کوزل تمثال ،
کوزمده بوندن عبارتدر ایشته عشق ووصال !
سزك‌ده اویله‌در ألبت خیال سودا کز ،
دکلمی ، روحم ؟

۵

« أرکك قادین ، شوق انکیز ترنملریله یاقلاشان برقاچ یابانجی‌یه مجلوب ومحترص کولومسر ؛ صوکره سهایه دونه‌رك ، دائما بارد ومتهکم : »

— أوت ، شاعرانه خولیا کز ؛
فقط نه‌چاره‌که بن شیمدی شعره مغبرم ...

SÜHÂ

"Samîmî bir i'tiraf ile"

— Evet, hakîkatı hülyâya hep fedâ ederim,
Zaman olur ki vücûdumdan ayrılır, giderim...
Bu hastalık beni bir tıfl iken tutup ezdi,
Zaman olurdu ki fikrim tahammül etmezdi.
Fakat ne olsa budur en safâlı eğlencem,
Geçer bütün bütün esrâr önünde bâzı gecem...
Deminki levhayı siz şimdi bir hayâl ediniz:
Bütün o vahşet-i giryân içinde biz, ikimiz
Uzaklaşıp gidiyorken, yosunlu bir kabrin
Başında birleşerek... Âh o kabr, o kabr-i hazîn;
Benim bekâret-i rûhumdur onda nâ'im olan!..
O nâ'im-i ebedînin sükûn-ı hâbından
Bir ihtizâr-ı nihânî duyar, teheyyüc eder,
Ve ağlarız... Bu coşan girye-i huzûr-âver,
Benim için işte budur aşka en güzel timsâl,
Gözümde bundan ibârettir işte aşk u visâl!
Sizin de öyledir elbet hayâl-i sevdânız,
Değil mi rûhum?

Tıfl: Çocuk
Vahşet-i giryân: Ağlayan vahşet
Bekâret-i rûh: Ruh saflığı
Kabr-i hazîn: Hüzün veren kabir
Nâ'im: Nimete eren
Nâ'im-i ebedî: Sonsuz nimete eren
Sükûn-ı hâb: Uyku sessizliği
İhtizâr-ı nihânî: Gizli can çekişme
Teheyyüc: Heyecanlanma
Girye-i huzûr-âver: Huzur veren gözyaşı
Visâl: Kavuşma
Şevk-engîz: Neşe veren
Meclûb u muhteris: Tutkulu ve hırslı
Bârid: Soğuk
Mütehekkim: Alaycı
Muğber: Gücenmiş

PERVÎN

"Erkek kadın, şevk-engîz terennümleriyle
yaklaşan birkaç yabancıya
meclûb u muhteris gülümser;
sonra Sühâ'ya dönerek, dâimâ bârid
ve mütehekkim:"

— Evet, şâirâne hulyânız;
Fakat ne çâre ki ben şimdi şi're muğberim...

کلنار

« مست ومنهمك ... بر آغوش
تلاقی کبی آچیلوب حلقه‌لانه‌رق ،
پروینه : »

— کوزل چوجوق ، بزه کلمزمیسك ؟

پروینه

« استعجال ایدر ... جامد بر کتله‌ٔ
تحیر حالنده باقه قالان سهایی بیکانه
بر نظر آلتنده آزه‌رك قوشار . »

— شتاب ایدرم !

GELENLER

"Mest ü münhemik... Bir
âgûş-ı telâkî gibi açılıp
halkalanarak Pervîn'e:"

— Güzel çocuk, bize gelmez misin?

PERVÎN

"İsticâl eder... Ve câmid bir
kütle-i tahayyür hâlinde bakakalan
Sühâ'yı bîgâne bir nazarı altında
ezerek koşar."

— Şitâb ederim!

Mest ü münhemik: Sarhoş ve müptela
Âgûş-ı telâkî: Kavuşma kucağı
İsticâl: Acele etme
Câmid: Donuk
Kütle-i tahayyür: Şaşkın cisim
Bîgâne: Umursamaz
Şitâb: Acele

ذکا

ذکا تفلسفه مائلدی... متصل دوشونور،
اوقور ، اوقور ، و اوختم ایتدیکی رسائلدن
برر خلاصهٔ حکمت یاپاردی ؛ صوکره کلن ،
کلن کچن نه‌قدر آشناسی وارسه طوتوب
مطالعاتی سویلر : فلان ناصل دوشونور ،
ناصل یازار ، ناصل اجمال واجتهاد أیلر ،
بوتون بوشیلری تکرار ایدردی ... کاه اونوتوب
غرور حکمتی ، شاعرله‌نیردی ؛ بن أکثر
اونك بوحالنی ترجیح ایدرده بکلردم
که بر نشیده سنوح أیله‌سین خیالندن .
او کون اوشعرینی ألبت کلیر اوقوردی بکا :

ZEKÂ

Zekâ tefelsüfe mâ'ildi... Muttasıl düşünür,
Okur, okur, ve o hatmettiği resâ'ilden
Birer hulâsa-i hikmet yapardı; sonra gelen,
Gelen geçen ne kadar âşinâsı varsa tutup
Mütâla'âtını söyler: Filân nasıl düşünür,
Nasıl yazar, nasıl icmâl ü ictihâd eyler,
Bütün bu şeyleri tekrâr ederdi... Gâh unutup
Gurûr-ı hikmeti, şâirlenirdi; ben ekser
Onun bu hâlini tercîh eder de beklerdim
Ki bir neşîde sünûh eylesin hayâlinden.
O gün o şi'rini elbet gelir okurdu bana:

Tefelsüf: Filozoflaşma
Mâil: Meyilli
Muttasıl: Aralıksız
Resâ'il: Risaleler
Hulâsa-i hikmet: Bilgeliğin özü
Mütâla'ât: Kanaatler
İcmâl: Özetleme
İctihâd: Gayret gösterme
Neşîde: Manzume
Sünûh: İçe doğma

— یوشعری فکرمه کیمدر بیلیرمیسك ملهم ؟
« حقیقت ... آه حقیقت ! اونك ظلالندن
« وجوده کلمشه بکزر حیات ، روح ، ذکا .
« نه‌دیر کوزللکی تعریف ایدرکن أفلاطون :
« کوزل حقیقتك أنموذج لطافتیدر ...
« بوسوز ، بوایشته حقیقتلرك حقیقتیدر .
« حقیقت ، آه حقیقت ! اونکله‌در مشحون
« یوتون شو عالم جامد ؛ او بر نفس کبیدر
« که هروجود جمادی‌یه بر حیات ویرر ؛
« اونجه روح شئون‌آفرین خلقتدر .
« اوقو ، اوککده‌کی متظومه بر حقیقتدر ؛
« خیاله بکزه‌تیورسك ، یا اکلامازسك که ...
« بوبر حقیقت مؤلم ، حقیقت مبکی !
« شعر دیمم ، نه ایچون یازدینم نشیده‌لره ؟
« یا شعری برطوتیورلر خیال باطل ایله ؛
« بنم حقیقته حصر ایتدیکم بویوك أثره
« کچنده ـ شعر ! ـ دییورلردی بر طاقم جهله ... »

یولنده برده حرارتلی نطق ایدوب ایراد
« شعر دکل ! » دییه بهتان ایدردی برمعتاد
خیال وحس ایله مالی کزیده بر غزله ...
أوت ، یودار حقایقده هرأثر مطلق
شکار ناخن تنقید اولور ؛ ذکانك‌ده
کونك پرنده یوتون سانحاتی یوقلانه‌جق ،
وهپ اوفلسفه خولیالری میانده
حیاتنك ناله‌جقدر یکانه ماحصلی
خیال وحس ایله مالی کزیده بر غزلی !..

— Bu şi'ri fikrime kimdir bilir misin mülhim?
"Hakîkat... Âh hakîkat! Onun zılâlinden
"Vücûda gelmişe benzer hayât, rûh, zekâ.
"Ne der güzelliği ta'rîf ederken Eflâtun:
"Güzel hakîkatın enmûzec-i letâfetidir...
"Bu söz bu işte hakîkatlerin hakîkatidir.
"Hakîkat, âh hakikat! Onunladır meşhûn
"Bütün şu âlem-i câmid; o bir nefes gibidir
"Ki her vücûd-ı cemâdîye bir hayât verir;
"O bence rûh-ı şü'ûn-âferîn-i hilkattir.
"Oku, önündeki manzûme bir hakîkattir;
"Hayâle benzetiyorsun, ya anlamazsın ki...
"Bu bir hakîkat-i mü'lim, hakîkat-i mübkî!
"Şi'r demem, ne için yazdığım neşîdelere?
"Ya şi'ri bir tutuyorlar hayâl-i bâtıl ile;
"Benim hakîkata hasr ettiğim büyük esere
"Geçende -şi'r!- diyorlardı birtakım cehele..."

Yolunda bir de harâretli nutk edip îrâd
"Şi'r değil!" diye bühtân ederdi ber-mutâd
Hayâl ü his ile mâlî güzîde bir gazele...
Evet, bu dâr-ı hakâyıkta her eser mutlak
Şikâr-ı nâhun-ı tenkîd olur; zekânın da
Günün birinde bütün sânihâtı yoklanacak,
Ve hep o felsefe hulyâları miyânında
Hayâtının kalacaktır yegâne mâ-hasali
Hayâl ü his ile mâlî güzîde bir gazeli!..

Mülhim: İlham eden
Zılâl: Gölgeler
Enmûzec-i letâfet: Güzellik nümunesi
Meşhûn: Dolu
Âlem-i câmid: Cansız âlem
Vücûd-ı cemâdî: Ruhsuz vücut
Rûh-ı şü'ûn-âferîn-i hilkat: Tabiatın hadiseleri yaratan ruhu
Hakîkat-i mü'lim: Üzücü hakikat
Hakîkat-i mübkî: Ağlatan hakikat
Neşîde: Manzume
Hayâl-i bâtıl: Esassız hayal
Cehele: Cahiller
İrâd: Söyleme
Bühtân: İftira
Ber-mutâd: Alışkanlık üzere
Mâlî: Dolu
Güzîde: Seçkin
Dâr-ı hakâyık: Hakikatlerin evi
Şikâr-ı nâhun-ı tenkid: Eleştiri tırnağının avı
Sânihât: Birden zihne doğanlar
Miyân: Orta
Mâ-hasal: Netice

بالیقجیلر

— بوکون آچز بنه اُولادلرم ، دییوردی پدر ،
بوکون آچز بنه ؛ لکن یارین ، امید ایدرم ،
صولر بر آز دها سا کنله‌شیر... نه‌چاره ، قدر !

— خایر صولر نه‌قدر جوشقون اولسه بن کیدرم ،
دییوردی اوغلی ، یارین سن بر آز بینه‌مله اوطور ؛
زواللیجق بنه قاچ کوندر ایشته خسته ...

— اولور ؛
بر آزده سن چالیش اوغلم ، بر آزده سن چابالا ؛
بینه‌ك یاباك ، ایکی مسکین ، بز آرتق اولمه‌لیز ...

چوجوق دوشوندی شکایتلی بر نظرله : — یا بز ،
یابن ناصل یاشارم سز اولورسه کز؟..

حالا
طیشارده کورله‌یه‌رك کوکره‌مش بر اوردو کبی
دوکردی ساحلی بیکلرجه طالغه‌لر ، عصبی ،

— یارین سن آغلری کون طوغمه‌دن حاضرلارسك ؛
صاقین یده‌ك بر آز ایپ ، مانطار آله‌دن کیتمه ...
آچنجه یلکنی ، هیچ باقمه ، اویناسین وارسین ؛
قاییق چوجوق کبیدر : اوینایورمی قید ایتمه ،
طوقونمه کیفنه ؛ یالکز تتیك یولون ، زیرا
دکز قادین کبیدر : هیچ اینانمق اولمازها !

دکز طیشارده اوزون صیحه‌لرله بر حیرچین
قادین کورولتوسی نشر أیلیوردی اورطه‌لغه ،

— یارین کوچك کیده‌جك یالکز ، اویله‌می ، بالیغه ؟
— اوکیتمك ایسته‌دی ، « سن أوده قال ! » دییور ...

— یا صاقین
او کلمه‌دن بن اولورسه‌م ؟ ...

BALIKÇILAR

— Bugün açız yine evlâtlarım, diyordu peder,
Bugün açız yine; lâkin yarın, ümîd ederim,
Sular biraz daha sâkinleşir... Ne çâre, kader!

— Hayır, sular ne kadar coşkun olsa ben giderim,
Diyordu oğlu, yarın sen biraz ninemle otur;
Zavallıcık yine kaç gündür işte hasta...

— Olur;
Biraz da sen çalış oğlum, biraz da sen çabala;
Ninen baban, iki miskin, biz artık ölmeliyiz...

Çocuk düşündü şikâyetli bir nazarla: — Ya biz,
Ya ben nasıl yaşarım siz ölürseniz?

Hâlâ
Dışarda gürleyerek kükremiş bir ordu gibi
Döğerdi sâhili binlerce dalgalar asabî.

— Yarın sen ağları gün dogmadan hazırlarsın;
Sakın yedek biraz ip, mantar almadan gitme...
Açınca yelkeni, hiç bakma, oynasın varsın;
Kayık çocuk gibidir: Oynuyor mu kayd etme,
Dokunma keyfine; yalnız tetik bulun, zîrâ
Deniz kadın gibidir: Hiç inanmak olmaz ha!

Deniz dışarda uzun sayhalarla bir hırçın
Kadın gürültüsü neşr eyliyordu ortalığa.

— Yarın küçük gidecek yalnız, öyle mi, balığa?
— O gitmek istedi; "Sen evde kal!" diyor...
— Ya sakın
O gelmeden ben ölürsem?

Kayd: Endişe

قادین یومروق سوزله

دوشوندی قالدی ، بالیقجیله اوغلی یان کوزله
صولوق دوداقلرینك اهتزاز خاسرینه
باقوب سکوت ایدییورلردی ؛ باشلرنده اوچان
قضایی اکلاتیورلردی بویله بربرینه .
طیشارده فیرطنه کیتدکجه پر غضب ، جوشان
بر اختلاج ایله اطرافه رعشه‌لر ویره‌رك
اوغولدییوردی ...

— یارین باوروجق ناصل کیدهجك ؟

شفق سوکرکن اویاندکز ، بر أسکی تکنه‌جکك
دوکوملو ، أکلی ، چوروك ایپلریله اوغراشه‌رق
ایلرلیوردی ؛ دکز عینی شدتیله شیراق ـ
شیراق دوکوب أزییور کهنه تکنه‌نك شیشکین
سیاه قاربوغه‌سنی... آه آچلق ، آه امید !
کناردە ، بر طاشك اوستنده بر خیال سفید
أیله أنکسینی کویا اشارت أیلیه‌رك
دییوردی : « هایدی ، نصیبك او طالغه‌لرده ، یورو ! »
یورور زواللی فیریق تکنه‌جك ، یورور ؛ « یورومك ،
« نصیبك ایشته بو ! .. حالا کوزك کناردە... یورو ! »
یورور ، فقط صولرك بویله قهر حدتنه
ناصل تحمل ایدر أسکی ، خسته بر تکنه ؟..

دکز افقده ، قادین أوده محتضر ... اولیور :
کناردە او چ کیجه‌لك بار انتظاریله ،
بوتون فلاکتنك ضربهٔ خساریله ،
تهی ، قضازده بر تکنه قارشیسنده پدر
اوزاقده بر یری یومروقله کوستروب کولیور ؛
یوزنده کریه‌لی ، مظلم ، یوغوق شکایتلر ...

Kadın bu son sözle
Düşündü kaldı; balıkçıyla oğlu yan gözle
Soluk dudaklarının ihtizâz-ı hâsirine
Bakıp sükût ediyorlardı; başlarında uçan

Kazayı anlatıyorlardı böyle birbirine.
Dışarda fırtına gittikçe pür-gazab, coşan
Bir ihtilâc ile etrafa raʾşeler vererek
Uğulduyordu...
— Yarın yavrucak nasıl gidecek?

Şafak sökerken o, yalnız, bir eski tekneciğin
Düğümlü, ekli, çürük ipleriyle uğraşarak
İlerliyordu; deniz aynı şiddetiyle şırak -
Şırak döğüp eziyor köhne teknenin şişkin
Siyah kaburgasını... Âh açlık, âh ümîd!
Kenarda, bir taşın üstünde bir hayâl-i sefîd
Eliyle engini gûyâ işâret eyleyerek
Diyordu: "Haydi, nasîbin o dalgalarda, yürü!»
Yürür zavallı kırık teknecik, yürür; "Yürümek,
"Nasîbin işte bu! Hâlâ gözün kenarda... Yürü!"
Yürür, fakat suların böyle kahr-ı hiddetine
Nasıl tahammül eder eski, hasta bir tekne?..

Deniz ufukta, kadın evde muhtazır... Ölüyor:
Kenarda üç gecelik bâr-ı intizâriyle,
Bütün felâketinin darbe-i hasâriyle,
Tehî, kazâ-zede bir tekne karşısında peder
Uzakta bir yeri yumrukla gösterip gülüyor;
Yüzünde giryeli, muzlim, boğuk şikâyetler...

İhtizâz-ı hâsir: Çaresiz titreyiş
Pür-gazab: Öfke dolu
İhtilâc: Çarpıntı
Raʾşe: Titreme
Hayâl-i sefîd: Beyaz hayal
Kahr-ı hiddet: Hiddet kederi
Muhtazır: Can çekişen
Bâr-ı intizâr: Bekleyiş yükü
Tehî: Boş
Girye: Gözyaşı

نسرین

— شیمدی بن طوغروسی أولکی چوجوقلقلردن
تادمم ؛ کوکلی اسراف وتباه ایتدیکمی
بیك مرارتله بوکون آکلیورم ؛ بر وجدان
بکا احساس ایدییور ایشته بیتوب کیتدیکمی ؛
بن که بیتمز صانیوردم بوحیاتك شوقی ...

— ایمه ، نسرین ، بکا زهر ایمه شو بردم ذوقی !

قیز بوصوك عاشقنك قاچ کیجه‌در أك جوشغون
بر محبتله آلولر صاچان آغوشنده
هپ بوشکوای ندامتله ـ معذب ، صولغون ، ـ
ایکلهمش ؛ صوکره « بونك نشوهٔ بیهوشنده
بر تسلی بولورم بلکه ... » خیالیله بوتون
جسم بی تابنی بذل ایتمش ایدی :

— باق هرکون ،
« هر زمان بن سنکم ، هپ سکا منقادم بن .
« لکن آرتق یتیشیر : عشق ، او بنم منفورم ،
« او بنم زهر حیاتم ... بکا هپ سومکدن
« بحث ایدرلر ؛ بونی آرتق چکهمم ، معذورم !»

دییه هم عشقنی اتهام ایده‌رك ، هم نومید
برورم خسته‌سی حالنده مسلسل ومدید
اشتکالرله برابر ینه اوندن أبدی
بر شفا بکلیه‌رك ، قاچ کیجه‌در پر نفرت
بر تلذذ ، آجی بر ذوق ایله أکلنمشدی .
شیمدی آرتق بومعیشتده بویوك بر ذلت ،
بر سفالت کورویور ؛ آغلایه‌بیلمك ... هیهات !
چوقدن اولمش اوکا بیکانه بومطعون حیات .

NESRİN

— Şimdi ben doğrusu evvelki çocukluklardan
Nâdimim; gönlümü isrâf ü tebâh ettiğimi
Bin merâretle bugün anlıyorum; bir vicdan
Bana ihsâs ediyor işte bitip gittiğimi,
Ben ki bitmez sanıyordum bu hayâtın şevki...

— Etme, Nesrin, bana zehr etme şu bir dem zevki!

Kız, bu son âşıkının kaç gecedir en coşkun
Bir muhabbetle alevler saçan âgûşunda
Hep bu şekvâ-yı nedâmetle, muazzeb, solgun, —
İnlemiş; sonra "Bunun neşve-i bî-hûşunda
Bir tesellî bulurum belki..." Hayâliyle bütün
Cism-i bî-tâbını bezl etmiş idi:
— Bak her gün,
"Her zaman ben seninim, hep sana münkâdım ben.
"Lâkin artık yetişir: Aşk, o benim menfûrum,
"O benim zehr-i hayâtım... Bana hep sevmekten
"Bahs ederler; bunu artık çekemem, ma'zûrum!"

Diye hem aşkını ithâm ederek, hem nevmîd
Bir verem hastası hâlinde müselsel ve medîd
İştikâlarla berâber yine ondan ebedî
Bir şifâ bekleyerek, kaç gecedir pür-nefret
Bir telezzüz, acı bir zevk ile eğlenmişti.
Şimdi artık bu maîşette büyük bir zillet,
Bir sefâlet görüyor; ağlayabilmek, heyhat!
Çoktan olmuş ona bigâne bu mat'ûn-ı hayât

Nâdim: Pişman
Tebâh: Harap olmuş
Merâret: Acılık
İhsâs: Sezdirme
Âgûş: Kucak
Şekvâ-yı nedâmet: Pişmanlığın yakınması
Muazzeb: Azap çeken
Neşve-i bî-hûş: Kendinden geçmiş neşe
Cism-i bî-tâb: Takatsiz vücut
Bezl: Harcama
Münkâd: İtaatkâr
Menfûr: Nefret edilen
Ma'zûr: Mazereti olan
Nevmîd: Ümitsizlik
Müselsel ve medîd: Zincirleme ve uzun
İştikâ: Şikayet etme
Pür-nefret: Nefret dolu
Telezzüz: Zevk alma
Maîşet: Yaşama
Zillet: Hakirlik
Mat'ûn-ı hayât: Hayatın yarası

— آغلاسه‌م ، آه آزیجق آغلایه‌بیلسه‌م ، عمرم
بوتون آلام ایله أکدار ایله کچسین ، آرامام .
آغلاسه‌م ، بلکه بر آز یاغسه اورحمت ، کورودم
شو بولوطلرله سوئن کونده آچیق بر آقشام .
فقط أفسوس !..

أوت ، أفسوس که بیچاره ، سنك
ابدیاً قاله‌جق بویله ملوث بدنك ،
ابدیاً قاله‌جق بویله ملوث روحك .

— آغلامق... هیچ اوسعادت بکا قسمتمی اولور ؛
بن که یازیچه‌سی‌یم هرأمل مکروهك ،
بکا اولمك یاراشیر ، یاشمق سعادتمی اولور ؟
آه بن ، بن که هنوز غنچه ایکن صولمش کل
کبی‌یم ، بویله ملوث ، بکا اولمك بیله ذل !

.....

ناچوجوقلقده پناه ایتدیکی آغوش وفا
— طویمه‌دن کرمئ توشینه بیچاره صبی —
ابدیاً صوغویوب ، أك آجی ، أك روحکزا
بر معیشت اونی ولی ایتدی ... بو برحیه کبی
چوجوغك مائل علویت اولان طینتی
صانکه تسمیم ایده‌رك ، جوهر صافیتی
بر کومور حالته قویمش ، اوکا آرتق یاشامق
برفلاکت کبی اولمشدی ؛ زه آمالی
بوصوغوق تربیه‌نك قارلری آلتنده اوزاق ،
یك اوزاق ، هم بوتون آثار شرفدن خالی
بربیابانه آچلمقده ایدی ؛ بلکه یارین
برکوزل کوز ، ایکی دقتلی نظر ، بر طالعین
وضع کریان غریبانه قیزك باکر وتام
نه‌قدر طویغوسی قالدیسه طوتوب محو ایده‌جك ؛
صوکره بیچاره قادین ـ طول ، بحریکسز ، بدنام ، ـ
بر چوروك میوه قدر خوار وملوث ، بیته‌جك ...

— Ağlasam, âh azıcık ağlayabilsem, ömrüm
Bütün âlâm ile, ekdâr ile geçsin, aramam.
Ağlasam, belki biraz yağsa o rahmet, görürüm
Şu bulutlarla sönen günde açık bir akşam.
Fakat efsûs...
Evet, efsûs ki bî-çâre, senin
Ebediyyen kalacak böyle mülevves bedenin
Ebediyyen kalacak böyle mülevves rûhun.

— Ağlamak... hiç o saâdet bana kısmet mi olur;
Ben ki bâzîçesiyim her emel-i mekrûhun,
Bana ölmek yaraşır, başka saâdet mi olur?
Âh ben, ben ki henüz gonca iken solmuş gül
Gibiyim, böyle mülevves, bana ölmek bile zül!

*

Tâ çocuklukta penâh ettiği âgûş-ı vefâ
— Doymadan germî-i nûşînine bî-çâre sabî —
Ebediyyen soğuyup, en acı, en rûh-gezâ
Bir maîşet onu vely etti... Bu bir hayye gibi
Çocuğun mâil-i ulviyyet olan tıynetini
Sanki tesmîm ederek, cevher-i sâfiyyetini
Bir kömür hâline koymuş, ona artık yaşamak
Bir felâket gibi olmuştu; reh-i âmâli
Bu soğuk terbiyenin karları altında uzak,
Pek uzak, hem bütün âsâr-ı şereften hâlî
Bir beyâbâna açılmakta idi; belki yarın
Bir güzel göz, iki dikkatli nazar, bir dalgın
Vaz'-ı giryân-ı garîbâne kızın bâkir ü tâm
Ne kadar duygusu kaldıysa tutup mahvedecek;
Sonra bî-çâre kadın —dul, beceriksiz, bed-nâm,—
Bir çürük meyve kadar hâr ü mülevves, bitecek...

Âlâm: Elemler
Ekdâr: Kederler
Efsûs: Yazık
Mülevves: Kirli
Bâzîçe: Oyuncak
Emel-i mekrûh: İğrenç arzu
Zül: Hakirlik
Penâh: Sığınacak yer
Âgûş-ı vefâ: Vefa kucağı
Germî-i nûşîn: Tatlı sıcaklık
Rûh-gezâ: Can yakan
Vely: Birbiri ardınca ortaya çıkma
Hayye: Yılan
Mâil-i ulviyyet: Yüceliğe meyilli
Tesmîm: Zehirleme
Tıynet: Fıtrat
Cevher-i sâfiyyet: Saflığın özü
Reh-i âmâl: Emellerin yolu
Âsâr-ı şeref: Şeref eserleri
Hâlî: Boş
Beyâbân: Çöl
Vaz'-ı giryân-ı garîbâne: Garip ağlamakh vaziyet
Bed-nâm: Adı kötüye çıkmış
Hâr ü mülevves: Hakir ve kirli

ایشته نسرین داها بر غنچهٔ نوخنده ایکن
کچدی ، مقهور قضا ، هپ یو دیکنلکلردن .

شیمدی آرتق یاشامقدن بیله نفرت دویبور ؛
شیمدی آرتق یوتون آمالنی تحلیل اینسه‌ك
بر یوتوم زهر اوله‌جق ؛ بر آجی وحشت دویبور
أك صفا بولدیغی ، أك سودیکی عالمدن ... .

بر صباح ، أوده یوتون بر شب طاقتشکنك
تعب نکبتی آلتنده أزلمش ، غمکین ،
اوطوردکن ، قاپیدن اورتولو دلبر بر تیز
قورقه‌رق کیردی :

— خانم ، بن حادثات بر چوجوغم ؛
والدەم اولدی ؛ بابام یوق ؛ بکا بر وجدانسز
باره تکلیف ایدییور ... بن سزه قربان اولورم ،
بنی رد ایتمه‌یکز ، صاقلایکز ... خدمتدن
هیچ یورولمام ... بنی تخلیص ایدیکز ذلتدن ...
— اووف خائن ! ..
یو تهیج ، یو تمنی ، یو هیجان
یاشلر آلتنده وقورانه یانان وجه حزین
قادینك روحنه بر عکس نسلی صاچه‌رق
کوزلرندن ایکی یاش دوشدی ... او آقشام نسرین
یکی بر عاشقی رد أیله‌دی ؛ بر لیل حضور
چکدی ماضیسنه بر ستر نسیان ، پرنور .

İşte Nesrin daha bir gonca-i nev-hande iken
Geçti, makhûr-ı kazâ, hep bu dikenliklerden.

Şimdi artık yaşamaktan bile nefret duyuyor;
Şimdi artık bütün âmâlini tahlil etsen
Bir yudum zehr olacak; bir acı vahşet duyuyor
En sefâ bulduğu, en sevdiği âlemlerden...

Bir sabâh, evde bütün bir şeb-i tâkat-şikenin
Taab-ı nekbeti altında ezilmiş, gam-gîn,
Otururken, kapıdan örtülü, dilber bir kız
Korkarak girdi:

— Hanım, ben hamarat bir çocuğum;
Vâlidem öldü; babam yok; bana bir vicdansız
Para teklîf ediyor... Ben size kurbân olurum,
Beni reddetmeyiniz, saklayınız... Hizmetten
Hiç yorulmam... Beni tahlîs ediniz zilletten...
— Oof hâin!..

Bu teheyyüc, bu temennî, bu sıcak
Yaşlar altında vakûrâne yanan vech-i güzîn
Kadının rûhuna bir aks-i teselli saçarak
Gözlerinden iki yaş düştü... O akşam Nesrin
Yeni bir âşıkı reddeyledi; bir leyl-i huzûr
Çekti mâzîsine bir sütre-i nisyân, pür-nûr.

Gonca-i nev-hande: Yeni açmış gonca
Makhûr-ı kazâ: Kaderin sillesini yemiş
Şeb-i tâkat-şiken: Dermansız bırakan gece
Taab-ı nekbet: Musibetin eziyeti
Gam-gîn: Gamlı
Tahlîs: Kurtarma
Teheyyüc: Heyecanlanma
Vakûrâne: Ağırbaşlılıkla
Vech-i güzîn: Seçkin yüz
Aks-i teselli: Tesellinin yansıması
Leyl-i huzûr: Huzur gecesi
Sütre-i nisyân: Gaflet örtüsü
Pür-nûr: Çok parlak

سزا

غریبدر ، نه زمان گچسه پیش چشمدن
اقفده بر متموج بولوط ، یا بر یلکن
سزا گلیر او گنیش جبهه‌سیله خاطرمه ،
سزا ... اونشه‌لی ، رقتلی بر طبیعتدی ؛
باقارسکز متلون ، باقارسکز جدی ،
دهمین گتیردی گوچوك بروسیله خاطرمه
سزاجغك ینه برسر گذشت أغرینی ،
بو برصباح بولدرق برچامك دیبنده بنی :
— بنمله شیمدی گلیرسه‌ك ، دیمشدی ، ظن ایدرم ،
بك استفاده‌لی برگون گچیرمه‌یز اما
ایچه أگله‌نیرز ...

— بك گوزل ، سزا ، گیدرم ،

أوت ، بو گونکی گبی خاطرمده‌در حالا :
یشیل دیکنلر ایچندن ، یوصونلو بر یاردن
سقوط ایدر گبی ایندك گنار دریایه ،
یاغاردی ساحلی تزیین ایدن آغاچلردن
صدفلی قوملره تیترهك ، رقیق بر سایه ،
بو گولگه‌لکدی سزانك سدیر منتخبی ،
خیالنی بورادن مزج ایدردی طالغه‌لره ،
اوزاقده ، هکبه‌لیتك تا اوجنده ، مارطی گبی
گشاده بال تزهدی بر بیاض قوطره ،
گونش ، طلوعه هنوز باشلامش قدر محمور ،
پاموق بولوطلرك اوستنده أیلیوردی حضور ؛
بو یانده چاملری اورتن بخار براقك
گبود گریه‌نمودنده بر بیغین ذرات
بر التماع ایله تیتر دی : شیمدی آفاقك
سکون پر ضربانده مختفیدی حیات ،
اوزاق یاقین بوتون اشیا ، بوتون بو ساحللر
گولر گبیدی ، فقط بر حزین تبسمله ؛
اولوردی رعشه‌نما رنك انفعال سحر
صدفلی قوملری بوس أیله‌ین گوپوکده بیله ،

SEZÂ

Gariptir, ne zaman geçse pîş-i çeşmimden
Ufukta bir mütemevviç bulut, ya bir yelken
Sezâ gelir o geniş cephesiyle hâtırıma.
Sezâ... O neş'eli, rikkatli bir tabî'atti;
Bakarsınız mütelevvin, bakarsınız ciddî.
Demin getirdiği küçük bir vesîle, hâtırıma
Sezâcığın yine bir sergüzeşt-i ağrebini.
Bu bir sabah bularak bir çamın dibinde beni:
— Benimle şimdi gelirsen, demişti, zannederim,
Pek istifadeli bir gün geçirmeyiz ammâ
Epeyce eğleniriz...
— Pek güzel, Sezâ, giderim.
Evet, bugünkü gibi hâtırımdadır hâlâ:
Yeşil dikenler içinden, yosunlu bir yardan
Sukut eder gibi indik kenâr-ı deryâya.
Yağardı sâhili tezyîn eden ağaçlardan
Sedefli kumlara titrek, rakîk bir sâye.
Bu gölgelikti Sezâ'nın sedîr-i müntehabı,
Hayâlini buradan mezcederdi dalgalara.
Uzakta, Heybeli'nin tâ ucunda, martı gibi
Küşâde-bâl-i tenezzühtü bir beyaz kotra.
Güneş, tulûa henüz başlamış kadar mahmûr,
Pamuk bulutların üstünde eyliyordu huzûr;
Bu yanda çamları örten buhâr-ı berrâkın
Kebûd-ı girye-nümûdunda bir yığın zerrât
Bir iltima ile titrerdi; şimdi âfâkın
Sükûn-ı pür-darâbânında muhtefîydi hayât.
Uzak yakın bütün eşyâ, bütün bu sâhiller
Güler gibiydi, fakat bir hazîn tebessümle;
Olurdu ra'şe-nümâ reng-i infiâl-i seher
Sadefli kumları bûs eyleyen köpükte bile.

Pîş-i çeşm: Göz önü
Mütemevviç: Dalgalı
Rikkat: İncelik, acıma
Mütelevvin: Rengarenk
Sergüzeşt-i ağreb: Garip macera
Sukut: Düşme
Tezyîn: süsleme
Sâye: Gölge
Sedîr-i müntehab: Güzide sedir
Mezc: Karıştırma
Küşâde-bâl-i tenezzüh: Gezinti için kanatlarını açmış
Tulû: Doğmak
Mahmûr: Baygın
Buhâr-ı berrâk: Saydam buhar
Kebûd-ı girye-nümûd: Ağlar görünen mavilik
Zerrât: Zerreler
İltima: Parıldama
Sükûn-ı pür-darâbân: Çarpıntı dolu sessizlik
Muhtefî: Gizli
Ra'şe-nümâ: Titreten
Reng-i infiâl-i seher: Seherin kırgın rengi
Bûs: Öpme

سکون منظره‌دن صانکه حصه‌یاب اوله‌رق
سزا أیچه زمان قالدی اویله مستغرق ؛
یوزنده عکسی نمایاندی بر ملاحظه‌نك .
دیدم :

— بوکون ینه طالغینلغك پك اوستکده .
— خایر ، شو کوردیکمز قوطره‌جق یزم آطه‌نك
بر آز حذاسنی کچسین ، بر آز بوکولسون‌ده ...
جواب ناقصی ریزان اولوب دهاننده
سکوته واردی ینه . قوطره دوندی ، کچدی ؛ سزا
ألنده بر چالی ، سوز چیقمیور لساننده ،
اوکنده قوملری چیزمکله اوینیور حالا .

— او قوطره کچدی ، سزا ...

— هانکی قوطره ؟

بن ، حیران ،
رفیقمك یوزینه اویله قالمشم نکران .
اوکون غروبه قدر ، صوکره هرزمان ، هرکون
بوقوطره بحثی آچدق ، کولوشدك ، أکلندك ؛
« اوهانکی‌قوطره ، جانم ؟ » دیردی... آه‌أوت،داهادون
بوبحثی تازه‌لهمش ، طاتلی طاتلی کولمش ایدك ...

بوکون زوالی سزا ساکن جنان آرتق ؛
اوقوطره بحثی برأفسانه ، بریالان آرتق !

Sükûn-ı manzaradan sanki hisse-yâb olarak
Sezâ epeyce zaman kaldı öyle müstağrak;
Yüzünde aksi nümâyândı bir mülâhazanın.
Dedim:
— Bugün yine dalgınlığın pek üstünde.
— Hayır, şu gördüğünüz kotracık bizim adanın
Biraz hizâsını geçsin, biraz bükülsün de...
Cevâb-ı nâkısı rîzân olup dehânından
Sükûta vardı yine. Kotra döndü, geçti; Sezâ
Elinde bir çalı, söz çıkmıyor lisânından,
Önünde kumları çizmekle oynuyor hâlâ.
— O kotra geçti, Sezâ...
— Hangi kotra?
Ben, hayrân,
Refîkimin yüzüne öyle kalmışım nigerân.
O gün gurûba kadar, sonra her zaman, her gün
Bu kotra bahsini açtık, gülüştük, eğlendik;
"O hangi kotra, canım?" derdik. Âh evet, daha dün
Bu bahsi tazelemiş, tatlı tatlı gülmüş idik...

Bugün zavallı Sezâ sâkin-i cinân artık;
O kotra bahsi bir efsâne, bir yalan artık!

Hisse-yâb: Pay sahibi
Müstağrak: Batmış, dalmış
Nümâyân: Belirgin
Mülâhaza: Düşünce
Cevâb-ı nâkıs: Eksik cevap
Rîzân: Dökülen
Dehân: Ağız
Refîk: Arkadaş
Nigerân: Seyreden
Sâkin-i cinân: Cennette oturan

خسته چوجوق

— بوگون بر آز داها راحتدی ، چوق شکر ...
— ألبت ؛
کچر ، بو قورقوله‌جق شی دگل .
— فقط نوبت
زواللی یاوروجغك حالنی خراب ایدییور :
وجودی آتش ایچنده ، طالوب طالوب گیدییور .
علاجلرك‌ده‌می تأثیری قالمامش عجبا ؟
سکز کون اولدی ...
— مراق ایتمه‌یك خانم ، حما ...
— خایر ، خدایه أمانت ، نه‌دن مراق ایده‌یم ؟
فقط قوزوم ، نه‌قدر اولسه بن‌ده والده‌یم !
سکز کون اولدی ، حرارت دوام ایدوب دورویور .
باقك ، نبضلری بیچاره‌نك ناصل ووروپور ؛
صاراردی ، قورقویور انسان باقنجه أللرینه .
— اوزلمه‌یك سز أفندم ، کلیر چابوق یرینه ؛
چوجوقدن او ...
— گیجه پك چوق صایقلیور .
— نه ضرر !
— علاج وپررمیسکز ؟
— ایسته‌مز ...
قادین آغلار .

زواللی والده ، شو بر تك هدیهٔ عمرك
سعادتیله غریق سرور ایکن دها دون ،
بوگون باشنده نگهبان پر تأثردر .
مزار کبی اوطه صمت وسکون ایله پردر .
نه‌در ایگلتیسی خارجده باد سرمانك ؟
بکاسی خسته‌یه عائدمیدر شو بارانك ؟ ..
تأثرات بشردن کلیرمی دهره ملال ؟
* زهی تصور باطل ، زهی خیال محال !

HASTA ÇOCUK

— Bugün biraz daha râhattı, çok şükür...
— Elbet;
Geçer, bu korkulacak şey değil,
— Fakat nevbet
Zavallı yavrucuğun hâlini harâb ediyor:
Vücûdu âteş içinde, dalıp dalıp gidiyor.
İlaçların da mı te'sîri kalmamış acabâ?
Sekiz gün oldu...
— Merak etmeyin hanım, hummâ...
— Hayır, Hüdâ'ya emânet, neden merak edeyim?
Fakat kuzum, ne kadar olsa ben de vâlideyim!
Sekiz gün oldu, harâret devam edip duruyor.
Bakın, nabızları bî-çârenin nasıl vuruyor;
Sarardı, korkuyor insan bakınca ellerine.
— Üzülmeyin siz efendim, gelir çabuk yerine;
Çocuktur o...
— Gece pek çok sayıklıyor.
— Ne zarar!
İlâç verir misiniz?
— İstemez...
Kadın ağlar.
Zavallı vâlide, şu bir tek hediyye-i ömrün
Sa'âdetiyle garîk-i sürûr iken daha dün,
Bugün başında nigeh-bân-ı pür-teessürdür,
Mezar gibi oda samt u sükûn ile pürdür.
Nedir iniltisi hâriçte bâd-ı sermânın?
Bükâsı hastaya âit midir şu bârânın?..
Teessürât-ı beşerden gelir mi dehre melâl?
* Zihî tasavvur-ı bâtıl, zihî hayâl-i muhal!"

Nevbet: Nöbet
Hummâ: Sıtma
Garîk-i sürûr: Sevince boğulmuş
Pür: Dolu
Hâriç: Dış, dışarı
Bâd-ı sermâ: Kış rüzgârı
Bükâ: Ağlama
Bârân: Yağmur
Teessürât-ı beşer: İnsanın üzüntüleri
Dehr: Dünya
Melâl: Keder
Zihî: Ne güzel
Tasavvur-ı bâtıl: Batıl düşünce
Hayâl-i muhal: İmkânsız hayal

— نینه‌م ...
— نه وار کوزلم ؟
— قالدیرك شو پرده‌لری ؛
کفنمیدر نه‌در اونلر ؟

بنه صداع سری
یاتاقده خسته‌یی چیلدیرتیور ، صایقلاتیور ؛
قادین یوسوزلری دویدجه آغلایوب یاتیور .
زواللی والده ، بم وامید ایچنده تباه ؛
اوکنده کوزلرینك بر بیغین تراب سیاه ؛
کورر او طوپراغه افتاده نور دیده‌سنی ،
مزار ایکلتیسیدر ظن ایدر بوغوق سسنی .
قیلار یتیمی ایچون خالقندن استمداد ،
یتیمه‌لر کبی أیلر ایچین ایچین فریاد .
بوطول قادین بر او محصول عمر ایچون یاشیور ؛
اونك کالنه عائد امیدلر طاشیور

— نینه‌م ! ..
— نه‌در ملکم ؟
— آغلیور چوجوقلر، باق...
یراق ، یراق بی عارسز چوجوق!.. نینه‌م ، طوپرق !
— صایقلایور بنه ، یارین سن أسیرکه بزی ؛
باغشلا یاورومی ، اونسز یراقه لانه‌مزی !
زواللی والده بر هیکل مشقتدر ؛
یوکون سکز کون ، او مهجور خواب وراحتدر .
یکانه شوق فوأدی یاتاقده بی درمان ،
اونك امید خلاصیله روحی پر خلجان .
طوتوب خیالنی آغوش اکترابنده ،
کزر یوتون کیجه اطراف جامه‌خوابنده .
بو کیم بیلیر نه‌قدر بویله بردوام اوله‌جق ؟
عیون شفقتنه اویقولر حرام اوله‌جق ؟
چوجوق آچلمایه‌جق بلکه اویقوسندن هیچ ...

— صاقین خانم ؟ بو قنا حسی ایتمه‌یك تروج ؛
باقك ، هوا نه کوزل آچدی ، انجلا بولدی ؛
دمینکی ولوله ، شدت سکون پذیر اولدی .
بولور چوجوق‌ده شفالر ، اولورسکز مسرور ؛
خدا یویوکدر ، ایدر ماتمی مبدل سور ...

چوجوق . او شیمدی قوی بر جوان ؛ فقط مادر ،
زواللی ، اوستنه حالا چوجوق کبی تیتر .

— Ninem...
— Ne var güzelim?
— Kaldırın şu perdeleri;
Kefen midir nedir onlar?
— Yine sudâ-ı seri
Yatakta hastayı çıldırtıyor, sayıklatıyor;
Kadın bu sözleri duydukça ağlayıp yatıyor.
Zavallı annecik ümmîd ü bîm içinde tebâh;
Önünde gözlerinin bir yığın türâb-ı siyâh;
Görür o toprağa üftâde nûr-i dîdesini,
Mezar iniltisidir zanneder boğuk sesini.
Kılar yetîmi için Hâlık'ından istimdâd,
Yetîmeler gibi eyler için için feryâd.
Bu dul kadın bir o mahsûl-i ömr için yaşıyor;
Onun kemâline âit ümîdler taşıyor.

—Ninem!..
— Nedir meleğim?
— Ağlıyor çocuklar, bak...
Bırak, bırak beni arsız çocuk!.. Ninem, toprak!

— Sayıklıyor yine, yâ Rabbî, sen esirge bizi;
Bağışla yavrumu, onsuz bırakma lânemizi!
Zavallı anne soluk bir likâ-yi şefkattir;
Bu gün sekiz gün, o mehcûr-i hâb u rahattır.
Yegâne şevk-ı fuâdı yatakta bî-dermân,
Onun ümîd-i halâsıyle ruhu pür-halecân.
Tutup hayâlini âgûş-ı iktirâbında,
Gezer bütün gece etrâf-ı câme-hâbında.
Bu kim bilir ne kadar böyle ber-devâm olacak?
O yaşlı gözlerine uykular harâm olacak?
Çocuk açılmayacak belki uykusundan hiç...

—Sakın hanım, bu fenâ hissi etmeyin tervîc;
Bakın, havâ ne güzel açtı, incilâ buldu;
Deminki velvele, şiddet sükûn-pezîr oldu.
Bulur çocuk da şifâlar, olursunuz mesrûr;
Hüdâ büyüktür, eder mâtemi mübeddel-i sûr...

Çocuk. O şimdi kavî bir civân; fakat mâder,
Zavallı, üstüne hâlâ çocuk gibi titrer.

Sudâ-ı ser: Baş ağrısı
Bîm: Korku
Tebâh: Yıkılmış, harap
Türâb-ı siyâh: Kara toprak
Üftâde: Düşmüş
Nûr-i dîde: Göz nuru
İstimdâd: Yardım isteme
Mahsûl-i ömr: Ömrün mahsulü
Lâne: Yuva
Likâ-yi şefkat: Şefkat yüzü
Mehcûr-i hâb u râhat: Uyku ve rahattan uzak
Şevk-ı fuâd: Gönül arzusu
Bî-dermân: Dermansız
Ümîd-i halâs: Kurtuluş ümidi
Pür-halecân: Heyecanlı
Âgûş-ı iktirâb: Kederli kucak
Etrâf-ı câme-hâb: Yatağın çevresi
Ber-devâm: Devamlı
Tervîc: Değerini artırma
İncilâ: Parlaklık
Velvele: Gürültü
Sükûn-pezîr: Sakinleşmiş
Mesrûr: Sevinçli
Mübeddel-i sûr: Şenlikle değiştirmek
Kavî: Kuvvetli
Mâder: Anne

تجدید ازدواج

أولندیلر ، سوشدیلر اما موقتاً ؛
سودا سقوطه باشلادی بش هفته کچه‌دن .
أولندیلر ، نیچون ؟.. یوقی برقیز تاصل بیلیر ؟
أولنمه‌سیله مادری اولمشدی مفتخر ؛
زوجك‌ده ویردی نشئه دوکون اقرباسنه ،
لکن طوقوندی کندی خیال وهواسنه .
تجدید ایدی ، اونك نظرنده ، حیاتی
برشخصه حصر ایدش أمل وارتباطنی .
أولندیلر ، سوشدیلر اما موقتاً ؛
سودا سقوطه باشلادی بش هفته کچه‌دن .

أندیشه‌دن کوکللری خالی دکلدی هیچ ؛
اولمشدی برشتا بوکوکللرده مندمج .
بیکانه برقادینله برأرکدی خانه‌ده ،
طارغین بر احترام ایدی جاری میانه‌ده ؛
بعضاً ایصندیررسه‌ده نوارهٔ هوس
— بکزرمی عشق خالصه بر شوق مقتبس ؟ —
اولمازدی منتفی اوبرودت یوتون یوتون ؛
کیتدکجه یاده کلمه‌مکه باشلادی دوکون .
بر شب کتیردی خاتمه بزم محبته ،
چیقدی صباحی طفل محبت سیاحته ...

بر قاچ زمان‌ده اویله کذار ایتدی کونلری ؛
دونمشدی بر مزاره أوك کرچه هر یری ،
بر یولجینك قدومی ایدی اورده منتظر :
* کون طوغمه‌دن مشیمهٔ شبدن نه‌لر طوغار !..
قاچ هفته کچدی بیلمیورم ، بر سحرینه
کوستردی زوجه اوغلنی حدتلی زوجنه :
— باق، یاورومز !.. اودم قادینك طولدی کوزلری ،
زوجك‌ده خنده ریز غرور اولدی کوزلری ؛
پیشنده ایتدیلر بشیکك ، غرق ابتهاج ،
بر یوسهٔ مدید ایله تجدید ازدواج .

TECDÎD-İ İZDİVÂC

Evlendiler, seviştiler ammâ muvakkaten;
Sevdâ sukûta başladı beş hafta geçmeden.
Evlendiler, niçin?.. Bunu bir kız nasıl bilir?
Evlenmesiyle mâderi olmuştu müftehir;
Zevcin de verdi neşe'e düğün akrabâsına,
Lâkin dokundu kendi hayâl ü hevâsına.
Tahdîd idi, onun nazarında, hayâtını
Bir şahsa hasrediş emel ü irtibâtını.
Evlendiler, seviştiler ammâ muvakkaten;
Sevdâ sukûta başladı beş hafta geçmeden.

Endîşeden gönülleri hâlî değildi hiç;
Olmuştu bir şitâ bu gönüllerde mündemiç.
Bîgâne bir kadınla bir erkekti hânede,
Dargın bir ihtirâm idi cârî miyânede;
Bazen ısındırırsa da nevvâre-i heves
— Benzer mi aşk-ı hâlise bir şevk-i muktebes?—
Olmazdı müntefî o bürûdet bütün bütün;
Gittikçe yâda gelmemeğe başladı düğün.
Bir şeb getirdi hâtime bezm-i muhabbete,
Çıktı sabâhı tıfl-ı muhabbet seyâhate...

Birkaç zaman da öyle güzâr etti günleri;
Dönmüştü bir mezâra evin gerçi her yeri,
Bir yolcunun kudûmu idi orda muntazar:
* Gün doğmadan meşime-i şebden neler doğar!..
Kaç hafta geçti bilmiyorum, bir seher yine
Gösterdi zevce oğlunu hiddetli zevcine:
— Bak, yavrumuz!.. O dem kadının doldu gözleri,
Zevcin de hande-rîz-i gurûr oldu gözleri;
Pîşinde ettiler beşiğin gark-ı ibtihâc,
Bir bûse-i medîd ile tecdîd-i izdivâc.

Muvakkaten: Geçici olarak
Sukût: Düşme
Mâder: Anne
Müftehir: Övünen
Tahdîd: Sınırlama
Hâlî: Boş
Şitâ: Kış
Mündemiç: Bir şeyin içinde saklı olan
Bîgâne: Umursamaz
İhtirâm: Saygı
Cârî: Geçerli
Miyâne: Orta
Aşk-ı hâlis: Saf aşk
Nevvâre-i heves: Heves ışığı
Şevk-i muktebes: Faydalanılan sevinç
Müntefî: Yok olan
Bürûdet: Soğukluk
Şeb: Gece
Bezm-i muhabbet: Sevgi meclisi
Tıfl-ı muhabbet: Sevgi çocuğu
Güzâr: Geçme, geçiş
Kudûm: Uzaktan gelme
Muntazar: Beklenen
Meşime-i şeb: Gecenin rahmi
Hande-rîz-i gurûr: Gururla gülme
Pîş: Ön
Gark-ı ibtihâc: Sevinç içinde
Bûse-i medîd: Uzun öpücük
Tecdîd-i izdivâc: Evlilik yenileme

کوچوك عائله

صوك غنجهٔ سوداسنی دوکمشدی تهالان .
صوك قطرهٔ کوهرله بزمشدی چمنلر ...
یعنی بو چوجوق طوغدیغی کون ، پنبه و عریان ،
قیش أك آجی بر فقر ایله کلمشدی برابر ؛
اولمشدی کوچوك عائلهنك قلبی مکدر .

أو بر یکی مهمانه تحمل ایدهمزدی ،
بر فضله طبق سفرهیی بر طاغ کبی أزدی .

— لکن بو تأثر نهایچون ، أی أب مشفق؟
یاوروك سکا بر حس ابوتدهی ویرمز ؟
اولمازمی شو دلبر ، شوبوموق دست معزز
تزیید مساعیکه بوکون بر یکی سائق ؟

شفقتلی پدر حس ابوتله چالیشدی ،
بر شوق ایله ، بر شوق وحرارتله چالیشدی ...

صوك غنجهٔ سوداسنی دوکمشدی تهالان ،
صوك قطرهٔ کوهرله بزمشدی چمنلر ...
لکن بو سفر قیش ، اوصوغوق زائر سکران
بولمشدی کوچوك عائلهیی شاد ، مبشر ،
بر سفرهده ، بر قاچده مسافرله برابر .

KÜÇÜK AİLE

Son gonca-i sevdâsını dökmüştü nihâlân,
Son katre-i gevherle bezenmişti çemenler...
Ya'nî çocuk doğduğu gün, pembe vü üryân,
Kış en acı bir fakr ile gelmişti berâber;
Olmuştu küçük âilenin kalbi mükedder.

Ev bir yeni mihmâna tahammül edemezdi,
Bir fazla tabak sofrayı bir dağ gibi ezdi.

— Lâkin bu teessür ne için, ey eb-i müşfik?
Yavrun sana bir hiss-i übüvvet de mi vermez?
Olmaz mı şu dilber, şu yumuk dest-i muazzez
Tezyîd-i mesâîne bugün bir yeni sâik?

Şefkatli peder hiss-i übüvvetle çalıştı,
Bir şevk ile, bir şevk u harâretle çalıştı...

Son gonca-i sevdâsını dökmüştü nihâlân,
Son katre-i gevherle bezenmişti çemenler...
Lâkin bu sefer kış, o soğuk zâ'ir-i sekrân
Bulmuştu küçük âileyi şâd, mübeşşer,
Bir sofrada, birkaç da misâfirle berâber.

Nihâlân: Fidanlar
Katre-i gevher: İnci damlası
Üryân: Çıplak
Mükedder: Kederli
Mihmân: Misafir
Teessür: Üzülme
Eb-i müşfik: Şefkatli baba
Hiss-i übüvvet: Babalık hissi
Dest-i muazzez: Yüve el
Tezyîd-i mesâî: Çalışmayı artırma
Sâik: Sebep
Zâ'ir-i sekrân: Sarhoş ziyaretçi
Şâd: Neşeli
Mübeşşer: Müjde almış

کنعان

اون بش سنه اول شوکوچوك خانه‌ده ، سسسز ،
بر کویلو قادین ، برده اونك یاوروجغیله
مرکبجکی سا کندی... چوجوق ، صیسقه وعاجز ،
لرزان حرکاتیله ، مقوس باجاغیله
اقرانله أکلنجه اولور ، خیرپالانیردی ؛
خلقك نظرندن قاچینیردی، اوتانیردی .

کنعان... بوصولوق چهره ، بو اعجوبهٔ فطرت ،
شکلنده‌کی نقصان ایله دونمده جهانك ،
قلبنده‌کی جوهرله فقط ، جوهر غیرت ،
هپ کندینی تزییف ایله ممنون جهلانك
فوقنده ایدی ؛ صانکه بولوب جسمنی شانسز
انسانلغی طوپلامش ایدی روحنه یالکز .

کنعان بویودی ، خیلی‌ده کوربوزله‌دی ؛ لکن
حالا او کا معطوف ایدی أولکی نظرلر .
بیچاره کزر تك باشنه ساکت وساکن ،
أك مشکلی ، قیزلرده کوررلردی محقر .
هپ شرم وحقارت طولاشیردی اوزرنده ،
بر غنجه آچلمازدی زمین کذرنده .

حرب اولدی ، بوتون کویده‌کی شبان حمیت
سرحده شتاب أیله‌دی... کنعان‌ده برابر ؛
بر کون یوصوده بر آووج أرباب جلادت
بر فرقه خراب أیله‌دی... کنعان‌ده برابر .
کنعان کوینه یاره‌لی دونمش کلیوردی ،
پیشنده بر آوازهٔ شان یوکسلیوردی !

KENAN

On beş sene evvel şu küçük hânede, sessiz,
Bir köylü kadın, bir de onun yavrucağıyla
Merkebciği sâkindi... Çocuk, sıska ve âciz,
Lerzân harekâtıyla, mukavves bacağıyla
Akrânına eğlence olur, hırpalanırdı;
Halkın nazarından kaçınırdı, utanırdı.

Kenan... Bu soluk çehre, bu ucube-i fıtrat,
Şeklindeki noksân ile dûnunda cihânın,
Kalbindeki cevherle fakat, cevher-i gayret,
Hep kendini tezyîf ile memnûn cühelânın
Fevkinde idi; sanki bulup cismini şansız
İnsanlığı toplanmış idi rûhuna yalnız.

Kenan büyüdü, hayli de gürbüzledi; lâkin
Hâlâ ona ma'tuf idi evvelki nazarlar.
Bî-çâre gezer tek başına sâkit ü sâkin,
En müşkili, kızlar da görürlerdi muhakkar.
Hep şerm ü hakâret dolaşırdı üzerinde,
Bir gonca açılmazdı zemîn-i güzerinde.

Harp oldu, bütün köydeki şübbân-ı hamiyyet
Serhadde şitâb eyledi... Kenan da berâber;
Bir gün pusuda bir avuç erbâb-ı celâdet
Bir fırka harâb eyledi... Kenan da berâber.
Kenan köyüne yâreli dönmüş geliyordu,
Pîşinde bir âvâze-i şân yükseliyordu!

Sâkin: Oturma
Lerzân: Titreyen
Mukavves: Kavisli
Ucube-i fıtrat: Hilkat garibesi
Dûn: Alçak
Tezyîf: Aşağılama
Cühelâ: Cahiller
Fevk: Üst
Ma'tuf: Meyletmiş
Sâkit: Sessiz
Muhakkar: Horlanmış
Şerm: Utanma
Zemîn-i güzer: Geçilen yol
Şübbân-ı hamiyyet: Vatansever gençler
Şitâb: Acele
Erbâb-ı celâdet: Yiğitler
Pîş: Ön
Âvâze-i şân: Şan sesi

حسنك غزاسی

اوزاقده شویله بش اون خانه‌دن ، بش اون باجادن
عبارت ، أسکی فقط شاعرانه ، آسوده ،
یئیل بر اورمانه همسایه بر کوچوك بلده ...

آغاچلرك آره‌سندن افق صارارمقده ؛
کشاده‌سینه بولوطلرله سوسله‌ن کوکدن
لب وداعی نهارك زمینه بوسه‌فکن .

صاغنده بر قورو خندق ، صولنده بر چالیلق ،
شو اینجه یول — که آچلمش کنیش آدیملرله —
بر آسیابه اولور منتهی صانجه صوله...
یویول یوکون داها بر ساعت اوکنجه محشردی :
یویوك کوچوك نه‌قدر خلق وارسه کویجکزك
— باشنده بر ایکی پیر عمامه‌دار وکزین —

تحشد أیله‌دی تشییع ایچون کوکللولری ،
او قهرمان ، او غضنفر یورکلی افرادی ؛
یو محترم وطنك بر کزیده أولادی

کشاده بر علمك آل تموجاتنده
بر ابتسام ظفر ، شانلی بر سحر کوره‌رك ،
— کیمنده بر یاتاغان ، یعضیسنده بر دکنك ، —

حدوده ، حربه ، او میدان کاروزاره قدر
یورولمه‌دن کیده‌جکلر ، یورولمه‌دن... حتی
یورولمه‌دن ایده‌جکلر جنانه استعلا .

« جنانه ، جنت ودیداره بی‌ملال وتعب
« قاووشمق... آه ، یو هرکون نصیب اولور شیمی ؟
« غزا ، غزا ، بزه حقك نه‌موطلو بر کرمی !

« أوت ، بیکیتلر ، أوت... سز فدای نفس ایدیکز ؛
« وطن یولنده فدای حیات ایدن اولز...
« قادینلر ، آغلامایك ، جنکه هرکیدن اولز !.. »

HASAN'IN GAZÂSI

Uzakta şöyle beş on hâneden, beş on bacadan
İbâret, eski fakat şâirane, âsûde,
Yeşil bir ormana hem-sâye bir küçük belde...

Ağaçların arasından ufuk sararmakta;
Küşâde-sîne bulutlarla süslenen gökten
Leb-i vedâı nehârın zemîne bûse-fiken.

Sağında bir kuru hendek, solunda bir çalılık,
Şu ince yol —ki açılmış geniş adımlarla—
Bir âsiyâba olur müntehî sapınca sola...

Bu yol bugün daha bir sâ'at önce mahşerdi:
Büyük küçük ne kadar halkı varsa köyceğizin
—Başında bir iki pîr-i amâme-dâr ü güzîn—

Tahaşşüd eyledi teşyî için gönülleri,
O kahraman, o gazanfer yürekli efrâdı;
Bu muhterem vatanın ber-güzîde evlâdı

Küşâde bir âlemin al temevvücâtında
Bir ibtisâm-ı zafer, şanlı bir seher görerek,
—Kiminde bir yatağan, bazısında bir değnek,—

Hudûda, harbe, o meydân-ı kâr u zâra kadar
Yorulmadan gidecekler, yorulmadan... Hattâ
Yorulmadan edecekler cinâna istilâ.

"Cinâna, cennet ü dîdâra bî-melâl ü ta'ab
"Kavuşmak... Âh, bu her gün nasîb olur şey mi?
"Gazâ gazâ, bize Hakk'ın ne mutlu bir keremi!

"Evet, yiğitler, evet... Siz fedâ-yı nefs ediniz;
"Vatan yolunda fedâ-yı hayât eden ölmez...
"Kadınlar, ağlamayın, cenge her giden ölmez!.."

Âsûde: Huzurlu
Hem-sâye: Komşu
Küşâde: Ferah
Leb-i vedâ: Veda dudağı
Nehâr: Gündüz
Bûse-fiken: Öpücük veren
Âsiyâb: Değirmen
Müntehî: Son bulan
Pîr-i amâme-dâr ü güzîn: Sarıklı ve seçkin yaşlı
Tahaşşüt: Birikme
Teşyî: Uğurlama
Gazanfer: Aslan
Efrâd: Fertler
Ber-güzîde: Seçkin
Temevvücât: Dalgalanmalar
İbtisâm-ı zafer: Zaferin gülümseyişi
Meydân-ı kâr u zâr: Kâr ve zarar yeri
Cinân: Cennetler
Bî-melâl ü ta'ab: Üzgün ve yorgun olmadan
Fedâ-yı nefs: Kendini feda

دیبوردی وقع وصلابتله محترم بر پیر ؛
بو خطبه صانکه بر آوازهٔ سماویدی ،
بوتون یورکلری مستغرق سکون ایتدی .

سکون ایچنده وداع ایتدیلر چوجوقلرینه
اوسالدیده پدرلر ، رحیم والده‌لر ؛
دوکولدی بر ایکی نخی سرشك حسرت اثر ؛

و برکتیبهٔ رقصان سور ونشئه کبی
کوکللولر یوله طوغرولدی ، خنده‌کار امید ؛
آلنلرنده فروزان اشعهٔ خورشید .

حسن ، اوقاچ کیجه‌در تارلاسنده قالمشدی ؛
بوکون کلوب‌ده خبردار اولونجه ایشلردن :
« بوتون کوکللو یازلمش بزمکیلر ، بر بن

« کویك یابانجیسی ، بر بن اوزاق اودولتدن !
« نیچون ؟ بنم نره‌م أکسیك ؟.. چولاقمی ، خسته‌می‌یم ؟
« صورمده‌هپسی‌شبهید : ایشته عمجهم ، ایشته دایم .

« نه‌صاندیلر بنی ، بر طوربه اوت قدر جانسز !
« کویك چوجوقلری هپ جنکه کیتسین اویناشه‌رق ،
« قادینمیدرکه حسن أوده یکلیوب یاتهجق ؟... »

دیمش ، وکیمسه‌یه سزدیرمه‌دن ، طاغارجغنی
اوموزلایوب یوله دوشمشدی ، بر نشاط مرام..
زمینه توز کبی ریزاندی روح أسمر شام .

حسن کنیشله‌ترك متصل آدیملرنی ،
دونوب دونوب باقیور آرقه‌سنده بی‌حرکت
اوزاقلاشان کویه ؛ ناکاه بر لب حسرت

Diyordu vakur salâbetle muhterem bir pîr;
Bu hutbe sanki bir âvâze-i semâviydi,
Bütün yürekleri müstağrak-ı sükûn etti.

Sükûn içinde vedâ ettiler çocuklarına
O sâl-dîde pederler, rahîm vâlideler;
Döküldü bir iki mahfî sirişk-i hasret-eser;

Ve bir ketîbe-i raksân sûr u neşe gibi
Gönüllüler yola doğruldu, hande-kâr-ı ümîd;
Alınlarında fürüzân eşia-i hurşîd.

*

Hasan, o kaç gecedir tarlasında kalmıştı;
Bugün gelip de haberdâr olunca işlerden;
"Bütün gönüllü yazılmış bizimkiler, bir ben

"Köyün yabancısı, bir ben uzak o devletten!
"Niçin? Benim nerem eksik? Çolak mı, hasta mıyım?
"Soyumda hepsi şehîd: İşte amcam, işte dayım.

"Ne sandılar beni, bir torba ot kadar cansız!
"Köyün çocukları hep cenge gitsin oynaşarak,
"Kadın mıdır ki Hasan evde bekleyip yatacak?.."

Demiş, ve kimseye sezdirmeden, dağarcığını
Omuzlayıp yola düşmüştü, pür-neşât-ı merâm...
Zemîne toz gibi rîzândı rûh-ı esmer-i şâm.

*

Hasan genişleterek muttasıl adımlarını,
Dönüp dönüp bakıyor arkasında bî-hareket
Uzaklaşan köye; nâgâh bir leb-i hasret

Vakur: Ağırbaşlılık
Salâbet: Metanet
Âvâze-i semâvi: İlahi feryat
Müstağrak-ı sükûn: Sessizliğe dalmış
Sâl-dîde: Yaşlı
Rahîm: Çok merhametli
Mahfî: Gizli
Sirişk-i hasret-eser: Hasret dolu gözyaşı
Ketîbe-i raksân-ı sûr u neşe: Sevinç ve neşeyle oynayan bölük
Hande-kâr-ı ümîd: Ümitle gülen
Fürüzân: Parlak
Eşia-i hurşîd: Güneşin ışıkları
Pür-neşât-ı merâm: Meramın sevinciyle dolu
Rizân: Dökülen
Rûh-ı esmer-i şâm: Akşamın esmer ruhu
Muttasıl: Aralıksız
Nâgâh: Ansızın
Leb-i hasret: Hasret dudağı

کولومسیور ؛ اوزمان بر صوغوق ، خیالی أل
طوتوب چویرمك ایچون صانکه زورلیور باشنی .
حسن ، زواللی ، سیلرکن یکیله کوز یاشنی

برر برر کچیسیور پیش اشتیاقندن
کوزل تشانلیسی ، قاردشلریله والده‌سی ؛
دکرمنك اوکا « دون ، دون!..» دییور یاواشجه سسی .

فقط او دونمیه‌جك ؛ باق شوقارشی طاغلردن
أسن هوا نه‌قدر شانلی مژده‌لر ویرییور ؛
خیالی پیشنه برلوحهٔ ظفر سرییور :

کوی آرقه‌داشلری ، هپ أللرنده مارتینیلر ،
آتلمش اون کیشی یوزلرجه دشمنك پینه
سوروب ، قیروب کیدییور... صانکه بر آووج ایکنه

حسنجغك ده‌لیور اینجه اینجه هریانی ؛
« نیچون، دییوردی، نیچون؟ بن‌چولاقمی، خسته‌میم؟.. »
بو انفعال اونی قوشدیردی اویله بر قاچ آدیم .

نماز کاهك اوکندن کچرکن ایرکیله‌رك .
طوروب همان ایکی رکعت نماز أدا ایتدی ؛
قاپاندی سجده‌یه ، سوزشلی بردعا ایتدی .

یوزنده شیمدی برامید منبسط کولیور ؛
اوموزده طوربه‌جنی ، صاغ أللنده بر دکنك ،
حسن چاوش کیدییور جنکه ترکی سویلیه‌رك !

قیزیل شریتلره مستغرق ، ایشته اون کوندر
حسن تفك طاشیور ؛ هرآدیمده : پر.. ایکی.. اوچ ...
یوبر ترانه‌که دیلدن دوشورمك آرتق کوچ !

سلاح اویونلری ذاتاً کوینده بیلدیکی شی ؛
نظامپرور ، اطاعتلی ، تندرست ، چویك ،
قاننده وار بیکیتك بللی ایشته عسکرلك .

Gülümsüyor; o zaman bir soğuk, hayâlî el
Tutup çevirmek için sanki zorluyor başını.
Hasan, zavallı, silerken yeniyle gözyaşını.

Birer birer geçiyor pîş-i iştiyâkından
Güzel nişanlısı, kardeşleriyle vâlidesi;
Değirmenin ona "Dön, dön!.." diyor yavaşça sesi.

Hayır, o dönmeyecek; bak şu karşı dağlardan
Esen hava ne kadar şanlı müjdeler veriyor;
Hayâli pîşine bir levha-i zafer seriyor:

Köy arkadaşları, hep ellerinde martiniler,
Atılmış on kişi yüzlerce düşmanın peyine
Sürüp, kırıp gidiyor... Sanki bir avuç iğne

Hasancığın deliyor ince ince her yanını;
"Niçin? diyordu, niçin? Ben çolak mıyım, hasta mıyım?"
Bu infiâl onu koşturdu öyle birkaç adım.

Namaz-gâhın önünden geçerken irkilerek
Durup hemân iki rekat namaz edâ etti;
Kapandı secdeye, sûzişli bir dûa etti.

Yüzünde şimdi bir ümîd-i münbasit gülüyor;
Omuzda torbacığı, sağ elinde bir değnek,
Hasan Çavuş gidiyor cenge türkü söyleyerek!

*

Kızıl şeritlere müstağrak, işte on gündür
Hasan tüfek taşıyor; her adımda: Bir... iki... üç...
Bu bir terâne ki dilden düşürmek artık güç!

Silah oyunları zaten köyünde bildiği şey;
Nizâm-perver, itâatli, ten-dürüst, çevik,
Kanında var yiğidin belli işte askerlik.

Pîş-i iştiyâk: Arzunun önü
Levha-i zafer: Zafer levhası
Pey: Arka
İnfiâl: Dargınlık
Namaz-gâh: Namaz kılınan yer
Sûzişli: Yakıcı, acıklı
Ümîd-i münbasit: Yayılan ümit
Müstağrak: Batmış, dalmış
Terâne: Nağme
Nizâm-perver: Düzeni koruyan

حسن بو اون کونی پك تشئه‌سز کچیرمشدی :
او ایستیوردی که سرحده واصل اولدینی کون
أمللی کوزلری بر جنك ، بردومان کورسون .

سلاح اوموزده ، کزر طاغده کاه بر باشنه ،
بوتون تتیکلیکی اوستنده ، خصم اوکنده کبی ؛
— کورونسه چشمنه بردشمن، آه یاربی !..

بو آرزو اونی مشغوف حسرت ایتدکجه
کورووردی توزلو ، مشوش ، عجیب رؤیالر ؛
ایچنده رنکی بوزوق ، بی‌خطوط سیمالر .

نهایت ایشته عدو ، ایشته حرب... طاغلرده
سیول آتش وخون طالغه طالغه چالقانیور ؛
باروت دومانلری آلتنده هرطرف موص‌مور .

« شوقارشی صیرتی‌ده طوتمق نصیب اولورسه بوکون ،
« یارین شهرده‌یز آرتق ، دیبوردی ضابطلر ؛
« فقط هجومه طایانماز ، یورولدی پك عسکر... »

او کون حسن بولوکك تا اوکنده اون ساعت
بلا توقف آووجلرله قورشون آتمشدی ؛
نه‌در غزا ؟.. یونی کورمش ، یوذوقی طاتمشدی .

صباح اولوب‌ده هجوم أمری ، مژدهٔ ظفری
بوتون طابورلره اسماع ایدنجه ، هریاندن
خروشه باشلادی بر نهر آتشین جریان .

حسن ایلرده کیدن بر بولوك فدایندك
اوکنده صائل ایدی ؛ کوزلرنده خون آلود
بر التماع بشاشتله أیلیوردی صعود .

بیکیتلرك چوغی ، شدتله دشمنك تپه‌دن
زمینه دوکدیکی نیران ایچنده ، خنده کنان ،
شهید اولوب دوشیور ؛ جمله‌سنده شوق جنان

*

Hasan bu on günü pek neş'esiz geçirmişti:
O istiyordu ki serhadde vâsıl olduğu gün
Emelli gözleri bir cenk, bir duman görsün.

Silâh omuzda, gezer dağda gâh bir başına,
Bütün tetikliği üstünde, hasm önünde gibi;
—Görünse çeşmine bir düşmen, âh yâ Rabbî!..

Bu arzu onu meşgûf-ı hasret ettikçe
Görürdü tozlu, müşevveş, acîb rü'yalar;
İçinde rengi bozuk, bî-hutût sîmâlar.

Nihayet işte adüvv, işte harb... Dağlarda
Süyûl-i âteş ü hûn dalga dalga çalkalanıyor;
Barut dumanları altında her taraf mosmor.

"Şu karşı sırtı da tutmak nasîb olursa bugün,
"Yarın şehirdeyiz artık, diyordu zâbitler;
"Fakat hücûma dayanmaz, yoruldu pek asker..."

O gün Hasan bölüğün tâ önünde on sâat
Bilâ-tevakkuf avuçlarla kurşun atmıştı;
Nedir gazâ?.. Bunu görmüş, bu zevki tatmıştı.

Sabah olup da hücûm emri, müjde-i zaferi
Bütün taburlara ismâ edince, her yandan
Hurûşa başladı bir nehr-i âteşîn-cereyân.

Hasan ilerde giden bir bölük fedâyînin
Önünde sâil idi; gözlerinde hûn-âlûd
Bir iltimâ-ı beşâşetle eyliyordu suûd.

Yiğitlerin çoğu, şiddetle düşmenin tepeden
Zemîne döktüğü nîrân içinde, hande-künân,
Şehîd olup düşüyor; cümlesinde şevk-i cinân

Meşgûf-ı hasret: Hasrete aşık
Müşevveş: Karışık
Bî-hutût: Çizgisiz, yazısız
Adüv: Düşman
Süyûl-i âteş ü hûn: Ateş ve kanın selleri
Bilâ-tevakkuf: Durmaksızın
İsmâ: İşittirme
Hurûş: Coşma
Nehr-i âteşîn-cereyân: Ateş gibi akan nehir
Sâil: Saldıran
Hûn-âlûd: Kana bulaşmış
İltimâ-ı beşâşet: Güler yüzün parıldaması
Suûd: Yücelme
Nîrân: Ateş
Hande-künân: Gülerek
Şevk-i cinân: Cennet arzusu

بر انهماك شهادتله آن‌با آن مشهود .
عدو یوصولتی کوردکجه صانکه ایمره‌نه‌رك
یوتون قوای حیاتیله ایستیور یورومك ؛

فقط بزمکیلرك سطوت مهاجمه‌سی
یراقیورکه آتلسین او بر آدیم ایلری...
دویولدی بژده نهایت ظفر ترانه‌لری !

حسندی بایراغی رکز أیله‌ین اوکون تپه‌یه ؛
زوالی ، طابیه‌یه برلکده یاقلاشیرلرکن
شهید اولان چاوشك دست رعشه‌ناکندن

یوشانلی رایتی قاپمش ، دوشورمه‌مشدی یره ؛
فقط نه‌چاره‌که بر قورشونیله خصم زبون
دوشوردی خاکه اوشیر غزایی ، غرقهٔ خون .

حسن یوحاله اینانمازدی : بر جیلیز قورشون
دمیر وجودینی سرسین حضیض اهماله !
باقوب باقوب یاره‌سنده آقان دم آله

کولومسیوردی صوغوق بر سکون وحشتله .
اوکنده شیمدی یوتون هیبتیله بر اوردو
پارلدییور ، بر اوغولتیله اورطه‌لق مملو :

قوغان ، قاچان ، بوغوشان ، اولدورن ، اولن ، أزیلن...
مهیب محشر هیجا !.. زوالی یاره‌لی ، سن
بو حربی سیر ایده‌جکمیدك اویله خارجدن ؟..

زوالی یاره‌لی ، حربك صفالی وقتنده ،
تنزل أیله‌دی بر سدیه‌نك اعانتنه
دمین خشوع مذلتله پای صولتنه

مسیر اولان تپه‌دن اوردوکاهه ایمك ایچون .
حزین نظرلری اطرافه شکوه‌ریز فتور ،
فقط بو کونکی غزاسیله مفتخر ، مغرور !

Bir inhimâk-i şehâdetle ân-be-ân meşhûd.
Adüvv bu savleti gördükçe sanki imrenerek
Bütün kuvâ-yı hayâtiyle istiyor yürümek;

Fakat bizimkilerin satvet-i muhâcemesi
Bırakmıyor ki atılsın o bir adım ileri...
Duyuldu bizde nihâyet zafer terâneleri!

Hasan'dı bayrağı rekz eyleyen o gün tepeye;
Zavallı, tabyaya birlikte yaklaşırlarken
Şehîd olan çavuşun dest-i ra'şe-nâkinden

Bu şanlı râyeti kapmış, düşürmemişti yere;
Fakat ne çâre ki bir kurşunuyla hasm-ı zebûn
Düşürdü hâke o şîr-i gazâyı, garka-i hûn.

Hasan bu hâle inanmazdı: Bir cılız kurşun
Demir vücudunu sersin hazîz-i ihmâle!
Bakıp bakıp yarasından akan dem-i âle

Gülümsüyordu soğuk bir sükûn-ı vahşetle.
Önünde şimdi bütün heybetiyle bir ordu
Parıldıyor, bir uğultuyla ortalık memlû:

Koğan, kaçan, boğuşan, öldüren, ölen, ezilen...
Mehîb-i mahşer-i heycâ!.. Zavallı yâreli, sen
Bu harbi seyredecek miydin öyle hâriçten?..

Zavallı yâreli, harbin safâlı vaktinde,
Tenezzül eyledi bir sedyenin iânetine
Demin huşû-ı mezellette pây-ı savletine

Mesîr olan tepeden ordugâha inmek için,
Hazîn nazarları etrâfa şekve-rîz-i fütûr,
Fakat bugünkü gazâsıyla müftehir, mağrûr!

İnhimâk-i şehâdet: Şehadet isteği
Meşhûd: Gözle görülen
Savlet: Saldırı
Kuvâ-yı hayât: Hayatın kuvvetleri
Satvet-i muhâceme: Saldırının gücü
Terâne: Nağme
Rekz: Dikme
Dest-i ra'şe-nâk: Titrek el
Râyet: Bayrak
Hasm-ı zebûn: Alçak düşman
Hâk: Toprak
Şîr-i gazâ: Savaşın aslanı
Garka-i hûn: Kana batmış
Hazîz-i ihmâl: Terkedilmiş yer
Dem-i âl: Al kan
Memlû: Dolu
Mehîb-i mahşer-i heycâ: Savaş mahşerinin heybeti
İânet: Yardım
Huşû-ı mezellet: Fakirliğin tevazuu
Pây-ı savlet: Hücum ayağı
Mesîr: Gezilecek yer
Şekve-rîz-i fütûr: Ümitsizliğin şikayeti
Müftehir: Övünen
Mağrûr: Gururlu

اوزاقده کوی او چ آی اولکی وضع صافیله
غنوده اورمانك آغوش لرزه‌دارنده ؛
بر آز صولوق چالیلقلر یولك کنارنده ،

هوا بر آز داها راکد ، سما بر آز داها یوش ،
دومانلر اورطه‌ده کوچلکله أیلیور پرواز ؛
خلاصه یاز ، حسنك پك زیاده سودیکی یاز .

اوشیمدی یاره‌سنك عکس تابداری کبی
غروبه قارشی کنیش سینه‌سنده برق أفشان
مدالیه‌نك لمعاتیله صانکه طالغه‌لانان

نگاه شوق طفولانه‌سیله ، مستغرق ،
کویك لقای خموشنده برپیام آرییور ؛
برآشنایئ دیرینه ، برسلام آرییور .

و برمدالیه‌لی غازی مهابتیله وقور ،
آغیر آغیر یورویور ... تاکهان توقفله
فضایه فیرلاتیور بر نگاه پرشعله .

بوشانلی عودتی کویا سلاملیور اوتەدن :
دکرمنك آچیلان قوللرنده برشفقت ،
آغاچلرك أکیلمن دالارنده برحرمت !..

*

Uzakta köy üç ay evvelki vaz-ı sâfıyla
Gunûde ormanın âgûş-ı lerze-dârında;
Biraz soluk çalılıklar yolun kenârında,

Hava biraz daha râkid, semâ biraz daha boş,
Dumanlar ortada güçlükle eyliyor pervâz;
Hülâsa yaz, Hasan'ın pek ziyâde sevdiği yaz.

O şimdi yarasının aks-i tâb-dârı gibi
Gurûba karşı geniş sinesinde berk-efşân
Madalyanın lema'âtıyla sanki dalgalanan

Nigâh-ı şevk-i tufûlânesiyle, müstağrak,
Köyün likâ-yı hamûşunda bir peyâm arıyor;
Bir âşinâyî-i dîrîne, bir selâm arıyor.

Ve bir madalyalı gâzî mehabetiyle vakur,
Ağır ağır yürüyor... Nâgehân tevakkufla
Fezâya fırlatıyor bir nigâh-ı pür-şu'le.

Bu şanlı avdeti gûyâ selâmlıyor öteden:
Değirmenin açılan kollarında bir şefkat,
Ağaçların eğilen dallarında bir hürmet!..

Vaz-ı sâf: Saf durum
Gunûde: Uyumuş
Âgûş-ı lerze-dâr: Titreyen kucak
Râkid: Hareketsiz
Pervâz: Uçma
Aks-i tâb-dâr: Parlak yansıma
Gurûb: Batma
Berk-efşân: Şimşek saçan
Lema'ât: Parıltılar
Nigâh-ı şevk-i tufûlâne: Çocukça sevincin bakışı
Müstağrak: Batmış, dalmış
Likâ-yı hamûş: Sessiz çehre
Peyâm: Haber
Âşinâyî-i dîr: Eski dost
Mehabet: Azamet
Nâgehân: Ansızın
Tevakkuf: Durma
Nigâh-ı pür-şu'le: Işık dolu bakış
Avdet: Dönüş

قمیص یوسف

وقتا که قافله مصردن آیرلدی ، صانکه
روز کار اول کوملکك قوقوسی آلدی
ودرحال کنعان ایلنه کوتوردی که همان
اولوقت یعقوب علیه‌السلام یوسفك قوقوسی
کلیور ، آه بکا عنه کتوردی دیمسیدیکز!
دیو بیوردی .
ـ قصص انبیا : جلد ۱ ـ

قاوورمش آتش سیال کریه دیده‌سنی ؛
دوکوب زمان زمان أجفان خونچکانندن
اوزاق افقلره براشتیاق پر خلجان ،
اوقور نشیدهٔ درد هرسیده‌سنی .
چولك صموت ومقسی لیال تارنده
أسن ریاح او کا انفاس قدسیان کبیدر ،
مشام روحنه بر نکهت صمیمه ویرر :
صانیرکه یوسفی کلمش ، کزر جوارنده .

« اونك شمیمی ، اونك ، یوسفك حرارتی بو !
« شوحال ضعفمی تعییب ایدرسکز سزلر ،
« ودیرسکزکه : — محقق ، عنه کتیردی پدر !
« فقط أمین اولکز ، ربمك عنایتی بو ،
« یاقینده یوسفی کورمك بم نصیبمدر ... »

اویانده قافلهٔ مژده آور اخوان
قمیص یوسفی حامل ، مبشر وشادان ،
یورور شتاب ایله ؛ هرکون بر آز یاقین کتیرر
اوتازه نکهت جانبخشی پیر مهجوره .
کونك برنده — که برتوده أبر نامیه بار
ویروب حوالیٔ کنعانه انجلای بهار
دوکردی رحمت وبهجت اوخاك مفتوره ، —
ایرشدی قافلهٔ مژده آور اخوان .
سورنجه کوملکی یعقوب عیون بی‌قرینه
اوکنده کلدی یوتون أرض وآسمان یرینه ؛
یوتون طبیعت اودم قیلدی سجدهٔ شکران !

KAMÎS-İ YÛSUF

Vaktâ ki kâfile Mısır'dan ayrıldı,
sanki rüzgâr ol gömleğin kokusu-
nu aldı ve derhal Kenan iline gö-
türdü ki hemân ol vakt Yakûb
aleyhisselâm "Yusuf'un kokusu
geliyor, âh bana ateh getürdi di-
meseydiniz!" diyû buyurdu.
-Kısas-ı Enbiyâ: Cilt I-

Kavurmuş âteş-i seyyâl-i girye dîdesini;
Döküp zaman zaman ecfân-ı hûn-çegânından
Uzak ufuklara bir iştiyâk-ı pür-halecân,
Okur neşîde-i derd-i herem-resîdesini.
Çölün samût u mukassî leyâl-i târında
Esen riyâh ona enfâs-ı kudsiyân gibidir,
Meşâm-ı rûhuna bir nükhet-i samîme verir:
Sanır ki Yûsuf'u gelmiş, gezer civârında.

"Onun şemîmi, onun, Yûsuf'un harâreti bu!
"Şu hâl-i za'fımı ta'yîb edersiniz sizler,
"Ve dersiniz ki: "Muhakkak, ateh getirdi peder!
"Fakat emîn olunuz, Rabbimin inâyeti bu,
"Yakında Yûsuf'u görmek benim nasîbimdir..."

O yanda kâfile-i müjde-âver-i ihvân
Kamîs-i Yûsuf'u hâmil, mübeşşir ü şâdân,
Yürür şitâb ile; her gün biraz yakın getirir
O tâze nükhet-i cân-bahşı pîr-i mehcûra.
Günün birinde - ki bir tûde ebr-i nâmiye-bâr
Verip havâli'-i Kenan'a incilâ-yı bahâr
Dökerdi rahmet ü behcet o hâk-i meftûra,--
Erişti kâfile-i müjde-âver-i ihvân.
Sürünce gömleği Yakûb uyûn-ı bî-ferine
Önünde geldi bütün arz u âsumân yerine;
Bütün tabîat o dem kıldı secde-i şükrân!

Kamîs: Gömlek
Vaktâ ki: Ne vakit ki
Ateh: Bunama
Âteş-i seyyâl-i girye: Gözyaşının akan ateşi
Dîde: Göz
Ecfân-ı hûn-çegân: Kan akıtan göz kapağı
İştiyâk-ı pür-halecân: Çarpıntı dolu arzu
Neşîde-i derd-i herem-resîde: İhtiyarlamış derdin manzumesi
Samût u mukassî: Susmuş ve kasvetli
Leyâl-i târ: Karanlık gece
Riyâh: Rüzgârlar
Enfâs-ı kudsiyân: Meleklerin nefesleri
Meşâm-ı rûh: Ruhun burnu
Nükhet-i samîm: İçten koku
Şemîm: Koku
Hâl-i za'f: Zayıflık hali
Ta'yîb: Ayıplama
Kâfile-i müjde-âver-i ihvân: Kardeşlerin müjde getiren kafilesi
Hâmil: Taşıyan
Mübeşşir ü şâdân: Müjdeleyici ve sevinçli
Şitâb: Çabukluk
Nükhet-i cân-bahş: Can veren koku
Pîr-i mehcûr: Ayrı düşmüş ihtiyar
Tûde: Küme
Ebr-i nâmiye-bâr: Hayat yüklü bulut
Havâli'-i kenan: Kenan yöresi
İncilâ-yı bahâr: Bahar parlaklığı
Behcet: Güzellik
Hâk-i meftûr: Ümitsiz toprak
Uyûn-ı bî-fer: Fersiz gözler

والده

شکسته رنك سفالت ، مکدر ومغموم ،
یوزنده کولکه‌سی مشهود چکدیکی محنك ؛
یکانه زینت آغوشی برکوزل معصوم ،
صولوق دوداقلری لعنتکذار طالع شوم ...
طوقوندی کوکله حالی شو خسته والده‌نك !

خراب جسمی عذاب مرضله بی‌درمان ،
غریب کوکلی یانیق آتش ضرورتله ؛
فقط بولور یه روحیله اشتغاله زمان :
اولونجه طفل ملکچهره لبکشای فغان
قاپار دهانی کلبوسهٔ محبتله .

چوجوق اووضع یتیمانه‌سیله بردرناب ،
قادین اوحال خرابیله برشکسته صدف ؛
چوجوق‌ده ، مادر مشفق‌ده غرق‌أشك وتراب ؛
ایدر بولوحه أك آواره قلبی رقتیاب ،
ویرر بومنظره أك قیدسز مزاجه أسف .

زوالی ، باغرینه باصدقچه طفل عریانی
باقان غروریه ظن أیله‌مزکه سائله‌در ؛
کوزنده یاوروسنك نظرهٔ پریشانی ،
لسان حالی اولوب ترجمان وجدانی
دییورکه : « والده‌لك أك صفالی غائله‌در ! »

VÂLİDE

Şikeste-reng-i sefâlet, mükedder ü mağmûm,
Yüzünde gölgesi meşhûd çektiği mihenin;
Yegâne ziynet-i âgûşu bir güzel masûm,
Soluk dudakları lanet-güzâr-ı tâli-i şûm...
Dokundu gönlüme hâli şu hasta validenin!

Harâb cismi azâb-ı marazla bî-dermân,
Garîb gönlü yanık âteş-i zarûretle;
Fakat bulur yine ruhuyla iştigâle zamân:
Olunca tıfl-ı melek-çehre leb-küşâ-yı figân
Kapar dehânını gül-bûse-i muhabbetle.

Çocuk o vaz-ı yetîmânesiyle bir dürr-i nâb,
Kadın o hâl-i harâbiyle bir şikeste-sadef;
Çocuk da, mâder-i müşfik de gark-ı eşk ü türâb;
Eder bu levha en âvâre kalbi rikkat-yâb,
Verir bu manzara en kayıdsız mizâca esef.

Zavallı, bağrına bastıkça tıfl-ı uryânı
Bakan gurûruna zanneylemez ki sâiledir;
Gözünde yavrusunun nazra-i perîşânı,
Lisân-ı hâli olup tercümân-ı vicdânı
Diyor ki: "Vâlidelik en safâlı gâiledir!"

Şikeste-reng-i sefâlet: Sefaletin bozuk rengi
Mükedder: Kederli
Mağmûm: Gamlı
Meşhûd: Şahit olunan
Mihen: Eziyetler
Ziynet-i âgûş: Kucağın süsü
Lanet-güzâr-ı tâli-i şûm: Uğursuz talihe lanet getiren
Azâb-ı maraz: Hastalığın azabı
Bî-dermân: Dermansız
Âteş-i zarûret: Fakirliğin ateşi
İştigâl: Meşguliyet
Tıfl-ı melek-çehre: Melek yüzlü çocuk
Leb-küşâ-yı figân: Feryatla dudağını açma
Dehân: Ağız
Gül-bûse-i muhabbet: Muhabbet öpüşü gül gibi tatlı olan
Vaz-ı yetîmâne: Yetimce hal
Dürr-i nâb: Saf inci
Hâl-i harâbi: Perişan hal
Şikeste-sadef: Kırık inci
Mâder-i müşfik: Şefkatli anne
Gark-ı eşk ü türâb: Gözyaşı ve toprağa batmış
Rikkat-yâb: Merhamet eden
Esef: Üzüntü
Tıfl-ı uryân: Çıplak çocuk
Sâile: Kadın dilenci
Nazra-i perîşân: Perişan bakış
Lisân-ı hâl: Hal dili
Gâile: Sıkıntı, dert

ویرك زوالیلره !

— بالیکسر مصابینی ایچون —

خراب زلزله بر کوی : شویانده بر چاتینك
چوروك دیرکلری دهشتله فیرلامش ؛ اوتەدن
چامور بیغنتیسی شکلنده برزمین قاتنك
بیقیق تللری منظور ؛ اوزاقده برمسکن
زمینه طوغرو أکلمش ، همان سقوط ایدەجك ؛
اوکنده برقادین ... اووف ، آرتق ایستەمم کورمك !

بولوحه قلبمی تحریك ایچونسه ، کافیدر ؛
تصور أیلیەمم بریورك ، ولو منکر ،
ولو خشین وملوث ، که بویله برحالی
کوروب‌ده صیزلاماسین !.. شیمدی سز بوتمثالی ،
بولوح ماتمی هردرلو دهشتیله آلك ،
شو محترم وطنك برکنار باردینه ؛
بوتون اومنظرهٔ جانشکافی برده قالین
ردای برف ایله أورتك که تیترەسین‌ده ینه
— ایچنده صاقلیەرق سوزش فلاکتی —
یابانجی کوزلره کوسترمەسین سفالتی ...
ناصل تحمل ایدر صوکره قارشیسنده بونك ،
بونك ، بوصحنهٔ پریأس کریه مشحونك
برآز حمیت ورقتله صیزلایان دل پاك ؟..

درین ، ایکلتیلی چارپنتیلرله سینهٔ خاك
تأثراتی سـویلر بولوح آلامه ؛
سزك‌ده قلبکز أابت آجیر ، دکلی؟.. ویرك ،
ویرك شوطوللره ، یوقسول قالان شو أیتامه ،
ویرك أنینله غایت شو بریغین بشرك !

VERİN ZAVALLILARA!

—Balıkesir musâbîni için—

Harâb-ı zelzele bir köy: Şu yanda bir çatının
Çürük direkleri dehşetle fırlamış; öteden
Çamur yığıntısı şeklinde bir zemin katının
Yıkık temelleri manzûr; uzakta bir mesken
Zemîne doğru eğilmiş, hemân sukût edecek;
Önünde bir kadın... Oof, artık istemem görmek!

Bu levha kalbimi tahrîk içinse, kâfîdir;
Tasavvur eyleyemem bir yürek, velev münkir,
Velev haşîn ü mülevves, ki böyle bir hâli
Görüp de sızlamasın!.. Şimdi siz bu timsâli,
Bu levh-i mâtemi her türlü dehşetiyle alın,
Şu muhterem vatanın bir kenâr-ı bâridine;
Bütün o manzara-i cân-şikâfı bir de kalın
Ridâ-yı berf ile örtün ki titresin de yine
— İçinde saklayarak sûziş-i felâketini —
Yabancı gözlere göstermesin sefâletini...
Nasıl tahammül eder sonra karşısında bunun,
Bunun, bu sahne-i pür-ye's-i girye-meşhûnun
Biraz hamiyyet ü rikkatle sızlayan dil-i pâk?..

Derin, iniltili çarpıntılarla sîne-i hâk
Teessürâtını söyler bu levh-i âlâma;
Sizin kalbiniz elbet acır, değil mi? Verin,
Verin şu dullara, yoksul kalan şu eytâma,
Verin enînine gayet şu bir yığın beşerin!

Musâbîn: Musibetzedeler
Harâb-ı zelzele: Depremle yıkılmış
Manzûr: Görülen
Sukût: Düşme
Tahrîk: Harekete geçirme
Münkir: Reddeden
Mülevves: Kirli
Levh-i mâtem: Yas tablosu
Kenâr-ı bârid: Soğuk kenar
Cân-şikâf: Yürek parçalayan
Ridâ-yı berf: Karın örtüsü
Sûziş-i felâket: Felaketin yakıcılığı
Sahne-i pür-ye's-i girye-meşhûn: Gözyaşı ve umutsuzluk dolu sahne
Hamiyyet ü rikkat: Fazilet ve incelik
Dil-i pâk: Saf gönül
Sîne-i hâk: Toprağın göğsü
Teessürât: Üzüntüler
Levh-i âlâm: Elemlerin tablosu
Eytâm: Yetimler
Enîn: İnleme

رمضان صدقه‌سی

- کوپروده -

صوغوق . صوغوق ... آجی برنوحهٔ تشکیسی
یولنده قلب حیاتك ، کلیر انین ریاح ؛
صوغوق ، صوغوق ... دکزك لرزه‌دار کریه‌سی
ایدر یورکلره طاری بر اهتزاز جناح .
دلیك پارچاوره‌لر آلتنده برکوچوك سیاح ...

« أفندیلر ، نه‌اولور ؟ بن فقیرم ایشته ... » سکوت ؛
« أفندیلر ، آجییك ... » پروقار وبی آرام
أفندیلر کچیور ؛ یاوروجق صولوق ، مبهوت ،
نظرلرنده حزین بر أدای استرحام ،
چولاق أليله ویرر هرکچن خیاله سلام .

« أفندیلر ، رمضاندر ... مبارك آقشامدر ... »
زواللی طفل سفالت ، زواللی عمر تباه !
« أفندیلر ، آجییك ، بن غریبم ایشته ... » خایر ،
آقین آقین کچن أرباب اعتزاز ورفاه
ایدر بوکیرلی ، بویبرتیق صدادن استکراه .

صوغوق ، صوغوق ... عصبی ضربه‌لرله ریاغمور
افقده پارچه‌لانان برسحابه حدتله
کلوب لقای ذلیل حیاتی قامچیلیور .
صوغوق ، صوغوق ... بوتحملکزا برودتله
چوجوق خراب اوله‌جق ؛ آه ، ای سعادتله

اوسوسلو جله‌لرك سیئهٔ معطرینه
قوشانلر ! ایشته برانسان که ایکلیور نفسی ؛
باقك شوصیسقه ، شوچیپلاق ، شوأکری قوللرینه ؛
بوآرتق ایشلیه‌من ... حصهٔ مساعیسی
سزکدر ایشته ، ویرك ، صوصدیرك بوخسته سسی !

RAMAZAN SADAKASI

—Köprüde—

Soğuk, soğuk... Acı bir nevha-i teşekkîsi
Yolunda kalb-i hayâtın, gelir enîn-i riyâh;
Soğuk, soğuk... Denizin lerzedâr-ı girye sesi
Eder yüreklere târî bir ihtizâz-ı cenâh.
Delik paçavralar altında bir küçük seyyâh...

"Efendiler, ne olur? Ben fakîrim işte..." Sükût;
"Efendiler, acıyın..." Pür-vakâr ü bî-ârâm
Efendiler geçiyor; yavrucak soluk, mebhût,
Nazarlarında hazîn bir edâ-yı istirhâm,
Çolak eliyle verir her geçen hayâle selâm.

"Efendiler, ramazandır... Mübârek akşamdır..."
"Zavallı tıfl-ı sefâlet, zavallı ömr-i tebâh!
"Efendiler, acıyın, ben garîbim işte..." Hayır,
Akın akın geçen erbâb-ı i'tizâz ü refâh
Eder bu kirli, bu yırtık sadâdan istikrâh.

Soğuk, soğuk... Asabî darbelerle bir yağmur
Ufukta parçalanan bir sehâbe hiddetle
Gelip likâ-yı zelîl-i hayâtı kamçılıyor.
Soğuk, soğuk... Bu tahammül-gezâ bürûdetle
Çocuk harâb olacak; âh, ey saâdetle

O süslü haclelerin sîne-i muattarına
Koşanlar! İşte bir insan ki inliyor nefesi;
Bakın şu sıska, şu çıplak, şu eğri kollarına;
Bu artık işleyemez... Hisse-i mesâîsi
Sizindir işte, verin, susturun bu hasta sesi!

Nevha-i teşekkî: Şikâyet feryadı
Enîn-i riyâh: Rüzgârın iniltisi
Lerzedâr-ı girye: Titreyen gözyaşı
Târî: Ansızın
İhtizâz-ı cenâh: Kanat çırpıntısı
Pür-vakâr ü bî-ârâm: Ciddi ve durmaksızın
Mebhût: Şaşkın
Edâ-yı istirhâm: Yalvarış edası
Tıfl-ı sefâlet: Sefaletin çocuğu
Ömr-i tebâh: Heder olan ömür
Erbâb-ı i'tizâz ü refâh: Varlıklı ve mutlu insanlar
İstikrâh: İğrenme
Sehâb: Bulut
Likâ-yı zelîl-i hayât: Hayatın alçak yüzü
Tahammül-gezâ: Dayanılmaz
Bürûdet: Soğukluk
Hacle: Gelin odası
Sîne-i muattar: Kokulu kucak
Hisse-i mesâî: Çalışmalarının payı

صحایف حیات مدن

بونی شعرم‌ده سویلیور بلکه :
بن حقیقتدن احتراز ایدرم ؛
آسمان فسحت کبودیله ،
دکز امواج پرسرودیله ،
کیجه اسرار بی حدودیله
بنی ترهیب ایدر ؛ اوفسحتدن
صیقیلیر صانکه روح پرحذرم ؛
صانکه هرطالغه برلسانله بکا
حایقیرر ناشنیده برمعنا ،
صانکه لیلك ظلال خاموشی
جانلانیر پیش ارتعایمده ...
نه‌مکدر مزاج أحول که
أك ملون دم شبایمده
کوره‌رك بوش حیات پرجوشی
بنی غافل یاشاتدی خلقتدن ،
طوتدی آواره هرسعادتدن .

شو حزین فطرت غریبه‌مله
بن اوسیاحه بکزرم که مهیب
چولده ، شمسك شعاع سوزانی
یاقه‌رق کوزلرنده الوانی
کورمز آرتق سلامت امکانی ؛
اوزمان هریاننده بر بوشلق
طویه‌رق ، بر أدای ماتمله
— دست لرزانی پیش چشمنده —
اوطوروب یم‌یشیل وزنده
برتجلی‌یه منتظر ، دوشونور ؛
بوتجلی ، که موت هائلدر ،
اوکا بر شعر ایچنده سرخوشلق
ویره‌رك ، نشوهٔ امید ایله پر
برجهان کوسترر که مغفلدر ...
آه أی غفلت ، أی سراب نصیب ،
سنی بمکنمی ، اتمه‌مك تعقیب !

SAHÂYİF-İ HAYÂTIMDAN

Bunu şi'rim de söylüyor belki:
Ben hakîkatten ihtirâz ederim;
Âsumân füshat-i kebûduyla,
Deniz emvâc-ı pür-sürûduyla,
Gece esrâr-ı bî-hudûduyla
Beni terhîb eder; o füshatten
Sıkılır sanki rûh-ı pür-hazerim;
Sanki her dalga bir lisanla bana
Haykırır nâ-şinîde bir manâ,
Sanki leylin zılâl-i hâmûşu
Canlanır pîş-i irtiâbımda...
Ne mükedder mizâc-ı ahvel ki
En mülevven dem-i şebâbımda
Görerek boş hayât-ı pür-cûşu
Beni gâfil yaşattı hilkatten,
Tuttu âvâre her saâdetten.

Şu hazîn fıtrat-ı garîbemle
Ben o seyyâha benzerim ki mehîb
Çölde şemsin şuâ-ı sûzânı
Yakarak gözlerinde elvânı
Görmez artık selâmet imkânı;
O zaman her yanında bir boşluk
Duyarak, bir edâ-yı mâtemle
—Dest-i lerzânı pîş-i çeşminde—
Oturup nîm-mürde vü zinde
Bir tecellîye muntazır, düşünür;
Bu tecellî, ki mevt-i hâildir,
Ona bir şi'r içinde sarhoşluk
Vererek, neşve-i ümmîd ile pür
Bir cihân gösterir ki muğfildir...
Âh ey gaflet, ey serâb-ı nasîb,
Seni mümkün mü etmemek takîb!

Sahâyif-i hayât: Hayatın sayfaları
İhtirâz: Çekinme
Füshat-i kebûd: Mavinin genişliği
Emvâc-ı pür-sürûd: Nağme dolu dalgalar
Esrâr-ı bî-hudûd: Sınırsız sırlar
Terhîb: Yıldırma
Füshat: Genişlik
Rûh-ı pür-hazer: Korku dolu ruh
Nâ-şinîde: İşitilmemiş
Zılâl-i hâmûş: Sessiz gölgeler
Pîş-i irtiâb: Korkunun önü
Mükedder: Kederli
Mizâc-ı ahvel: Şaşı mizaç
Mülevven: Renkli
Dem-i şebâb: Gençlik zamanları
Hayât-ı pür-cûş: Coşku dolu hayat
Fıtrat-ı garîbe: Garip fıtrat
Mehîb: Korkunç, heybetli
Şems: Güneş
Şuâ-ı sûzân: Yakıcı ışık
Elvân: Renkler
Selâmet: Esenlik
Edâ-yı mâtem: Matem edası
Dest-i lerzân: Titreyen el
Pîş-i çeşm: Göz önü
Nîm-mürde vü zinde: Yarı ölü ve diri
Muntazır: Gözleyen
Mevt-i hâil: Korkunç ölüm
Neşve-i ümmîd: Ümit neşesi
Muğfil: Aldatan
Serâb-ı nasîb: Nasibin serabı

تفلسف

أوت ، ناصل ویریبورسهم بونظمه شیمدی أمك ،
شوجمله‌لرده ، شونسج رقیق صنعتده
ناصل بوجهدمی قابلسه اکلامق ، کورمك ،
نصیب عمرم اولان نکبت وسعادت‌ده
کلیر وجوده بوتون کد اختیارمله .

ایچمدن أکله‌نیرم بعضی اغبرارمله :
بم یاپان بوحیات ملول ومسعودی ،
بم ویرن اورخام حقیره کیفمجه
شووضع دلبری ، یاخود بو شکل مردودی ؛
بم أیلده بم بنلکمده بازیچه ...

TEFELSÛF

Evet, nasıl veriyorsam bu nazma şimdi emek,
Şu cümlelerde, şu nesc-i rakîk-i san'atte
Nasıl bu cehdimi kâbilse anlamak, görmek,
Nasîb-i ömrüm olan nekbet ü sa'âdette
Gelir vücuda bütün kedd-i ihtiyârımla.

İçimden eğlenirim bazı iğbirârımla:
Benim yapan bu hayât-ı melûl u mesudu,
Benim veren o ruhâm-ı hakîre keyfimce
Şu vaz-ı dilberi, yahut bu şekl-i merdûdu;
Benim elimde benim benliğim de bâzîçe...

Tefelsüf: Filozoflaşma
Nesc-i rakîk-i san'at: Sanatın ince dokusu
Cehd: Çaba
Nasîb-i ömr: Ömrün kısmeti
Nekbet ü sa'âdet: Bahtsızlık ve mutluluk
Kedd-i ihtiyâr: Kendi isteğiyle çabalama
İğbirâr: Gücenme
Hayât-ı melûl u mesûd: Kederli ve mutlu hayat
Ruhâm-ı hakîr: Değersiz mermer
Vaz-ı dilber: Güzel görünüş
Şekl-i merdûd: Reddedilen şekil
Bâzîçe: Oyuncak

رسم یاپارکن

فیرچه‌م ، قدید بر آغاجك خسته یردالی ،
دستمده مشتکی هیجانلرله تیتریور ؛
کویا چیچك دییه
برخاك سبزه دوکدیکی قانلرله تیتریور .

اون کوندر ایشته اوغراشیور فکر وصنعتم
برموج حسه ویرمك ایچون شکل ارتسام ؛
سیر أیلرم یولوحه‌یی آرتق علی‌الدوام،
ویردم أمك دییه .

سیر أیلرم ، وعجزینه قائل یوصنعتك ،
تقدیسه انهماك ایدرم صنع قدرتی ؛
لکن زمان اولور
یك‌روحسز یولورده بکنمم طبیعتی .

مطلق اوکون بکنمك ایچون خسته ، منفعل ،
یرباشقه چهره ، کریه‌لی برچهره ایسترم ...
یوندندر ایشته، شعر اوله‌جق یرده سوزلرم
بعضاً نغان اولور !

RESİM YAPARKEN

Fırçam kadîd bir ağacın hasta dalı,
Destimde müştekî heyecanlarla titriyor;
Gûyâ çiçek diye
Bir hâk-ı sebze döktüğü kanlarla titriyor.

On gündür işte uğraşıyor fikr ü san'atım
Bir mevc-i hisse vermek için şekl-i irtisâm;
Seyr eylerim bu levhayı artık ale'd-devâm,
Verdim emek diye.

Seyr eylerim ve aczine kâil bu san'atın,
Takdîse inhimâk ederim sun-ı kudreti;
Lâkin zaman olur
Pek ruhsuz bulur da beğenmem tabîati.

Mutlak o gün beğenmek için hasta, münfail,
Bir başka çehre, giryeli bir çehre isterim...
Bundandır işte, şi'r olacak yerde sözlerim
Bazan figân olur!

Kadîd: Zayıf
Dest: El
Müştekî: Şikayetçi
Hâk-ı sebz: Yeşil toprak
Mevc-i hiss: His dalgalanması
Şekl-i irtisâm: Resim yüzeyi
Ale'd-devâm: Devamlı
Kâil: İnanmış
Takdîs: Kutsal sayma
İnhimâk: Fazla düşkünlük
Sun-ı kudret: Kudretin yaratması
Münfail: Gücenmiş
Girye: Ağlama
Figân: Feryat

تفکر

زمان اولورکه دوشونمکدن احتراز ایدرم ؛
مفکره‌م اوزمان برنهاله بکزرکه
علیل ورعشه‌نما شاخسار بی‌برکی
شکست اولور کوچوحك ضربه‌سیله برقانادك ؛
اوکون ، فصیح ومعقد ، یوتون نشیده‌لرم
خراب کریه برر لوحهٔ تأثردر .

یوکوز یاشیله سیلنمش نقوش حسرتدن
باقوب چیقارمغه سعی أیلرمده برمعنا ،
شوغفلتمدن ایدوب صوکره کندیم استحیا
دیرم : « زوالی ! خیال محاله آلداندك ؛
« چیقاری رنك حقیقت عکوس حیرتدن ؟.. »
یوسوز باقلسه برانموذج تفکردر ...

خایر ، اعانتی یوقدر تفکرك بونده ،
یوتون شعرلرمك روحی بر تکدردر
که دمبدم طویارم قلب ناله مشحونده .

TEFEKKÜR

Zaman olur ki düşünmekten ihtirâz ederim;
Müfekkirem o zaman bir nihâle benzer ki
Alîl ü raşe-nümâ şâh-sâr-ı bî-berki
Şikest olur küçücük darbesiyle bir kanadın;
O gün, fasîh u muakkad, bütün neşîdelerim
Harâb-ı girye birer levha-i teessürdür.

Bu gözyaşıyla silinmiş nukûş-ı hasretten
Bakıp çıkarmağa say eylerim de bir ma'nâ,
Şu gafletimden edip sonra kendim istihyâ
Derim: "Zavallı! Hayâl-i muhâle aldandın;
"Çıkar mı reng-i hakîkat ukûs-ı hayretten?.."
Bu söz bakılsa bir enmûzec-i tefekkürdür...

Hayır, iâneti yoktur tefekkürün bunda,
Bütün şiirlerimin ruhu bir tekeddürdür
Ki dembedem duyarım kalb-i nâle-meşhûnda.

İhtirâz: Sakınmak
Müfekkire: Düşünce
Nihâl: Fidan
Alîl ü raşe-nümâ: Hasta ve titreyen
Şâh-sâr-ı bî-berk: Yaprak-sız dal
Şikest: Kırık
Fasîh u muakkad: Açık ve kapalı
Neşîde: Manzume
Harâb-ı girye: Ağlamaktan harap
Levha-i teessür: Keder tablosu
Nukûş-ı hasret: Hasret nakışları
Say: Çalışma
İstihyâ: Utanma
Hayâl-i muhâl: İmkânsız hayal
Reng-i hakîkat: Gerçeğin rengi
Ukûs-ı hayret: Şaşkınlık yankıları
Enmûzec-i tefekkür: Düşünce örneği
İâne: Yardım
Tekeddür: Kederlenme
Dembedem: Daima
Kalb-i nâle-meşhûn: İnleyen kalp

بلکه، خایر!..

متلون دکل فقط مأیوس :
بن بوکون عشق بی‌مجالله ،
شو سونوك اشتیاق بالله ،
یعنی جسماً دکل خیالله
سکا عرض محبت أیلیورم ؛
بیل که جبر طبیعت أیلیورم ،
بوقدرجق ده برسعادتدر ؛
ایشته فرصت ، شویاپه سودادن
مستفید اول ، که برغنیمتدر ...
برزمان صوکره قلب شیدادن
چیقه‌جقسك بوتون بوتون ، أفسوس !
مستفید اول شو برك وبارمدن ،
بوله‌جقسك یارین بهارمدن
بر بولوت ، بلکه... برشکوفه ، خایر !

اویله بر آنی قیل تصورکه
یوردکم پرلهیب محنتله ،
طوکه‌رق سردیٔ محبتله ،
آجی برنفحهٔ برودتله
یوزولان آشیانی آکدیره‌جق ؛
اوزمان ، خوار ومنکسر ، آنجاق
برر افسانهٔ شبانه کبی
سویلرم خاطرات سودامی ،
شیمدی برنغمه ، برترانه کبی
دیکله شعر محبت آرامی ...
کله‌جك بردم تنفرکه
اینجینوب طور انفعالمدن ،
دویه‌جقسك لب ملالمدن
برفغان ، بلکه... برترانه ، خایر !

BELKİ, HAYIR!..

Mütelevvin değil fakat me'yûs:
Ben bu gün aşk-ı bî-mecâlimle,
Şu sönük iştiyâk-ı bâlimle,
Yani hissen değil hayâlimle
Sana arz-ı muhabbet eyliyorum,
Bil ki cebr-i tabîat eyliyorum.
Bu kadarcık da bir saâdettir,
İşte fırsat, şu yapma sevdâdan
Müstefîd ol, ki bir ganîmettir...
Bir zaman sonra kalb-i şeydâdan
Çıkacaksın bütün bütün, efsûs!
Müstefîd ol, şu berk ü bârımdan,
Bulacaksın yarın baharımdan
Bir bulut, belki... Bir şükûfe, hayır!

Öyle bir ânı kıl tasavvur ki
Yüreğim pür-lehîb-i mihnetle,
Donarak serdî-i muhabbetle,
Acı bir nefha-i bürûdetle
Bozulan âşiyânı andıracak;
O zaman, hâr u münkesir, ancak
Birer efsâne-i şebâne gibi
Söylerim hâtırât-ı sevdâmı,
Şimdi bir nağme, bir terâne gibi
Dinle şi'r-i muhabbet-ârâmı...
Gelecek bir dem-i teneffür ki
İncinip tavr-ı infiâlimden,
Duyacaksın leb-i melâlimden
Bir figân, belki... Bir terâne, hayır!

Mütelevvin: Renkli, kararsız
Me'yûs: Ümitsiz
Aşk-ı bî-mecâl: Dermansız aşk
İştiyâk-ı bâl: Kalp arzusu
Arz-ı muhabbet: Sevgi sunuşu
Cebr-i tabiat: Tabiatı zorlama
Müstefîd: Faydalanan
Kalb-i şeydâ: Divane kalp
Efsûs: Eyvah, yazık
Berk: Şimşek
Bâr: Ağırlık, eziyet
Şükûfe: Çiçek
Pür-lehîb-i mihnet: Eziyet aleviyle dolu
Serdî-i muhabbet: Sevginin soğukluğu
Nefha-i bürûdet: Soğuğun nefesi
Âşiyân: Kuş yuvası
Hâr u münkesir: Değersiz ve gücenmiş
Efsâne-i şebâne: Gece vakti olan efsane
Hâtırât-ı sevdâ: Sevdanın hatıraları
Terâne: Nağme
Şi'r-i muhabbet-ârâ: Sevgiyi süsleyen şiir
Dem-i teneffür: Nefret anı
Tavr-ı infiâl: Gücenmiş tavır
Leb-i melâl: Hüzün dudağı

آشیان دل

براعتنای عشق ایله ، برذوق شعرایله
یاپدمدی کندی کندیمه برلانهٔ حضور ؛
أزهار خاطرات ایله ، پرشمهٔ وصال ،
آمال زندکی ، اومذهب طیور نور ،
ایتمشدی هپ اولانده تشکیل عائله .

بعضاً سرود بوسه قدر طاتلی برصدا ،
برشاعرانه زمزمهٔ صاف سلسبیل ،
تکریر ایدردی سمع خیالمده بی مثیل
بر عکس جانربا ؛

بعضاً ظلال ایچنده ، سکوت شبانه‌دن
ساکت براطراد تنفس ، — که دمبدم
احساس ایدر کوکلمه برر رعشهٔ عدم ، —
ظاهردی لانه‌دن .

بن عاشق سکونی ایدم آشیانمك ،
أکثر بوحال صمتنه أیلردم انتظار ؛
برکون اوقوشلر اوچدی ، او ازهاری أیله‌دی
بردست نازنینده‌کی یلپازه نارمار ...
آرتق سکونی یوق دل سودا نشانمك !

ÂŞİYÂN-I DİL

Bir i'tinâ-yı aşk ile, bir zevk-i şi'r ile
Yaptımdı kendi kendime bir lâne-i huzûr;
Ezhâr-ı hâtırât ile, pür-şemme-i visâl,
Âmâl-i zindegî, o müzehheb tuyûr-ı nûr,
Etmişti hep lânede teşkîl-i âile.

Bazan sürûd-ı bûse kadar tatlı bir sadâ,
Bir şâirâne zemzeme-i sâf-ı selsebîl,
Tekrîr ederdi sem-i hâyâlimde bî-mesîl
Bir aks-i cân-rübâ;

Bazan zılâl içinde, sükût-ı şebâneden
Sâkit bir ıttırâd-ı teneffüs, —ki dembedem
İhsâs eder gönüllere birer ra'şe-i adem, —
Zâhirdi lâneden.

Ben âşık-ı sükûnu idim âşiyânımın,
Ekser bu hâl-i samtına eylerdim intizâr;
Bir gün o kuşlar uçtu, o ezhârı eyledi
Bir dest-i nâzenîndeki yelpâze târumâr...
Artık sükûnu yok dil-i sevdâ-nişânımın!

Âşiyân-ı dil: Gönül yuvası
Lâne-i huzûr: Huzur yuvası
Ezhâr-ı hâtırât: Hatıraların çiçekleri
Pür-şemme-i visâl: Kavuşma kokusuyla dolu
Âmâl-i zindegî: Hayatın emelleri
Müzehheb: Yaldızlanmış
Tuyûr-ı nûr: Işığın kuşları
Lâne: Yuva
Sürûd-ı bûse: Öpücük nağmesi
Zemzeme-i sâf-ı selsebîl: Selsebilin saf ezgisi
Tekrîr: Tekrarlama
Sem-i hâyâl: Hayal kulağı
Bî-mesîl: Benzersiz
Aks-i cân-rübâ: Can alan akis
Zılâl: Gölgeler
Sükût-ı şebâne: Gecenin sessizliği
Sâkit: Sessiz
Ittırâd-ı teneffüs: Teneffüsün düzeni
Dembedem: Daima
İhsâs: Duyurma
Ra'şe-i adem: Yokluğun titremesi
Lâne: Yuva
Hâl-i samt: Sessiz hal
İntizâr: Bekleme
Ezhâr: Çiçekler
Dest-i nâzenîn: Nazlı el
Târumâr: Perişan
Dil-i sevdâ-nişân: Sevdalanan gönül

کندی کندیمه:

بر بوچوق ، ایشته بر بوچوق ساعت
برکوچوك ، روحسز نشیده ایچون ؛
بوقدر سعی ، اعتنا ، زحمت .
طوپی برقطعه ، یاقصیده ایچون .

آه أی پیش استفاده‌مدن
بی‌توقف اوزاقلاشان موجات ،
أی مبارك دقیقه‌لر ، سزی بن
بویله غیب أیله‌مکده‌یم ، هیهات !

بیلیرم ، برنفسده ، بردمده
قوجه بر کائنات زنده طوغار ؛
چانلانیر برحیات ، بر خلقت .

اویله ذی روح وارکه عالمده
بر بوچوق ساعتك ایچنده طوغار ،
یاشار ، اتمام عمر ایدر ... عبرت !

KENDİ KENDİME:

Bir buçuk, işte bir buçuk sâat
Bir küçük, ruhsuz neşîde için;
Bu kadar say, itinâ, zahmet
Topu bir kıt'a, ya kasîde için.

Âh ey pîş-i istifâdemden
Bî-tevakkuf uzaklaşan mevecât,
Ey mübârek dakîkalar, sizi ben
Böyle gayb eylemekteyim, heyhât!

Bilirim: Bir nefeste, bir demde
Koca bir kâinat-ı zinde doğar;
Canlanır bir hayat, bir hilkat.

Öyle zî-rûh var ki âlemde
Bir buçuk sâat içinde doğar,
Yaşar, itmâm-ı ömr eder... İbret!

Neşîde: Manzume
Say: Çalışma
Pîş-i istifâde: Faydanın önü
Bî-tevakkuf: Durakla-madan
Mevecât: Dalgalar
Kâinat-ı zinde: Canlı kainat
Zî-rûh: Canlı
İtmâm-ı ömr: Ömrü tamamlama

روح أشعارم

تکاثف أیلیه‌رك برسحابه حالنده
تنفس أزهار ،
طورر سمای خیالات اولان ظلالنده
برآشیان بهار .

برآشیانٔ بکارت که بکلر أسحارك
نکاه بیداری ؛
باشنده نشئه‌لی برننی سویلر أنهارك
سرود سرشاری .

نموده هرکوشه‌سندن عکوس کوناکون ،
ظلال رنکارنك ؛
هوای رایحه دارنده لرزه بخش درون
رمیده برآهنك .

بوجامه خواب ربیعیده برتن شیرین ،
تن حیات آرا ،
— برهنه سینه وساعد ، برهنه ساق وسرین ،
برهنه سرتاپا ، —

ویرر نشانه بنم روح صاف شعرمدن
که نشوه دار شباب ،
سواد لیلهٔ ألفاظ ایچنده لمعه فکن
نمونهٔ مهتاب .

RÛH-I EŞ'ÂRIM

Tekâsüf eyleyerek bir sehâbe hâlinde
Teneffüs-i ezhâr,
Durur semâ-yı hayâlât olan zılâlinde
Bir âşiyân-ı bahâr.

Bir âşiyân-ı bekâret ki bekler eshârın
Nigâh-ı bîdârı;
Başında neşeli bir ninni söyler enhârın
Sürûd-ı ser-şârı.

Nümûde her gûşesinden ukûs-ı gûn-â-gûn,
Zılâl-i rengârenk;
Hevâ-yı râyiha-dârında lerze-bahş-ı derûn
Remîde bir âhenk.

Bu câme-hâb-ı rebîide bir ten-i şîrîn
Ten-i hayât-ârâ,
—Bürehne-sîne vü sâid, bürehne-sâk u serîn,
Bürehne ser-tâ-pâ,—

Verir nişâne benim rûh-ı sâf-ı şi'rimden
Ki neşve-dâr-ı şebâb,
Sevâd-ı leyle-i elfâz içinde lem'a-fiken
Numûne-i mehtâb.

Rûh-ı eş'âr: Şiirlerin ruhu
Tekâsüf: Yoğunlaşma
Teneffüs-i ezhâr: Çiçeklerin teneffüsü
Semâ-yı hayâlât: Hayallerin göğü
Zılâl: Gölgeler
Âşiyân-ı bahâr: Baharın yuvası
Âşiyân-ı bekâret: Bekaretin yuvası
Eshâr: Sabahlar, seherler
Nigâh-ı bîdâr: Uyanık bakış
Enhâr: Nehirler
Sürûd-ı ser-şâr: Ağız dolusu şarkı
Nümûde: Görünmüş
Ukûs-ı gûn-â-gûn: Çeşit çeşit akisler
Zılâl-i rengârenk: Rengarenk gölgeler
Hevâ-yı râyiha-dâr: Hoş kokulu hava
Lerze-bahş-ı derûn: Yürek titreten
Remîde: Ürkmüş
Câme-hâb-ı rebîi: Baharın yatağı
Ten-i şîrîn: Şirin ten
Ten-i hayât-ârâ: Hayatı süsleyen ten
Bürehne-sîne: Çıplak sine
Bürehne-sâ: Çıplak baldır
Ser-tâ-pâ: Baştan ayağa
Rûh-ı sâf-ı şi'r: Şiirin saf ruhu
Neşve-dâr-ı şebâb: Gençliğin neşesi
Sevâd-ı leyle-i elfâz: Sözlerin gece karanlığı
Lem'a-fiken: Parıltı saçan
Numûne-i mehtâb: Mehtabın benzeri

درد نهان

خزان ، خزان ... ینه سن ، أی رمیده فصل هزال !
شو قیردیغك متحسس ، نحیف داللردن
شو دوکدیکك متورم ، زوالی یاپراقلر ،
— زوالی عجز حیات ! —
بیلیرمیسك ناصل اظهار درد ایدر ، آغلار ؟..

بوکون ناصلسه غم آلود سیسلرکله جبال ،
یارین‌ده جسم طبیعت کفنله‌نوب قاردن
اولیر بوتون شومناظر ، طوکار شو ایرماقلر ،
طوکار ، فقط هیهات ،
ایچین ایچین ینه هپسنده برملال آغلار !..

DERD-İ NİHÂN

Hazân, hazân... Yine sen, ey remîde fasl-ı hüzâl
Şu kırdığın mütehassis, nahîf dallardan
Şu döktüğün müteverrim, zavallı yapraklar,
—Zavallı acz-i hayât!—
Bilir misin nasıl izhâr-ı derd eder, ağlar?..

Bugün nasılsa gam-âlûd sislerinle cibâl,
Yarın da cism-i tabîat kefenlenip kardan
Ölür bütün şu menâzır, donar şu ırmaklar,
Donar, fakat heyhat,
İçin için yine hepsinde bir melâl ağlar!..

Derd-i nihân: Gizli dert
Remîde: Ürkmüş
Fasl-ı hüzâl: Zayıflık mevsimi
Mütehassis: Duygulu
Nahîf: Zayıf
Müteverrim: Veremli
Acz-i hayât: Hayatın acizliği
İzhâr-ı derd: Derdini gösterme
Gam-âlûd: Gamlı
Cibâl: Dağlar
Cism-i tabîat: Tabiatın vücudu
Menâzır: Manzaralar
Melâl: Hüzün

واغوندە

تنها ، یولندیغم واغونك برکنارینه
یبغمشدی بار جسمنی برخستهٔ غرام »
صولغون ، چوکوك یاناقلرینك اصفرارینه
عائد لبنده شبهه‌لی ، طالغین برابتسام .

طرز تلبسنده‌کی رنك غریب ایله
بللیدی شعره ، صنعته میل طبیعتی ؛
اطرافه آتمیوردی فقط برنظر بیله ،
سوغمش دیمك بوتون هوس شعر وصنعتی .

بر لرزش علیل ایله میال انطفا
أنظاری آغلیوردی باقوب کندی کندینه
بیلمم نیچون ، یاقیشدیرییوردم خزان نما
بر چین انفعالی جبین بلندینه !

مارجده نشوهٔ أزلیسیله نوبهار
سرپرکن آشیانلره کللر ، امیدلر ،
بر اورتو دیزلرنده ، یومعلول درد یار
خوار وشکسته منتقل حفرهٔ هدر...

طوکمش بوتون حرارتی جسم ضعیفنك ،
دوکمش اولانجه برك امید شبابنی ؛
صولغون باقیشلریله ، سمای کثیفنك
تشییع ایدر کبیدی اوزاق بر سحابنی .

VAGONDA

Tenhâ, bulunduğum vagonun bir kenârına
Yığmıştı bâr-ı cismini bir haste-i garâm
Solgun, çökük yanaklarının ısfırârına
Âit lebinde şüpheli, dalgın bir ibtisâm.

Tarz-ı telebbüsündeki reng-i garîb ile
Belliydi şi're, sanata meyl-i tabîatı;
Etrâfa atmıyordu fakat bir nazar bile,
Sönmüş demek bütün heves-i şi'r ü sanatı.

Bir lerziş-i alîl ile meyyâl-i intıfâ
Enzârı ağlıyordu bakıp kendi kendine;
Bilmem niçin, yakıştırıyordum hazân-nümâ
Bir çîn-i infiâli cebîn-i bülendine!

Hâriçte neşve-i ezelîsiyle nev-bahâr
Serperken âşiyânlara güller, ümîdler,
Bir örtü dizlerinde, bu malûl-i derd-i yâr
Hâr u şikeste müntakıl-i hufre-i heder...

Donmuş bütün harâreti cism-i zaîfinin,
Dökmüş olanca berk-i ümîd-i şebâbını;
Solgun bakışlarıyla, semâ-yı kesîfinin
Teşyî eder gibiydi, uzak bir sehâbını.

Bâr-ı cism: Vücudun yükü
Haste-i garâm: Aşk hastası
Isfırâr: Sararma
Leb: Dudak
İbtisâm: Gülümseme
Tarz-ı telebbüs: Giyinme tarzı
Reng-i garîb: Garip renk
Meyl-i tabîat: Mizacın eğilimi
Heves-i şi'r ü sanat: Şiir ve sanat hevesi
Lerziş-i alîl: Hastalıklı titreme
Meyyâl-i intıfâ: Sönmeye meyilli
Enzâr: Bakışlar
Hazân-nümâ: Hüzün verici
Çîn-i infiâl: Dargınlığın çatıklığı
Cebîn-i bülend: Yüksek alın
Neşve-i ezelî: Ezeli neşe
Nev-bahar: İlkbahar
Âşiyân: Yuva
Malûl-i derd-i yâr: Sevgilinin derdiyle hasta
Hâr u şikeste: Değersiz ve kederli
Müntakıl-i hufre-i heder: Ziyan çukurunun göçebesi
Cism-i zaîf: Zayıf vücut
Berk-i ümîd-i şebâb: Gençlik ümidinin parıltısı
Semâ-yı kesîf: Koyu gökyüzü
Teşyî: Uğurlama
Sehâb: Bulut

برعیاشك قارشیسنده

« براق ، دییورسکز ، ألبت جزاسیدر ، چکه‌جك ؛
« جزاسی مست مدامك خمار ذلتدر !.. »
أوت ، براقمالی‌یز ، بلکه بر سعادتدر
که بز جزا دییورز غافلانه ، بیلمیه‌رك .

اونك شو حالی ، شو حال سفیل وپامالی
جزاده اولسه ، اولور قارشیسنده قهقهه‌زن ؛
آییلمیورکه اوتانسین جزای فعلندن...
اونك او کنج مذلت سریر آمالی .

باقك کوزنده‌کی بیرنکئ تماشایه ،
ناصل کورر بونظر کائناتی ؟.. بر بوشلق ؛
اوسیسلی خاطره اوغرارمی أو ، عیال ، چوجوق ؟

جزایی ایشته‌بو بیچاره‌لردر ، آه ، دویان ؛
قاچوب سموم سفالت اونك جوارندن
کلیر بوعائلهٔ بی‌کناهی افنایه !

BİR AYYAŞIN KARŞISINDA

"Bırak, diyorsunuz, elbet cezasıdır, çekecek;
"Cezâsı mest-i müdâmın humâr-ı zillettir!.."
Evet, bırakmalıyız, belki bir saâdettir
Ki biz cezâ diyoruz, gâfilâne, bilmeyerek.

Onun şu hâli, şu hâl-i sefîl ü pâmâli
Cezâ da olsa, olur karşısında kahkaha-zen;
Ayılmıyor ki utansın cezâ-yı fi'linden...
Onun o künc-i mezellet serîr-i âmâli.

Bakın gözündeki bî-rengî-i temâşâya,
Nasıl görür bu nazar kâinâtı?.. Bir boşluk;
O sisli hâtıra uğrar mı ev, ıyâl, çocuk?

Cezâyı işte bu bî-çârelerdir, âh duyan;
Kaçıp sümûm-ı sefâlet onun civârından
Gelir bu âile-i bî-günâhı ifnâya!

Mest-i müdâm: Sürekli sarhoş
Humâr-ı zillet: Aşağılığın sersemliği
Hâl-i sefil ü pâmâl: Sefil ve perişan durum
Kahkaha-zen: Kahkaha atan
Cezâ-yı fi'l: İşin cezası
Künc-i mezellet: Bayağılık köşesi
Serîr-i âmâl: Arzuların tahtı
Bî-rengî-i temâşâ: Temaşanın renksiliği
Iyâl: Eş
Sümûm-ı sefâlet: Sefaletin zehri
Âile-i bî-günâh: Günahsız aile
İfnâ: Yok etme

برف زرین

بیاض برفی سواد لیاله مزج ایدیکن :
یورتمك سرد ایله منظور اولوردی وجه سما ؛
قدید آغاجلرك آلتنده برنهایتسز
غریبلك دویولور ، بر شکاف دیده‌نما
صاچاردی کریهٔ آتش کنار آفاقه .

اوزلمك حزنه بورونمش طوران لقای خزان
سکون ایچنده صیارت‌نمون حسرت ایکن ،
سرین سرین أسه‌رك بر نسیم پرخلجان
— قوپوپ کلیر کبی آلك مضطرب کوکلردن، —
کتیردی بر آجی لرزش غصون واوراقه ؛

سقوطه باشلادی بردن بوتون اویاپراقلر :
یاغاردی پیش نکاهمده برمذهب قار .

BERF-İ ZERRÎN

Beyaz berfi sevâd-ı leyâle mezc ediniz:
Bu reng-i serd ile manzûr olurdu vech-i semâ;
Kadîd ağaçların altında bir nihâyetsiz
Gariplik duyulur, bir şikâf-ı dîde-nümâ
Saçardı girye-i âteş kenâr-ı âfâka.

O jeng-i hüzne bürünmüş duran likâ-yı hazân
Sükûn içinde merâret-nümûn-ı hasret iken,
Serin serin eserek bir nesîm-i pür-halecân
—Kopup gelir gibi en muztarib gönüllerden,—
Getirdi bir acı lerziş gusûn u evrâka;

Sükûta başladı birden bütün o yapraklar:
Yağardı pîş-i nigâhımda bir müzehheb kar.

Berf-i zerrîn: Altından kar
Sevâd-ı leyâl: Gecelerin karanlığı
Mezc: Karışma
Reng-i serd: Soğuk renk
Manzûr: Görülen
Vech-i semâ: Semanın yüzü
Kadîd: Zayıf
Şikâf-ı dîde-nümâ: Göze benzeyen yarık
Girye-i âteş: Ateşin ağlayışı
Kenâr-ı âfâk: Ufukların kenarı
Jeng-i hüzn: Hüznün pası
Likâ-yı hazân: Hazanın yüzü
Merâret-nümûn-ı hasret: Hasretin acılığını gösteren
Nesîm-i pür-halecân: Heyecan dolu rüzgâr
Muztarib: Izdırap çeken
Lerziş: Titreme
Gusûn u evrâk: Dallar ve yapraklar
Pîş-i nigâh: Göz önü
Müzehheb: Yaldızlanmış

بهار مغموم

بهار اولسون ، بهار اولسون‌ده کوکلم
بر آز دفع ملال ایتسین ، دییوردم ؛
جهان تغییر حال ایتسین ، دییوردم...
بهار اولدی بوتون فیضیله ، کوردم :
جهان پرخنده ، جنتدن نشاندر ،
بنم کوکلم فقط وقف خزاندر .

بوتون رنکیله ، آهنکیله کلشن
غریق نشئه ، لکن بنجه مغموم ؛
طبیعت عرض ایدر قارشیمده مشئوم ،
صوغوق بر لوحه ، بر تصویر مدفن .
أوت ، مست حیات اما شو أنهار ،
بنم کوکلم دکل بوندن خبردار .

آغاچلقلرله سوسلنمش افقدن
کلیر بر نفحهٔ سرد وسیهرنك ؛
سما چشممده برپیغولهٔ تنك ،
دونر نظاره برلرزش افقدن .
حزین برتلخیٔ نکبت هواده ؛
نه‌در بیلمم ، نه‌واردر ماورادە !

اوزاقدن بر صدا برلحن کریان ،
بکای طفله بکزر بر بوغوق سس
ایدوب قعر صماخ جانی معکس
نه بلبل فرق ایدر کوشم ، نه ألحان ؛
کلن سسلر بوتون شکوا أثردر ،
چیچکلر هپ آجلمش یاره‌لردر .

بوغارکن روحمی ظلمتله سرما
بو لیل آرتق نهار اولسون ، دییوردم ؛
بهار اولسون ، بهار اولسون ، دییوردم ؛
بهار اولماز بوکون بوندن مطرا...
بچون أکسیلمیور حالا ملالم ،
بچون شاد اولمیور کوکلم ، خیالم ؟..

BAHÂR-I MAĞMÛM

Bahâr olsun, bahâr olsun da gönlüm
Biraz def'-i melâl etsin, diyordum,
Cihân tağyîr-i hâl etsin, diyordum...
Bahâr oldu bütün feyziyle, gördüm:
Cihân pür-hande, cennetten nişândır,
Benim gönlüm fakat vakf-ı hazândır.

Bütün rengiyle, âhengiyle gülşen
Garîk-i neşe, lâkin bence mağmûm;
Tabîat arz eder karşımda meşûm,
Soğuk bir levha, bir tasvîr-i medfen.
Evet, mest-i hayât ammâ şu enhâr,
Benim gönlüm değil bundan haberdâr.

Ağaçlıklarla süslenmiş ufuktan
Gelir bir nefha-i serd ü siyeh-renk;
Semâ çeşmimde bir peygûle-i teng
Döner nezzâre pür-lerziş ufuktan.
Hazîn bir telhî-i nekbet hevâda;
Nedir bilmem, ne vardır mâverâda!

Uzaktan bir sadâ, bir lahn-i giryân,
Bükâ-yı tıfla benzer bir boğuk ses
Edip ka'r-ı sımâh-ı cânı ma'kes
Ne bülbül fark eder gûşum, ne elhân;
Gelen sesler bütün şekvâ-eserdir,
Çiçekler hep açılmış yârelerdir.

Boğarken rûhumu zulmetle sermâ
Bu leyl artık nehâr olsun, diyordum;
Bahâr olsun, bahâr olsun, diyordum;
Bahâr olmaz bugün bundan mutarrâ...
Niçin eksilmiyor hâlâ melâlim,
Niçin şâd olmuyor gönlüm, hayâlim?..

Bahâr-ı mağmûm: Gamlı bahar
Def'-i melâl: Üzüntüyü uzaklaştırma
Tağyîr-i hâl: Durumunu değiştirme
Pür-hande: Gülüş dolu
Vakf-ı hazân: Hazana dalmış
Gülşen: Gül bahçesi
Garîk-i neşe: Neşeye dalmış
Mağmûm: Gamlı
Meşûm: Uğursuz
Medfen: Mezar
Mest-i hayât: Hayatın sarhoşu
Enhâr: Nehirler
Nefha-i serd ü siyeh-renk: Soğuk ve siyah renkli esinti
Peygûle-i teng: Dar köşe
Nezzâre: Bakma, bakış
Pür-lerziş: Titremeli
Telhî-i nekbet: Musibetin acılığı
Lahn-i giryân: Ağlayanın ezgisi
Bükâ-yı tıfl: Çocuğun ağlaması
Ka'r-ı sımâh-ı cân: Can kulağının derinliği
Ma'kes: Akis
Gûş: Kulak
Elhân: Nağmeler
Şekvâ-eser: Şikayet eseri
Sermâ: Kış
Leyl: Gece
Nehâr: Gündüz
Mutarrâ: Taze
Melâl: Hüzün
Şâd: Sevinç

أك فرحلی کونم

کونشلی سطح سکون پرورنده بر حوضك
اوچان هوام هوسکاری آکدیرر فکرم ؛
بودر سبب که أك آسوده نوحهٔ شعرم
ویرر صداسنی برکیزلی موج پروازك .

تاصل قولایجه پریشان اولورسه أبر هوام
خفیف ضربهٔ بالیله برنسیم ترك ،
یتر خیالمی تخدیشه بعضی أك تارین
بر اهتزاز ، اوفاجق بر تهیج الهام .

اوکون صحیفهٔ شعرم قالیر تهی ، عریان ،
بو أك فرحلی کونمدر : نه سویلرم ، نه یازار ؛
نه احتمال تعرض ، نه خوف استحقار...
أوت ، کچر اوکونم پر سکون اطمئنان

یارینکی شعرمه احضار ایچون برآز خلجان .

EN FERAHLI GÜNÜM

Güneşli sath-ı sükûn-perverinde bir havzın
Uçan hevâm-ı heveskârı andırır fikrim;
Budur sebeb ki en âsûde nevha-i şi'rim
Verir sadâsını bir gizli mevc-i pervâzın.

Nasıl kolayca perîşân olursa ebr-i hevâm
Hafif darbe-i bâliyle bir nesîm-i terin,
Yeter hayâlimi tahdîşe bazı en nârin
Bir ihtizâz, ufacık bir teheyyüc-i ilhâm.

O gün sahîfe-i şi'rim kalır tehî, üryân,
Bu en ferahlı günümdür: Ne söylerim, ne yazar;
Ne ihtimâl-i taarruz, ne havf-ı istihkâr...
Evet, geçer o günüm pür-sükûn-ı itmi'nân

Yarınki şi'rime ihzâr için biraz halecân.

Sath-ı sükûn-perver: Sakin yüzey
Hevâm-ı heveskâr: Hevesli böcekler
Nevha-i şi'r: Şiirin feryadı
Mevc-i pervâz: Uçuş dalgası
Ebr-i hevâm: Böcek bulutu
Darbe-i bâl: Kanat darbesi
Nesîm-i ter: Islak rüzgâr
Tahdîş: Tırmalama, karıştırma
İhtizâz: Titreme
Teheyyüc-i ilhâm: İlhamın heyecanlanışı
Sahîfe-i şi'r: Şiirin sayfası
Tehî: Boş
Üryân: Çıplak
İhtimâl-i taarruz: Saldırma ihtimali
Havf-ı istihkâr: Küçümseme korkusu
Pür-sükûn-ı itmi'nân: Emniyet sakinliği
İhzâr: Hazırlama
Halecân: Yürek çarpıntısı

بیاض یلکن

باق شو زورقچهٔ دل‌آرامك
جنبش التفات پرورینه ؛
رف‌رف بادبان پرفرینه
پك موافق سکونی آقشامك .
اووخ ، ای نشئه ، سن قاناتلانسه‌ك
بوقدر بلکه دلبر اولمازسك !

یاصلانوب شویله دوش أمواجه
— صانکه مجذوب ومست ومستغرق ،
بر سراب کبوده آلدانه‌رق ، —
کیدییور شاعرانه ، تنهاجه ؛
آه پیلسه‌م ، کوتوردیکی خلجان
هانکی سودالی قلبه عائددر !

بو شطارتله ایشته مرمره‌نك
بر پریٔ کشاده شهپریدر ؛
شوخ پروانهٔ مرمریدر
پاك ونوار اولان شومنظره‌نك .
کیجه مرسای ناز اولور مطلق
اوکا آغوش عشق بر آطه‌نك ...

بر وقتلر کوکل ایدردی خیال
سوت بیاض بر دکز ، بیاض قایالر ،
مائی ، لکن همان بیاضه چالار
بر سما ، صوکره بر بیاض صندال .
بز او صندالده یار جانمله
طولاشیردق بیاض سحرلرده .

شیمدی یاد ایتدیرر او خولیامی
نه‌زمان کچسه پیش چشمدن
بویله صاف وسفید بر یلکن .
بکا تصویر ایدر او سودای
بر بیاض قوش که توحه پروردر
بر بیاض لیل ماهپرورده .

BEYAZ YELKEN

Bak şu zevrakçe-i dil-ârâmın
Cünbüş-i iltifat-perverine;
Refref-i bâd-bân-ı pür-ferine
Pek muvâfık sükûnu akşamın.
Ooh, ey neşe, sen kanatlansan
Bu kadar belki dilber olmazsın!

Yaslanıp şöyle dûş-ı emvâca
—Sanki meczûb u mest ü müstağrak,
Bir serâb-ı kebûde aldanarak,—
Gidiyor şâirâne, tenhâca;
Âh bilsem, götürdüğü halecân
Hangi sevdalı kalbe âiddir!

Bu şetâretle işte Marmara'nın
Bir perî-i küşâde-şehperidir;
Şûh pervâne-i müzehheridir
Pâk ü nevvâr olan şu manzaranın.
Gece mersâ-yı nâz olur mutlak
Ona âgûş-ı aşkı bir adanın…

Bir vakitler gönül ederdi hayâl
Süt beyaz bir deniz, beyaz kayalar,
Mâi, lâkin hemân beyaza çalar
Bir semâ, sonra bir beyaz sandal.
Biz o sandalda yâr-ı cânımla
Dolaşırdık beyaz seherlerde.

Şimdi yâd ettirir o hulyâmı
Ne zaman geçse pîş-i çeşmimden
Böyle sâf u sefîd bir yelken.
Bana tasvîr eder o sevdâmı
Bir beyaz kuş ki nevha-perverdir.
Bir beyaz leyl-i mâh-perverde.

Zevrakçe-i dil-ârâm: Gönül alan kayık
Cünbüş-i iltifat-perver: İltifat eden oyun
Refref-i bâd-bân-ı pür-fer: Işıltılı yelken bezi
Muvâfık: Uygun
Dûş-ı emvâc: Dalgaların omzu
Meczûb: Cezbeli, deli
Müstağrak: Batmış, dalmış
Serâb-ı kebûd: Mavi serap
Şetâret: Sevinç
Perî-i küşâde-şehper: Büyük kanatlarını açmış peri
Pervâne-i müzehher: Çiçekli pervane
Pâk ü nevvâr: Temiz ve parlak
Mersâ-yı nâz: Naz limanı
Âgûş-ı aşk: Aşkın kucağı
Pîş-i çeşm: Göz önü
Sâf u sefîd: Saf ve beyaz
Nevha-perver: Feryat eden
Leyl-i mâh-perver: Mehtaplı gece

خواب گریزان

شب نیلیٔ نیسان ، پر طراوت ،
آچوب قارشیمده بر آغوش مکرم
اوقور بی انتها اشعار دعوت :
« کل أی بیچاره فانی ، کل ، ظلالم
« فراش صافیدر دلدار خوابك ،
« سکونتکاهیدر هر اضطرابك .

« اویور نغمه‌مله أفواج خیالات ؛
« اویور طاغلر ، صولر ، أشجار وأزهار ؛
« اویور کهوارهٔ سینه‌مده بالذات
« اویور سودا ، اوخیرچین طفل بیدار ؛
« اویور فکر بشر ، طفل معذب ؛
« اویور حتی شو پهنای مکوکب ... »

أوت ، هرشی اویور ، أی لیل مسعود ؛
فقط بن بر ضیای رعشه‌دارك
أنیس حزنی ، بی‌آرام وبی سود ،
مؤید بکلرم بر صبح تارك
طلوع تحسنی امید ایچنده ...
ایچم بر مدفن آمال زنده !

اویورکن بویله مخفوف ظلالك ،
یوتون عالم اویورکن بویله خاموش ،
بن طیر حضورم بر ملالك
کزر دست ستمکارنده مدهوش ؛
وشکوالره حال شیونمدن
فرار أیلر شکاف روزنمدن .

HÂB-I GİRÎZÂN

Şeb-i nîlî-i nîsan, pür-tarâvet,
Açıp karşımda bir âgûş-ı mükrim
Okur bî-intihâ eş'âr-ı da'vet:
"Gel ey bî-çâre fânî, gel, zılâlim
"Firâş-ı sâfıdır dildâr-ı hâbın,
"Sükûnet-gâhıdır her ıztırâbın.

"Uyur nağmemle efvâc-ı hayâlât;
"Uyur dağlar, sular, eşcâr ü ezhâr;
"Uyur gehvâre-i sînemde bizzat
"Uyur sevdâ, o hırçın tıfl-ı bîdâr;
"Uyur fikr-i beşer, tıfl-ı muazzeb;
"Uyur hattâ şu pehnâ-yi mükevkeb..."

Evet, her şey uyur, ey leyl-i mes'ûd;
Fakat ben bir zıyâ-yı ra'şedârın
Enîs-i hüznü, bî-ârâm ü bî-sûd,
Müebbed beklerim bir subh-ı târın
Tulû'-ı nahsini ümmîd içinde...
İçim bir medfen-i âmâl-i zinde!

Uyurken böyle mahfûf-ı zılâlin,
Bütün âlem uyurken böyle hâmûş,
Benim tayr-i huzûrum bir melâlin
Gezer dest-i sitem-kârında medhûş;
Ve şekvâlarla hâl-i şîvenimden
Firâr eyler şikâf-ı revzenimden.

Hâb-ı girîzân: Kaçan uyku
Şeb-i nîlî-i nîsan: Nisanın mavi gecesi
Pür-tarâvet: Tazelik dolu
Âgûş-ı mükrim: Misafir-perver kucak
Bî-intihâ: Sonsuz
Eş'âr-ı da'vet: Davet eden şiirler
Firâş-ı sâf: Temiz yatak
Dildâr-ı hâb: Uykunun sevgilisi
Sükûnet-gâh: Huzur yeri
Efvâc-ı hayâlât: Hayallerin bölüğü
Eşcâr ü ezhâr: Ağaçlar ve çiçekler
Gehvâre-i sîne: Sinenin beşiği
Tıfl-ı bîdâr: Uyanık çocuk
Fikr-i beşer: İnsanın düşüncesi
Tıfl-ı muazzeb: Azap çeken çocuk
Pehnâ-yi mükevkeb: Yıldızlı genişlik
Leyl-i mes'ûd: Mesut gece
Zıyâ-yı ra'şedâr: Titrek ışık
Enîs-i hüzn: Hüznün arkadaşı
Bî-ârâm: Durmaksızın
Bî-sûd: Faydasız
Müebbed: Ebedi
Subh-ı târ: Karanlık sabah
Tulû'-ı nahs: Uğursuz doğuş
Medfen-i âmâl-i zinde: Canlı arzuların mezarı
Mahfûf-ı zılâl: Gölgelerin kuşatması
Hâmûş: Susmuş
Tayr-i huzûr: Huzur kuşu
Dest-i sitem-kâr: Zalim el
Medhûş: Ürkmüş
Şekvâ: Şikâyet
Hâl-i şîven: Matemli hal
Şikâf-ı revzen: Pencerinin aralığı

خیال خودبین

أدالی برکله‌یك پیش اغبارمده
اوچار اوچار ، متنور ، ظریف ، مست‌شباب ؛
چوجوقلغمده‌کی آواره حرص وشوق ایله بن
پینده جسم سکرانمله أیلرم پرتاب .
قونار ، یاقینلاشیرم ؛ شیمدی طوتمق اوزره ایکن
قاچوب کیدر ؛ باقارم ، دست رعشه دارمده
طورور قانادلرینك بر غبار زرینی ...

کچن زمانلرمك أی‌خیال خودبینی ،
شو احتضاره یاقین حال انکسارمده
غریق لشته ، ملالله أکله‌نیرسك سن ،
آچوب نکاهمه دلبر ، صفالی بر مهتاب
بوتون غرور مسارکله پیش یأسمدن
کولر ، کچر ، براقیرسك براشتیاق خراب ،
بر اشتیاق مخرب دل نزارمده !

HAYÂL-İ HODBÎN

Edâlı bir kelebek pîş-i iğbirârımda
Uçar uçar, mütenevvir, zarîf, mest-i şebâb;
Çocukluğumdaki âvâre hırs u şevk ile ben
Peyinde cism-i girânımla eylerim pür-tâb.
Konar, yakınlaşırım; şimdi tutmak üzre iken
Kaçıp gider; bakarım, dest-i ra'şe-dârımda
Durur kanatlarının bir gubâr-ı zerrîni...

Geçen zamanlarımın ey hayâl-i hodbîni,
Şu ihtizâra yakın hâl-i inkisârımda
Garîk-i neşe, melâlimle eğlenirsin sen,
Açıp nigâhıma dilber, safâlı bir mehtâb
Bütün gurûr-ı mesârınla pîş-i ye'simden
Güler, geçer, bırakırsın bir iştiyâk-ı harâb,
Bir iştiyâk-ı muhrib dil-i nizârımda!

Hayâl-i hodbîn: Bencil hayal
Pîş-i iğbirâr: Gücenmenin önü
Mütenevvir: Parlayan
Mest-i şebâb: Gençlik sarhoşluğu
Pey: Arka
Cism-i girân: Ağır vücut
Pür-tâb: Güçlü
Dest-i ra'şe-dâr: Titrek el
Gubâr-ı zerrîn: Altın tozu
İhtizâr: Can çekişme
Hâl-i inkisâr: Gücenmiş hal
Garîk-i neşe: Neşeye dalma
Nigâh: Bakış
Gurûr-ı mesâr: Sevincin gururu
Pîş-i ye's: Umutsuzluğun önü
İştiyâk-ı harâb: Harap olmuş arzu
İştiyâk-ı muhrib: Harap eden arzu
Dil-i nizâr: Zayıf gönül

أنین غم

عنیف ضربهٔ قهریله یادبی انصاف
برر برر دوشورر دللرندن أوراق ،
طلوع ایدن کونشك هر نکاه اشراقی
ایدر زواللیلرك ماتمیله استخفاف .

نشیب حزنی أزر ، ایکلهتیر فراز مسار !
شو خسته سائلهنك پیش اکترایندن
کولوب کچن شو مزهر قادینلرك انسان
روشلرنده سزر بر شمیم استحقار .

بنمده آغلایهرق یازدیغم بو شعر سیاه
لبنده قارئهمك خندهلرله تیترهیهجك ؛
تهلر ، نه کریهلر اولمشدر اویله تیترهیهرك
دوداقلرنده نشاط وسعادتك ، أیواه !

نیچون بورنك تخالف لقای خلقتده ؟
نیچون بنم کدرم باشقهسنده ذوق اولسون ؟
یازیق دکلمی ، نیچون بر طنین شوق اولسون
بنم أنین غمم برلب مسرتده ؟..

ENÎN-İ GAM

Anîf darbe-i kahrıyla bâd-ı bî-insâf
Birer birer düşürür dallarından evrâkı,
Tulû' eden güneşin her nigâh-ı işrâkı
Eder zavallıların mâtemiyle istihfâf.

Nişîb-i hüznü ezer, inletir firâz-ı mesârr!
Şu hasta sâilenin pîş-i iktirâbından
Gülüp geçen şu müzehher kadınların insan
Revişlerinde sezer bir şemîm-i istihkâr.

Benim de ağlayarak yazdığım bu şi'r-i siyâh
Lebinde kâriemin handelerle titreyecek;
Neler, ne giryeler ölmüştür öyle titreyerek
Dudaklarında neşât u saâdetin, eyvah!

Niçin bu reng-i tehâlüf likâ-yı hilkatte?
Niçin benim kederim başkasında zevk olsun?
Yazık değil mi, niçin bir tanîn-i şevk olsun
Benim enîn-i gamım bir leb-i meserrette?..

Enîn-i gam: Gamın iniltisi
Anîf: Şiddetli
Darbe-i kahr: Kahır darbesi
Bâd-ı bî-insâf: İnsafsız rüzgâr
Tulû: Doğma
Nigâh-ı işrâk: Parlak bakış
İstihfâf: Hor görme, alay etme
Nişîb-i hüzn: Hüznün inişi
Firâz-ı mesâr: Sevinçlerin çıkışı
Sâile: Kadın dilenci
Pîş-i iktirâb: Kederin önü
Müzehher: Çiçekli
Reviş: Yürüyüş
Şemîm-i istihkâr: Küçümseme kokusu
Leb: Dudak
Kârie: Kadın okuyucu
Hande: Gülüş
Girye: Ağlayış
Neşât u saâdet: Sevinç ve mutluluk
Reng-i tehâlüf: Zıtlığın rengi
Likâ-yı hilkat: Yaradılışın yüzü, çehresi
Tanîn-i şevk: Arzunun çınlaması
Leb-i meserret: Sevinç dudağı

اوکسوزلکم

افقده ، ایشته شو پهنای لاجوردیده
آغیر آغیر یورویور بر خیال خون آلود ؛
لبنده لرزهٔ شکوا ، کوزنده بر ممدود
نکاه رنجیده .

حیاتمك بو خیالتله بر تعلقی وار :
ایلرلهدکجه او ، قلبمده آرتیور خلجان ؛
ایلرلهدکجه او ، روحم کیدوب ایزنده آرار
مدید بر هجران .

نهدر ، بوهانکی پرستیدهنك سفالتیدر ؛
نهدر ، بوهانکی امیدك سقوطیدر ، مجروح ؟
بیلمم ، بیلمم... بو خزاندیده ظل برزده روح
اونك خیالتیدر !

اونك خیالتیدر ، برمحیط جوشانك
سیاه کوپوکلری اوستنده چیرپینوب یاتیور ؛
سیاه کوپوکلری اوستنده بحر نسیانك
مؤبداً یاتیور ...

وبن اوزاقده ، شو مأوای استراحتده ،
اونك افولنی سیر أیلیورده اولیورم ؛
چوجوقلرمله ، چوجوقلقلرمله مسرورم
یوکون یوساعتده !

ÖKSÜZLÜĞÜM

Ufukta, işte şu pehnâ-yı lâciverdîde
Ağır ağır yürüyor bir hayâl-i hûn-âlûd;
Lebinde lerze-i şekvâ, gözünde bir memdûd
Nigâh-ı rencîde.

Hayâtımın bu hayâletle bir taalluku var:
İlerledikçe o, kalbimde artıyor halecân;
İlerledikçe o, rûhum gidip izinde arar
Medîd bir hicrân.

Nedir, bu hangi perestîdenin sefâletidir;
Nedir, bu hangi ümîdin sükûtudur, mecrûh?
Ninem, ninem... Bu hazân-dîde zıll-i ber-zede-rûh
Onun hayâletidir!

Onun hayâletidir, bir muhit-i cûşânın
Siyah köpükleri üstünde çırpınıp yatıyor;
Siyah köpükleri üstünde bahr-i nisyânın
Müebbeden batıyor...

Ve ben uzakta, şu me'vâ-yı istirâhatte,
Onun ufûlünü seyreyliyor da ölmüyorum;
Çocuklarımla, çocukluklarımla mesrûrum
Bugün bu sâatte!

Pehnâ-yı lâciverdî: Lacivert genişlik
Hayâl-i hûn-âlûd: Kan bulaşmış hayal
Lerze-i şekvâ: Şikayetin titremesi
Memdûd: Uzatılmış
Nigâh-ı rencîde: Kırgın bakış
Taalluk: Bağ
Medîd: Uzun
Perestîde: Sevgili
Mecrûh: Yaralı
Hazân-dîde: Solmuş
Zıll-i ber-zede-rûh: Toplanmış ruhun gölgesi
Muhit-i cûşân: Coşkun yer
Bahr-i nisyân: Unutma denizi
Müebbeden: Sonsuza kadar
Me'vâ-yı istirâhat: İstirahat yeri
Ufûl: Batma
Mesrûr: Sevinçli

مهد آمالم

دیدم ، اولحد آچیلیرکن حرم قلبم ایچنده ،
دیدم که : ایشته صوك امیدمك مزار سیاهی !
یوصوك امید سعادت — که أیلمشدی تورم، —
یوزنده برك خزانك اواصفرار سیاهی ،
دوداقلرنده شکایتله تیترەین اوتبسم ،
کومولدی قالدی مؤبد صمیم قلبم ایچنده .

یوکون برر متحسر ، ورملی چهرهٔ مغبر
صوغوقلغنده ایچمدن طوغوب افول ایدن آمال
یوتون اولحد سیاهك ظلال کریەورنده
کلیر وجوده ، پارلدار ، سونر... بو لمعهٔ پامال
لیال مظلمەنك وحدت سکون أثرنده
غنوده مقبرەلردن چیقان پاریلتیيه بکزر .

MEHD-İ ÂMÂLİM

Dedim, o lahd açılırken harîm-i kalbim içinde,
Dedim ki: İşte son ümmîdimin mezâr-ı siyâhı!
Bu son ümîd-i saâdet —ki eylemişti teverrüm,—
Yüzünde berk-i hazânın o ısfırâr-ı siyâhı,
Dudaklarında şikâyetle titreyen o tebessüm,
Gömüldü kaldı müebbed samîm-i kalbim içinde.

Bugün birer mütehassir, veremli çehre-i muğber
Soğukluğunda içimden doğup ufûl eden âmâl
Bütün o lahd-i siyâhın zılâl-i girye-verinde
Gelir vücûda, parıldar, söner... Bu lem'a-i pâmâl
Leyâl-i muzlimenin vahdet-i sükûn-eserinde
Gunûde makberelerden çıkan parıltıya benzer.

Mehd-i âmâl: Emellerin beşiği
Lahd: Lahit
Harîm-i kalb: Kalbin haremi
Mezâr-ı siyâh: Siyah mezar
Ümîd-i saâdet: Mutluluk ümidi
Teverrüm: Verem olma
Berk-i hazân: Sonbahar parıltısı
Isfırâr-ı siyâh: Siyahın sarılığı
Müebbed: Sonsuz
Samîm-i kalp: Kalbin özü
Mütehassir: Özleyen
Çehre-i muğber: Dargın yüz
Ufûl: Kaybolma
Âmâl: Emeller
Lahd-i siyâh: Siyah lahit
Zılâl-i girye-ver: Ağlayan gölge
Lem'a-i pâmâl: Çiğnenmiş parıltı
Leyâl-i muzlime: Karanlık geceler
Vahdet-i sükûn-eser: Huzurlu birlik
Gunûde: Uyumuş
Makbere: Mezarlık

عقدهٔ حیات

لرزشنمون اولور کورودرم شعلهٔ بقا
بر کنج مظلمنده سحاب حیاتمك ؛
عاجز ره‌گذارمی کوسترمه‌دن بکا
آواره التماعی شهاب حیاتمك .

شعرمله کاه ظاهر اولور خوشجه بر صدا
تار شکسته‌سنده رباب حیاتمك ؛
بعضاً او تار شعری قیرار ناخن قضا ،
آرتق صحایفنده کتاب حیاتمك

برنکتهٔ سروره تصادف محال اولور ...
سرعتله کچدی صبح شبابی حیاتمك ،
هیچ کچمیور فقط شو حزین لیلهٔ سیاه ؛

بیکلرجه عنکبوت سیه مست وکج نکاه
پیرامننده پای شتاب حیاتمك
کویا که عقده سازکلال وملال اولور !

UKDE-İ HAYÂT

Lerziş-nümûn olur görürüm şule-i bekâ
Bir künc-i muzliminde sehâb-ı hayâtımın;
Âciz reh-güzârımı göstermeden bana
Âvâre iltimâı şihâb-ı hayâtımın.

Şi'rimle gâh zâhir olur hoşça bir sadâ
Târ-ı şikestesinde rübâb-ı hayâtımın
Ba'zan o târ-ı şi'ri kırar nâhun-ı kazâ,
Artık sahâyifinde kitâb-ı hayâtımın

Bir nükte-i sürûra tesâdüf muhâl olur...
Süratle geçti subh-ı şebâbı hayâtımın,
Hiç geçmiyor fakat şu hazîn leyle-i siyâh;

Binlerce ankebût-ı siyeh-mest ü kec-nigâh
Pîrâmeninde pây-ı şitâb-ı hayâtımın
Gûyâ ki ukde-sâz-ı kelâl ü melâl olur!

Ukde-i hayât: Hayatın düğümü
Lerziş-nümûn: Titreyen
Şule-i bekâ: Ölümsüzlük parıltısı
Künc-i muzlim: Karanlık köşe
Sehâb-ı hayât: Hayat bulutu
Reh-güzâr: Geçilen yol
İltimâ: Parıldama
Şihâb-ı hayât: Hayatın kıvılcımı
Târ-ı şikeste: Kırık tel
Rübâb-ı hayât: Hayat sazı
Târ-ı şi'r: Şiirin teli
Nâhun-ı kazâ: Kazanın tırnağı
Sahâyif: Sayfalar
Kitâb-ı hayât: Hayat kitabı
Nükte-i sürûr: Sevinç nüktesi
Muhâl: İmkânsız
Subh-ı şebâb: Gençlik sabahı
Leyle-i siyâh: Siyah gece
Ankebût-ı siyeh-mest ü kec-nigâh: Fazla sarhoş ve kötü bakışlı örümcek
Pîrâmen: Etraf
Pây-ı şitâb-ı hayât: Hayatın koşan ayağı
Ukde-sâz-ı kelâl ü melâl: Yorgunluk ve kederin düğümünü atan

یاشادیجه

أوت ، یوطاغلری آشدیجه یویله طیرمانه‌رق ،
أوت ، یوطالغه‌لرك سطح بیقرارنده
شکسته ، کمشده ، آواره ، خوار ومستغرق ،
یووارلانوب زده‌لندیکجه ... ایسترم قوشمق !

اوکمده بر کیجه ، برغور لاجورد ظلام ،
درینله‌شیر بنی پویان کوروب کنارنده ؛
درینله‌شیر وکولر... بن ، علیل بی‌آرام ،
اوچان یوکولکه‌یی تسخیره أیلرم اقدام .

او ظل مبهم سائر ، او موجه‌لر ، اوجبال
برر مثال أملدرکه رهگذارکده
کورر یلند ومطرا ، ایدرسك استعجال ؛
بوتون تعب ، ینه قابل دکل فقط اهمال :

سور حیاتی بشر تا سرمزارنده !

YAŞADIKÇA

Evet, bu dağları aştıkça böyle tırmanarak,
Evet, bu dalgaların sath-ı bî-karârında
Şikeste, güm-şüde, âvâre, hâr ü müstağrak,
Yuvarlanıp zedelendikçe... İsterim koşmak!

Önümde bir gece, bir gavr-ı lâciverd-i zalâm,
Derinleşir beni pûyân görüp kenârında;
Derinleşir ve güler... Ben alîl-i bî-ârâm,
Uçan bu gölgeyi teshîre eylerim ikdâm.

O zıll-i mübhem-i sâir, o mevceler, o cibâl
Birer misâl-i emeldir ki reh-güzârında
Görür bülend ü mutarrâ, edersin isticâl;
Bütün taab, yine kâbil değil fakat ihmâl;

Sever hayâtı beşer tâ ser-i mezârında!

Sath-ı bî-karâr: Kararsız yüzey
Güm-şüde: Ezik
Hâr: Değersiz
Müstağrak: Batmış, dalmış
Gavr-ı lâciverd-i zalâm: Karanlığın lacivert derinliği
Pûyân: Koşan
Alîl-i bî-ârâm: Huzursuz hasta
Teshîr: Ele geçirme
İkdâm: Çalışmak
Zıll-i mübhem-i sâir: Yürüyen belirsizliğin karanlığı
Mevce: Dalga
Cibâl: Dağlar
Misâl-i emel: Arzu örneği
Reh-güzâr: Yol üzeri
Bülend ü mutarrâ: Yüce ve göz alıcı
İsticâl: Acele etme
Taab: Yorgunluk
Ser-i mezâr: Mezarın başı

غیای وجود

بعضی ، قیرلرده کزرکن کورولور نفرتله :
بر چوقور یرده بیریکمش متکدر بر صو ،
صولیجانلرله ، سولوکلرله ،ییلانلرله طولو .

آطه‌جقلر کبی سطحنده یوزن أبرهوام ،
سازلرك ظل کثیفنده اوبی حد ، بی‌نام
قاپاناشان محشر منتن ، آجی بر خشیتله

تیتره‌تیر قلبی : فقط قورتوله‌ماز کوزلرکز
نظر ایتمکدن اومرأت سم آلوده ینه ،
سزی بر جاذبه آلمش کبیدر پنجه‌سنه .

روحکزدن نه‌قدر کلسه ندای نفرت
اورادن آیریله‌ماز دقتکز برمدت ،
اورادن دونمکه قوت بوله‌ماز کوزلرکز ...

ایشته غیای وجود ، ایشته اوظلمت ، اوباتاق ؛
بشرك ایشته پرامید وهوس ، مستغرق ،
قعر تارنده شناه ایتدیکی کرداب افول !

روح صافی شب اعماقنه ایتدکجه نزول
چیرپینیر غیظ وتنفرله ؛ فقط بی‌آرام
ایده‌جکدر بونزولنده أبدلرله دوام .

GAYYÂ-YI VÜCÛD

Bazı, kırlarda gezerken görülür nefretle:
Bir çukur yerde birikmiş mütekeddir bir su,
Solucanlarla, sülüklerle, yılanlarla dolu.

Adacıklar gibi sathında yüzen ebr-i hevâm,
Sazların zıll-i kesîfinde o bî-had, bî-nâm
Kaynaşan mahşer-i müntin, acı bir haşyetle

Titretir kalbi, fakat kurtulamaz gözleriniz
Nazar etmekten o mir'at-i sem-âlûde yine,
Sizi bir câzibe almış gibidir pençesine.

Rûhunuzdan ne kadar gelse nidâ-yı nefret
Oradan ayrılamaz dikkatiniz bir müddet,
Oradan dönmeye kuvvet bulamaz gözleriniz...

İşte gayyâ-yı vücûd, işte o zulmet, o batak;
Beşerin işte, pür-ümmîd ü heves, müstağrâk,
Ka'r-ı târında şinâh ettiği girdâb-ı ufûl!

Ruh-ı sâfı şeb-i a'mâkına ettikçe nüzûl
Çırpınır gayz u teneffürle; fakat bî-ârâm
Edecektir bu nüzûlünde ebedlerle devâm.

Gayyâ-yı vücûd: Vücut kuyusu
Mütekeddir: Bulanık
Ebr-i Hevâm: Böcek bulutu
Zıll-i kesîf: Koyu gölge
Bî-had: Sınırsız
Bî-nâm: Adsız
Mahşer-i müntin: Mikrop mahşeri
Haşyet: Korku
Mir'at-i sem-âlûd: Zehirli ayna
Nidâ-yı nefret: Nefret seslenişi
Ka'r-ı târ: Karanlığın dibi
Şinâh: Yüzme
Girdâb-ı ufûl: Öldürücü girdap
Ruh-ı sâfi: Temiz ruh
Şeb-i a'mâk: Gecenin derinliği
Nüzûl: İnme
Gayz u teneffür: Öfke ve nefret
Bî-ârâm: Durmaksızın

آقشام

ساکن بر آقشامك تتق أرغوانی
یبرتارکن احتراز ایله دست سیاه شب ،
دوشنده برکونك یوکی ، برظل پرتعب
سوق أیلیور افقلره پای کرانی .

تانقطهٔ غروبه یاقین مائی برسحاب
آتشلی غمزه‌لرله سوزر آتشیانلری ؛
کویا یوتون قوجاقلامق ایستر جهانلری
یورغون قاناتلریله اوزاقدن بر آسیاب .

نالنده بر قاوال سسی اطرافی ایکله‌تیر ؛
نالنده برسرود ایله باد غریب شام
أسدکچه ، کولده تیتره‌شیر أمواج پرغرام ...

آقشام ، حیاتمك شوسکونتلی حالیدر :
نالنده بر سرود ایله برباد پرحزن
بعضاً اولور بحیرهٔ قلبمنده موجزن .

AKŞAM

Sâkin bir akşamın tütuk-ı erguvânını
Yırtarken ihtirâz ile dest-i siyâh-ı şeb,
Dûşunda bir günün yükü, bir zıll-i pür-taab
Sevk eyliyor ufuklara pây-i girânını.

Tâ nokta-i gurûba yakın mâî bir sehâb
Âteşli gamzelerle süzer âşiyânları;
Gûyâ bütün kucaklamak ister cihânları
Yorgun kanatlarıyla uzaktan bir âsiyâb.

Nâlende bir kaval sesi etrâfı inletir;
Nâlende bir sürûd ile bâd-ı garîb-i şâm
Estikçe, gölde titreşir emvâc-ı pür-garâm...

Akşam, hayâtımın şu sükûnetli hâlidir:
Nâlende bir sürûd ile bir yâd-ı pür-hazen
Bazan olur buhayre-i kalbimde mevc-zen.

Tütuk-ı erguvân: Ergüvan çadırı
İhtirâz: Çekinme, sakınma
Dest-i siyâh-ı şeb: Gecenin siyah eli
Dûş: Omuz
Zıll-i pür-taab: Sıkıntılı gölge
Pây-i girân: Ağır ayak
Nokta-i gurûb: Batma noktası
Sehâb: Bulut
Âşiyân: Yuva
Âsiyâb: Değirmen
Nâlende: İnleyen
Sürûd: Nağme
Bâd-ı garîb-i şâm: Akşamın garip rüzgârı
Emvâc-ı pür-garâm: Aşk dolu dalgalar
Yâd-ı pür-hazen: Hüzün dolu hatıra
Buhayre-i kalp: Kalp adacığı
Mevc-zen: Dalgalı

افق وهلال

آقشام یوتون فروغ شکوهیله برجهان ،
برعالم حیات وضیا افقه طوپلانیر ؛
اوستنده آسمان
برمائی تول یغنتیسی حالنده صاللانیر .

نازك براهتزاز هوا : شیمدی کائنات
تیترر ، قالیر دومانلرك آلتنده مستتر ؛
وادی خیال ایدر کبیدر توم ایچنده بر
یکرنکئ حیات .

لیلك أمر أمر لب صافنده طوپلانان
توشابهٔ سکونی لب تشنهٔ تراب ؛
بر قوش ، اوزاقده محترز ، آواره ، دلخراب
بر قوش ایدر فغان .

أعماق تار لیله برر کیمسهسز چوجوق
وضع مکدریله باقار هپ ستارهلر ؛
اوکسوز قالان افق
سوسلنسه بر هلال ایله . مسعود اولور... کولر .

UFK U HİLÂL

Akşam bütün fürûğ-ı şükûhiyle bir cihân,
Bir âlem-i hayât u ziyâ ufka toplanır;
Üstünde âsümân
Bir mâî tül yığıntısı hâlinde sallanır.

Nâzik bir ihtizâz-ı hevâ: Şimdi kâinât
Titrer, kalır dumanların altında müstetir;
Vâdî hayâl eder gibidir nevm içinde bir
Yek-rengî-i hayât.

Leylin emer emer leb-i sâfında toplanan
Nûşâbe-i sükûnu leb-i teşne-i türâb;
Bir kuş, uzakta muhteriz, âvâre, dil-harâb
Bir kuş eder figân.

A'mâk-ı târ-ı leyle birer kimsesiz çocuk
Vaz-ı mükedderiyle bakar hep sitâreler;
Öksüz kalan ufuk

Süslense bir hilâl ile. Mesûd olur... Güler.

Fürûg-ı şükûh: Azametin ışığı
İhtizâz-ı hevâ: Havanın titremesi
Müstetir: Gizlenen
Nevm: Uyku
Yek-rengî-i hayât: Hayatın tek rengi
Leb-i sâf: Saf dudak
Nûşâbe-i sükûn: Sakinliğin abıhayatı
Leb-i teşne-i türâb: Toprağın susamış dudağı
Muhteriz: Çekingen
Dil-harâb: Gönlü kırılmış
A'mâk-ı târ-ı leyl: Gece karanlığının derinliği
Vaz-ı mükedder: Kederli hal
Sitâre: Yıldız

پریٔ خزان

خوابیدهٔ ناز ایکن یوصوندن
بر بستر نرم ایچنده مستور ،
بر بالطه‌سسیله اویقوسندن
بیدار اولدرق ، لطیف ومخمور ،
دیکلر اطرافی پر تفکر :

هریانده سکوت ، بر بوغوق سس
آغلار کبی تا اوزاقده یالکز .
اولدقجه یوصوته روحی معکس
آغلار اوده کریه‌سز ، فغانسز ؛
أیلر یوزی آن‌بآن تغیر .

وجهنده‌کی زهر اغبراری
مص أیلیه‌رك اولور نمایان
هرشیده علیل برتأثر ؛

دوشدکجه نکاه ژاله‌داری
برلرده ، نزار و زرد وعریان ،
برحسن ملول ایدر تزهر .

PERÎ-İ HAZÂN

Hâbîde-i nâz iken yosundan
Bir bister-i nerm içinde mestûr,
Bir balta sesiyle uykusundan
Bîdâr olarak latîf ü mahmur,
Dinler etrâfı pür-tefekkür:

Her yanında sükût, bir boğuk ses
Ağlar gibi tâ uzakta yalnız.
Oldukça bu savta rûhu ma'kes
Ağlar o da giryesiz, figânsız;
Eyler yüzü ân-be-ân tagayyür.

Vechindeki zehr-i iğbirârı
Mass eyleyerek olur nümâyan
Her şeyde alîl bir teessür;

Düştükçe nigâh-ı jâle-dârı
Yerlerde, nizâr u zerd ü uryân,
Bir hüsn-i melûl eder tezehhür.

Hâbîde-i nâz: Naz uykusu
Bister-i nerm: Yumuşak yatak
Mestûr: Örtülü, kapalı
Bîdâr: Uyanık
Pür-tefekkür: Düşünceli
Savt: Ses
Ma'kes: Akis yeri
Girye: Gözyaşı
Tagayyür: Değişme
Vech: Yüz
Zehr-i iğbirâr: Darılma zehri
Mass: Emme
Nümâyan: Görünen
Alîl: Hasta
Nigâh-ı jâle-dâr: Çiğ düşmüş bakış
Nizâr u zerd ü uryân: Zayıf, sarı ve çıplak
Hüsn-i melûl: Mahzun güzellik
Tezehhür: Çiçeklenme

یاغمور

کوچوك ، مطرد ، محترز ضربه‌لر
قفسلرده ، جاملرده پر اهتزاز
اولور دمبدم توحه‌کر ، نغمه‌ساز
قفسلرده ، جاملرده پر اهتزاز
کوچوك ، مطرد ، محترز ضربه‌لر ...

سوقاقلرده سیلابه‌لر آغلاشیر ،
افق یاقلاشیر ، یاقلاشیر ، یاقلاشیر ؛

بولوتلر قارارمجه ذراته پر
آغیر ، محتضر طالغه‌لانمق کلیر ؛

یورور پرصوغوق کولکه اطرافی هپ ،
نمایان اولور کوندوزین نصف شب .

سونر شیمدی ، منظور اولورکن دمین
هیولاسی قارشیمده برعالمك .

آچلماز نه بر یوز ، نه بر پنجره ؛
باقلدقجه وحشت چوکر یرلره .

کچر بوش سوقاقدن ، خیالت کبی ،
شتابان وپوشیده سر پرصبی ؛

اودم لیل یادمده ، صولغون تباه ،
سورور برقادین بررداى سیاه .

صاجاقلرده قوشلر — حزیندر بوپك ! —
صوصارلر ، اوزاقدن اولور برکوپك .

اوتر کوش روحمده بوش برأنین ،
یوغوق برتضاد سکون وطنین :

کوچوك ، پرهوس ، کوهرین قطره‌لر
سوقاقلرده ، طاملرده پراهتزاز
اولور متصل توحه‌کر ، نغمه‌ساز
سوقاقلرده ، طاملرده پراهتزاز
کوچوك ، پرهوس ، کوهرین قطره‌لر ...

YAĞMUR

Küçük, muttarid, muhteriz darbeler
Kafeslerde, camlarda pür-ihtizâz
Olur dembedem nevha-ger, nagme-sâz
Kafeslerde, camlarda pür-ihtizâz
Küçük, muttarid, muhteriz darbeler...

Sokaklarda seylâbeler ağlaşır,
Ufuk yaklaşır, yaklaşır, yaklaşır;

Bulutlar karardıkça zerrâta bir
Ağır, muhtazır dalgalanmak gelir;

Bürür bir soğuk, gölge etrâfı hep,
Nümâyân olur gündüzün nısf-ı şeb.

Söner şimdi, manzûr olurken demin
Heyûlası karşımda bir âlemin.

Açılmaz ne bir yüz, ne bir pencere;
Bakıldıkça vahşet çöker yerlere.

Geçer boş sokaktan, hayâlet gibi,
Şitâbân u pûşîde-ser bir sabî.

O dem leyl-i yâdımda, solgun, tebâh,
Sürür bir kadın bir ridâ-yı siyâh.

Saçaklarda kuşlar —hazîndir bu pek!—
Susarlar, uzaktan ulur bir köpek.

Öter gûş-ı rûhumda boş bir enîn,
Boğuk bir tezâd-ı sükûn u tanîn:

Küçük, pür-heves, gevherîn katreler
Sokaklarda, damlarda pür-ihtizâz
Olur muttasıl nevha-ger, nağme-sâz;
Sokaklarda, damlarda pür-ihtizâz
Küçük, pür-heves, gevherîn katreler...

Muttarid: Tekdüze
Muhteriz: Çekingen
Pür-ihtizâz: Titreyiş dolu
Dembedem: Daima
Nevha-ger: Matem havası
Nagme-sâz: Şarkı söyleyen
Seylâbe: Seller
Muhtazır: Can çekişen
Nümâyân: Görünen
Nısf-ı şeb: Gece yarısı
Manzûr: Görünen
Heyûla: Hayalet
Şitâbân: Koşan
Pûşîde-ser: Başı örtülü
Leyl-i yâd: Hatıra gecesi
Tebâh: Harap olmuş
Ridâ-yı siyâh: Siyah örtü
Gûş-ı rûh: Ruhun kulağı
Enîn: İnleme
Tezâd-ı sükûn u tanîn: Sessizlik ve çınlama çelişkisi
Pür-heves: Heves dolu
Gevherîn: Mücevherli
Katre: Damla

قارلر

بر اضطراب سرد ایله تیترر مکونات
آلتنده قارلرك ؛
بر دود منجمد کبی آفاق بی‌حیات
پیشنده جانلانیر متحاشی نظرلرك .

چیپلاق آغاچلریله ، بیاض طاملریله کاه
ـ محصول واهمه ـ
بر بی حدود محشر أموات اولور ؛ نکاه
تشریحلرله دمبدم أیلر مصادمه...

بعضاً عقور بر دکزك سطح زاخری
طوکمش‌ده ، بی مجال ،
کویا آغیر آغیر اینه‌رك ، هپ مظاهری
آلتنده بغتةً أزه‌جك ظن ایدر خیال...

بعضاً ده آسمان یره آمادهٔ سقوط
بر صفحه‌در ، حزین ؛
منظور اولان اوصفحه‌ده ، بی‌رنك وبی خطوط ،
تمثال خدشه‌آوریدر موت هائلك ...

لکن صورك شو پنجره‌سندن باقانلره
کاخ تخیلك ،
اونلرجه عینیدر بو برودتلی منظره
بر سینهٔ سمنده کولن بر بیاض کلك .

KARLAR

Bir ıztırâb-ı serd ile titrer mükevvenât
Altında karların;
Bir dûd-ı müncemid gibi âfâk-ı bî-hâyât
Pîşinde canlanır mütehâşî nazarların.

Çıplak ağaçlarıyla, beyaz damlarıyla gâh
—Mahsûl-i vâhime—
Bir bî-hudûd mahşer-i emvât olur; nigâh
Teşrîhlerle dembedem eyler müsâdeme...

Bazan akûr bir denizin sath-ı zâhiri
Donmuş da, bî-mecâl,
Gûyâ ağır ağır inerek, hep mezâhiri
Altında bağteten ezecek zanneder hayâl...

Bazan da âsumân yere âmâde-i sukût
Bir safhadır, hazîn;
Manzûr olan o safhada, bî-reng ü bî-hutût,
Timsâl-i hadşe-âveridir mevt-i hâilin...

Lâkin sorun şu penceresinden bakanlara
Kâh-i tahayyülün,
Onlarca aynıdır bu bürûdetli manzara
Bir sîne-i semende gülen bir beyaz gülün.

Iztırâb-ı serd: Soğuk ızdırap
Mükevvenât: Varlıklar
Dûd-ı müncemid: Donuk duman
Âfâk-ı bî-hâyât: Cansız ufuklar
Pîş: Ön
Mütehâşî: Çekinen, ürkek
Mahsûl-i vâhime: Kuruntu ürünü
Bî-hudûd: Sınırsız
Mahşer-i emvât: Ölülerin mahşeri
Nigâh: Bakış
Teşrîh: Açıklama
Müsâdeme: Çarpışma
Akûr: Kudurmuş
Sath-ı zâhir: Görünen yüzey
Bî-mecâl: Dermansız
Mezâhir: Varlıklar
Bağteten: Birdenbire
Âmâde-i sukût: Düşmeye hazır
Manzûr: Bakılan
Bî-reng ü bî-hutût: Renksiz ve şekilsiz
Timsâl-i hadşe-âver: İnciten örnek
Mevt-i hâil: Korkunç ölüm
Kâh-i tahayyül: Hayal köşkü
Bürûdet: Soğukluk
Sîne-i semen: Yasemin göğüs

مهر زمهریر

سما بر یوزلو جام حالنده بارد بر کثافتله
طوتار پیروزهٔ نوارینی بر آن ایچون مستور ؛
یو بر آن تستر برقع برف وبرودتله ،
یودر شکلی یوتون بر موسمك ، پرلرزش ورنجور .

کچوب ساعات ژنك آلود شب ، ممدود ونامحصور ،
کنار تودهٔ آتشده هپ آرام وصحبتله ،
اولورکن ناکهان اخکرنما بر فجر دورادور
سونر، پوف ! صانکه اوفلر بر دوداق عنف وخشونتله .

کونش بعضاً یاقار فوق‌السما بر شمعهٔ بیضا
ارواح ذراته ؛
زمیندن یوکسلیر بر لرزش مبهوت وبی معنا
سماواته .

MİHR-İ ZEMHERÎR

Semâ bir buzlu cam hâlinde bârid bir kesâfetle
Tutar pîrûze-i nevvârını bir ân için mestûr;
Bu bir ân-ı tesettür bürka-i berf ü bürûdetle,
Budur şekli bütün bir mevsimin, pür-lerziş ü rencûr.

Geçip sâât-i jeng-âlûd-ı şeb, memdûd u nâ-mahsûr,
Kenâr-ı tûde-i âteşte hep ârâm u sohbetle,
Olurken nâgehân ahker-nümâ bir fecr-i dûr-â-dûr
Söner, püf! Sanki üfler bir dudak unf u huşûnetle.

Güneş bazan yakar fevka's-semâ bir şem'a-i beyzâ
Ervâh-ı zerrâta;
Zemînden yükselir bir lerziş-i mebhût u bî-manâ
Semâvâta.

Mihr-i zemherîr: Kış güneşi
Bârid: Soğuk
Kesâfet: Koyuluk, yoğunluk
Pîrûze-i nevvâr: Parlak firuze
Mestûr: Örtülü, kapalı
Ân-ı tesettür: Örtünme anı
Bürka-i berf ü bürûdet: Kar ve soğuğun örtüsü
Pür-lerziş ü rencûr: Titremeli ve hasta
Sâât-i jeng-âlûd-ı şeb: Gecenin paslı saati
Memdûd u nâ-mahsûr: Uzun ve sınırlanmamış
Kenâr-ı tûde-i âteş: Ateş kümesinin kenarı
Ârâm: İstirahat
Nâgehân: Ansızın
Ahker-nümâ: Ateş gibi
Fecr-i dûr-â-dûr: Uzaktan uzağa fecir
Unf u huşûnet: Şiddet ve kabalık
Fevka's-semâ: Göğün üstünde
Şem'a-i beyzâ: Beyaz mum
Ervâh-ı zerrât: Zerrelerin ruhları
Lerziş-i mebhût u bî-manâ: Şaşkın ve manasız titreme

هیکل کریان

بو برمرمردی : جامد بر بشاشت وجه صافنده
کولومسر ؛ صوکره ، سز نصب نگاه ایتدکجه دقتله ،
یوتون أولکی عکس خندهٔ شوقك خلافنده
صمیمی بر مرارت کوسترر ، آغلاردی رقتله .

دوشن هردمهٔ موهومه أجفان سفیدندن
اینرکن ، پر حرارت ، عارض سنکینی تیتردی ،
کذار أیلردی بر سیس جبههٔ سودا بدیدندن ؛
بومرمر صانکه برذی روح ایدی ، ذی روح مغبردی .

— نه‌در صنعت‌که طاشلر جانلانیر سحر تماسیله ؛
تماصل برق دهائتدرکه لمح انعکاسیله
حیات‌انکیز اولور بر کتلهٔ جامده ؟.. حیرتلر !

— نه‌در عشقك که ، أی محکوك اولان روحمده تمثالی ،
نه‌در عشقك که بعضاً أك طوکوق، أك مرده ، أك خالی
دم یأسمده لوح فکرمی ابریز شعر أیلر ؟..

HEYKEL-İ GİRYÂN

Bu bir mermerdi: Câmid bir beşâşet vech-i sâfında
Gülümser; sonra siz nasb-ı nigâh ettikçe dikkatle,
Bütün evvelki aks-i hande-i şevkın hilâfında
Samîmî bir merâret gösterir, ağlardı rikkatle.

Düşen her dem'a-i mevhûme ecfân-ı sefîdinden
İnerken, pür-harâret, ârız-ı sengîni titrerdi,
Güzâr eylerdi bir sis cebhe-i sevdâ-bedîdinden;
Bu mermer sanki bir zî-rûh idi, zî-rûh-ı muğberdi.

—Nedir sanat ki taşlar canlanır sihr-i temâsiyle;
Nasıl berk-ı dehâettir ki lemh-i in'ikasiyle
Hayât-engîz olur bir kütle-i câmidde?.. Hayretler!

—Nedir aşkın ki, ey mahkûk olan rûhumda timsâli,
Nedir aşkın ki bazan en donuk, en mürde, en hâlî
Dem-i ye'simde levh-i fikrimi lebrîz-i şi'r eyler?..

Giryân: Ağlayan
Câmid: Cansız
Beşâşet: Güleçlik
Vech-i sâf: Saf yüz
Nasb-ı nigâh: Bakışını dikmek
Aks-i hande-i şevk: Arzu gülüşünün aksi
Hilâf: Aykırı
Merâret: Acılık
Rikkat: Merhamet
Dem'a-i mevhûm: Vehim damlası
Ecfân-ı sefîd: Beyaz göz kapakları
Pür-harâret: Hararetli
Ârız-ı sengîn: Taş yanak
Güzâr: Geçme
Cebhe-i sevdâ-bedîd: Sevdanın görünen yüzü
Zî-rûh-ı muğber: Kırgın canlı
Berk-ı dehâet: Dahilik şimşeği
Lemh-i in'ikas: Yansımanın parlaması
Hayât-engîz: Hayat veren
Kütle-i câmid: Cansız kütle
Mahkûk: Kazınmış
Mürde: Ölü
Hâlî: Boş
Dem-i ye's: Keder vakti
Levh-i fikr: Düşünce levhası
Lebrîz-i şi'r: Şiirle dolu

فنار

اوزاقده بر متردد ضیای بی‌معنا
یولك لقای رطیبنده ، محترز ، طولاشیر ؛
اوزاق ، قوپار ، قیریلیر ؛ بر کوچوك نفسله هوا
ایدر زوالليیه بیك شکل مضطرب اکسا .

یاقارسکز : متفکر ، مدید ، کریه‌نما ؛
بو شیمدی بر نظر عاشقانه‌درکه طاشیر
جناح ساکنی اوستنده بر شب خولیا ...
یاقارسکز : متهالك ؛ منور وشیدا ؛

بو شیمدی نشئه‌لی بر غمزه‌در ، یهیج أمل ...
فنار اوروحلرك عینیدرکه ، غرق خیال ،
یاشار امید ایله شب زنده‌دار شوق وکسل .

بنم خیالمه أك چوق شو حالیدر طوقونان :
زوالليی ، داخل اولورکن صباحه پرآمال
سونر لأليء باران ایچنده کریه کنان !

FENER

Uzakta bir mütereddid ziyâ-yı bî-manâ
Yolun likâ-yı ratîbinde, muhteriz, dolaşır;
Uzar, kopar, kırılır; bir küçük nefesle hevâ
Eder zavallıya bin şekl-i muztarib iksâ.

Bakarsınız: Mütefekkir, medîd, girye-nümâ;
Bu şimdi bir nazar-ı âşıkânedir ki taşır
Cenâh-ı sâkini üstünde bir şeb-i hulyâ...
Bakarsınız: Mütehâlik, münevver ü şeydâ;

Bu şimdi neşeli bir gamzedir, behîc-i emel...
Fener o ruhların aynıdır ki, gark-ı hayâl,
Yaşar ümîd ile şeb-zindedâr-ı şevk u kesel.

Benim hayâlime en çok şu hâlidir dokunan:
Zavallı, dâhil olurken sabâha pür-âmâl
Söner leâlî-i bârân içinde girye-künân!

Mütereddid: Kararsız
Ziyâ-yı bî-manâ: Manasız ışık
Likâ-yı ratîp: Islak yüz
Muhteriz: Çekingen
Şekl-i muztarip: Izdırap şekli
İksâ: Giydirme
Mütefekkir: Düşünen
Medîd: Uzun
Girye-nümâ: Ağlamış yüzlü
Nazar-ı âşıkâne: Âşıkâne bakış
Cenâh-ı sâkin: Sakin kanat
Şeb-i hulyâ: Hayal gecesi
Mütehâlik: Can atan
Şeydâ: Çılgın
Behîc-i emel: Arzunun güler yüzü
Gark-ı hayâl: Hayale dalma
Şeb-zindedâr-ı şevk u kesel: Arzu ve yorgunluğun uyanıklığı
Pür-âmâl: Arzu dolu
Leâlî-i bârân: Yağmur incileri
Girye-künân: Ağlayan

تنی

محترز بر ضیا یاصیق طاوانك
حزن مبهوت بر غبارنده
تیتره‌یوب سوندی ؛ شیمدی بوش اوطه‌نك
نیم مظلم قالان جدازنده

اینجه بر کولکه ارتعاش ایدییور ،
بو قارا کلفده بر وجود نحیف
أکیلوب قالقیور ، تلاش ایدییور ؛
اونی بر نفحه أیلیور تخویف .

ناکهان بر صدای اشك آلود ،
بو یتیمك أنین غمکینی ،
کزدی جوف ظلامی ایکلیه‌رك ؛

« آننه‌جکم !.. » عکس ایدوب حزین ، ممدود
یاندی اوکسوز بو عکسی دیکلیه‌رك :
اوکا سویلندی صانکه بر تنی .

NİNNİ

Muhteriz bir ziyâ basık tavanın
Hüzn-i mebhût-ı pür-gubârında
Titreyip söndü; şimdi boş odanın
Nîm-muzlim kalan cidârında

İnce bir gölge irtiâş ediyor.
Bu karanlıkta bir vücûd-ı nahîf
Eğilip kalkıyor, telâş ediyor;
Onu bir nefha eyliyor tahvîf.

Nâgehân bir sadâ-yı eşk-âlûd,
Bu yetimin enîn-i gam-gîni,
Gezdi cevf-i zalâmı inleyerek;

"Anneciğim!.." Aksedip hazîn, memdûd
Yattı öksüz bu aksi dinleyerek:
Ona söylendi sanki bir ninni.

Muhteriz: Çekingen
Hüzn-i mebhût-ı pür-gubâr: Toz içindeki şaşkın hüzün
Nîm-muzlim: Yarı karanlık
Cidâr: Duvar
İrtiâş: Sarsılma
Vücûd-ı nahîf: Zayıf vücut
Nefha: Esinti
Tahvîf: Korkutma
Nâgehân: Ansızın
Sadâ-yı eşk-âlûd: Göz yaşıyla karışmış ses
Enîn-i gam-gîn: Gamlı inilti
Cevf-i zalâm: Karanlığın boşluğu
Memdûd: Uzun

زواللی خسته

برنده زهر حقیقت ، برنده شهد خیال ؛
من‌الازل ایکی پیمانهٔ مقدردن
زواللی خسته‌جق أیلر تجرع آمال ،
یاشار امید افاقتله هپ فریفته‌بال .

وجود رعشه‌ورندن قوپوب دوشن ذرات
ویرر پیام حزین بر دم مقرردن ؛
او متصل ینه محرور اشتیاق حیات ،
ایدر لبنده شکایت آجیقلی بر « هیهات ! » .

زواللی خسته ، فراش ذلیل رحلتده
اومار شفای بقا بر جهان دیکردن ؛
کزر نظرلری آفاق بی‌نهایتده
سکون آرار کبی آغوش سرمدیتده ،

حیات آلیر کبی اسحار خنده پروردن .

ZAVALLI HASTA

Birinde zehr-i hakîkat, birinde şehd-i hayâl;
Mine'l-ezel iki peymâne-i mukadderden
Zavallı hastacık eyler tecerru-ı âmâl,
Yaşar ümîd-i ifâkatle hep firifte-bâl.

Vücûd-ı ra'şe-verinden kopup düşen zerrât
Verir peyâm-ı hazîn bir dem-i mukarrerden;
O muttasıl yine mahrûr-ı iştiyâk-ı hayât,
Eder lebinde şikâyet acıklı bir "heyhât!"

Zavallı hasta, firâş-ı zelil-i rıhlette
Umar şifâ-yı bekâ bir cihân-ı dîgerden;
Gezer nazarları âfâk-ı bî-nihâyette
Sükûn arar gibi âgûş-ı sermediyyette,

Hayât alır gibi eshâr-ı hande-perverden.

Zehr-i hakîkat: Hakikatin zehri
Şehd-i hayâl: Hayalin balı
Mine'l-ezel: Ezelden beri
Peymâne-i mukadder: Kader kadehi
Tecerru-ı âmâl: Arzuları yudumlama
Ümîd-i ifâkat: İyileşme ümidi
Firifte-bâl: Gönlü aldanmış
Vücûd-ı ra'şe-ver: Titremeli vücut
Zerrât: Zerreler
Peyâm-ı hazîn: Hüzünlü haber
Dem-i mukarrer: Kararlaştırılmış vakit
Muttasıl: Aralıksız
Mahrûr-ı iştiyâk-ı hayât: Hayatın arzusunun öfkesi
Leb: Dudak
Firâş-ı zelil-i rıhlet: Ölümün zelil yatağı
Şifâ-yı bekâ: Ölümsüzlük şifası
Cihân-ı dîger: Öbür dünya
Âfâk-ı bî-nihâyet: Sonsuz ufuklar
Âgûş-ı sermediyyet: Sonsuzluk kucağı
Eshâr-ı hande-perver: Gülen sabahlar

سرخوش

بر سیه ـ نشئه مست لایعقل
کیدییور چارپه چارپه کندیسنی ؛
دیکلهمك ، آ کلامق دکل قابل
بر خیرلتیله ایکلهین سسنی .

تیتره‌ییور دست نکبتنده حیات
بر ملوث پاچاوره حالنده ؛
صاقلی یوزلرجه مفترس هوسات
آلننك چین انفعالنده .

کوله یچاره‌نك سفالتنه ؛
کیم بیلیر ، بلکه بر طبیعتدر
اوکا یتمش ییل اوکجه‌دن موروث .

کیم بیلیر ، بلکه ، مضطرب ، مأیوس —
اونی محکوم ایدن شو ذلتنه
سنی مسعود ایدن محبتدر !

SARHOŞ

Bir siyeh-neş'e mest-i lâ-ya'kil
Gidiyor çarpa çarpa kendisini;
Dinlemek, anlamak değil kâbil
Bir hırıltıyla inleyen sesini.

Titriyor dest-i nekbetinde hayât
Bir mülevves paçavra hâlinde;
Saklı yüzlerce müfteris hevesât
Alnının çîn-i infiâlinde.

Gülme bî-çârenin sefaletine;
Kim bilir, belki bir tabiattır
Ona yetmiş yıl önceden mevrûs.

Kim bilir, belki -muztarib, me'yûs—
Onu mahkûm eden şu zilletine
Seni mesûd eden muhabbettir!

Mest-i lâ-ya'kil: Kendini bilmez sarhoş
Dest-i nekbet: Talihsiz el
Mülevves: Kirli
Müfteris: Yırtıcı
Hevesât: Hevesler
Çîn-i infiâl: Hiddet kırışklığı
Mevrûs: Miras kalmış
Me'yûs: Ümitsiz

بالیقچیلر

آچیق تصادم أمواج قهره سینه‌لری ،
برر قاییقدن عبارت بوتون خزینه‌لری ،
برر قاییق وتوکنمز براحتیاج ثبات ؛
شو قیر بیقلی ، یانیق یوزلو ساعیان حیات
— که تیترر آغلرینك هرتلنده زهر ممات، —
یچون ، صورك ، بوتقاضای عمره قاتلانیورلر ؛
ناصل ، نه حسله شوکرداب غمده چالقانیورلر ؟..

خایر ، سؤاله محل یوق ؛ صنوف خوار بشر
بوتون اوصویتارینك عینیدرکه ، بابرسر ،
تحفلق ایتمك ایچون یرده أللریله کزر ؛
تحفلق ایتمك ایچون ، کولدیروب قازانمق ایچون !
زواللی صویتاری ، اوغراش حیاته قانمق ایچون ...
بوبویله ایشته ، ایچك آغلیور ، فقط کوله‌جکسك ؛
یاسن حیاتکی صاتمش دکلیسك ؟.. اوله‌جکسك !

BALIKÇILAR

Açık tesâdüm-i emvâc-ı kahra sîneleri,
Birer kayıktan ibâret bütün hazîneleri,
Birer kayık ve tükenmez bir ihtiyâc-ı sebât;
Şu kır bıyıklı, yanık yüzlü sâiyân-ı hayât
—Ki titrer ağlarının her telinde zehr-i memât,—
Niçin, sorun, bu takâzâ-yı ömre katlanıyorlar;
Nasıl, ne hisle şu girdâb-ı gamda çalkanıyorlar?..

Hayır, su'âle mahal yok; sunûf-ı hâr-ı beşer
Bütün o soytarının aynıdır ki, pâ-ber-ser,
Tuhaflık etmek için yerde elleriyle gezer;
Tuhaflık etmek için, güldürüp kazanmak için!
Zavallı soytarı, uğraş hayâta kanmak için...
Bu böyle işte, için ağlıyor, fakat güleceksin;
Ya sen hayâtını satmış değil misin?.. Öleceksin!

Tesâdüm-i emvâc-ı kahr: Kahır dalgalarının çarpması
İhtiyâc-ı sebât: Kararlılık ihtiyacı
Sâiyân-ı hayât: Hayatın işçileri
Zehr-i memât: Ölümün zehri
Takâzâ-yı ömr: Ömrün çekilmezliği
Girdâb-ı gam: Gam girdabı
Sunûf-ı hâr-ı beşer: İnsan oğlunun değersiz sınıfı
Pâ-ber-ser: Ayakları yukarıda

عشق وفراق

یوصونلو بردره‌نك سطح موجه دارنده
سکودلرك عصبی اهتزاز کریانی ؛
پاموق یولوتلرك آغوش بی قرارنده
هنوز طوغان کونشك احرار عریانی .

برر امید مجنح لطافتیله اوچان
ترانه کار اینکی ترمین کبوتر مغرور ؛
ترنمات دمادملریله — پر غلیان —
سکون مشجری تاراج ایدن کروه طیور...

بوتون یونشوهٔ پرانی ، روح نوازی ،
بوتون یوحسن ربیعیسی بر کوزل سحرك
ایدر احاطه یشیل برسدیر أزهاری ؛

یاتار اولانه‌ده ، برچفت شوخ ونازنده ...
تخطر أیله‌دیکم لحظه عشق سحاری ،
بولوحه ظاهر اولور ایشته پیش چشمده ،

أوت ، بولوحه‌یی سیر أیلرم خیالمده
حیات عشقه علی‌العاده برمثال اولهرق ؛
فقط حقیقت عشقك صمیم بالمده
ناصل تجسم ایدر ، أی پناه عمرم ، باق :

لپسقه صاچلری دوشنده خم بخم طاغنیق ،
دوداقلرنده سنك حار وصاف بر بوسه‌ك ،
کوزنده ، صانکه سنك کوزلرك ، اوبایغینلق ...
خلاصه اویله ملك بر چوجوق که عینك ، سن !

فقط یواوچ سنه‌لك طفل نشئه پروردہ
زمان زمان اوتأثر نه‌در ، بیلمز که ؛
نه‌در اوچین حزین کاه اوجبهٔ تردہ ؟

فراق... بلکه او ، لکن دوشونمه آنجاق ؛
چیقار شووهم سفادتکدازی فکرندن ؛
یتر ، یتر بزه عشقك خیال خودکامی !

AŞK U FİRÂK

Yosunlu bir derenin sath-ı mevce-dârında
Söğütlerin asabî ihtizâz-ı giryânı;
Pamuk bulutların âgûş-ı bî-karârında
Henüz doğan güneşin ihmirâr-ı uryânı.

Birer ümîd-i mücennah letâfetiyle uçan
Terâne-kâr iki nermîn kebûter-i mağrûr;
Terennümât-ı dem-â-demleriyle —pür-galeyan—
Sükûn-ı meşceri târâc eden gürûh-ı tuyûr...

Bütün bu neşve-i perrânı, rûh-i nevvârı,
Bütün bu hüsn-i rebî'îsi bir güzel seherin
Eder ihâta yeşil bir sedîr-i ezhârı;

Yatar o lânede, bir çift şûh u nâzende...
Tahattur eylediğim lâhza aşk-ı sehhârı,
Bu levha zâhir olur işte pîş-i çeşmimde.

*

Evet, bu levhayı seyreylerim hayâlimde
Hayât-ı aşka alelâde bir misâl olarak;
Fakat hakîkat-ı aşkın samîm-i bâlimde
Nasıl tecessüm eder, ey penâh-ı ömrüm, bak:

Lepiska saçları dûşunda ham-be-ham dağınık,
Dudaklarında senin hâr u sâf bir bûsen,
Gözünde, sanki senin gözlerin, o baygınlık...
Hulâsa öyle melek bir çocuk ki aynen, sen!

Fakat bu üç senelik tıfl-ı neşe-perverde
Zaman zaman o teessür nedir, bilinmez ki;
Nedir o çîn-i hazîn gâh o cebhe-i terde?

Firâk... Belki o, lâkin düşünme encâmı;
Çıkar şu vehm-i saâdet-güzârı fikrinden;
Yeter, yeter bize aşkın hayâl-i hod-gâmı!

Sath-ı mevce-dâr: Dalgalı yüzey
İhtirâz-ı giryân: Ürkek ağlama
Âgûş-ı bî-karâr: Kararsız kucak
İhmirâr-ı uryân: Çıplak kızıllık
Ümîd-i mücennah: Kanatlı ümit
Terâne-kâr: Öten
Nermîn: Yumuşak
Kebûter-i mağrûr: Kibirli güvercin
Terennümât-ı dem-â-dem: Devamlı ötme
Sükûn-ı meşcer: Ağaçların sessizliği
Târâc: Yağma
Gürûh-ı tuyûr: Kuşların kalabalığı
Neşve-i perrân: Uçan neşe
Rûh-i nevvâr: Parlak ruh
Hüsn-i rebî'î: İlkbaharın güzelliği
İhâta: Kuşatma
Sedîr-i ezhâr: Çiçeklerin sediri
Lâne: Yuva
Tahattur: Hatırlama
Lâhza: An
Aşk-ı sehhâr: Sihirli aşk
Pîş-i çeşm: Göz önü
Samîm-i bâl: Gönlün içi
Penâh-ı ömr: Ömrün melcei
Dûş: Omuz
Ham-be-ham: Büklüm büklüm
Hâr u sâf: Sert ve saf
Tıfl-ı neşe-perver: Neşe dolu çocuk
Çîn-i hazîn: Hüzünlü kırışıklık
Cebhe-i ter: Körpe yüz
Firâk: Ayrılık
Encâm: Son
Vehm-i saâdet-güzâr: Saadeti kaçıran kuruntu
Hayâl-i hod-gâm: Bencil hayal

زر رشته

« یاز عشقکه دائر » دیدیکز... ایشته : چوجوقکن
غایت آفاجان بر کدی سودمکه ألمدن
بر لحظه براقمازدم ؛ اویورکن قوچاغمده
روحمده کی شفقت
هپ اوستنه تیترر ؛ کیجه بعضاً یاتاغمده
برلکده اویوردق . براقوب مکتبه کیتسهم
دلتنکئ حسرت
مطلق بنی دقتسز ایدر ، « هی، قوجه سرسم ! »
تو یخی طوقاتلرله کورولدردی باشمده .
بن ، عاشق شیدا ،
هر قهره تحمله سوردم... اویاشمده
سومکده کی تأثیر وتسلیی بیلیردم ،
هرکس کبی ؛ حتی
بعضاً ده سببسزجه اولوردم متألم...
زررشته ، بو اسمیدی اونك ، صانکه خبردار
مخفی کدرمدن ،
یالتاقلانیر ، آتلار ، سورونور ، اوقشاتیر ، اوقشار ؛
تطییبمه ألبته اوکون چاره بولوردی ؛
لکن اوزرمدن
بر کره او حزن اولدیمی زائل ، قورولوردی :
« سایه‌مده بو نشئه‌ك ! » دیمك ایستر کبی مغرور ؛
مغرور ومحقر ،

ZERRİŞTE

"Yaz aşkına dâir" dediniz... İşte: Çocukken
Gâyet afacan bir kedi sevdim ki elimden
Bir lâhza bırakmazdım; uyurken kucağımda
Ruhumdaki şefkat

Hep üstüne titrer; gece bazan yatağımda
Birlikte uyurduk. Bırakıp mektebe gitsem
Dîl-teng-i hasret

Mutlak beni dikkatsiz eder, "Hey, koca sersem!"
Tevbîhi tokatlarla gürülderdi başımda.
Ben, âşık-ı şeydâ,

Her kahra tahammülle severdim... O yaşımda
Sevmekteki tesir ü teselliîyi bilirdim,
Herkes gibi; hattâ

Bazan de sebepsizce olurdum müteellim...
Zerrişte, bu ismiydi onun, sanki haberdâr
Mahfî kederimden,

Yaltaklanır, atlar, sürünür, okşatır, okşar;
Tatyîbime elbette o gün çâre bulurdu;
Lâkin üzerimden

Bir kerre o hüzn oldu mu zâil, kurulurdu:
"Sayemde bu neşen!" demek ister gibi mağrûr;
Mağrûr u muhakkir,

Zerrişte: Altın ip
Dîl-tengi: İç sıkıntısı
Âşık-ı şeydâ: Divane âşık
Müteellim: Üzüntülü
Mahfî: Gizli
Tatyîb: Gönlü hoş etme
Zâil: Yok
Mağrûr u muhakkir: Gururlu ve hor gören

باشلاردی وفاسزلغه ؛ بن ، عاجز ومسحور ،
هر درلو حظوظاتنه ، هر کیفنه تابع ؛
بعضاً متحیر ،
بعضاً متحکم ؛ ینه عاجز ، ینه قانع ؛
أك شبهه‌لی بر میلنی کورسه‌م اینانیردم ،
بیچاره‌لکمدن ؛

هپ طیرمالانیر ، طیرمالانیر ، طیرمالانیردم !..

« یاز عشقکه دائر » دیدیکز... ایشته مثالی :
سودکلرمك بن
هپسنده بو طیرناقلری ، هپسنده بو حالی ،
هپسنده بو خیرچین کدی سیاسنی کوردم...
بر عمر جحیمك بوتون اذواقنی سوردم !

Başlardı vefâsızlığa; ben âciz ü meshûr,
Her türlü huzûzâtına, her keyfine tâbi;
Bazan mütehayyir,

Bazan mütehakkim; yine âciz, yine kâni;
En şüpheli bir meylini görsem inanırdım,
Bî-çâreliğimden;

Hep tırmalanır, tırmalanır, tırmalanırdım!..
"Yaz, aşkına dâir" dediniz... İşte misâli:
Sevdiklerimin ben

Hepsinde bu tırnakları, hepsinde bu hâli,
Hepsinde bu hırçın kedi sîmâsını gördüm...
Bir ömr-i cahîmin bütün ezvâkını sürdüm!

Meshûr: Büyülenmiş
Mütehakkim: Hükmeden
Kâni: İkna olmuş
Ömr-i cahîm: Cehennem (gibi) ömür
Ezvâk: Zevkler

الی‌ألابد ...

الی‌ألابد ... بوتخیل ویرردی نشئه بکا ؛
الی‌ألابد اونی سومك ، الی‌ألابد . مؤلم
فقط حیاتفزا
برابتلا ایله سـومکدی أك کوزل أملم .

تصور أبدیت حیـات وسوداده ،
بو برخیال ایدی ، لکن خیال دلبردی ؛
أوت ، بورؤیاده
جنانی کورمکه‌بکزردی ، روحپروردی !

یازیق ! شونشئه‌می تسمیم ایدردی حس فراق ،
دوشردی زوحمـه هرآیریلشـده بر أخکر ؛
أوت ، بوحس بومراق
ویرردی عشـقمه بر خدشهٔ مـلال آور .

کولر کورزده اوچشم سیاهی آغلاردم ،
جهـانده بر بوایکن روحمك تماسی ؛
أوت ، بن آکلاردم :
اوطاتلی کریه‌لرك آیریلقـدی معناسی .

کچوب تحاشیٔ فرقتله هپ لیال وصال
صباح اولوردی سـکون بولـه‌دن تحسرلر ؛
أوت ، کچردی لیال ،
یویوردی بسـله‌نوب امید ایله تأثرلر...

الی‌ألابد ... ایکی روح معاشقك بوامید ،
بو وعـد مغفل سـودا پنـاه قلبی ایدی ؛
فقط نه‌فکر بعید :
حیـات زائل ایچنـده محبـت ابدی !..

İLELEBED...

İlelebed... Bu tahayyül verirdi neş'e bana;
İlelebed onu sevmek, ilelebet, mü'lim
Fakat hayât-fezâ
Bir ibtilâ ile sevmekti en güzel emelim.

Tasavvur-ı ebediyyet hayât ü sevdâda,
Bu bir hayâl idi, lakîn hayâl-i dilberdi;
Evet, bu rü'yâda
Cinânı görmeğe benzerdi, rûh-perverdi!

Yazık! Şu neş'emi tesmîm ederdi hiss-i firâk,
Düşerdi rûhuma her ayrılışta bir ahker;
Evet, bu his, bu merâk
Verirdi aşkıma bir hadşe-i melâl-âver.

Güler görür de o çeşm-i siyâhı ağlardım,
Cihanda bir bu iken ruhumun temennâsı;
Evet, ben anlardım:
O tatlı giryelerin ayrılıktı manâsı.

Geçip tehâşî-i firkatle hep leyâl-i visâl
Sabah olurdu sükûn bulmadan tahassürler;
Evet, geçerdi leyâl,
Büyürdü beslenip ümmîd ile teessürler...

İlelebed... İki rûh-ı muâşıkın bu ümîd,
Bu va'd-i muğfil-i sevdâ penâh-ı kalbiydi;
Fakat, ne fikr-i baîd:
Hayât-ı zâil içinde muhabbet-i ebedî!..

Mü'lim: Üzen
Hayât-fezâ: Hayat veren
İbtilâ: Tutku
Tasavvur-ı ebediyyet: Sonsuzluk düşüncesi
Hayâl-i dilber: Güzel hayal
Cinân: Cennetler
Rûh-perver: Ruhu besleyen
Tesmîm: Zehirleme
Hiss-i firâk: Ayrılık hissi
Ahker: Ateş
Hadşe-i melâl-âver: Bıktıran vesvese
Temennâ: İstek
Tehâşî-i firkat: Ayrılık korkusu
Leyâl-i visâl: Kavuşma gecesi
Rûh-ı muâşık: Aşık ruh
Va'd-i muğfil-i sevdâ: Sevdanın aldatan vaadi
Penâh-ı kalp: Kalp melcei
Fikr-i baîd: Uzak düşünce
Hayât-ı zâil: Yok olan hayat
Muhabbet-i ebedî: Ölümsüz aşk

بهاردە

— فرانسوا قوپەدن مقتبس —

پرسایه خیابان خقاپرور ایچنده
همپا وهم آوازه وهمنظره وهمسر ،
پران ومنور ،
صید أیلیه‌لم کل
بن قافیه‌لر ، سن‌ده مذهب کەله‌بکلر .

قیرلرده ، اوتنهایئ حزن‌آور ایچنده
تیترر کبیدر خلقتك ألحان سروری ؛
ترك ایت‌ده غروری ،
کل دیکلیه‌لم کل
بن‌زمزمهٔ شعری ، سن آهنك طیوری .

آمالمزك خادم بی‌منتی أشیا ،
یوللار کبی هریر یزه بر تحفهٔ سودا ؛
محسود ومبجل ،
کل طوپلایه‌لم کل
بن مصرع برجسته ، سن أزهار مطرا .

پرزمزمه برجوف ضیادار ایله مشحون ،
کچسین أبدی کونلرمز فاخر وکلکون ...
سن شعر مجسم ،
بن‌شاعر ملهم ؛
سن حسن‌وفسون ، بن‌سکا کوندن کونه مفتون !

BAHARDA

—François Coppée'den muktebes—

Pür-sâye hıyâbân-ı hafâ-perver içinde
Hem-pâ vü hem-âvâze vü hem-nazre vü hem-ser,
Perrân ü münevver,
Sayd eyleyelim gel
Ben kafiyeler, sen de müzehheb kelebekler.

Kırlarda, o tenhâyî-i hüzn-âver içinde
Titrer gibidir hilkatin elhân-ı süruru;
Terk et de gurûru,
Gel dinleyelim gel
Ben zemzeme-i şi'ri, sen âheng-i tuyûru.

Âmâlimizin hâdim-i bî-minneti eşyâ,
Yollar gibi her yer bize bir tuhfe-i sevdâ;
Mahsûd u mübeccel,
Gel toplayalım gel
Ben mısra-ı berceste, sen ezhâr-ı mutarrâ.

Pür-zemzeme bir cevf-i ziyâ-dâr ile meşhûn,
Geçsin ebedî günlerimiz fâhir ü gülgûn...
Sen şi'r-i mücessem,
Ben şair-i mülhem;
Sen hüsn ü füsûn, ben sana günden güne meftûn!

Pür-sâye: Gölgeli
Hıyâbân-ı hafâ-perver: Sır saklayan yol
Hem-pâ: Arkadaş, ayaktaş
Hem-âvâze: Arkadaş
Hem-nazre: Bakışı bir
Hem-ser: Benzer
Perrân: Uçan
Münevver: Aydınlık
Sayd: Av
Müzehheb: Yaldızlanmış
Tenhâyî-i hüzn-âver: Hüzün veren yalnızlık
Elhân-ı sürur: Sevinç nağmeleri
Zemzeme-i şi'r: Şiirin ezgisi
Âheng-i tuyûr: Kuşların ahengi
Hâdim-i bî-minnet: Şükürsüz hizmetkâr
Tuhfe-i sevdâ: Sevda hediyesi
Mahsûd u mübeccel: Kıskanılan ve yüce
Ezhâr-ı mutarrâ: Göz alıcı çiçekler
Pür-zemzeme: Ezgili
Cevf-i ziyâ-dâr: Işıklı boşluk
Meşhûn: Dolu
Fâhir: Övünen
Gülgûn: Gül renkli
Şi'r-i mücessem: Cisimleşmiş şiir
Şair-i mülhem: İlham almış şair
Hüsn ü füsûn: Güzellik ve sihir
Meftûn: Tutkun

سنکله ...

سنکله کل ، یوخیابان وحدت آرامك
الی‌الابد قوشه‌لم سبزئ ظلامنده ؛
سنکله کل ، بو معطر حریم‌الهامك
الی‌الابد قاله‌لم ظل احتشامنده .

یویول ، بو سینهٔ وحشتده کیزله‌نن ره‌نور
آچلدی بویله نه‌خوش پیش انتخابمزه ؛
سنکله کل بو تنزهده ، پرحیات وحضور ،
یوکون‌ده دونیه‌لم لانهٔ خرابمزه .

فقط نیچون یوکوزل یول صوکنده براوچوروم ؟
یازیق دکلی ، بوتون ساحهٔ أمل بویله !
یویول ، بوراه سعادت‌ده — آه قورقیورم ! —
مؤبداً چیقه‌جق بر خرابهٔ کسله...

أوت ، نیچون یوکوزل یول صوکنده براوچوروم !

SENİNLE...

Seninle gel, bu hıyâbân-ı vahdet-ârâmın
İlelebed koşalım sebzî-i zalâmında;
Seninle gel, bu muattar harîm-i ilhâmın
İlelebed kalalım zıll-i ihtişâmında.

Bu yol, bu sîne-i vahşette gizlenen reh-i nûr
Açıldı böyle ne hoş pîş-i intihabımıza;
Seninle gel bu tenezzühte, pür-hayât u huzûr,
Bugün de dönmeyelim lâne-i harâbımıza.

Fakat niçin bu güzel yol sonunda bir uçurum?
Yazık değil mi, bütün sâha-i emel böyle!
Bu yol, bu râh-ı saâdette —âh korkuyorum!—
Müebbeden çıkacak bir harâbe-i kesele...

Evet, niçin bu güzel yol sonunda bir uçurum!

Hıyâbân-ı vahdet-ârâm: Huzur veren yol
Sebzî-i zalâm: Karanlık çimen
Muattar: Itırlı
Harîm-i ilhâm: İlhamın haremi
Zıll-i ihtişâm: İhtişamın gölgesi
Sîne-i vahşet: Vahşetin sinesi
Reh-i nûr: Işık yolu
Pîş-i intihap: Seçimin önü
Tenezzüh: Gezinti
Pür-hayât u huzûr: Hayat ve huzur dolu
Lâne-i harâp: Yıkılmış yuva
Sâha-i emel: Arzu yeri
Râh-ı saâdet: Mutluluk yolu
Müebbeden: Sonsuza kadar
Harâbe-i kesel: Tembellik harabesi

سن اولماسه‌ك ...

سن اولماسه‌ك... سنی بر لحظه كورمه‌سه‌م یاخود ،
بیلیرمیسك نه‌اولور ؟
سما ، كونش ابدیاً قاپانسه ، یلكه وجود
بو لیل سرد ایله بر چارهٔ تأنس آرار ،
وبولور ؛
فقط اوظلمته ممكنمیدر آلیشدیرمق .
بوتون كونشله ، سمالرله بسله‌نن روحی ،
بوروح مجروحی ؟..

سن اولماسه‌ك... سنی بولمق خیالی اولسه محال ،
یاشارمی‌یم دیرسك ؟
سونر افولكه بر لحظه قائل اولسه خیال ؛
صوغور ، طوكار ، قیریلیر سندن آیریلنجه نظر ؛
نه‌حزین
كلیر حیات اوزمان هم وجوده ، هم روحه !
یاشارمی‌یز سنی غیب ایتسه‌ك آه بن ، قلبم ،
بو قلب مضطربم ؟..

سن اولماسه‌ك... بو صمیمی بر اعتراف ایشته :
سن اولماسه‌ك یاشامام :
سنكله رابطه‌مز خوش بر ائتلاف ایشته ؛
فقط بو رابطه خالیمی روحی أزمكدن ؟..
آ قشام
غروبه قارشی دوشوندم سكون ایچنده بونی :
فنا دكل سویشوب آغلامق ، فقط هیهات ،
بكایه دكسه حیات !..

SEN OLMASAN...

Sen olmasan... Seni bir lâhza görmesem yahut,
Bilir misin ne olur?
Semâ, güneş ebediyyen kapansa, belki vücut
Bu leyl-i serd ile bir çâre-i teennüs arar,
Ve bulur;
Fakat o zulmete mümkün müdür alıştırmak.
Bütün güneşle, semâlarla beslenen rûhu,
Bu rûh-ı mecrûhu?..

Sen olmasan... Seni bulmak hayâli olsa muhâl,
Yaşar mıyım dersin?
Söner ufûlüne bir lâhza kâil olsa hayâl;
Soğur, donar, kırılır senden ayrılınca nazar;
Ne hazin
Gelir hayât o zaman hem vücûda, hem rûhâ!
Yaşar mıyız seni kaybetsek âh ben, kalbim,
Bu kalb-i muztaribim?...

Sen olmasan... Bu samîmî bir itirâf işte:
Sen olmasan yaşamam:
Seninle râbıtamız hoş bir i'tilâf işte;
Fakat bu râbıta hâlî mi rûhu ezmekten?..
Akşam
Gurûba karşı düşündüm sükûn içinde bunu:
Fenâ değil sevişip ağlamak, fakat heyhât,
Bükâya değse hayât!..

Lâhza: An
Leyl-i serd: Soğuk gece
Çâre-i teennüs: Alışma çaresi
Rûh-ı mecrûh: Yaralı ruh
Muhâl: Imkânsız
Ufûl: Batma, ölme
Kalb-i muztarip: Acı çeken kalp
Râbıta: Bağ
İ'tilâf: Anlaşma
Hâlî: Boş, uzak
Bükâ: Ağlama

برلکده

برلکده آچلمش ایکی زنبق کبی همسر ،
برلکده کچیردك یوتون أیام شبابی ؛
برلکده نه یاپدقسه شو انسانلغه بکزر ،
برلکده نه کوردکسه مقسی ومنور...

بر خاطره یوقدر او کوزل کونلره شاهد ،
بر خاطره یوقدرکه یوکون موج سحابی
عرض أیله‌مه‌سین روحمه هرآن متباعد
بر نشئه‌کـه یالکز سکا ، یالکز سکا عائد .

برلکده اولورسه‌ق ینه بر پارچه کولومسر
عمرك ، شـو کچن عمرمك اقبال خرابی ؛
تذکیر ایله ماضی‌یی ، — کل ای همدم دلبر ! —
برلکده اوقوردق ، ینه برلکده ، برابر

ختم أیلیـه‌لم ، کل ، شو غم‌آلوده کتـابی !

BİRLİKTE

Birlikte açılmış iki zambak gibi hem-ser,
Birlikte geçirdik bütün eyyâm-ı şebâbı;
Birlikte, ne yaptıksa şu insanlığa benzer,
Birlikte, ne gördükse mukassî ve münevver...

Bir hâtıra yoktur o güzel günlere şâhid,
Bir hâtıra yoktur ki bugün mevc-i sehâbı
Arz eylemesin rûhuma her ân mütebâid
Bir lemha ki yalnız sana, yalnız sana âid.

Birlikte olursak yine bir parça gülümser
Ömrün, şu geçen ömrümün ikbâl-i harâbı;
Tezkîr ile mâzîyi, —gel ey hem-dem-i dilber!—
Birlikte okurduk, yine birlikte; berâber

Hatm eyleyelim, gel, şu gam-âlûde kitâbı!

Hem-ser: Benzer, eş
Eyyâm-ı şebâb: Gençlik günleri
Mukassî: Kasvetli
Mevc-i sehâb: Bulut dalgası
Mütebâid: Uzak
Lemha: Parıltı
İkbâl-i harâp: Harap talih
Tezkîr: Hatıra getirme
Hem-dem-i dilber: Güzelin dostu
Gam-âlûde: Gamlı

عمر مخیل

بر عمر مخیل... هانی کلبنلر ایچنده
بر قوشجغزك عمر بهاریسی قدر خوش ؛
بر عمر مخیل... هانی کوللرده ، یشیل ، بوش
کوللرده ، او صافیت وجد آور ایچنده
بر طالغه جغك عمری قدر زائل ومغفل
بر عمر مخیل !

یالکز ایکیمز ، برده او : معبودهٔ شعرم ؛
یالکز ایکیمز ، برده اونك ظل جناحی؛
خاکیلره بخش أیلیه رك خاك سیاهی
دوشنده بیاض بر بولوتك کوکلره عازم .

هر صحن حقیقتدن اوزاق ، هرکسه مجهول ؛
بر صفوت معصومه نك آغوش ترنده ،
بر لیلهٔ عشقك متأنی سحرنده
یالکز ایکیمز صید خیالات ایله مشغول .

صوتکده کی أشعار پر آهنك ایله مالی ،
شعرمده کی ألحان محبتله نغمساز ،
آه ایستیورم ، کوکلره آمادهٔ پرواز —
بر لانهٔ آواره ده بر عمر خیالی...

بر عمر خیالی... هانی کلبنلر ایچنده
بر قوشجغزك عمر بهاریسی قدر خوش ؛
بر عمر خیالی... هانی کوللرده ، یشیل ، بوش
کوللرده ، او صافیت وجد آور ایچنده
بر طالغه جغك عمری قدر زائل وخالی
بر عمر خیالی !

ÖMR-İ MUHAYYEL

Bir ömr-i muhayyel... Hani gülbünler içinde
Bir kuşcağızın ömr-i bahârîsi kadar hoş;
Bir ömr-i muhayyel... Hani göllerde, yeşil, boş
Göllerde, o sâfiyet-i vecd-âver içinde
Bir dalgacığın ömrü kadar zâil ü muğfel
Bir ömr-i muhayyel!

Yalnız ikimiz, bir de o: Ma'bûde-i şi'rim;
Yalnız ikimiz, bir de onun zıll-ı cenâhı;
Hâkîlere bahş eyleyerek hâk-i siyâhı
Dûşunda beyaz bir bulutun göklere âzim.

Her sahn-ı hakîkatten uzak, herkese mechûl;
Bir safvet-i masûmenin âgûş-ı terinde,
Bir leyle-i aşkın müteennî seherinde
Yalnız ikimiz sayd-ı hayâlât ile meşgûl.

Savtındaki eş'ar-ı pür-âhenk ile mâlî,
Şi'rimdeki elhân-ı muhabbetle nagam-saz,
Âh istiyorum, göklere âmâde-i pervâz
Bir lâne-i âvârede bir ömr-i hayâlî...

Bir ömr-i hayâlî... Hani gülbünler içinde
Bir kuşcağızın ömr-i bahârîsi kadar hoş;
Bir ömr-i hayâlî... Hani göllerde, yeşil, boş
Göllerde, o sâfiyet-i vecd-âver içinde
Bir dalgacığın ömrü kadar zaîl ü hâlî
Bir ömr-i hayâlî!

Ömr-i muhayyel: Hayali ömür
Gülbün: Gül ağacı
Ömr-i bahârî: Baharlı ömür
Sâfiyet-i vecd-âver: Coşku veren saflık
Zâil ü muğfel: Yok olan ve aldatıcı
Ma'bûde-i şi'r: Şiir tanrıçası
Zıll-ı cenâh: Kanadın gölgesi
Hâkî: Toprağa ait
Hâk-i siyâh: Kara toprak
Dûş: Omuz
Sahn-ı hakîkat: Hakikat sahnesi
Safvet-i masûme: Masumluğun temizliği
Âgûş-ı ter: Taze kucak
Leyle-i aşk: Aşk gecesi
Müteennî: Temkinli
Sayd-ı hayâlât: Hayaller avlamak
Savt: Ses
Eş'ar-ı pür-âhenk: Ahenk dolu şiirler
Mâlî: Dolu
Elhân-ı muhabbet: Aşk nağmeleri
Nagam-saz: Nağmeler söyleyen
Âmâde-i pervâz: Uçmaya hazır
Lâne-i âvâre: Boş yuva
Hâlî: Boş, tenha

قریزانتەم

شفق آلوده بر حدیقه کبی
نظره کاهمده ابتسام أیلر
صاری، قسر رنکی ، پنبه ، سنجابی،
برقوجاق ، بریغین شکوفهٔ تر .

قریزانتەم ، بوخندهٔ صافه
منقلب کریهٔ یتیم خزان ...
تاف زرینی سرپر أطرافه
آجی برنفحه ، برشمیم خزان .

قریزانتەم ، بونامی پك سورم ،
اوکجه دویدم اونك لسانندن ؛
بکا مونس بوکون اوخاطره در .

هپ اونك یادرکاریدر کدرم ؛
اچیلیر صوك بهار اولونجه عیان ،
قریزانتەم ایچمده بریاره در !

KRİZANTEM

Şafak-âlûde bir hadîka gibi
Nazra-gâhımda ibtisâm eyler
Sarı, fes rengi, penbe, sincâbî,
Bir kucak, bir yığın şükûfe-i ter.

Krizantem, bu hande-i sâfa
Münkalib girye-i yetîm-i hazân...
Nâf-ı zerrîni serper etrafa
Acı bir nefha, bir şemîm-i hazân.

Krizantem, bu nâmı pek severim,
Önce duydum onun lisânından;
Bana mûnis bu gün o hâtıradır.

Hep onun yâdigârıdır kederim;
Açılır sonbahar olunca ayân,
Krizantem içimde bir yaradır!

Şafak-âlûde: Aydınlanmış
Hadîka: Bahçe
Nazra-gâh: Bakış yeri
İbtisâm: Gülümseme
Sincâbî: Sincap rengi
Hande-i sâfa: Huzur gülüşü
Münkalib: Dönüşmüş
Girye-i yetîm-i hazân: Sonbahar yetiminin göz yaşı
Nâf-ı zerrîn: Sarı çiçeklerin ortası
Nefha: Esinti
Şemîm-i hazân: Sonbahar kokusu
Mûnis: Cana yakın
Ayân: Aşikâr

لیل وداع

اووخ ، کل ... روح طبیعت کبی محمور وخموش ،
بووفاسز کیجه‌نك قوینده
قاله‌لم برابدی ثانیه طالغین ، بیهوش ...
کیم بیلیر ، بلکه‌ده صوك لیلهٔ سودامزدر ؛
بونده هر لحظه برآز عمر سعادت صاییلیر !

اووخ ، باق طالغه‌لرك جذبهٔ صافیتنه ؛
صانکه برحملهٔ سودایه آچیق برسینه .

اوقدر راکد وساکت ، اوقدر مستغرق ،
اوقدر اویقوده هرشی که همان تورقوله‌جق .

اووخ ، کل‌کل ، یوخفا کاهه برابر کیده‌لم ؛
اوروده ، سنسز کچه‌جك کونلری تضمین ایده‌لم .

برسیاه قوش کبی آمادهٔ پرواز وفرار
بووفاسز کیجه‌نك قوینده
ایده‌لم کل ، أبدی قالمق ایچون براصرار ...
کیم بیلیر ، بلکه‌ده صوك لحظهٔ سودامزدر ؛
خوش کچن هردم سودا أبدیت صاییلیر !..

LEYL-İ VEDÂ

Ooh, gel.. Rûh-ı tabîat gibi mahmûr u hamûş,
Bu vefâsız gecenin koynunda
Kalalım bir ebedî sâniye dalgın, bî-hûş...
Kim bilir, belki de son leyle-i sevdâmızdır;
Bunda her lâhza biraz ömr-i saâdet sayılır!

Ooh, bak dalgaların cezbe-i sâfiyetine;
Sanki bir hamle-i sevdâya açık bir sîne.

O kadar râkid ü sâkit, o kadar müstağrak,
O kadar uykuda her şey ki hemen korkulacak.

Ooh, gel gel, bu hafâ-gâha berâber gidelim;
Orda sensiz geçecek günleri tazmîn edelim.

Bir siyâh kuş gibi âmade-i pervâz ü firâr
Bu vefâsız gecenin koynunda
Edelim gel, ebedî kalmak için bir ısrâr...
Kim bilir, belki de son lâhza-i sevdâmızdır;
Hoş geçen her dem-i sevdâ ebediyyet sayılır!

Leyl-i vedâ: Veda gecesi
Hamûş: Susmuş
Bî-hûş: Şaşkın
Leyle-i sevdâ: Sevda gecesi
Cezbe-i sâfiyyet: Saflığın cezbesi
Hamle-i sevdâ: Sevda hamlesi
Râkid ü sâkit: Durgun ve sessiz
Müstağrak: Batmış, dalmış
Hafâ-gâh: Gizlenme yeri
Tazmîn: Ziyanı ödeme
Âmade-i pervâz ü firâr: Uçup kaçmaya hazır
Lâhza-i sevdâ: Sevda anı
Dem-i sevdâ: Sevda zamanı

برهجران موقتدن صوکره

ساکن ، صوریپوردك بکا : « کریان نه‌دیمکدر ؟»
« کریان ... اونی کچ، آکلامادم بن‌ده .» دیپوردم ؛
انکار ایدییوردم .
طالغین ، صوریپوردم سکا : « هجران نه‌دیمکدر ؟ »
« هجران ... اونی هیچ‌بیلمیورم ایشته . » دیپوردك ،
اصرار ایدییوردك .

انکار ایله . ابهام ایله معنای حیاتی
سودامزی برواحهٔ غفلتده یاشاتدق ،
بازیچهٔ آمال ایده‌رك هپ صدماتی
برمهد سرابیده چوجوقلر کبی یاتدق ...

یاتدق ، اویودق ، سودك ، ایناندق ، اویالاندق ؛
افقك او درین سینهٔ صافنده‌کی لرزش
هرکون بزی شفقتله قوجاقلاردی ؛ قارا کلق
برزائر مجهول ایدی... هپ نور ونوازش .

چاك ایتدی ، بز أطباق تخیلده اوچارکن ،
برصدمهٔ بالیله حقیقت بوظلالی ؛
اوکرتدی حیات أك آجی بردرس ایله بردن
أك کریه‌لی هجرانی ... بوتون حزن لیالی !

آرتق صوره‌مام بن‌سکا : « کریان نه‌دیمکدر ؟ »
« کریان ... اونی کچ ، آکلاته‌مام‌بن . » دیپه‌مزسك ؛
اصرار ایده‌مزسك ؛
آرتق صوره‌مازسك بکا : « هجران نه‌دیمکدر ؟ »
هجرانمی ، أوت ؛ آه اونی انکار ایده‌بیلسه‌م ،
« بیلمم ! » دیپه‌بیلسه‌م !..

BİR HİCRÂN-I MUVAKKATTEN SONRA

Sâkin, soruyordun bana: "Giryân ne demektir?"
"Giryân... Onu geç, anlamadım ben de!" diyordum;
İnkâr ediyordum.
Dalgın, soruyordum sana; "Hicrân ne demektir?"
"Hicran... Onu hiç bilmiyorum işte!" diyordun;
Israr ediyordun.

İnkâr ile, ibhâm ile manâ-yı hayâtı.
Sevdâmızı bir vâha-i gaflette yaşattık,
Bâzîçe-i âmâl ederek hep sademâtı
Bir mehd-i serâbîde çocuklar gibi yattık...

Yattık, uyuduk, sevdik, inandık, oyalandık;
Ufkun o derin sîne-i sâfındaki lerziş
Her gün bizi şefkatle kucaklardı; karanlık
Bir zâ'ir-i meçhûl idi... Hep nûr u nevâziş.

Çâk etti, biz etbâk-ı tahayyülde uçarken,
Bir sadme-i bâliyle hakîkat bu zılâli;
Öğretti hayât en acı bir ders ile birden
En giryeli hicrânı... Bütün hüzn-i leyâli!

Artık soramam ben sana: "Giryân ne demektir?"
"Giryân... Onu geç, anlatamam ben." diyemezsin;
Israr edemezsin;
Artık soramazsın bana: "Hicrân ne demektir?"
"Hicrân mı, evet; âh onu inkâr edebilsem,
"Bilmem!" diyebilsem!..

Hicrân-ı muvakkat: Geçici ayrılık
Giryân: Ağlayan
İbhâm: Kapalılık
Vâha-i gaflet: Gafillik vahası
Bâzîçe-i âmâl: Arzuların oyuncağı
Sademât: Çarpmalar
Mehd-i serâbî: Serap gibi beşik
Sîne-i sâf: Saf sine
Lerziş: Titreme
Zâ'ir-i meçhûl: Meçhul ziyaretçi
Nevâziş: Gönül alma
Etbâk-ı tahayyül: Hayal tabakaları
Sadme-i bâl: Kanat çarpması
Hüzn-i leyâl: Gecenin hüznü

شکوای فراق

بلکه یالکز برآز سکون بولورم ،
بلکه یالکز کن اشتیاقکزه
آلیشیر ، اویله لکله قورتولورم ؛
دییه قاتلاندم افتراقکزه ،

شیمدی سزدن اوزاق ، خیالمده
سونیور ذره ذره تاب حیات ؛
مترسب محیط بالمده
صانکه یوزیللق اضطراب حیات ،

داها برلیلهٔ فراقك بو
تحفهٔ اشتیاقیدر ، دوشونك ؛
آیریلق بر عذاب ایمش ، طوغرو !
بن ده طاتدم اوزهری ایشته یوکون ،

نصف لیل ایشته... پرأمل نظرم
داها تصویر کزده مستغرق ؛
قارشیدن لال ومنتظر یاقارم
اوحزین برکذاره ، آغلایه رق ،

کاه بر نفحه ، برنوید وصال
آلمق امید بی قراریله
دونرم : پنجره مده برلب لال
بکا وضع پراغبراریله

بحث ایدر تا اوزاقده بریدن ،
بو اوزاق لانهٔ شبانه ده سز
شیمدی خوابیدهٔ سکونت ایکن
بورده ، آلام ایچنده ، بن ودکز

ایکی بیچاره خستهٔ فرقت ،
ایکی بیچاره ، ایشته ایکلیورز ...
سنی بیلمم ، زواللی طالغه ، فقط
یاشامام بردقیقه بن اونسز !

ŞEKVÂ-YI FİRÂK

Belki yalnız biraz sükûn bulurum,
Belki yalnızken iştiyâkınıza
Alışır, öylelikle kurtulurum;
Diye katlandım iftirâkınıza.

Şimdi sizden uzak, hayâlimde
Sönüyor zerre zerre tâb-ı hayât;
Müteressib muhit-i bâlimde
Sanki yüz yıllık ıztırâb-ı hayât,

Daha bir leyle-i firâkın bu
Tuhfe-i iştiyâkıdır, düşünün;
Ayrılık bir azap imiş doğru!
Ben de tattım o zehri işte bugün.

Nısf-ı leyl işte... Pür-emel nazarım
Daha tasvîrinizde müstağrak;
Karşıdan lâl ü muntazır bakarım
O hazîn ber-güzâra, ağlayarak.

Gâh bir nefha, bir nüvîd-i visâl
Almak ümmîd-i bî-karârıyla
Dönerim: Penceremde bir leb-i lâl
Bana vaz-ı pür-iğbirârıyla

Bahs eder tâ uzakta bir yerden,
Bu uzak lâne-i şebânede siz
Şimdi hâbîde-i sükûnet iken
Burda, âlâm içinde, ben ve deniz

İki bî-çâre haste-i firkat,
İki bî-çâre, işte inliyoruz...
Seni bilmem, zavallı dalga, fakat
Yaşamam bir dakîka ben onsuz!

Şekvâ-yı firâk: Ayrılıktan şikâyet
İştiyâk: Arzu
İftirâk: Ayrılık
Tâb-ı hayât: Hayat kuvveti
Müteressib: Dibe çöken
Muhit-i bâl: Gönül çevresi
Leyle-i firâk: Ayrılık gecesi
Tuhfe-i iştiyâk: Arzunun hediyesi
Nısf-ı leyl: Gece yarısı
Pür-emel: Arzu dolu
Müstağrak: Batmış, dalmış
Muntazır: Bekleyen
Ber-güzâr: Hatıra, hediye
Nüvîd-i visâl: Vuslat müjdesi
Vaz-ı pür-iğbirâr: Kırgın hal
Lâne-i şebâne: Gece yuvası
Hâbîde-i sükûnet: Sükunet uykusu
Âlâm: Elemler
Haste-i firkat: Ayrılık hastası

رسمکی یاپارکن

بیلسه‌ك یچون اونقطه‌ده قالمشدی آللرم
برلرزش عنیف ایله موقوف وبی‌توان ؛
بیلسه‌ك یچون اونقطه‌ده لوح مصورم
برموجهٔ سواد ایله اورتولدی ناگهان ؛

یوزدم یچون اورسمی ، اوتمثال حسنکك
سیلدم یچون بیلیرمیسك ، أشکال صافنی؟..
کوکلم یوظلمه قائل اولورمیدی هیچ ، دوشون ،
فکرم ناصل کوررردی روا انکسافکی ؟

ممکن دکلدی منی فقط اضطرابمك ؛
فیرچه‌م دوداقلرکده اولن برتبسمی
تثبیت ایدرکن ، اونده زوال شبابمك
بردن کورونردی أك آجی رنك تألمی ...

قارشیکده اعتراف ایده‌یم ایشته : أك دنی
برانهماك عمرایله خوار ومعذبم ؛
هرکون برآز یوعاله ربط أیلیور بنی
هرکون برآز اولن یوحیات مذبذبم !

RESMİNİ YAPARKEN

Bilsen niçin o noktada kalmıştı ellerim
Bir lerziş-i anîf ile mevkuf ü bî-tüvân;
Bilsen niçin o noktada levh-i musavverim
Bir mevce-i sevâd ile örtüldü nâgehân;

Bozdum niçin o resmi, o timsâl-i hüsnünün
Sildim niçin bilir misin, eşkâl-i sâfını?..
Gönlüm bu zulme kâil olur muydu hiç, düşün,
Fikrim nasıl görürdü revâ inkisâfını?

Mümkün değildi men'i fakat ıztırâbımın;
Fırçam dudaklarında ölen bir tebessümü
Tesbît ederken, onda zevâl-i şebâbımın
Birden göründü en acı reng-i teellümü...

Karşında i'tirâf edeyim işte: En denî
Bir inhimâk-i ömr ile hâr u muazzebim;
Her gün biraz bu âleme rabt eyliyor beni
Her gün biraz ölen bu hayât-ı müzebzebim!

Lerziş-i anîf: Sert titreyiş
Mevkuf: Tutuklu
Bî-tüvân: Güçsüz
Levh-i musavver: Resimli tablo
Mevce-i sevâd: Beyaz dalga
Nâgehân: Ansızın
Timsâl-i hüsn: Güzellik sembolü
Eşkâl-i sâf: Saf şekiller
Kâil: İnanmış
Revâ: Layık, münasip
İnkisâf: Parlaklığını kaybetme
Zevâl-i şebâb: Gençliğin yok oluşu
Reng-i teellüm: Keder renki
Denî: Alçak
İnhimâk-i ömr: Yaşama düşkünlüğü
Hâr u muazzep: Değersiz ve azap veren
Hayât-ı müzebzeb: Kararsız hayat

سکون ایچنده

سکون ایچنده ... شوبرهفته چارپینان ، باغیران
غریو موحش أمواج آغیر آغیر سونه‌رك
وجود لیلی اویوشدیردی برحضورکران .
دکنزده صولغون ، أزیك بربقیهٔ خلجان ؛

هوا آغیر ؛ یورولان برأمل رخاوتی وار
بتون حیات عناصرده ؛ صوك یاغان قارلر
چامورلو قالدیرمك طاشلرنده پك سه‌یرك
کچن آدیملری سزدیرمیور ؛ درین ، مضطر

براهتزاز ایله بعضاً ، یودیکلرنن کیجه‌نك
رکود نائمنی دیشلیور أنین کلاب ؛
وسیسلی جاملرمك آرقه‌سنده بن ، بی‌خواب ،

یارین شوبر کیجه‌لك افتراقه آغلایه‌جق ،
نشیدهٔ ألمك ننیسیله صالانه‌رق
صباحی بکلیورم ... کلیور ، فقط خائن !

SÜKÛN İÇİNDE

Sükûn içinde... Şu bir hafta çarpınan, bağıran
Girîv-i mûhiş-i emvâc ağır ağır sönerek
Vücûd-ı leyli uyuşturdu bir huzur-ı girân.
Denizde solgun, ezik bir bakıyye-i halecân;

Havâ ağır; yorulan bir emel rehâveti var
Bütün hayât-ı anâsırda; son yağan karlar
Çamurlu kaldırımın taşlarında pek seyrek
Geçen adımları sezdirmiyor; derin, muztar

Bir ihtizâz ile ba'zan, bu dinlenen gecenin
Rükûd-ı nâimini dişliyor enîn-i kilâb;
Ve sisli camlarımın arkasında ben, bî-hâb,

Yarın şu bir gecelik iftirâka ağlayacak,
Neşîde-i elemin ninnisiyle sallanarak
Sabâhı bekliyorum... Gelmiyor fakat hâin!

Girîv-i mûhiş-i emvâc: Dalgaların dehşete düşüren feryadı
Huzur-ı girân: Ağır huzur
Bakıyye-i halecân: Çarpıntının kalıntısı
Hayât-ı anâsır: Unsurların hayatı
Muztar: Mecbur
İhtizâz: Hafifçe titreme
Rükûd-ı nâim: Uyuyan durgunluk
Enîn-i kilâb: Köpeklerin inlemesi
Bî-hâb: Uykusuz
İftirâk: Ayrılık
Neşîde-i elem: Elem manzumesi

سکون ایچنده ... فقط مضطرب ، أمینم که
طبیعتك‌ده بویوك برملالی وار بوکیجه ؛
اونك‌ده حزنی صمیمی ، دزین ، خفی ، اینجه ؛

اونك‌ده ماتمی برطول قادین که أك مبکی
فجیعه‌لرله کچن برحیاتی نقل أیلر
شاقاقلرنده وقتسز بیاضلانان تللر .

اونك‌ده کوزلری یاشسز دکل ؛ شوداللردن
صیزوب دوشن قطراتك سقوط نالانی
بکای حسرتیدر ... أی ندیمهٔ هیجان ،
سن آغلا ؛ بن‌ده بوتون سوزشمله کریه‌فشان ،

قاپیمده بکله‌رم ؛ أیلت کلیر ، صورار : — بونه ؟ — یا ،
بوبویله ایشته ، سنك حسرتك ... بوزهری بکا
فراقك آغلاتیور ، بسلیور بوهجرانی
سز اولمایجه سونوك ، بوش قالان ، اولن بویووا !

Sükûn içinde... Fakat muztarib, emînim ki
Tabîatın da büyük bir melâli var bu gece;
Onun da hüznü ve samîmî, derin, hâfi, ince;

Onun da mâtemi bir dul kadın ki en mübkî
Fecîalarla geçen bir hayâtı nakl eyler
Şakaklarında vakitsiz beyazlanan teller.

Onun da gözleri yaşsız değil; şu dallardan
Sızıp düşen katarâtın sükût-ı nâlânı
Bükâ-yı hasretidir... Ey nedîme-i heyecân,
Sen ağla; ben de bütün sûzişimle girye-feşân,

Kapımda beklerim; elbet gelir, sorar:-Bu ne?- Ya,
Bu böyle işte, senin hasretin... Bu zehri bana
Firâkın ağlatıyor, besliyor bu hicrânı
Siz olmayınca sönük, boş kalan, ölen bu yuva!

Muztarib: Izdırap çeken
Melâl: Hüzün
Hâfi: Gizli
Mübkî: Ağlatan
Fecîa: Facia
Katarât: Damlalar
Sükût-ı nâlân: İnleyen sükut
Bükâ-yı hasret: Hasret ağlaması
Nedîme-i heyecân: Heyecanın arkadaşı
Sûziş: Yanma
Girye-feşân: Göz yaşı döken

فراق وتلاقی

هر ییل بو مدید بوسه‌لرله
تکرار اولونان وداع ساکن
— قلبمده بویوتدیکم کدرله —
بر روز سیاهی توأم أیلر
بر لیل سفید ماتمی‌یه .
آلدانما ، بن آغلامام دیسه‌مده :
قارشیمده خیال روح أنیسك ،
کیرپیکلرمك اوجنده کریه !
لکن صوغودقجه لیل حسرت
قلبمده طوکار او منبع تر ؛
آرتق أبدی دفین وحدت .
بر تربه‌یی آکدیران کوشه‌مده
بکزر طوروشم ، عبوس ومغبر ،
بر معتکف عدم‌رفیقه .
یالکز دم عودتکده ، حیران ،
سندن سنی صوردیغم ، ومونس
نظره کله ایچمده صانکه طاشدن
بر کتله طوران حیاته بر حس ،
بر نشئه یاراتدیغك دقیقه ،
یالکز اوزمان بولحد غمدن
بر شوق ایله صیریلوب چیقارکن
حس ایتدیکم اختلاج قلبی
حس أیلیه‌من او شدتیله
بر معتکف حریصه ربی
بخش أیله‌سه عرشی جنتیله !

FİRÂK U TELÂKİ

Her yıl bu medîd bûselerle
Tekrâr olunan vedâ-ı sâkin
—Kalbimde büyüttüğüm kederle—
Bir rûz-ı siyâhı tev'em eyler
Bir leyl-i sefîd-i mâtemîye.
Aldanma, ben ağlamam desem de:
Karşımda hayâl-i rûh-enîsin,
Kirpiklerimin ucunda girye!
Lâkin soğudukça leyl-i hasret
Kalbimde donar bu menba-ı ter;
Artık ebedî defîn-i vahdet,
Bir türbeyi andıran köşemde
Benzer duruşum, abûs u muğber,
Bir mutekif adem-i refîka...
Yalnız dem-i avdetinde, hayrân,
Senden seni sorduğum, ve mûnis
Nazranla içimde sanki taştan
Bir kütle duran hayâta bir his,
Bir neş'e yarattığın dakîka,
Yalnız o zaman bu lahd-i gamdan
Bir şevk ile sıyrılıp çıkarken
Hissettiğim ihtilâc-ı kalbi
Hiss eyleyemez o şiddetiyle
Bir mu'tekif-i harîse Rabbi
Bahş eylese arşı cennetiyle!

Firâk u telâki: Ayrılık ve kavuşma
Medîd: Uzun
Rûz-ı siyâh: Kara gün
Tev'em: İkiz
Leyl-i sefîd-i mâtem: Matemin beyaz gecesi
Hayâl-i rûh-enîs: Ruh arkadaşının hayali
Girye: Gözyaşı
Leyl-i hasret: Hasret gecesi
Menba-ı ter: Taze kaynak
Defîn-i vahdet: Tekliğe gömülü
Abûs u muğber: Somurtkan ve küskün
Mutekif: İtikafa çekilen
Adem-i refîka: Arkadaşsız
Dem-i avdet: Dönüş vakti
Mûnis: Cana yakın
Nazra: Bakış
Lahd-i gam: Gam lahti
İhtilâc-ı kalp: Kalp çarpıntısı
Harîs: Hırslı

دیکله، روحم...

اینجه ، نازك ، نحیف ، بلکه‌ده شوخ
برکوزلك ... ترنماتنده
اویله بر شمهٔ ستم وارکه ،
اوقدر بیکسانه آغلارکه
بوصدای شغف ، بونفحهٔ روح ،
برأذا وار دینیر حیاتنده ...

دیکله ، روحم ، بوروح کریانی !
شیمدی بر موج بوسش نغمات
سوزولوب سینهٔ رقیقندن ،
صاریبور لبلرنده پرشعله
برفغان غرامی شفقتله ؛
بنه بر مضطرب أنین حیات
دویولور أك کوچوك شهیقندن ...

دیکله ، روحم ، بوروح نالانی !

تازه برعشق محتضر سسنك
موجاتنده کشف راز ایدیبور ؟
صوت بلوری ، جوی پرصفوت ،
ستر هجرانه بولیور قدرت ؛
ایشته هرذره‌سنده سینه‌سنك
عشق نومیدی اهتزاز ایدیبور ...

دیکله ، روحم ، بوروح عریانی !

DİNLE, RÛHUM...

İnce, nâzik, nahîf, belki de şûh
Bir güzellik... Terennümâtında
Öyle bir şemme-i sitem var ki,
O kadar bî-kesâne ağlar ki
Bu sadâ-yı şegaf, bu nefha-i rûh,
Bir ezâ var denir hayâtında...

Dinle, rûhum, bu rûh-ı giryânı!

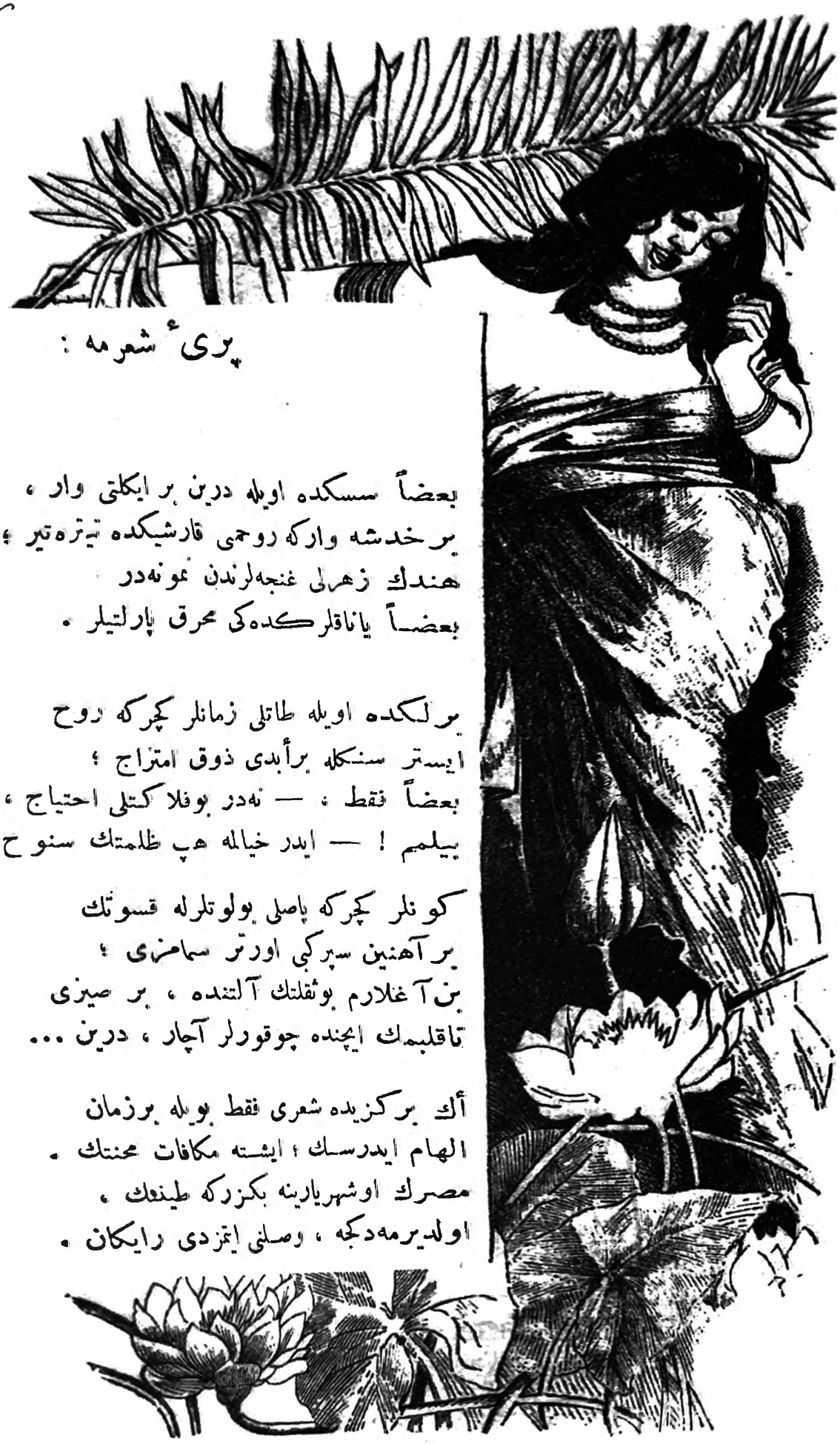
Şimdi bir mevc-i bûsiş-i nagamât
Süzülüp sîne-i rakîkinden,
Sarıyor leblerinde pür-şu'le
Bir figân-ı garâmı şefkatle;
Yine bir muztarib enîn-i hayât
Duyulur en küçük şehîkından...

Dinle, rûhum, bu rûh-ı nâlânı!

Tâze bir aşk-ı muhtazır sesinin
Mevecâtında keşf-i râz ediyor;
Savt-ı billûru, cûy-ı pür-safvet,
Setr-i hicrâna bulmuyor kudret;
İşte her zerresinde sînesinin
Aşk-ı nevmîdi ihtizâz ediyor...

Dinle, rûhum, bu rûh-ı uryânı!

Nahîf: Zayıf
Terennümât: Nağmeler
Şemme-i sitem: Sitem kokusu
Bî-kesâne: Kimsesiz
Sadâ-yı şegaf: Sevgi çığlığı
Nefha-i rûh: Ruhun kokusu
Rûh-ı giryân: Ağlayan ruh
Mevc-i bûsiş-i nagamât: Nağmelerin öpen dalgası
Sîne-i rakîk: Şefkatli sine
Pür-şu'le: Işıklı
Figân-ı garâm: Aşkın feryadı
Enîn-i hayât: Hayatın iniltisi
Şehîk: Hıçkırık
Rûh-ı nâlân: İnleyen ruh
Aşk-ı muhtazır: Can çekişen aşk
Mevecât: Dalgalar
Keşf-i râz: Sırrın keşfi
Savt-ı billûr: Billur ses
Cûy-ı pür-safvet: Saflık dolu ırmak
Setr-i hicrân: Ayrılık örtüsü
Aşk-ı nevmîd: Ümitsiz aşk
İhtizâz: Titreme
Rûh-ı uryân: Çıplak ruh

پریٔ شعرمه :

بعضاً سسکده اویله درین بر ایکلتی وار ،
بر خدشه وارکه روحمی قارشیکده تیتره‌تیر ؛
هندك زهرلی غنجه‌لرندن ثمونه‌در
بعضاً یاناقلرکده‌کی محرق پارلتیلر .

بر لکده اویله طاتلی زمانلر کچرکه روح
ایستر سنکله برأبدی ذوق امتزاج ؛
بعضاً فقط ، — نه‌در بوفلاکتلی احتیاج ،
بیلمم ! — ایدر خیاله هپ ظلمتك سنوح .

کونلر کچرکه یاصلی بولوتلرله قسوتك
بر آهنین سپرکبی اورتر سمامزی ؛
بن آغلارم یوثقلتك آلتنده ، بر صیزی
تاقلبمك ایچنده چوقورلر آچار ، درین ...

أك برکزیده شعری فقط بویله برزمان
الهام ایدرسك ؛ ایشته مکافات محنتك .
مصرك اوشهریارینه بکزرکه طینمك ،
اولدیرمه‌دکجه ، وصلنی ایتمزدی رایکان .

PERÎ-İ ŞİʾRİME:

Ba'zan sesinde öyle derin bir inilti var,
Bir hadşe var ki rûhumu karşında titretir;
Hind'in zehirli goncelerinden nümûnedir
Ba'zan yanaklarındaki muhrik parıltılar.

Birlikte öyle tatlı zamanlar geçer ki rûh
İster seninle bir ebedî zevk-i imtizâc;
Ba'zan fakat, —nedir bu felâketli ihtiyâc,
Bilmem! —Eder hayâlime hep zulmetin sünûh.

Günler geçer ki paslı bulutlarla kasvetin
Bir âhenîn siper gibi örter semâmızı;
Ben ağlarım bu sıkletin altında, bir sızı
Tâ kalbimin içinde çukurlar açar, derin...

En ber-güzîde şi'ri fakat böyle bir zaman
İlhâm edersin; işte mükâfât-ı mihnetin.
Mısr'ın o şehriyârına benzer ki tıynetin,
Öldürmedikçe, vaslını etmezdi râyegân.

Perî-i şi'r: Şiir perisi
Hadşe: Huzursuzluk
Muhrik: Ateşli
Zevk-i imtizâc: Anlaşma zevki
Sünûh: Hatıra getirme
Âhenîn: Demirden
Sıklet: Ağırlık
Ber-güzîde: Seçkin
Mükâfât-ı mihnet: Eziyetin ödülü
Şehriyâr: Sultan
Tıynet: Karakter
Vasl: Kavuşma
Râyegân: Bedava

لادانس سرپانتین

مخمور ومزهر ، متلون ، متنور ،
پرفور بهاری کبی ظلمتلر ایچندن
ریان تبسم طوغیور ؛ شیمدی معین
برشکل سحابیده ملکار کبی طائر ،
دیرکن متغیر ،
بیك هیئته بردن کیریبور؛ برق خرامی
خطف أیلیور أنظارهوسدار غرامی .

صنعت صاری ، مور ، پنبه ، یشیل ، قیرمزی ، مائی
ألوان ضیائیه یه برقدرت جولان
بخش أیلیه رك ، هپسی پریلرکبی مخفی ،
مخفی وسکونتلی آدیملرله شتابان ،

اطرافنی بردن صاریبورلر ؛ او ، سمائی
برتودهٔ أزهار مخیل کبی لرزان ،
لرزان وپریشان دونیور ... برشب صافی
تنویر ایدییور صانکه برآویزهٔ رقصان .

بعضاً سونه جکمش ، بیته جکمش کبی ناچار
میال تفکر ، متردد ، سوزولورکن
برضربهٔ شهبال ایله برحمله ده ، بردن
تجدید حیات أیلیه رك ، عشق فسونکار
شکلنده بدیدار ،

بیك شعر ایله تهزیز ایدییور قلب وخیالی
هرجلوهٔ نازنده سی ، هرجنبش بالی .

LA DANSE SERPANTİN

Mahmûr u müzehher, mütelevvin, mütenevvir,
Bir fecr-i bahârî gibi zulmetler içinden
Reyyân-ı tebessüm doğuyor; şimdi muayyen
Bir şekl-i sehâbîde melekler gibi tâir,
Derken mütegayyir,
Bin hey'ete birden giriyor; berk-i hırâmı
Hatf eyliyor enzâr-ı hevesdâr-ı garâmı.

Sanat sarı, mor, pembe, yeşil, kırmızı, mâî
Elvân-ı ziyâiyyeye bir kudret-i cevlân
Bahş eyleyerek; hepsi perîler gibi mahfî,
Mahfî ve sükûnetli adımlarla şitâbân,

Etrâfını birden sarıyorlar; o, semâî
Bir tûde-i ezhâr-ı muhayyel gibi lerzân,
Lerzân u perîşan dönüyor... Bir şeb-i sâfı
Tenvîr ediyor sanki bir âvîze-i raksân.

Ba'zan sönecekmiş, bitecekmiş gibi nâ-çâr
Meyyâl-i tefekkür, müterreddit, süzülürken
Bir darbe-i şehbâl ile bir hamlede, birden
Tecdîd-i hayât eyleyerek, aşk-ı füsûn-kâr
Şeklinde bedîdâr,
Bin şi'r ile tehzîz ediyor kalb ü hayâli
Her cilve-i nâzendesi, her cünbüş-i bâli.

Mahmûr u müzehher: Baygın ve çiçekli
Mütelevvin: Renkli
Mütenevvir: Işıklı
Fecr-i bahârî: Baharın doğuşu
Reyyân-ı tebessüm: Tebessüme kanmış
Şekl-i sehâbî: Bulut şekli
Tâir: Uçan
Mütegayyir: Değişken
Berk-i hırâm: Salınış şimşeği
Hatf: Gözü kamaştırma
Enzâr-ı hevesdâr-ı garâm: Aşka hevesli bakışlar
Elvân-ı ziyâiyye: Işığın renkleri
Kudret-i cevlân: Dolaşma kudreti
Mahfî: Gizli
Şitâbân: Koşan
Tûde-i ezhâr-ı muhayyel: Hayali çiçek yığını
Lerzân: Titreyen
Şeb-i sâf: Saf gece
Tenvîr: Aydınlatma
Âvîze-i raksân: Oynayan avize
Nâ-çâr: Çaresiz
Meyyâl-i tefekkür: Düşünceye meyilli
Müterreddit: Kararsız
Darbe-i şehbâl: Kanat darbesi
Tecdîd-i hayât: Hayatı yenileme
Aşk-ı füsûn-kâr: Büyüleyici aşk
Bedîdâr: Meydanda, belli
Tehzîz: Titreme
Cilve-i nâzende: Nazlı cilve
Cünbüş-i bâl: Kanat oynatma

Bazan kocaman bir kelebektir ki müzehheb
Pervâz-ı hamûşânesi birlikte sürükler
Enzâr-ı temâşânızı; bazan da mutarrâ
Bir zambağa benzer ki değildir mutasavver

Bir mislini görmek şu tabîatte, mükevkeb
Tîrâje-nümâ... Hem bu güzellikle berâber
Yapraklarının lerziş-i mestinde hüveydâ
Bir çehre-i pür-vad-i emel, çehre-i dilber.

Ey sihr-i nazar-perver-i sanat, mütenevvir
Bir fecr-i bahârî gibi zulmetler içinden
Doğdun, yine zulmetlere döndün; ebediyyen
Fikrimde seher-hîz olacaktır sana dâir
Bir leyl-i serâir;
Bir leyl-i serâir ki bütün şûh u mülevven
Güllerle, güneşlerle, emellerle müzeyyen!..

Müzehheb: Yaldızlanmış
Pervâz-ı hamûşâne: Sessizce uçuş
Enzâr-ı temâşâ: Seyreden bakışlar
Mutarrâ: Taze
Mutasavver: Tasarlanan
Mükevkeb: Yıldızlı
Tîrâje-nümâ: Gökkuşağına benzeyen
Lerziş-i mest: Baygın titreyiş
Hüveydâ: Belli
Çehre-i pür-vad-i emel: Ümit veren yüz
Çehre-i dilber: Güzel yüz
Sihr-i nazar-perver-i sanat:
Mütenevvir: Parlayan
Fecr-i bahârî: Baharın fecri.
Seher-hîz: Erken kalkan
Leyl-i serâir: Sırların gecesi
Mülevven: Renkli

بعضاً قوجامان بر کهلهبکدرکه مذهب
پرواز خموشانهسی برلکده سوروکلر
أنظار تماشا کزی ؛ بعضاًده مطرا
برزنبقه بکزرکه دکلدر متصور

برمثلنی کورمك شوطبیعتده ؛ مکوکب ،
تیراژه نما ... هم بوکوزللکله برابر
یاپراقلرینك لرزش مستتنده هویدا
برچهرهٔ پروعد أمل ، چهرهٔ دلبر .

أی سحر نظر پرور صنعت ، متنور
برفجر بهاری کبی ظلمتلر ایچندن
طوغدك ، ینه ظلمتلره دوندك ؛ أبدیاً
فکرمده سحرخیز اولهجقدر سکا دائر
برلیل سرائر ؛
برلیل سرائرکه بوتون شوخ وملون
سکللرله ، کونشلرله ، أمللرله مزین !..

بیسیقلت

اوچار ، اوچار کبی قوملر ، چنلر اوستنده،
کچن شوتازه قادین بر نمونهٔ هوسات ؛
آیاقلرنده قاناتلرله صانکه عشق وحیات
اوچار ، اوچار کبی قوملر ، چنلر اوستنده .

مشام روحه أمل لذتنده نشر ایدییور
تن‌رقیق بهارك أثیرنکهتی ؛
شتابی تیتره‌ترك سینهٔ طراوتی
پیرل پیرل اوچیور ، متصل اوچوب کیدییور .

اوچوب اوچوب کیدییور ؛ صوکره پرغرور وغرام
زمینه رسم ایله برنازلی خط استفهام :
« کوزل دکلمی شوحالم ، باقك ؟ » دییور ... پارلاق .

کوزل ، أوت بو روشلر ، کوزل بوجاذبه‌لر ،
کوزل ؛ فقط بوتهالك نه‌در ، دکلسه أکر
حیاتی برقاچ آدیم فضله قوشدیروب یورمق ؟..

BİSİKLET

Uçar, uçar gibi kumlar, çemenler üstünde,
Geçen şu tâze kadın bir nümûne-i hevesât;
Ayaklarında kanatlarla sanki aşk u hayât
Uçar, uçar gibi kumlar, çemenler üstünde.

Meşâm-ı rûha emel lezzetinde neşr ediyor
Ten-i rakîki bahârın esîr-i nükhetini;
Şitâbı, titreterek sîne-i tarâvetini
Pırıl pırıl uçuyor, muttasıl uçup gidiyor.

Uçup uçup gidiyor; sonra pür-gurûr u garâm
Zemîne resm ile bir nazlı hatt-ı istifhâm:
"Güzel değil mi şu hâlim, bakın!" diyor... Parlak,

Güzel, evet bu revişler, güzel bu câzibeler,
Güzel; fakat bu tehâlük nedir, değilse eğer
Hayâtı birkaç adım fazla koşturup yormak?..

Nümûne-i hevesât: İsteklerin timsali
Meşâm-ı rûh: Ruhun burnu
Ten-i rakîk: Nazik ten
Esîr-i nükhet: Hafif koku
Şitâb: Acele
Sîne-i tarâvet: Taze sine
Muttasıl: Aralıksız
Pür-gurûr u garâm: Gurur ve arzu dolu
Hatt-ı istifhâm: Soru çizgisi
Reviş: Yürüyüş
Tehâlük: Can atma

سوس

أی نخل مذهب ! که چیقار برك وبرکدن
برصاف ومعتبر
زهرابهٔ نوشین ؛
أی نهر مطلسم ! که اوچار موجه‌لرکدن
أك‌روحفریب ، أك کوزل ، أك شوخ ومنور
بربوسش نفرین .

أی نغمهٔ رنکینی رباب هوسانك ،
أی نغمهٔ سوزان ،
أی نغمهٔ مهلك !
أی شیرتری سینهٔ پرزخم حیاتك !
أی جام مرصع‌لب غفلت ! که غایان
قعرکده مهالك .

أی شعلهٔ برقیه ! عکوسکله کولومسر
— مهتابه مماثل —
هرتودهٔ ظلمت ؛
أی برقع زیبا ! کورونور پاك‌ومزهر
زیر خم وتابکده أك آلوده وسافل
سیمای حقیقت .

SÜS

Ey nahl-i müzehheb! Ki çıkar berk ü berinden
Bir sâf u muanber
Zehr-âbe-i nûşîn;
Ey nehr-i mutalsam! Ki uçar mevcelerinden
En rûh-firîb, en güzel, en şûh u münevver
Bir bûsiş-i nefrîn.

Ey nağme-i rengîni rübâb-ı hevesâtın,
Ey nağme-i sûzân,
Ey nağme-i mühlik!
Ey şîr-i teri sîne-i pür-zahm-ı hayâtın!
Ey câm-ı murassa-leb-i gaflet! Ki nümâyân
Ka'rında mehâlik.

Ey şu'le-i berkıyye! Ukûsunla gülümser
—Mehtâba mümâsil-
Her tûde-i zulmet.
Ey bürka-ı zîbâ! Görünür pâk ü müzehher
Zîr-i ham u tâbında en âlûde vü sâfil
Sîmâ-yı hakîkat.

Nahl-i müzehheb: Yaldızlanmış süs ağacı
Berk: Şimşek
Sâf u muanber: Saf ve amberli
Zehr-âbe-i nûşîn: Hoşa giden zehirli su
Nehr-i mutalsam: Sihirli nehir
Mevce: Dalga
Rûh-firîb: Ruhu aldatan
Münevver: Aydınlık
Bûsiş-i nefrîn: Lanet öpücüğü
Nağme-i rengîn: Latif name
Rübâb-ı hevesât: Heveslerin sazı
Nağme-i sûzân: Yakıcı nağme
Nağme-i mühlik: Öldürücü nağme
Şîr-i ter: Taze süt
Sîne-i pür-zahm-ı hayât: Hayatın zahmet dolu sinesi
Câm-ı murassa-leb-i gaflet: Gafletin kenarı mücevherle bezenmiş kadehi
Nümâyân: Görünen
Ka'r: Dip, derinlik
Mehâlik: Tehlikeli yerler
Şu'le-i berkıyye: Şimşeğin parıltısı
Ukûs: Akisler
Mümâsil: Benzeyen
Tûde-i zulmet: Karanlık yığını
Bürka-ı zîbâ: Süslü örtü
Pâk ü müzehher: Temiz ve çiçekli
Zîr-i ham u tâb: Kıvrım ve büklümün altı
Âlûde vü sâfil: Kirli ve alçak
Sîmâ-yı hakîkat: Hakikatin yüzü

أی غازهٔ سحار هرمیوش ! کوزلسك ،
لکن متغیر
برقیز کبی ، هیهات !
أی موج صفا ! روحه کف أفشان أملسك ؛
کوستردیکك أحلام شغف مغفل ومسکر ،
أی نوم حظوظات !

برحسن مکمل کبی هرکس سکا عاشق ،
هرکس سکا مجذوب ،
هرکس سکا مشتاق ؛
أی طفل خیالی ! یدلهوکده قادینلق
بیك شکله کیرر ، خیرپالانیر ، عاجز ومغلوب ،
کویا براویونجاق .

قوشلرله ، چیچکلرله ، ایپکلرله یاشارسك ؛
ألوان وروایح
قوت هوسکدر .
مونس ، آچیلان هرلب وآغوشه قوشارسك ؛
باقسهك ، اودوداقلرده کی آواز مدایح
هپ کندی سسکدر .

أیلرسنی ایما بکا ،ای مرغ هواخواه ،
برلمحهٔ بیکاه
عمقنده لیالك ...
بیکلرجه نظر هپ سنی تعقیب ایله کمراه ؛
بیکلرجه سقوطك اولیور باعثی ، أیواه ،
برضربهٔ بالك !

Ey gâze-i sehhâr-ı herem-pûş! Güzelsin,
Lâkin mütegayyir...
Bir kız gibi, heyhât!
Ey mevc-i safâ! Rûha kef-efşân-ı emelsin;
Gösterdiğin ahlâm-ı şegaf muğfil ü müskir,
Ey nevm-i huzûzât!

Bir hüsn-i mükemmel gibi herkes sana âşık,
Herkes sana meczûb,
Herkes sana müştâk;
Ey tıfl-ı hayâlî! Yed-i lehvinde kadınlık
Bin şekle girer, hırpalanır, âciz ü mağlûb,
Gûyâ bir oyuncak.

Kuşlarla, çiçeklerle, ipeklerle yaşarsın;
Elvân u revâyih
Kût-ı hevesindir.
Mûnis, açılan her leb ü âgûşa koşarsın;
Baksan, o dudaklardaki âvâz-ı medâyih
Hep kendi sesindir.

Eyler seni îmâ bana, ey murg-i hevâ-hâh,
Bir lemha-i bî-gâh
Umkunda leyâlin...
Binlerce nazar hep seni ta'kîb ile gümrâh;
Binlerce sükûtun oluyor bâisi, eyvâh,
Bir darbe-i bâlin!

Gâze-i sehhâr-ı herem-pûş: İhtiyarlığı örten büyülü allık
Mütegayyir: Başkalaşan
Mevc-i safâ: Safa dalgası
Kef-efşân-ı emel: Emel köpüğü saçan
Ahlâm-ı şegaf: Sevginin düşleri
Muğfil ü müskir: Aldatan ve sarhoş eden
Nevm-i huzûzât: Uyku ve zevkler
Meczûb: Deli, divane
Müştâk: Arzulayan
Tıfl-ı hayâlî: Hayali çocuk
Yed-i lehv: Oyun eli
Elvân u revâyih: Renkler ve kokular
Kût-ı heves: Hevesin mutluluğu
Mûnis: Cana yakın
Leb ü âgûş: Dudak ve kucak
Âvâz-ı medâyih: Medih sesleri
Murg-i hevâ-hâh: Arzulu kuş
Lemha-i bî-gâh: Zamansız bakış
Umk: Derinlik
Leyâl: Geceler
Gümrâh: Yolunu şaşırmış
Bâis: Sebep
Darbe-i bâl: Kanat darbesi

فرصت یولنده

ایپك آدملری طرزنده بر کوزل قادینك
«بنی تعقیب ایت، آی شکسته حیات!»
دیه رك . . . . . .
ج . ش .

من هر بر آنك تعقیب ایدردم : کچدیکم یرلر
شقایقلرله ، زنبقلرله ، سنبللرله سوسلنمش
بر کلشندی ؛ هرشی ، هر چیچك بر نازنین جوشش
ویرر ، هرنفحه مست أیلردی سودای ؛
بوتون صافیت مشجر
اوپوب ، مسعود ، اودامان دلارای
بنم اوقشاردی خولیای .

چوجوقلردن چوجوق ، بن بر تهالك بر مسرتله
قوشاردم هپ اوپیشمدن قاچان رفتاره مستغرق ؛
اولوردی پایمالم کاه بر کل ، کاه بر زنبق ...
کیدرکن یولده ، عریان بر چوجوق نا کاه
ناصل بیلمم ، نه جرأتله
أیلدن طوتدی ؛ باقدم : بر کوچوك کمراه .

چوجوق طارغین تبسملرله آیرلمشدی پیشمدن ؛
اودم بر سردیٔ محرق بوتون أزهاری صولدیردی ،
چیچکلردن اوچان رنك عدم أنظاری صولدیردی :
کوزم غیب ایتدی دامان دلارای...
او خیرچین طفل عریان تن
آلوب قاچمشدی روحمدنده سودای ،
بوتون امید وخولیای !

FIRSAT YOLUNDA

İpek etekleri tarzında bir güzel kadının:
"Beni ta'kîb et ey şikeste-hayât!"
diyerek.....
C.Ş.

Müzehher bir etek ta'kîb ederdim: Geçtiğim yerler
Şakâyıklarla, zanbaklarla, sünbüllerle süslenmiş
Birer gülşendi; her şey, her çiçek, bir nâzenîn cûşiş
Verir, her nefha mest eylerdi sevdâmı;
Bütün sâfiyyet-i meşcer
Öpüp, mes'ûd, o dâmân-ı dil-ârâmı
Benim okşardı hulyâmı.

Çocuklardan çocuk, ben pür-tehâlük bir meserretle
Koşardım hep o pîşimden koşan reftâra müstağrak;
Olurdu pâymâlim gâh bir gül, gâh bir zanbak...
Giderken böyle, uryân bir çocuk nâgâh
Nasıl bilmem, ne cür'etle
Elimden tuttu; baktım: Bir küçük gümrâh.

Çocuk dargın tebessümlerle ayrılmıştı pîşimden;
O dem bir serdî-i muhrik bütün ezhârı soldurdu,
Çiçeklerden uçan reng-i adem enzârı soldurdu:
Gözüm kaybetti dâmân-ı dil-ârâmı...
O hırçın tıfl-ı uryân-ten
Alıp kaçmıştı rûhumdan da sevdâmı,
Bütün ümmîd ü hulyâmı!

Şikeste-hayât: Kırık hayat
Müzehher: Çiçekli
Gülşen: Gül bahçesi
Cûşiş: Coşkunluk
Nefha: Esinti
Sâfiyyet-i meşcer: Ağaçların saflığı
Dâmân-ı dil-ârâ: Gönül alan etek
Pür-tehâlük: Arzu dolu
Meserret: Sevinç
Pîş: Ön
Reftâr: Yürüyüş
Müstağrak: Batmış, dalmış
Pâymâl: Çiğnenmiş
Uryân: Çıplak
Nâgâh: Zamansız
Gümrâh: Yolunu şaşırmış
Serdî-i muhrik: Yakan soğukluk
Ezhâr: Çiçekler
Reng-i adem: Hiçliğin rengi
Enzâr: Bakışlar
Tıfl-ı uryân-ten: Çıplak tenli çocuk

تصادف

نیچون او چهره‌یی کورمکله تیره‌دم بردن ،
او دیده‌لرده نیچون کیزلی بر نکاه آرادم ؟
دکل غرام هوس‌پرورانه معتادم ،
نیچون اوکوزلره دقتله باقدم اویله ایکن ؟..

نیچون ؟ نیچون؟.. بو « نیچون » لرله شیمدی پرخلجان
دیلمده تیره‌شیور أك ستملی نالشلر ؛
قباحتم اوکا باقمقدی ، محترز ، مغبر ،
دوداقلرنده سونرکن بر ابتسام نهان .

بویوز خیالمه — کیتدکجه — هیچ یابانجی‌دکل ؛
فقط ، یازیق ، اووجود خیالپرورده
تصادفم نه‌حزین اولدی اویله بر یرده !

سن أی سفالت مشئومه ، أی شب هائل ،
صوغوق صوغوق باقیورسك ؛ اونظرهٔ شومك
ناصل سقوطنه قائل شو حسن معصومك ؟..

TESÂDÜF

Niçin o çehreyi görmekle titredim birden,
O dîdelerde niçin gizli bir nigâh aradım?
Değil garâm-ı heves-perverâne mu'tâdım,
Niçin o gözlere dikkatle baktım öyle iken?..

Niçin? Niçin?.. Bu "Niçin?"lerle şimdi pür-halecân
Dilimde titreşiyor en sitemli nâlişler;
Kabahatim ona bakmaktı, muhteriz, muğber,
Dudaklarında sönerken bir ibtisâm-ı nihân.

Bu yüz hayâlime -gittikçe- hiç yabancı değil;
Fakat, yazık, o vücûd-ı hayâl-perverde
Tesâdüfüm ne hazîn oldu öyle bir yerde!

Sen ey sefâlet-i meş'ûme, ey şeb-i hâil,
Soğuk soğuk bakıyorsun; o nazra-i şûmun
Nasıl sükûtuna kâil şu hüsn-i masûmun?..

Dîde: Göz
Nigâh: Bakış
Garâm-ı heves-perverâne: Hevesli aşk
Pür-halecân: Heyecanlı
Nâliş: İnilti
Muhteriz: Çekingen
Muğber: Gücenmiş
İbtisâm-ı nihân: Gizli gülümseyiş
Vücûd-ı hayâl-perver: Hayal besleyen varlık
Sefâlet-i meş'ûme: Uğursuz sefalet
Şeb-i hâil: Korkunç gece
Nazra-i şûm: Şom bakış
Hüsn-i masûm: Masum güzellik

ایکنجی تصادف

بوکون اوچهره‌ده یوش بر نظرله دیکلمندم ؛
دیدیشمه‌دن کلیوردم غم حیاتمله ؛
دیدم که صوکره : « شو مزعج تأثراتمله
« اوکنده آغلاییورسه‌م... و اولماسه‌م نادم ! »

او صانکه فکرمی بیلمش‌ده احتراز ایدییور
کیبدی ؛ کوزلری یرلرده ، باقه‌دن کچدی .
کوتش افقده یوخاك سفیله بر أبدی
وداع ایدر کبی رقتله اهتزاز ایدییور ،

سما یولوتلانیورکن ، اونك جوارمدن
کذاری بویله صوغوق بر یابانجی طوریله
یوتون قرارمی کافی کوروندی تعدیله ...

دیدم که : « ایشته حقیقت بو ، هپ قصوری یالان ؛
« دکل غرام هوسپرورانه معتادم ،
« بو دیده‌لرده فقط بر نکاه عشق آرادم ! »

İKİNCİ TESÂDÜF

Bugün o çehrede boş bir nazarla dinlendim;
Didişmeden geliyordum gam-ı hayâtımla;
Dedim ki sonra: "Şu müz'iç teessürâtımla
"Önünde ağlayıversem... Ve olmasam nâdim!"

O sanki fikrimi bilmiş de ihtirâz ediyor
Gibiydi; gözleri yerlerde, bakmadan geçti.
Güneş ufukta bu hâk-i sefîle bir ebedî
Vedâ eder gibi rikkatle ihtizâz ediyor,

Semâ bulutlanıyorken, onun civârımdan
Güzârı böyle soğuk bir yabancı tavriyle
Bütün karârımı kâfî göründü ta'dîle...

Dedim ki: "İşte hakîkat bu, hep kusûru yalan;
"Değil garâm-ı heves-perâne mu'tâdım,
Bu dîdelerde fakat bir nigâh-ı aşk aradım!"

Müz'iç: Sıkıcı
Teessürât: Üzüntüler
Nâdim: Pişman
İhtirâz: Çekinme
Hâk-i sefîl: Sefil toprak
İhtizâz: Titreme
Güzâr: Geçme
Ta'dîl: Değiştirme
Nigâh-ı aşk: Aşk bakışı

صوك تصادف

آجیقلی اولدی بو پك ... بر غریب خواهشله
اوكون تنزهه چیقدم ؛ سما بولوتلو ایدی ؛
ایچمده بیلمه‌دیكم بر نشاط موحشله
توافق ایتدی قیرك حال كریه‌پروردی .

یوروردم اویله ، چمن تازه ، اورطه‌لق تنها ؛
اوزاق یاقین بوتون أشیاده بر سكون ملول ؛
لقـای حزن طبیعت بر اهتزاربكا ...
كوزلدی طوغروسی : تیسان ایچنده بر أیلول .

اوكمده بردن افق صانكه انشقاق ایتدی :
رفیقی بر صاریشین كنجه اتكا ایده‌رك
اوكچدی : سوسلو ، شطارتلی ، نازلی ، شوخ ، ملك !

أوت ، اوكچدی ، او هم باقه‌دن كچوب كیتدی ؛
كونش‌ده ، شیمدی آچلمش افقده خنده‌نما ،
ایدر كبیدی اوزاقدن بنمله استهزا ...

SON TESÂDÜF

Acıklı oldu bu pek... Bir garîb hâhişle
O gün tenezzühe çıktım; semâ bulutlu idi;
İçimde bilmediğim bir neşât-ı mûhişle
Tevâfuk etti kırın hâl-i girye-perverdi.

Yürürdüm öyle, çemen tâze, ortalık tenhâ;
Uzak yakın bütün eşyâda bir sükûn-ı melûl;
Likâ-yı hüzn-i tabîat pür-ihtizâz-ı bükâ...
Güzeldi doğrusu: Nisan içinde bir eylûl.

Önümde birden ufuk sanki inşikâk etti:
Refiki bir sarışın gence ittikâ ederek
O geçti: Süslü, şetâretli, nazlı, şûh, melek!

Evet, o geçti, o hem bakmadan geçip gitti;
Güneş de, şimdi açılmış ufukta hande-nümâ,
Eder gibiydi uzaktan benimle istihzâ...

Hâhiş: İstek
Tenezzüh: Gezinti
Neşât-ı mûhiş: Ürküten sevinç
Tevâfuk: Uygun gelme
Hâl-i girye-perverd: Ağlatan hal
Sükûn-ı melûl: Hüzün sessizliği
Likâ-yı hüzn-i tabîat: Tabiatın hüzün yüzü
Pür-ihtizâz-ı bükâ: Ağlamanın titreyişi
İnşikâk: Yarılma
Refik: Arkadaş
İttikâ: Dayanma
Şetâretli: Neşeli
Hande-nümâ: Gülen
İstihzâ: Alay

بوتون برسر کذشت

حزین بر عقده مشکوکیت نشئت حیاتنده :
قارا کلق برصباوت ، برشباب خاسر وصردود ؛
بوتون برعمر مذبوحانه قهرومنت آلتنده ؛
بوتون بر سرکذشت منکسر ، برعمر زهرآلود...

اومسهوف مسرت کونلرك یاد ملالیله
بوکون آیرلیور مینـای ابریز سعادتدن .
کچر هرآن ذوقی باشقه برذوقك خیالیله ؛
بوخوش برانتقـام آلق دیمکدر عمرذلتدن .

اویلدای سفالت شیمدی برصبح تسلیبار
نه‌پارلاق خنده‌لر مقدور ایسه برصبح آماله
بیریکمش ، باغـلامش پیرامن یخنده برهاله .

فقط ، بیلمم نیچون ، ماضیده مدهش برتعند وار:
بوسیمای نشاطك ، ایشته أقصای رهاینده ،
بوتون برسرکذشت انکسار آغلار نکاهنده .

BÜTÜN BİR SERGÜZEŞT

Hazîn bir ukde meşkûkiyyet-i neş'et hayâtında:
Karanlık bir sabâvet, bir şebâb-ı hâsir ü merdûd;
Bütün bir ömr-i mezbûhâne kahr u minnet altında;
Bütün bir sergüzeşt-i münkesir, bir ömr-i zehr-âlûd...

O meshûf-i meserret günlerin yâd-ı melâliyle
Bugün ayrılmıyor mînâ-yı lebrîz-i sa'âdetten.
Geçer her ân-ı zevki başka bir zevkin hayâliyle;
Bu hoş bir intikâm almak demektir ömr-i zilletten.

O yeldâ-yı sefâlet şimdi bir subh-ı tesellî-bâr
Ne parlak handeler makdûr ise bir subh-ı âmâle
Birikmiş, bağlamış pîrâmen-i bahtında bir hâle.

Fakat, bilmem niçin, mâzîde müthiş bir taannüd var:
Bu sîmâ-yı neşâtın, işte aksâ-yı refâhında,
Bütün bir sergüzeşt-i inkisâr ağlar nigâhında.

Ukde: Düğüm
Meşkûkiyyet-i neş'et: Kaynağı belirsiz
Sabâvet: Çocukluk
Şebâb-ı hâsir ü merdûd: Kabul edilmemiş ve zarara uğramış gençlik
Ömr-i mezbûhâne: Boğazlanırcasına geçen ömür
Meshûf-i meserret: Sevince susamış
Yâd-ı melâl: Hüznün anılması
Mînâ-yı lebrîz-i sa'âdet: Mutluluğun dolu kadehi
Ömr-i zillet: Zelil ömür
Yeldâ-yı sefâlet: Sefaletin uzunluğu
Subh-ı tesellî-bâr: Teselli veren sabah
Makdûr: Takdir edilen
Subh-ı âmâl: Arzuların sabahı
Pîrâmen-i baht: Talihin çevresi
Taannüd: İnat etme.
Sîmâ-yı neşât: Sevinç yüzü
Aksâ-yı refâh: Refahın son haddi
Sergüzeşt-i inkisâr: Kırgınlık serüveni
Nigâh: Bakış

چرکین

بوروشوق خطلری شیشکین یوزینك
آچیلیر شبهه‌لی برصفوتله ؛
کولیور ظن اولونورکن اویله ،
برمحتمر باقیشندن کوزینك .

ضجرت روحی بوتون فرق اولونور ؛
باشقه هیچ برسبب ذلتی یوق :
اوده هرکس کبی ، لکن منفور ؛
آه چرکینلك!.. أوت ، راحتی یوق .

نه زمان باقسه بوسفلیتنه
کریلیر ایکلیه‌رك أعصابی ،
چالقانیر قلب تأثریابی

أك فلاکتلی تصورلرله ؛
توکورر غیظ وتهورلرله
خلقتك چهرهٔ صافیتنه .

ÇİRKİN

Buruşuk hatları şişkin yüzünün
Açılır şüpheli bir safvetle;
Gülüyor zannolunurken öyle,
Bir muhakkir bakışından gözünün

Ducret-i rûhu bütün fark olunur;
Başka hiçbir sebeb-i zilleti yok:
O da herkes gibi, lâkin menfûr;
Âh çirkinlik!.. Evet, râhatı yok.

Ne zaman baksa bu süfliyyetine
Gerilir inleyerek asâbı,
Çalkalanır kalb-i teessür-yâbı

En felâketli tasavvurlarla;
Tükürür gayz u tehevvürlerle
Hilkatin çehre-i sâfiyyetine.

Safvet: Saflık
Muhakkir: Aşağılayan
Ducret-i rûh: Ruhun sıkıntısı
Sebeb-i zillet: Aşağılık sebebi
Menfûr: Nefret edilen
Süfliyyet: Bayağılık
Kalb-i teessür-yâb: Teessür bulan kalp
Gayz u tehevvür: Hiddet ve Nefret
Hilkat: Yaradılış
Çehre-i sâfiyyet: Saflık yüzü

پردهٔ تسلی

ایشته سکسان یاشنده بر سائل ،
یاشامش کائناتی کورمیه‌رك .
یاشامش ، موته اولامش قائل ؛
یاشامق آیری ، کورمك آیری دیمك .

متحشد مظاهر ظلمات :
کوز آچلدقجه روح پرده‌له‌نیر .
آجی برلوحه شبهه یوق که حیات ،
کورمه‌مك أك بویوك تسلیدر .

آه ، أی پیر سرسفید حزین ،
سنی کورمکله ایشته آماجم
ینه برچوق تأثراته... سوین

سن اوظلمتفزا تجلی‌یه ؛
ایشته باق ، بن‌ده بن‌ده محتاجم
اویله‌بر پردهٔ تسلی‌یه!

PERDE-İ TESELLÎ

İşte seksen yedi yaşında bir sâil,
Yaşamış kâinâtı görmeyerek.
Yaşamış, mevte olmamış kâil;
Yaşamak ayrı, görmek ayrı demek.

Mütehaşşid mezâhir-i zulemât:
Göz açıldıkça rûh perdelenir.
Acı bir levha şüphe yok ki hayât,
Görmemek en büyük tesellîdir.

Âh, ey pîr-i sersefîd-i hazîn,
Seni görmekle işte âmâcım
Yine birçok teessürâta... Sevin

Sen o zulmet-fezâ tecellîye;
İşte bak, ben de ben de muhtâcım
Öyle bir perde-i tesellîye!

Sâil: Dilenci
Mevt: Ölüm
Kâil: İnanmış
Mütehaşşid: Biriken
Mezâhir-i zulemât: Karanlığın varlıkları
Pîr-i sersefîd-i hazîn: Hüznün ak saçlı yaşlısı
Teessürât: Üzüntüler
Zulmet-fezâ: Karanlığı artıran

بوده برأمل

ایستـرم برنگاه کریان که
اوچسون ، آواره ، چشم حسرتدن ؛
اویله بر خنـدهٔ پریشـان که
متوحش لب مسرتدن ؛

ایسـترم برلسـان که تقریری
شـعر نازکترنده اسـتادك
کریه انکیز اولان او تأثیری
حائز اولسون‌ده ، قلب ناشـادك

بر أدای بدیع رقتـله.
سویله‌سین أك آجیقلی حسلرینی .
ایسـترم غملی برشـطارتله

برصولوق چهره ، بر سونوك طالع ؛
برده جانان که حسـن أنورینی
ایده‌یم سیره طویمه‌دن ضایع !

BU DA BİR EMEL

İsterim bir nigâh-ı giryân ki
Uçsun, âvâre, çeşm-i hasretten;
Öyle bir hande-i perîşân ki
Mütevahhiş leb-i meserretten;

İsterim bir lisân ki takrîri
Şi'r-i nâzik-terinde üstâdın
Girye-engîz olan o te'sîri
Hâiz olsun da, kalb-i nâ-şâdın

Bir edâ-yı bedî-i rikkatle
Söylesin en acıklı hislerini.
İsterim gamlı bir şetâretle

Bir soluk çehre, bir sönük tâli';
Bir de cânân ki hüsn-i enverini
Edeyim seyre doymadan zâyi'!

Nigâh-ı giryân: Ağlayan bakış
Çeşm-i hasret: Hasret gözü
Hande-i perîşân: Perişan gülüş
Mütevahhiş: Ürkmüş
Leb-i meserret: Sevinç dudağı
Takrîr: Anlatma
Şi'r-i nâzik-ter: Çok nazik şiir
Girye-engîz: Ağlatan
Hâiz: Sahip
Kalb-i nâ-şâd: Mutsuz kalp
Edâ-yı bedî-i rikkat: Şefkatin eşssiz edası
Şetâret: Sevinç, neşe
Hüsn-i enver: Nurlu güzellik

أی خواب

نسیم رخاوت نثارکله ، أی خواب ،
طولاش کاسهٔ پرطنین سرمده ؛
اویوشسون رحیق سکوتکله أعصاب ،
او مزعج بیلانلرکه زیر وبرمده

طولاشدقجه پرزهر وپرپیچ وپرتاب
آجیر بر طاقم یارهلر هریرمده ...
کورونسون برآزعکس محمورك ، أی خواب
شو هپ آغلامقدن شیشن کوزلرمده .

بیغلسین دماغمده لیل ظلالك ؛
یایلسین سکونتله موج خیالك
اوکرداب جوشانه ، أی خواب محمور ...

طوغار کیم بیلیر بلکه بر طانلی رؤیا ،
اولور کیم بیلیر بلکه سحرکله پیدا
او کرداب آتشده بر منیم نور !

EY HÂB!

Nesîm-i rehâvet-nisârınla, ey hâb,
Dolaş kâse-i pür-tanîn-i serimde;
Uyuşsun rahîk-i sükûnunla a'sâb,
O müz'iç yılanlar ki zîr ü berimde

Dolaştıkça pür-zehr ü pür-pîç ü pür-tâb
Acır birtakım yâreler her yerimde...
Görünsün biraz aks-i mahmûrun, ey hâb,
Şu hep ağlamaktan şişen gözlerimde.

Yığılsın dimağımda leyl-i zılâlin;
Yayılsın sükûnetle mevc-i hayâlin
O girdâb-ı cûşâna, ey hâb-ı mahmûr...

Doğar kim bilir belki bir tatlı rü'yâ,
Olur kim bilir belki sihrinle peydâ
O girdâb-ı âteşte bir menba-ı nûr!

Hâb: Uyku
Nesîm-i rehâvet-nisâr: Rehavet veren rüzgâr
Kâse-i pür-tanîn-i ser: Çınlayan kafatası
Rahîk-i sükûn: Huzurun şarabı
Müz'iç: Bıktırıcı
Zîr ü ber: Alt ve üst
Pür-zehr: Zehirli
Pür-pîç: Kıvrım kıvrım
Pür-tâb: Büklüm büklüm
Aks-i mahmûr: Mahmur akis
Leyl-i zılâl: Gölgelerin gecesi
Mevc-i hayâl: Hayalin dalgası
Girdâb-ı cûşân: Coşan girdap
Hâb-ı mahmûr: Mahmur uyku
Peydâ: Aşikâr, açıkta
Girdâb-ı âteş: Ateş girdabı
Menba-ı nûr: Işık kaynağı

نادم حیات

مقهور ندامت ، نظرم یرلره معطوف ،
پیرامن عزیمده خیالات سیهپر ؛
معنالی تبسملره معروض ومکدر ،
معنالی سؤالات ایله هرخطوه‌ده موقوف ؛
آواره ، طولاشمقده‌یم أبعاد حیاتی .

بیللرجه تحری درمسدود نجاتی ،
بیللرجه متاعبله مصائبله دوکوشمك ،
کزمك بو دیکنلکده کرانبار سفالت ،
مسموم ، آجی یرزهر ایله مسموم... نهایت
برکل قوپاروب قوقلامه‌دن طوپراغه دوشمك !

بن یویله‌می صاندم سنی ، أی عمرغم آلود ؟
بر تلخیٔ تفرتله کوکل ، نادم بی سود ،
تقدیس ایدییور سایهٔ قهرکده حیاتی !

NÂDİM-İ HAYÂT

Makhûr-ı nedâmet, nazarım yerlere ma'tûf,
Pîrâmen-i azmimde hayâlât-ı siyeh-per;
Ma'nâlı tebessümlere ma'rûz u mükedder,
Ma'nâlı suâlât ile her hatvede mevkûf;
Âvâre, dolaşmaktayım ebâd-ı hayâtı.

Yıllarca taharrî der-i mesdûd-ı necâtı,
Yıllarca metâible mesâible dövüşmek,
Gezmek bu dikenlikte girân-bâr-ı sefâlet,
Mesmûm, acı bir zehr ile mesmûm... Nihâyet
Bir gül koparıp koklamadan toprağa düşmek!

Ben böyle mi sandım seni, ey ömr-i gam-âlûd?
Bir telhî-i nefretle gönül, nâdim-i bî-sûd,
Takdîs ediyor sâye-i kahrında memâtı!

Nâdim: Pişman
Makhûr-ı nedâmet: Pişmanlığın üzgünlüğü
Ma'tûf: Eğilmiş
Pîrâmen-i azm: Azmin çevresi
Hayâlât-ı siyeh-per: Siyah kanatlı hayaller
Mükedder: Kederli
Suâlât: Sorular
Hatve: Adım
Mevkûf: Tutuklu
Ebâd-ı hayât: Hayatın mesefaleri
Taharrî: Arama
Der-i mesdûd-ı necât: Kurtuluşun kapalı kapısı
Metâib: Zahmetler
Mesâib: Zorluklar
Girân-bâr-ı sefâlet: Sefaletin ağır yükü
Mesmûm: Zehirlenmiş
Ömr-i gam-âlûd: Kederli ömür
Telhî-i nefret: Nefretin acılığı
Nâdim-i bî-sûd: Faydasız pişmanlık
Takdîs: Kutsama
Sâye-i kahr: Kahır gölgesi
Memât: Ölüm

طوپراق

توده بر تودهٔ محشر أسرار ،
اوکا بر جرم بی خبر دیيورز ؛
کتلهٔ پر کثافت أدوار ،
اوکا بر موطن بشر دیيورز .

براقوب شعره استعاره‌لری
شونی اسمیله یاد ایدك : طوپراق !
بشرك منشأ حیات أثری ؛
بوده بر شعر مظلم ومغلق .

سنی اسمکله ساده یاد ایتمك
بکا یأس فنا ویرر... کرچك
بسله‌ین وارمی سنده حس بقا ؟

بنجه تمثال اسفلیتسك ،
قاره طوپراق ، مضیق ذلتسك ؛
بندن افسوس بی‌نهایه سکا !

TOPRAK

Tûde-ber-tûde mahşer-i esrâr,
Ona biz cirm-i bî-haber diyoruz;
Kütle-i pür-kesâfet-i edvâr
Ona biz mavtın-ı beşer diyoruz.

Bırakıp şi're istiâreleri
Şunu ismiyle yâd edin: Toprak!
Beşerin menşe-i hayât-eseri;
Bu da bir şi'r-i muzlim ü muğlak.

Seni isminle sâde yâd etmek
Buna ye's-i fenâ verir... Gerçek
Besleyen var mı sende hiss-i bekâ?

Bence timsâl-i esfelliyyetsin,
Kara toprak, muzîk-ı zilletsin;
Benden efsûs bî-nihâye sana!

Tûde-ber-tûde: Yığın yığın
Mahşer-i esrâr: Sırların mahşeri
Cirm-i bî-haber: Habersiz cisim
Kütle-i pür-kesâfet-i edvâr: Devirlerin pislik dolu kütlesi
Mavtın-ı beşer: İnsanlığın vatanı
Menşe-i hayât-eser: Hayat izinin kaynağı
Şi'r-i muzlim ü muğlak: Karanlık ve anlaşılmaz şiir
Ye's-i fenâ: Faniliğin ümitsizliği
Hiss-i bekâ: Ebedilik hissi
Timsâl-i esfelliyyet: Adilik örneği
Muzîk-ı zillet: Aşağılığın darlığı
Efsûs: Yazık
Bî-nihâye: Sonsuz

نه ایسترم ؟

مائی بر کول ، یانده بر مشجر ؛
مشجرك سینهٔ سکونده
منتثر التماع صاف قمر ؛
صوکره بر چوق مناظر خوشتر ،
خلقتك صبح پر فسونده
خاکه رونق ویرن کوزللکلر :
او پریلرله قوقلاشان أزهار ،
او چمنلرده اویناشان أرواح ،
او ملون سرود شوخ بهار ،
اومعطر مشافهات ریاح ...

بونلرك اورطه‌سنده بر لانه ،
بی حذر بر حیات مرغانه .
متجرد بوتون علایقدن ؛
متباعد بوتون حقایقدن ؛
اویله بی‌غایه ، بی‌سحر ، بی‌خواب ،
دائما عینی التذاذ شباب ؛
هپ او آسوده روح ساعتلر ،
او سرآزاده محرمیتلر ؛
هپسنك ذروه‌سنده بر کومه دود ،
صوکره بیتمز بر آسمان کبود ...

NE İSTERİM?

Mâi bir göl, yanında bir meşcer;
Meşcerin sîne-i sükûnunda
Müntesir iltimâ'-ı sâf-kamer;
Sonra birçok menâzır-ı hoş-ter,
Hilkatin subh-ı pür-füsûnunda
Hâke revnak veren güzellikler:
O perîlerle koklaşan ezhâr,
O çemenlerde oynaşan ervâh,
O mülevven sürûd-ı şûh-ı bahâr,
O muattar müşâfehât-ı riyâh...

Bunların ortasında bir lâne,
Bî-hazer bir hayât-ı murgâne.
Mütecerrid bütün alâyıktan;
Mütebâid bütün hakâyıktan;
Öyle bî-gâye, bî-seher, bî-hâb,
Dâimâ aynı iltizâz-ı şebâb;
Hep o âsûde-rûh sâatler,
O ser-âzâde mahremiyyetler;
Hepsinin zirvesinde bir küme dûd,
Sonra bitmez bir âsümân-ı kebûd...

Meşcer: Ağaçlık
Sîne-i sükûn: Huzurun sinesi
Müntesir: Dağılmış
İltimâ'-ı sâf-kamer: Saf ayın parıltısı
Menâzır-ı hoş-ter: Çok hoş manzaralar
Subh-ı pür-füsûn: Sihirli sabah
Hâk: Toprak
Ezhâr: Çiçekler
Ervâh: Ruhlar
Mülevven: Renkli
Sürûd-ı şûh-ı bahâr: Baharın şuh nağmesi
Muattar: Ituılı
Müşâfehât-ı riyâh: Rüzgârların sohbeti
Lâne: Yuva
Bî-hazer: Korkusuz
Hayât-ı murgâne: Kuş gibi hayat
Mütecerrit: Soyunmuş, ârî
Alâyık: Bağlar, alâkalar
Mütebâid: Uzak
Hakâyık: Hakikatler
Bî -gâye: Gayesiz
Bî-seher: Sehersiz
Bî-hâb: Uykusuz
İltizâz-ı şebâb: Gençliğin lezzeti
Âsûde-rûh: Ruhu rahat
Ser-âzâde: Hür
Dûd: Duman
Âsümân-ı kebûd: Mavi gökyüzü

بر آن حضور

سیر أیلیورم چشم خیالله اوزاقدن
بر کلبهٔ مسعود ؛
اوستنده‌کی فرسوده ، هرمدیده اوجاقدن
یوکسلمه‌ده بر اینجه دومان ، مائل وممدود .

صافی ، لکه‌سز قارلرك آلتنده جوانب
محفوف سکونت :
برکوی یو سکونتله أزلمش کبی غائب ؛
هر یر یوسکونتله هم آرامش جنت ...

بن سورمه‌دیم شیمدی خیالله یوکویده
بر کویلو حیاتی ؛
قارشیمده اوجاقدن سوزولن دود سفیده
قلب اولمه‌ده هب لیل حیاتك ظلماتی .

BİR ÂN-I HUZÛR

Seyr eyliyorum çeşm-i hayâlimle uzaktan
Bir külbe-i mes'ûd;
Üstündeki fersûde, herem-dîde ocaktan
Yükselmede bir ince duman, mâil ü memdûd.

Sâfî, lekesiz karların altında cevânib
Mahfûf-ı sükûnet;
Bir köy bu sükûnetle ezilmiş gibi gâib.
Her yer bu sükûnetle hem-ârâmiş-i cennet...

Ben sürmedeyim şimdi hayâlimle bu köyde
Bir köylü hayâtı;
Karşımda ocaktan süzülen dûd-ı sefîde
Kalb olmada hep leyl-i hayâtın zulemâtı.

Ân-ı huzûr: Huzur ânı
Çeşm-i hayâl: Hayal gözü
Külbe-i mes'ûd: Saadet evi
Fersûde: Eskimiş, bozulmuş
Herem-dîde: İhtiyarlamış
Mâil ü memdûd: Hevesli ve uzun
Cevânip: Etraf
Mahfûf-ı sükûnet: Huzurla kuşatılmış
Hem-ârâmiş-i cennet: Cennetin huzuru
Dûd-ı sefîd: Beyaz duman
Kalb: Değişme
Zulemât: Karanlıklar

یشیل یورت

بهاره بکزه‌تیلیر بر یشیل سعادتدر
کولومسین اووانك وجه پر غبارنده ؛
کویك ، اویور کبی ، مستغرق سکونتدر
بوتون حیاتی اوفاق بر چایك کنارنده .

اوزاق یاقین بوتون آفاقه تشرایدر صفوت
طبیعتك او صمیمی توکل صافی ؛
شویانده بر میشه — طالغین ، وقور ، پرشفقت ، —
قوجاقلیور کبیدر قوللریله أطرافی .

بو کویده هر کیجه بر قاچ دقیقه مکث ایدرم
اولوب خیالمه پیرو سیاحت أیلرکن
دهور مظلمه‌نك سینهٔ ملالنده ؛

و بر دقیقه‌جق اولسون سکوت ایدوب کدرم
یاواش یاواش دویارم ، بر ایکلتی حالنده ،
قاوال صدالری تار علیل شعرمدن .

YEŞİL YURT

Bahâra benzetilir bir yeşil sa'âdettir
Gülümseyen ovanın vech-i pür-gubârında;
Köyün, uyur gibi, müstağrak-ı sükûnettir
Bütün hayâtı ufak bir çayın kenârında.

Uzak yakın bütün âfâka neşr eder safvet
Tabîatın o samîmî tevekkül-i sâfı;
Şu yanda bir meşe —dalgın, vakûr, pür-şefkat—
Kucaklıyor gibidir kollarıyla etrâfı.

Bu köyde her gece birkaç dakîka meks ederim,
Olup hayâlime peyrev seyâhat eylerken
Dühûr-ı muzlimenin sîne-i melâlinde;

Ve bir dakîkacık olsun sükût edip kederim,
Yavaş yavaş duyarım, bir inilti hâlinde,
Kaval sadâları târ-ı alîl-i şi'rimden.

Vech-i pür-gubâr: Tozlu yüz
Müstağrak-ı sükûnet: Sessizliğe boğulmuş
Âfâk: Ufuklar
Safvet: Saflık
Tevekkül-i sâf: Saf tevekkül
Pür-şefkat: Şefkat dolu
Meks: Durma
Peyrev: Tabi olma, peşinden gitme
Dühûr-ı muzlime: Karanlık dünyalar
Sîne-i melâl: Kederli sine
Târ-ı alîl-i şi'r: Şiirin hasta teli

بر مرثیه

هپسی ، أك بی‌وفا أمللردن
أك صمیمی تخیلاته قدر،
هپسی قلبمده شیمدی بر مدفن ،
برپناه سکون وحسرت آزار .

هپ او معشوقه‌لر تراب اولدی ؛
کنجلکك روضهٔ خیالندن
پر هوس طوپلامشدم اونلری بن ؛
او کلستان بوتون سراب اولدی .

هپسنك جانشین هجرانی
شیمدی بر توده ظلمت مقبر ؛
آه اوله‌یدی یاشاتمق امکانی
کچن اقبال عمری... یوق ، مغبر ،

بن او روؤیای شوقه مغبرم ؛
ایسته‌مم ، کوله‌سین او چهره بکا ،
متورم لقای استهزا ،
اونی کوردکجه آزتیور کدرم .

اونده بر شیوهٔ تحکم وار :
« سن ، دییور ، سن بنم أسیرمسك ؛
« یاشیورسك بنله ، یندن اومار
« نفخهٔ انبساطی هر نفسك... »

هر نفس ، بویله هر نفس دویارم
بو محقر صدایی ماضیدن...
وار حیاتمده بر تصرف ایدن ،
وارکه بن پنجه‌سنده مضطرم .

BİR MERSİYE

Hepsi, en bî-vefâ emellerden
En samîmî tahayyülâta kadar,
Hepsi kalbimde şimdi medfen,
Bir penâh-ı sükûn u hasret arar.

Hep o ma'şûkalar türâb oldu;
Gençliğin ravza-i hayâlinden
Pür-heves toplamıştım onları ben;
O gülistân bütün serâb oldu.

Hepsinin câ-nişîn-i hicrânı
Şimdi bir tûde zulmet-i makber;
Âh olaydı yaşatmak imkânı
Geçen ikbâl-i ömrü... Yok, muğber,

Ben o rü'yâ-yı şevka muğberim;
İstemem, gülmesin o çehre bana,
Müteverrim, likâ-yı istihzâ,
Onu gördükçe artıyor kederim.

Onda bir şîve-i tahakküm var:
"Sen, diyor, sen benim esîrimsin;
"Yaşıyorsun benimle, benden umar
"Nefha-i inbisâtı her nefesin..."

Her nefes, böyle her nefes duyarım
Bu muhakkir sadâyı mâzîden...
Var hayâtımda bir tasarruf eden,
Var ki ben pençesinde muztarrım.

Bî-vefâ: Vefasız
Tahayyülât: Hayaller
Medfen: Mezar
Penâh-ı sükûn u hasret: Hasret ve sessizlik sığınağı
Ma'şûka: Sevilen kadın
Türâb: Toprak
Ravza-i hayâl: Hayal bahçesi
Pür-heves: Heves dolu
Câ-nişîn-i hicrân: Ayrılanın yerine geçen
Tûde: Yığın
Zulmet-i makber: Mezar karanlığı
İkbâl-i ömr: Ömrün saadeti
Muğber: Dargın
Rü'yâ-yı şevk: Coşkulu rüya
Müteverrim: Veremli
Likâ-yı istihzâ: Alaycı yüz
Şîve-i tahakküm: Hükmedici eda
Nefha-i inbisât: Geniş soluk
Muhakkir: Aşağılayan
Muztar: Mecbur

هـانی آغـوش اعتمادمده
او چ کون اول کولن امید لطیف ؟
اوده محو اولدی ؛ شیمدی یادمده
قالان أفسرده بر سحاب کثیف .

ایشته أك صوکره سن‌ده أکسیلدك ،
سن‌ده کیتدك ؛ سنك‌ده آرقه‌کدن
آغلادم ، آغلادم ؛ فقط انسان
آغلامقدن‌ده قورقیور... مسکین !

آه سن ، سن‌که زیر بالکده
بر یشیل کوی حیاتی صاقلاردك ؛
شـعرمك نخبـهٔ مألنـده
سن ، بوتون صفوتکله سن واردك .

نه سرآزاده عمرصافیدی
نچه‌جك کولکه‌سنده چاملرکك ؛
سـنده قالمشـدی منفعل ، قیرغین ،
مضطرب کوکلمك صوك امیدی .

سن‌ده کیتدك ؛ سنك‌ده آرقه‌کدن
آغلادم ، آغلادم ، خراب اولدم...
نه‌اولوردی ، غنودهٔ نسیان ،
کچه‌بیلسه‌یدی بی أمل بر آن ،
دییه‌بیلسه‌یدم : « اووخ ، قورتولدم ! »

Hani âgûş-ı i'timâdımda
Üç gün evvel gülen ümmîd-i latîf?
O da mahvoldu; şimdi yâdımda
Kalan efsürde bir sehâb-ı kesîf.

İşte en sonra sen de eksildin,
Sen de gittin; senin de arkandan
Ağladım, ağladım; fakat insan
Ağlamaktan da korkuyor... Miskin!

Âh sen, sen ki zîr-i bâlinde
Bir yeşil köy hayâtı saklardın;
Şi'rimin nuhbe-i meâlinde
Sen, bütün safvetinle sen vardın.

Ne ser-âzâde ömr-i sâfîydi
Geçecek gölgesinde çamlarının;
Sende kalmıştı münfa'il, kırgın,
Muztarib gönlümün son ümîdi.

Sen de gittin; senin de arkandan
Ağladım, ağladım, harâb oldum...
Ne olurdu günûde-i nisyân,
Geçebilseydi bî-emel, bir ân,
Diyebilseydim: "Ooh, kurtuldum!"

Âgûş-ı i'timât: Güven kucağı
Ümmîd-i latîf: Latif ümit
Efsürde: Donmuş
Sehâb-ı kesîf: Yoğun bulut
Zîr-i bâl: Kanadın altı
Nuhbe-i meâl: Seçkin anlam
Ser-âzâde: Hür, serbest
Ömr-i sâfî: Saf ömür
Münfa'il: Gücenmiş
Muztarip: Acı çeken
Gunûde-i nisyân: Unutma uykusu
Bî-emel: Arzusuz

برید امید

کل أی برید پرستیده ، بر سرودکله
بوکون ملال ونشاطم تقرر أیلیه‌جك ؛
تقرر أیلیه‌جك رفرف ورودکله
امید مسعدتم ، یأس ماتمم ، بی‌شك ...

بو اضطراب ترددله محو اولوردم بن
خیالك اولماسه حاکم حیات خولیامه ؛
تخیلکله سکون بولدیتم زمان ، بیلسه‌ك،
نه مژده‌لرله کلیرسك حریم رؤیامه .

دوداقلرکده یشیل ، تازه ، نازلی بر یاپراق ،
کلیر سکونله ، قونارسك یاواشجه پنجره‌مه ؛
دوداقلرمله او برك امیدی بن قاپه‌رق
صمیم روحمه صاقلار ، دیرم‌که : « اینجنمه ! »

بو بویله قاچ کیجه ، قاچ دفعه‌در تکرر ایدر ؛
دوداقلرکده کلن مژده‌لر ، او یاپراقلر
صمیم روحمه بسط ایتدی بر حدیقهٔ تر ؛
بولانه شیمدی یشیل ، تازه بر أمل صاقلار ...

کل أی برید پرستیده ، بر نکاهکله
بوکون ملال ونشاطم تقرر أیلیه‌جك ؛
تقرر أیلیه‌جك رفرف جناحکله
امید مسعدتم ، یأس ماتمم ، بی شك !

BERÎD-İ ÜMÎD

Gel ey berîd-i perestîde, bir sürûdunla
Bugün melâl ü neşatım takarrür eyleyecek;
Takarrür eyleyecek refref-i vürûdunla
Ümîd-i mes'adetim, ye's-i mâtemim, bî-şek...

Bu ıztırâb-ı tereddütle mahvolurdum ben
Hayâlin olmasa hâkim hayât-ı hulyâma;
Tahayyülünle sükûn bulduğum zaman, bilsen,
Ne müjdelerle gelirsin harîm-i rü'yâma.

Dudaklarında yeşil, tâze, nazlı bir yaprak,
Gelir sükûnla, konarsın yavaşça pencereme;
Dudaklarımla o berk-i ümîdi ben kaparak
Samîm-i rûhuma saklar, derim ki: "İncinme!"

Bu böyle kaç gece, kaç defadır tekerrür eder;
Dudaklarında gelen müjdeler, o yapraklar
Samîm-i rûhuma bast etti bir hadîka-i ter;
Bu lâne şimdi yeşil, tâze bir emel saklar...

Gel ey berîd-i perestîde, bir nigâhınla
Bugün melâl ü neşâtım takarrür eyleyecek;
Takarrür eyleyecek refref-i cenâhınla
Ümîd-i mes'adetim, ye's-i mâtemim, bî-şek!

Berîd-i ümîd: Ümidin habercisi
Berîd-i perestîde: Sevgilinin habercisi
Sürûd: Nağme
Melâl ü neşat: Hüzün ve neşe
Takarrür: Karar kılma
Refref-i vürûd: Kanat çırparak geliş
Ümîd-i mes'adet: Bahtiyarlık ümidi
Ye's-i mâtem: Matem ümitsizliği
Bî-şek: Şüphesiz
Iztırâb-ı tereddüt: Tereddütün ızdırabı
Hayât-ı hulyâ: Hayalin hayatı
Tahayyül: Hayal etme
Harîm-i rü'yâ: Rüyanın haremi
Berk-i ümîd: Ümit şimşeği
Samîm-i rûh: Ruhun özü
Tekerrür: Tekrarlanma
Hadîka-i ter: Taze bahçe
Lâne: Yuva

مائی دکز

صاف ورا کد... هانی آقشامکی تغیر ، هیجان ؟
بر چوجوق روحی قدر پر نسیان ،
بر چوجوق روحی قدر شیمدی منور . لکه‌سز ،
اویونور مائی دکز .

بن بوتون بر کیجه‌لك جوشش أحزانه‌له ،
او خیالات پریشانه‌له
متشکی ، لائم ،
قارشیدن صفوت تخورینی سیر ایتمه‌دیم...

یوق ، بولاندیرماسین آلودهٔ ظلمت بو نظر
روح معصومکی ، ای مائی دکز ؛
آه ، لکن نه ضرر ؛
بن بو کوزلرله مکدر ، عاجز ،
سکا باقدقجه تسلی بولورم ، آلدانیرم :
مائی بر کوز ألم قلبمه آغلار صانیرم .

MÂİ DENİZ

Sâf u râkid... Hani akşamki tagayyür, heyecân?
Bir çocuk rûhu kadar pür-nisyân,
Bir çocuk rûhu kadar şimdi münevver, lekesiz,
Uyuyor mâî deniz.

Ben bütün bir gecelik cûşîş-i ahzânımla,
O hayâlât-ı perîşânımla
Müteşekkî, lâ'im,
Karşıdan safvet-i mahmûrunu seyr etmedeyim...

Yok, bulandırmasın âlûde-i zulmet bu nazar
Rûh-ı ma'sûmunu, ey mâî deniz;
Âh, lâkin ne zarar;
Ben bu gözlerle mükedder, âciz,
Sana baktıkça tesellî bulurum, aldanırım;
Mâi bir göz elem-i kalbime ağlar sanırım.

Sâf u râkid: Saf ve durgun
Tagayyür: Coşku
Pür-nisyân: Unutkan
Münevver: Aydınlık
Cûşîş-i ahzân: Hüzünlerin coşkunluğu
Hayâlât-ı perîşân: Dağınık hayaller
Müteşekkî: Şikayetçi
Lâ'im: Kınayan
Safvet-i mahmûr: Mahmur saflık
Âlûde-i zulmet: Karanlığa bulaşmış
Rûh-ı ma'sûm: Günahsız ruh
Mükedder: Kederli
Elem-i kalp: Kalbin elemi

خلوق ایچون

شفق ، بولوت ، کیجه ، مهتاب ، ژاله ، غنچهٔ تر ،
سیاه صاچلرك آلتنده بر لفای سحر
بهار عشقه مدار طراوت اولسه بیله...

امید ، نشئه ، محبت ، وصال ، عیش وطرب ،
— که أك حقیری اولور اهتزاز روحه سبب ، —
حیاته روح نثار سعادت اولسه بیله...

طوغان بدایعه بر شاعرك خیالندن
بو شیلرك بری ممکنمیدر نظیر اولمق ؟..
چوجوق ، چوجوق... شو مجسم شطارت مطلق
طوتوب قوشار اوخیالك ده شاهبالندن !

HALÛK İÇİN

Şafak, bulut, gece, mehtâb, jâle, gonce-i ter,
Siyah saçların altında bir likâ-yı seher
Bahâr-ı aşka medâr-ı tarâvet olsa bile...

Ümîd, neşe, muhabbet, visâl, ayş u tarab,
—Ki en hakîri olur ihtizâz-ı rûha sebeb,—
Hayâta rûh-nisâr-ı saâdet olsa bile...

Doğan bedâyia bir şâirin hayâlinden
Bu şeylerin biri mümkün müdür nazîr olmak?..
Çocuk, çocuk... Şu mücessem şetâret-i mutlak
Tutup koşar o hayâlin de şâhbâlinden!

Gonce-i ter: Taze gül
Likâ-yı seher: Seherin yüzü
Medâr-ı tarâvet: Tazelik kaynağı
Ayş u tarab: Yiyip içme
İhtizâz-ı rûh: Ruhun titremesi
Rûh-nisâr-ı saâdet: Saadet dağıtan ruh
Bedâyi: Yeni ve görülmemiş şeyler
Nazîr: Benzer
Mücessem: Gözle görülür
Şetâret-i mutlak: Mutlak sevinç
Şâhbâl: Kuş kanadı

خلوقك سسی

ترنم أیلیـور سـسك ،
نه سویلیور بیلیرمیسك ؟
دییورکه : « ایشته لیل اولور ، طلوع اولور ، نهار اولور ؛
« شتا کچر ، بهار اولور ؛
« زمین شکوفه‌زار اولور ؛
« چیچـکلرك طراوتیـله پر طراوت شـباب ،
« کزر ، قوشار ، اوچار ، کولر... کولر بوتون ذوی‌الحیات ؛
« کولر بوتون ترانه‌لر ،
« کولر هپ آشیانه‌لر ؛

« بوقار ، بوقیش ، بو سردیٔ هوا که تیتره‌تیر سنی ،
« شو انجماد آتشینکه یاقدی روح کلشنی ،
« شو برف‌پاره‌لرکه طوغروسی اوشوتمیور بنی ...
« أوت ، شو برف‌دانه‌لر ،
« نشـاطمه بهـانه‌لر ،
« تف حیـات بخش آفتـابه قارشی بی‌ثبـات ،
« أریر ، آقار ؛ اوزکله رشحه‌یاب فیض‌اولور تراب ؛
« او فیض ایله بهار اولور ،
« زمین شکوفه‌زار اولور . »

ملك چوجوق ، باباك سـنك سسکله بختیار اولور ؛
ترنم أیلیـور سـسك ،
نه روحسك بیلیرمیسك !

HALÛK'UN SESİ

Terennüm eyliyor sesin,
Ne söylüyor bilir misin?
Diyor ki: "İşte leyl olur, tulû olur, nehâr olur;
"Şitâ geçer, bahâr olur;
"Zemîn şükûfe-zâr olur;
"Çiçeklerin tarâvetiyle pür-tarâvet-i şebâb,
"Gezer, koşar, uçar, güler... Güler bütün zevi'l-hayât;
"Güler bütün terâneler,
"Güler hep âşiyâneler;

"Bu kar, bu kış, bu serdî-i havâ ki titretir seni,
"Şu incimâd-ı âteşîn ki yaktı rûh-ı gülşeni,
"Şu berf-pâreler ki doğrusu üşütmüyor beni...
"Evet, şu berf-dâneler,
"Neşâtıma bahâneler,
"Tef-i hayât-bahş-ı âfitâba karşı bî-sebât,
"Erir, akar; onunla reşha-yâb-ı feyz olur tü râb;
"O feyz ile bahâr olur,
"Zemîn şükûfe-zâr olur."

Melek çocuk, baban senin seninle bahtiyâr olur;
Terennüm eyliyor sesin,
Ne rûhsun bilir misin!

Leyl: Gece
Tulû: Doğma
Nehâr: Gündüz
Şitâ: Kış
Şükûfe-zâr: Çiçek bahçesi
Pür-tarâvet-i şebâb: Körpelik dolu gençlik
Zevi'l-hayât: Hayat sahibi
Terâne: Nağme
Âşiyâne: Kuş yuvası
Serdî-i havâ: Havanın soğukluğu
İncimâd-ı âteşîn: Ateşli donuş
Rûh-ı gülşen: Gül bahçesinin ruhu
Berf-pâre: Kar tanesi
Neşât: Sevinç
Tef-i hayât-bahş-ı âfitâb: Güneşin hayat veren sıcaklığı
Bî-sebât: Kararsız
Reşha-yâb-ı feyz: Feyzin damlasını bulma
Türâb: Toprak

خلوقك بايرامى

باباك ديبورکه : « مسرت چوجوقلرك ، بايرامز
چوجوقلرك بايبدر ! ، أى كوزل چوجوق ، ديكله ؛
فقط سوينجكله
نه‌لر دوشوندريبورسك ، بيلير ميسك ؟.. باباسز ،
اميدسز ، نه‌قدر ياوروجقلرك شيمدى
صباح ماتمه بكزر ترانهٔ عيدى !

چيقار اوسوسلرى آرتق ، سويندبكك يتيشير ؛
چيقار ، برآزده شو اوكسوز كيينسين ، أكلنسين ؛
برآز كوزللنسين
شو روى زرد سفالك ... أوت ، مسرتدر
چوجوقلرك بايى ؛ لكن سنك سوينجكله
سوينمبور شويتيم ، آغليور... خلوق ، ديكله !

HALÛK'UN BAYRAMI

Baban diyor ki: "Meserret çocukların, yalnız
Çocukların payıdır! Ey güzel çocuk, dinle;
Fakat sevincinle
Neler düşündürüyorsun, bilir misin?.. Babasız,
Ümitsiz, ne kadar yavrucakların şimdi
Sıyah-ı mâteme benzer terâne-i ıydi!

Çıkar o süsleri artık, sevindiğin yetişir;
Çıkar, biraz da şu öksüz giyinsin, eğlensin;
Biraz güzellensin
Şu rû-yı zerd-i sefâlet... Evet, meserrettir
Çocukların payı; lâkin sevincinle
Sevinmiyor şu yetîm, ağlıyor... Halûk, dinle!

Meserret: Sevinç
Siyah-ı mâtem: Matem siyahlığı
Terâne-i ıyd: Bayram ezgisi
Rû-yı zerd-i sefâlet: Sefaletin solgun yüzü

خلوقه :

« نه‌در یوطاش ؟ » دیه صوردك اوطومبول أللرکك
اوزاتدینی خزف پرغباری کوسترەرك ؛
برابر اکلیه‌لم کل ، اوطاش نه‌اولسه کرك ؟..

أوت ، ملك چوجوغم ، بن اوسنکپاره ایله ،
تخطر أیلیورم ایشته ، یپرمی بیل أقدم
اولن قاناریه‌مه یاپدمدی جرۀ مأم .

کتابه‌سیدی شو خطلر اولحد معصومك ؛
چوجوق ، فقط ینه سندن أیجه یاشلی ایدم ؛
قوشم اولنجه ، « یونك پرمزاری اولسه ! » دیدم ...

حصوله کلدی یوطفلانه ، شاعرانه أمل :
آچوب شو پنجره‌نك قارشیسنده برکوچوجك
مزار ، اونعش غریبی کفنله‌دك ، کومدك .

بهار ایدی ؛ اوکا قوشلر اوقوردی مرثیه‌لر ،
ایدردی خاکنی هرشب سحابه‌لر سیراب ،
یاقاردی شمعۀ تربت باشنده پرشبتاب ...

حکایه أیلیورم اعتدال دمله یوکون ،
فقط بووقعه‌یه چوق آغلادمدی وقتیله ؛
زوالللی قوشجغزم ، خاطرمده شیمدی بیله !

« یوطاش‌نه‌در ! » دیه صوردك اوطومبول أللرکك
اوزاتدینی خزف پرغباری کوسترەرك ؛
برابر اکلیه‌لم کل ، اوطاش نه‌اولسه کرك ؟..

قیرلدی ایشته یوکون پررقیق کاسه کبی
اوطاشله محفظۀ خاطرات معصومەم ،
دوکولدی هپ رشحات حیات معصومەم ...

اوطاش مکر اوله‌جغمش یوشعرمك سبی !

HALÛK'A:

"Nedir bu taş?" diye sordun o tombul ellerinin
Uzattığı hazef-i pür-gubârı göstererek;
Berâber anlayalım gel, o taş ne olsa gerek?..

Evet, melek çocuğum, ben o seng-pâre ile,
Tahattur eyliyorum işte, yirmi yıl akdem
Ölen kanaryama yaptımdı hücre-i mâtem.

Kitâbesiydi şu hatlar o lahd-i ma'sûmun;
Çocuk, fakat yine senden epeyce yaşlı idim;
Kuşum ölünce, "Bunun bir mezârı olsa!" dedim...

Husûle geldi bu tıflâne, şâirâne emel:
Açıp şu pencerenin karşısında bir küçücük
Mezâr, o na'ş-ı garîbi kefenledik, gömdük.

Bahâr idi; ona kuşlar okurdu mersiyeler,
Ederdi hâkini her şeb sehâbeler sîr-âb,
Yakardı şem'a-i türbet başında bir şeb-tâb...

Hikâye eyliyorum i'tidâl-i demle bugün,
Fakat bu vakâya çok ağladımdı vaktiyle;
Zavallı kuşcağızım, hâtırımda şimdi bile!

"Bu taş nedir!" diye sordun o tombul ellerinin
Uzattığı hazef-i pür-gubârı göstererek;
Berâber anlayalım gel, o taş ne olsa gerek?..

Kırıldı işte bugün bir rakîk kâse gibi
O taşla mahfaza-i hâtırât-ı ma'sûmem,
Döküldü hep reşehât-ı hayât-ı ma'sûmem...

O taş meğer olacakmış bu şi'rimin sebebi!

Hazef-i pür-gubâr: Tozlu kap
Seng-pâre: Taş parçası
Tahattur: Hatırlama
Akdem: Önce, evvel
Hücre-i mâtem: Matem odası
Lahd-i ma'sûm: Masum lahit
Husûl: Meydana gelme
Tıflâne: Çocukça
Na'ş-ı garîb: Kimsesiz naaş
Hâk: Toprak
Şeb: Gece
Sehâbe: Bulut
Sîr-âb: Suya doymuş
Şem'a-i türbet: Türbenin mumu
Şeb-tâb: Ateş böceği
İ'tidâl-i dem: Soğukkanlılık
Rakîk: İnce
Mahfaza-i hâtırât-ı ma'sûme: Masum hatıraların kutusu
Reşehât-ı hayât-ı ma'sûme: Masum hayatın damlaları

ینه خلوق

سیاه بر کیجه... آلتمده بر قیریق تکنه ،
باشمده برمتأذی حیات ملعونه ؛
ویروب کورکلره حالا اولانجه قوتمی
یتشمك ایستیورم بر کنار مأمونه .

نیچون ، نیچون ؟.. یوکا برچوق سبب دوشوندم بن :
خایبر ، نه‌مسکنتمدن ، نه‌عجز ویأسمدن ؛
یوتون بودردمك أسبابی سنده طوپلانیور ،
سن ، آه أی صاریشین طفل ناتوان ، هپ سن !

YİNE HALÛK

Siyâh bir gece... Altımda bir kırık tekne,
Başımda bir müteezzî hayât-ı mel'ûne;
Verip küreklere hâlâ olanca kuvvetimi
Yetişmek istiyorum bir kenâr-ı me'mûne.

Niçin, niçin?... Buna birçok sebep düşündüm ben:
Hayır, ne meskenetimden, ne acz ü ye'simden;
Bütün bu derdimin esbâbı sende toplanıyor,
Sen, âh ey sarışın tıfl-ı nâtüvân, hep sen!

Müteezzî: Eziyet veren
Hayât-ı mel'ûn: Lanetli hayat
Kenâr-ı me'mûn: Güvenli kıyı
Meskenet: Miskinlik
Ye's: Ümitsizlik
Esbâb: Sebepler
Tıfl-ı nâtüvân: Güçsüz çocuk

یارین

« چالیش ، چالیش که یارین بلکه استراحت ایچون
براستفاده ایدرسك بوکونکی سعیکدن... »
براستفاده... یارین... بلکه... بن بوألفاظك
تضمن ایتدیکی وعد بعیده آلدانه‌رق
بوکونکی ذوقمی بر محتمل سعادت ایچون
طوتوب خراب ایده‌جك ؛ صوکره بر چوجوقغزك
أليله قیردیغی قیمتلی بر اویونجاغنه
تحسر ایتمه‌سی طرزنده کریه‌بار اوله‌جق
قدر بیك دکلم ؛ نسخهٔ حیاتك بن
بوکون اوکمده آچلمش طوران شو پاپراغنه
بوکونکی عمرمی قید ایتمك ایسترم ؛ فردا ،
اوبر جنین که بوکوندن تولد أیلیه‌مز .
ناصل شو حالمی آتی‌یه أیلرم که فدا
کچن شئون حیاتم تجدد أیلیه‌مز ؟..

اوکون درینجه دوشونمش ، فنا یورولمشدم ،
و : « بویله بوش‌یره قوشدیرمه‌دنسه افکاری
« بوتون حقایق پامال ایدوب عطالتمه
« بر آزده راحته باقسه‌م !.. » دیمش ، یوسفسطه‌دن
باشم دونرکی اولمشدی ، صانکه سرخوشدم ؛
صیجاق‌ده آیریجه تأثیر ایدوب رخاوتمه
بولوندیغم یره پی‌تاب دوشمك اوزره ایدم
که جوف کوشمه ، پرنشئه ، باشقه براوطه‌دن
کلوب دوکولدی خلوتك صدای بیداری...
— خایر ، ملك چوجوغم ، هپ یالاندی سویله‌دیکم ،
بنم اولانجه حضورم ، سرورم ایشته فدا
چوجوقجه ، نازلی، کوچوك یردقیقه شوقك ایچون ؛
بویور کوزمده سنکله حقیقت فردا :
بوکون چالیشمالیم بن یارینکی ذوقك ایچون .

YARIN

"Çalış, çalış ki yarın belki istirâhat için
Bir istifâde edersin bugünkü sa'yinden..."
Bir istifâde... Yarın... Belki... Ben bu elfâzın
Tazammun ettiği va'd-i ba'îde aldanarak
Bugünkü zevkimi bir muhtemel saâdet için
Tutup harâb edecek; sonra bir çocukcağızın
Eliyle kırdığı kıymetli bir oyuncağına
Tahassür etmesi tarzında girye-bâr olacak
Kadar bebek değilim; nüsha-i hayâtın ben
Bugün önümde açılmış duran şu yaprağına
Bugünkü ömrümü kaydetmek isterim; ferdâ,
O bir cenîn ki bugünden tevellüd eyleyemez.
Nasıl şu hâlimi âtîye eylerim ki fedâ
Geçen şü'ûn-ı hayâtım teceddüd eyleyemez?..

O gün derince düşünmüş, fenâ yorulmuştum,
Ve: "Böyle boş yere koşturmadansa efkârı
"Bütün hakâyıkı pâmâl edip atâletime
"Biraz da râhata baksam!.." demiş, bu safsatadan
Başım döner gibi olmuştu, sanki sarhoştum;
Sıcak da ayrıca te'sîr edip rehâvetime
Bulunduğum yere bî-tâb düşmek üzre idim
Ki cevf-i gûşuma, pür-neşe, başka bir odadan
Gelip döküldü Halûk'un sadâ-yı bîdârı...
—Hayır, melek çocuğum, hep yalandı söylediğim,
Benim olanca huzûrum, sürûrum işte fedâ
Çocukça, nazlı, küçük bir dakîka şevkın için;
Büyür gözümde seninle hakîkat-i ferdâ:
Bugün çalışmalıyım ben yarınki zevkin için.

Sa'y: Çalışma
Elfâz: Sözler
Tazammun: Kapsama
Va'd-i ba'îd: Uzak vaat
Tahassür: Hasret çekme
Girye-bâr: Göz yaşı döken
Nüsha-i hayât: Hayat nüshası
Ferdâ: Gelecek
Tevellüd: Doğma
Âtî: Gelecek
Şu'ûn-ı hayât: Hayatın uğraşları
Teceddüd: Yenilenme
Efkâr: Düşünceler
Hakâyık: Hakikatler
Pâmâl: Çiğnenmiş
Atâlet: Tembellik
Rehâvet: Gevşeklik
Bî-tâb: Takatsiz
Cevf-i gûş: Kulağın içi
Sadâ-yı bîdâr: Uyanık ses
Sürûr: Neşe
Hakîkat-i ferdâ: Yarının gerçeği

یاشامق عشق

صاف ومعصوم : صانکه برزنبق ؛
اوقدر صاف ایدم که فکرمدن
کچه بیلسه یدی برکون آلدانمق ،
یاشاماز ، محو اولور کیدردم بن .

اوزمانلر بوأك قولای شیدی :
طبق برزنبقك مماتی کبی
صولیویرمك ؛ فقط بوکون ، شیمدی
شو صوغوق طوپراغك حیاتی کبی

صولیان بر حیاته مفتقرم ؛
« خوار ومغفل ، فقط حیات اولسون ! »
دییورم ؛ شیمدی خاطرم ، فکرم
هپ شو مزعج امید ألنده زبون .

یاشامق... باشقه احتیاجم یوق ؛
یاشامق ، هم چوجوقجه آلدانه‌رق ،
اویله بیللرجه ، دائما ، بر چوق ،
زار ومعلول ومحتضر یاشامق ...

بونیور جسم توحیاتیله
صاریشین ، طاتلی بر چوجوقجغزك ،
یاشامق عشق بنده هرأمله
اوله‌جق ملجأ یکانه یارین .

YAŞAMAK AŞKI

Sâf u ma'sûm; sanki bir zanbak;
O kadar sâf idim ki fikrimden
Geçebilseydi bir gün aldanmak,
Yaşamaz, mahvolur giderdim ben.

O zamanlar bu en kolay şeydi:
Tıpkı bir zanbağın memâtı gibi
Soluvermek; fakat bugün, şimdi
Şu soğuk toprağın hayâtı gibi

Solmayan bir hayâta müftekirim;
"Hâr u muğfil, fakat hayât olsun!"
Diyorum; şimdi hâtırım, fikrim
Hep şu müz'iç ümîd elinde zebûn.

Yaşamak... Başka ihtiyâcım yok;
Yaşamak, hem çocukça aldanarak,
Öyle yıllarca, dâimâ, birçok,
Zâr u ma'lûl ü muhtazır yaşamak...

Büyüyor cism-i nev-hayâtıyla
Sarışın, tatlı bir çocukcağızın;
Yaşamak aşkı bende her emele
Olacak melce'-i yegâne yarın.

Memât: Ölüm
Müftekir: Muhtaç
Hâr u muğfil: Değersiz ve aldatıcı
Müz'iç: Bıktırıcı
Zebûn: Zayıf, aciz
Zâr u ma'lûl ü muhtazır: Zayıf, hasta ve can çekişen
Cism-i nev-hayât: Yeni hayatın bedeni
Melce'-i yegâne: Eşsiz sığınak

اینانمق احتیاجی

یوتون یوشلق: زمین یوش، آسمان یوش، قلب ووجدان یوش؛
طوتونمق ایسترم، بر نقطه یوق پیش خسارمده .
یوتون یوشلق : دونر بر هیچ موحش جوارمده ؛
دونر بنم برابر ؛ احتیارم ، صانکه بر سرخوش ،
دوشر ، لغزیده‌پا ، هر ساحهٔ امیده برکره ...
یو یالکزلق ، یو بر غربت که بکزر غربت قبره ؛
اینانمق... ایشته بر آغوش روحانی اوغربتده .

قارا کلق : هر طرف هر شی قارا کلق ، بر حزین یلدا !
قارا کلق : فهم ودانش ، عقل واستخراج هپ مظلم ؛
یوتون روحمده مزعج بر جمادیت اولور نائم ،
کثافتدن عبارت بر تجلی عرض أیدر أشیا ،
حقیقت ظاهر اولماز دیدهٔ ادراکه بر ذره ...
یو وهم آلود بر ظلمت که بکزر ظلمت قبره ؛
اینانمق ... ایشته بر شهراه نورانی او ظلمتده .

İNANMAK İHTİYÂCI

Bütün boşluk: Zemîn boş, âsümân boş, kalb ü vicdan boş;
Tutunmak isterim, bir nokta yok pîş-i hasârımda.
Bütün boşluk: Döner bir hîçî-i mûhiş civârımda;
Döner beynim berâber; ihtiyârım, sanki bir sarhoş,
Düşer, lagzîde-pâ, her sâha-i ümmîde bir kerre...
Bu yalnızlık, bu bir gurbet ki benzer gurbet-i kabre;
İnanmak... İşte bir âgûş-ı rûhânî o gurbette.

Karanlık: Her taraf her şey karanlık, bir hazîn yeldâ!
Karanlık: Fehm ü dâniş, akl ü istihrâc hep muzlim;
Bütün rûhumda müz'iç bir cemâdiyyet olur nâim,
Kesâfetten ibâret bir tecellî arz eder eşyâ,
Hakîkat zâhir olmaz dîde-i idrâke bir zerre...
Bu vehm-âlûd bir zulmet ki benzer zulmet-i kabre;
İnanmak... İşte bir şeh-râh-ı nûrânî o zulmette.

Pîş-i hasâr: Karşı
Hîçî-i mûhiş: Vahşi hiçlik
İhtiyâr: İrade
Lagzîde-pâ: Ayağı sürüyerek
Gurbet-i kabr: Mezar yalnızlığı
Âgûş-ı rûhânî: Manevi kucak
Yeldâ: Uzun
Fehm ü dâniş: İdrak ve irfan
İstihrâc: anlam çıkarma
Muzlim: Karanlık
Müz'iç: Bıktırıcı
Cemâdiyyet: Ruhsuzluk
Nâim: Uyuyan
Kesâfet: Yoğunluk
Dîde-i idrâk: İdrak gözü
Vehm-âlûd: Evhama bulaşmış
Zulmet-i kabr: Kabir karanlığı
Şeh-râh-ı nûrânî: Işıklı yol

صباح أذانده

الله اکبر... الله اکبر...
بر صمت علوی : کویا طبیعت
خاموش خاموش أیلر عبادت ،

الله اکبر... الله اکبر...
بر صمت نالان : کویا عوالم
پنهان وپیدا ، نوار ومظلم ؛
ایتمکده ذکر خلاق دائم .

الله اکبر... الله اکبر...
برصمت علوی : قلب طبیعت ،
برصمت نالان : روح عوالم
ایتمکده ذکر خلاق دائم ،
ایتمکده رعشان رعشان عبادت .

SABAH EZANINDA

Allâhü Ekber... Allâhü Ekber...
Bir samt-ı ulvî: Gûyâ tabîat
Hâmûş hâmûş eyler ibâdet.

Allâhü Ekber... Allâhü Ekber...
Bir samt-ı nâlân: Gûyâ avâlim
Pinhân ü peydâ, nevvâr u muzlim;
Etmekte zikr-i hallâkı dâim.

Allâhü Ekber... Allâhü Ekber...
Bir samt-ı ulvî: Kalb-i tabîat,
Bir samt-ı nâlân: Rûh-ı avâlim
Etmekte zikr-i hallâkı dâim,
Etmekte ra'şân ra'şân ibâdet.

Samt-ı ulvî: Ulvi sessizlik
Hâmûş: Susmuş
Samt-ı nâlân: İnleyen sessizlik
Avâlim: Âlemler
Pinhân ü peydâ: Gizli ve açık
Nevvâr u muzlim: Parlak ve karanlık
Zikr-i hallâk: Allah'ı zikr
Ra'şân: Titreyen

رمضان

تاچوجوقلقده ماه غفرانك
شویله برلوحهٔ مطهرده
بکا منظور اولوردی تمثالی :

ایچی صمت وسکون ایله مالی
اولو برمعبد منوردہ
نظرالتفاتی مولانك

منعطف سایه‌کاه منبرده
بروجود نحیف وبی‌تابه ،
که ضراعتله سربخاك سجود ؛

لب خاموشی لرزه‌ناك درود ؛
اویله ، بیکانه راحت وبخوابه ،
بر امید جنانله پرورده ؛

متصل ذکر ایدر ، عبادت ایدر ؛
بیك خشوع وخلوص وحرمتله
هرسجودنده چشم حقبینی ،

صیییروب پرده پرده ظلمتنی
سرمدی برصفای رؤیتله
سیر فردوس محرمیت ایدر .

کاه برجذبهٔ تماشادر ،
اوزمان صانکه عرش یزدانی
کورر أنظار کریه‌باریله ،

کوسترر دست سبحه‌داریله ،
کوسترر برلقای خندانی :
بوکولن عید نشوه بخشادر .

RAMAZAN

Tâ çocuklukta, mâh-ı gufrânın
Şöyle bir levha-i mutahharde
Bana manzûr olurdu timsâli:

İçi samt u sükûn ile mâlî
Ulu bir ma'bed-i münevverde
Nazar-ı iltifâtı Mevlâ'nın

Mün'atıf sâye-gâh-ı minberde
Bir vücûd-ı nahîf ü bî-tâba,
Ki darâatle ser-be-hâk-i sücûd;

Leb-i hâmûşu lerze-nâk-i dürûd;
Öyle, bîgâne râhat u hâba,
Bir ümîd-i cinânla perverde;

Muttasıl zikreder, ibâdet eder;
Bin huşû u hulûs u hürmetle
Her sücûdunda çeşm-i hak-bîni

Sıyırıp perde perde zulmetini
Sermedî bir safâ-yı rü'yetle
Seyr-i firdevs-i mahremiyyet eder.

Gâh pür-cezbe-i temâşâdır,
O zaman sanki arş-ı Yezdân'ı
Görür enzâr-ı girye-bâriyle,

Gösterir dest-i sübha-dâriyle,
Gösterir bir likâ-yı handânı:
Bu gülen ıyd-i neşve-bahşâdır.

Mâh-ı gufrân: Merhamet ayı
Levha-i mutahhar: Kutsal tablo
Manzûr: Görülen
Timsâl: Suret, tasvir
Samt: Sessizlik
Mâlî: Dolu
Ma'bed-i münevver: Aydınlık mabet
Nazar-ı iltifât: İltifat bakışı
Mün'atıf: Meyleden
Sâye-gâh-ı minber: Minberin gölgeliği
Vücûd-ı nahîf ü bî-tâb: Takatsiz ve nahif vücut
Darâat: Tevazu
Ser-be-hâk-i sücûd: Secde için başı toprakta
Leb-i hâmûş: Sessiz dudak
Lerze-nâk-i dürûd: Dua ile titreyen
Hâb: Uyku
Ümîd-i cinân: Cennet ümidi
Perverde: Büyümüş
Muttasıl: Aralıksız
Hulûs: Kalp temizliği
Sücûd: Secde
Çeşm-i hak-bîn: Hakikati gören göz
Sermedî: Sonsuz
Safâ-yı rü'yet: Bakışın sefası
Seyr-i firdevs-i mahremiyyet: Mahremiyet cennetini seyir
Pür-cezbe-i temâşâ: Seyretmenin cezbesiyle dolu
Arş-ı Yezdân: Allah'ın arşı
Enzâr-ı girye-bâr: Göz yaşı döken bakışlar
Dest-i sübha-dâr: Tespih tutan el
Likâ-yı handân: Gülen yüz
Iyd-i neşve-bahşâ: Neşe veren bayram

صباح عید

افقده ایشته ضیاصاچلی بربیغین دلبر
سرمزهر طفلانه قایناشیر مسرور ؛
اونازلی صاچلره کلبوسه‌لر نثار أیلر
بولوتلرك آره‌سندن شکفته برلب‌نور .

کونش اویور داها آغوش فجر أولده ؛
بویوك کوچوك بوتون أولرده خلق هپ بیدار .
بر اختلاج مسرتله شیمدی هپ بلده
ایدر چوجوق کبی شوریده نشئه‌لر اظهار...

طاووللر بونشئه‌لرك محمل مطنطنیدر ؛
لباس توله یزمش قوافل صبیان
آقین آقین دوکولور هپ ره‌شطارتنه .

صباح‌عید ، اومبارك فرشتهٔ خندان
چیقوب شفقدن اوچارکن حریم عصمتنه
فم طبیعته برقند ابتسام اوزاتیر .

SABÂH-I IYD

Ufukta işte ziyâ saçlı bir yığın dilber
Ser-i müzehher-i tıflâne kaynaşır, mesrûr;
O nazlı saçlara gül-bûseler nisâr eyler
Bulutların arasından şüküfte bir leb-i nûr.

Güneş uyur daha âgûş-ı fecr-i evvelde;
Büyük küçük bütün evlerde halk hep bîdâr.
Bir ihtilâc-ı meserretle şimdi hep belde
Eder çocuk gibi şûrîde neşeler izhâr...

Davul bu neşelerin mahmil-i mutantanıdır;
Libâs-ı nevle bezenmiş kavâfil-i sıbyân
Akın akın dökülür hep reh-i şetâretine.

Sabâh-ı ıyd, o mübârek ferişte-i handân
Çıkıp şafaktan uçarken harîm-i ismetine
Fem-i tabîate bir kand-i ibtisâm uzatır.

Sabâh-ı ıyd: Bayram sabahı
Ser-i müzehher-i tıflâne: Çocukça süslenmiş baş
Mesrûr: Sevinçli
Nisâr: Saçma, serpme
Şüküfte: Açılmış
Leb-i nûr: Işığın dudağı
Âgûş-ı fecr-i evvel: İlk fecrin kucağı
Bîdâr: Uyanık
İhtilâc-ı meserret: Sevinç çırpıntısı
Şûrîde: Perişan
İzhâr: Gösterme
Mahmil-i mutantan: Gösterişli sepet
Libâs-ı nev: Yeni elbiseler
Kavâfil-i sıbyân: Çocuk kafilesi
Reh-i şetâret: Neşe yolu
Ferişte-i handân: Gülen melek
Harîm-i ismet: Namus haremi
Fem-i tabîat: Tabiatın ağzı
Kand-i ibtisâm: Gülümseme şekeri

شهیدلکده

دوکولدی صوك قطرات ثمینهٔ رحمت ؛
کونش غروب ایدییور پنبه ، مائی ، لیلاق
ظلال ایچنده ، کوزل برقادین وقاریلد ؛
افقده پارچه‌لانان ، پیرتیلان بولوتلردن
زمینه سرپیلیور برأثیر صافیت ؛
اوکمده کوکصو ، یشیل سطح بی‌قراریله ،
بیاض کوپوك دوکه‌رك نازلی نازلی طالغه‌لانار
دکزده برلب شفقت ، برانجذاب آرییور ...
شوآنده بللی که هریر سکون وخواب آرییور .

سکون وخواب : أزلی احتیاج فانیت !
نوشته جبههٔ حزننده بر « هوالباقی » ،
بواحتیاج فنانك شوطاش نشانه‌سیدر ؛
شو سرولر متحاشی برر طلاقتله
اوقور کچنلره عائد مناقب عبرت ؛
شوساده مقبره بش عصرك آشیانه‌سیدر .
بوآشیانه‌ده بن شیمدی ، بار خشیتله
شکسته ، ایته‌دیم کولکه‌لردن استمداد :
کچر ، کچر نظرمدن قوافل أجداد .

ŞEHİTLİK'TE

Döküldü son katarât-ı semîne-i rahmet;
Güneş gurûb ediyor pembe, mâî, leylâkî
Zılâl içinde, güzel bir kadın vakârıyla;
Ufukta parçalanan, yırtılan bulutlardan
Zemîne serpiliyor bir esîr-i sâfiyyet;
Önümde Göksu, yeşil sath-ı bî-karârıyla,
Beyaz köpük dökerek nazlı nazlı dalgalanan
Denizde bir leb-i şefkat, bir incizâb arıyor...
Şu anda belli ki her yer sükûn u hâb arıyor.

Sükûn u hâb: Ezelî ihtiyâc-ı fâniyyet!
Nüvişte cebhe-i hüznünde bir "hüve'l-bâkî",
Bu ihtiyâc-ı fenânın şu taş nişânesidir;
Şu serviler mütehâşî birer talâkatle
Okur geçenlere âid menâkıb-ı ibret;
Şu sâde makbere beş asrın âşiyânesidir.
Bu âşiyânede ben şimdi, bâr-ı haşyetle
Şikeste, etmedeyim gölgelerden istimdâd:
Geçer, geçer nazarımdan kavâfil-i ecdâd.

Katarât-ı semîne-i rahmet: Rahmetin değerli damlaları
Gurûb: Batma
Zılâl: Gölgeler
Vakâr: Ağırbaşlılık
Esîr-i sâfiyyet: Saflığın cevheri
Sath-ı bî-karâr: Kararsız yüzey
Leb-i şefkat: Şefkat dudağı
İncizâb: Cazibesine tutulma
Hâb: Uyku
İhtiyâc-ı fâniyyet: Faniliğin ihtiyacı
Nüvişte: Yazılmış
Cebhe-i hüzn: Hüznün yüzü
Hüve'l-bâkî: Ebedi olan yalnız Allah'tır
İhtiyâc-ı fenâ: Fani ihtiyaç
Mütehâşî: Çekinen
Talâkat: İfade açıklığı
Menâkıb-ı ibret: İbret menkıbeleri
Makber: Mezar
Âşiyâne: Yuva
Bâr-ı haşyet: Korkunun ağırlığı
İstimdâd: Yardım isteme
Kavâfil-i ecdâd: Ataların kafilesi

جوار اویور کبی ؛ أسرار ایچنده عکس ایدییور
کوچوك ، مجول ایکی اوچ لمعه قارشی ساحلدن ؛
کونش کمین اقولنده پارلیوب سونه‌رك
فضاده کوستریبور خنده‌لر ، تزهرلر ؛
کبود بحری بیاض تکنه‌لر یاروب کیدییور ؛
سکوت ایچنده قالان کائناته برتیترهمك
أذان صداسی بوتون صفوتیله وجدآور ؛
آغیر آغیر سر أشجاری اورتیور ظلمات ،
بولوتلریله سما شیمدی بررداى ممات .

اینرکن أرضه بوموحش ردا ، لقای قمر
وقور آغاچلرك اوستندن اولدی غمزه فکن ؛
برر جناحه مماثل طوران اوفیستقلر
اولوب تزاحم أنواره جابجا حائل ،
قوروولدی قارشیمه برطاق شعله‌دار ظفر .
ده‌مین خیالمی توحیش ایدن قاراکلقلر
بولوحه‌نك لمعاتیله منکسر ، زائل ...
قمر بولوتلرك آلتندن أیله‌دکجه ظهور
یازاردی صفحهٔ أمواجه برقصیدهٔ نور .

Civâr uyur gibi; esrâr içinde aksediyor
Küçük, acûl iki üç lem'a karşı sâhilden;
Güneş kemîn-i ufûlünde parlayıp sönerek
Fezâda gösteriyor handeler, tezehhürler;
Kebûd-ı bahri beyaz tekneler yarıp gidiyor;
Sükût içinde kalan kâinata bir titrek
Ezan sadâsı bütün saffetiyle vecd-âver;
Ağır ağır ser-i eşcârı örtüyor zulemât,
Bulutlarıyla semâ şimdi bir ridâ-yı memât.

İnerken arza bu mûhiş ridâ, likâ-yı kamer
Vakûr ağaçların üstünden oldu gamze-fiken;
Birer cenâha mümâsil duran o fıstıklar
Olup tezâhüm-i envâra câ-be-câ hâil,
Kuruldu karşıma bir tâk-ı şu'le-dâr-ı zafer.
Demin hayâlimi tevhîş eden karanlıklar
Bu levhanın leme'âtıyla münkesir, zâil...
Kamer bulutların altından eyledikçe zuhûr
Yazardı safha-i emvâca bir kasîde-i nûr.

Acûl: Aceleci
Lem'a: Parıltı
Kemîn-i ufûl: Batı ufku
Hande: Gülüş
Tezehhür: Çiçeklenme
Kebûd-ı bahr: Denizin mavisi
Vecd-âver: Heyecan veren
Ser-i eşcâr: Ağaçların tepesi
Zulemât: Karanlıklar
Ridâ-yı memât: Ölüm örtüsü
Mûhiş: Korkutan
Likâ-yı kamer: Ayın yüzü
Gamze-fiken: Gamzelenme
Cenâh: Kanat
Mümâsil: Benzeyen
Tezâhüm-i envâr: Işığın yayılması
Câ-be-câ: Yer yer
Hâil: Engel
Tâk-ı şu'le-dâr-ı zafer: Zaferin alevli takı
Tevhîş: Ürkütme
Leme'ât: Parıltılar
Münkesir: Kırılmış
Zâil: Yok olma
Zuhûr: Ortaya çıkma
Safha-i emvâc: Dalgaların üstü
Kasîde-i nûr: Nur kasidesi

عسکر کچرکن

نقاره اوکده، ، برمتحرك جبل کبی
کچمکده ذی‌وقار وطرب موکب ظفر ؛
سانجاق او رنك آل ایله فر أزل کبی
فرق مهابتنده ساچار موجه موجه فر .

هرکس ، بویوك کوچوك ، بیریکیر رهکذارینه
برانجذاب روح ایله ، پرشوق واحترام ؛
کوزلر طالار کذارش سطوتمدارینه ،
ایثار ایدر قدومنه هرنظره پرسلام .

طورماز یورور کتیبهٔ رخشان مفخرت ؛
هرلحظه برنمایش خندان مفخرت
یوزلرده ، سونکولرده ، قبلیجلرده برق اورر .

قالماز غنوده کچدیکی یرلرده حس شان ؛
بعضاً طورر سلامنه برقیشله ، ناکهان
برسیف آسمانه پارلدار : — سلام طور !

ASKER GEÇERKEN

Nakkâre önde, bir müteharrik cebel gibi
Geçmekte zî-vakar u tarab mevkib-i zafer;
Sancak, o reng-i âl ile fecr-i ezel gibi
Fark-ı mehâbetinde saçar mevce mevce fer.

Herkes, büyük küçük, birikir reh-güzârına
Bir incizâb-ı rûh ile, pür-şevk u ihtirâm;
Gözler dalar güzâriş-i satvet-medârına,
Îsâr eder kudûmuna her nazra bir selâm.

Durmaz yürür ketîbe-i rahşân-ı mefharet;
Her lâhza bir nümâyiş-i handân-ı mefharet
Yüzlerde, süngülerde, kılıçlarda berk urur.

Kalmaz gunûde geçtiği yerlerde hiss-i şân;
Ba'zan durur selâmına bir kışla, nâgehân
Bir seyf-i âmirâne parıldar: —Selâm dur!

Nakkâre: Davul
Müteharrik: Hareketli
Cebel: Dağ
Zî-vakar u tarab: Haysiyet ve sevinçli
Mevkib-i zafer: Zafer alayı
Fark-ı mehâbet: Heybet farkı
Mevce: Dalga
Reh-güzâr: Geçilen yol
İncizâb-ı rûh: Ruhun cezbesi
Pür-şevk u ihtirâm: Arzu ve saygı dolu
Güzâriş-i satvet-medâr: Güçlü geçiş
Îsâr: Dökme
Kudûm: Geliş
Nazra: Bakış
Ketîbe-i rahşân-ı mefharet: Övünmenin parlak askeri
Nümâyiş-i handân-ı mefharet: Övünmenin neşeli gösterisi
Berk: Şimşek
Gunûde: Uyumuş
Nâgehân: Ansızın
Seyf-i âmirâne: Emredici kılıç

فیلیچ

چکیچ آلتنده محقر أزیلیر کونلرجه
برچلیك پارچه‌سی برتیغ مهیب اولق ایچون ؛
صوکره یاتمقله کچر عمری نیامنده بوتون ؛
نه‌حزین اشکنجه !

اوچلیك پارچه‌سی برکون براهمیت آلیر ،
قوجه برقوملك اولور حارس استقلالی ؛
قوجه برمملکتك عرضی ، حیاتی ، مالی
اوکا وابسته قالیر .

اوزمان ، ای أبدی حامیٔ شان أقوام ،
اوزمان سن ید قهار حمیتده عیان
اولەرق أهل تعدی‌یه ویررسك خسران ؛
اوزمان أك ناکام

قلبه شوقکله کلیر نشئه‌لی برحس فلاح ؛
سکا باقدقجه فخورانه پارلدار کوزلر ،
سکا أی سیف مجلا ، سکا أی برق ظفر ،
سکا أی شانلی سلاح !

KILIÇ

Çekiç altında muhakkar ezilir günlerce,
Bir çelik parçası bir tîg-ı mehîb olmak için;
Sonra yatmakla geçer ömrü niyâmında bütün;
Ne hazîn işkence!

O çelik parçası bir gün bir ehemmiyet alır,
Koca bir kavmin olur hâris-i istiklâli;
Koca bir memleketin ırzı, hayâtı, malı
Ona vâbeste kalır.

O zaman, ey ebedî hâmî-i şân-ı akvâm,
O zaman sen yed-i kahhâr-ı hamiyette ayân
Olarak ehl-i teaddîye verirsin hüsrân;
O zaman en nâ-kâm

Kalbe şevkinle gelir neşeli bir hiss-i felâh;
Sana baktıkça fahûrâne parıldar gözler,
Sana ey seyf-i mücellâ, sana ey berk-i zafer,
Sana ey şanlı silâh!

Muhakkar: Horlanmış
Tîg-ı mehîb: Heybetli kılıç
Niyâm: Uyuyunlar
Hâris-i istiklâl: İstiklâlin muhafızı
Vâbeste: Bağlı
Hâmî-i şân-ı akvâm: Kavimlerin şanının koruyucusu
Yed-i kahhâr-ı hamiyet: Hamiyetin kahreden eli
Ayân: Açık
Ehl-i teaddî: Zulmedenler
Nâ-kâm: Nasipsiz
Hiss-i felâh: Kurtuluş hissi
Fahûrâne: İftiharla
Seyf-i mücellâ: Parlak kılıç
Berk-i zafer: Zafer şimşeği

کویك مزارلغنده

بوتون مزارلغه سینمشدی برطراوت‌لال ؛
ایشیتدم ایکله‌دی ، — بن کوزلرمله دیکلرکن
سکون موقی ، آزاده فکر حکمتدن ؛ —
ایچمده شبهه‌لی برسسله ناکهان شوسؤال :

« نه‌در حقیقتی ، أی سر أکبر مسجود ،
« اویانده قوص قوجه برکائنات حس وشهود
« قالوب ، امید بلب ، قطره‌جوی احسانك

« ذلیل ، تیتره‌شیورکن درجلالکده ؛
« یوسنکزازه یشیل برسحابه حالنده
« یاغار یاغار متمادی أثیر غفرانك ؟.. »

جواب آلیرکبی اولدم ، ایچمده عینی صدا
تکرر ایتدی : « یارین سن‌ده بر آووچ طوپراق
« کثافتیله کلیرسك بوسایه‌کاهه ، براق
« أثیر فیضنی دوکسون الی‌الابد مولا ! »

KÖYÜN MEZARLIĞINDA

Bütün mezarlığa sinmişti bir tarâvet-i lâl;
İşittim inledi, —ben gözlerimle dinlerken
Sükûn-ı mevki'i, âzâde fikr-i hikmetten;—
İçimde şüpheli bir sesle nâgehân şu suâl:

"Nedir hakîkati, ey sırr-ı ekber-i mescûd,
"O yanda koskoca bir kâinat-ı hiss ü şühûd
"Kalıp, ümîd-be-leb, katre-cûy-ı ihsânın

"Zelîl, titreşiyorken der-i celâlinde;
"Bu seng-zâra yeşil bir sehâbe hâlinde
"Yağar yağar mütemâdî esîr-i gufrânın?.."

Cevap alır gibi oldum, içimde aynı sadâ
Tekerrür etti: "Yarın sen de bir avuç toprak
"Kesâfetiyle gelirsin bu sâye-gâha, bırak
Esîr-i feyzini döksün ilelebed Mevlâ!"

Tarâvet-i lâl: Dilsiz tazelik
Âzâde: Hür
Fikr-i hikmet: Hikmet düşüncesi
Nâgehân: Ansızın
Sırr-ı ekber-i mescûd: Secde edilen büyük sır
Kâinat-ı hiss ü şühûd: Hissetme ve görme kâinatı
Ümîd-be-leb: Dudakdaki ümit
Katre-cûy-ı ihsân: İhsan damlası arayan
Zelîl: Hakir
Der-i celâl: Ululuk kapısı
Seng-zâr: Taşlık
Sehâbe: Bulut
Mütemâdî: Devamlı
Gufrân: Merhamet
Tekerrür: Tekrarlanma
Kesâfet: Yoğunluk
Sâye-gâh: Gölgelik
Esîr-i feyz: Nimet cevheri

تشریك ملال

روحم چوجوق کبیدی سرآزاده ، بی‌خبر ،
قسری بشاشتنده لقای طبیعتك
برمنبع لطیف تسلی بولوب سکولر ،
هریانده عکس شوقنی دیکلردی ، مطمئن .

برکون یوطفل بی‌خبرك قلب صافنه
برنقطهٔ سیاه ألم دوشدی بغتة ،
باقدم اوجیهٔ سحرك اتکسافنه
برلوحه سیر ایدرکبی لاقید وخنده‌زن .

لکن اودوره کچدی ، یوکون هرسعادتك
بن ماتم سقوطنی طوتمقده‌یم ، فغان !
حتی سنك سعادتکك ، سوکیلم ، اینان ،

حتی سنك سعادتکك ، آکلیورمیسك ؟
آه ، أی مداری بنده ملال ومسرتك ،
ایتدکمی زخم قلبمی حس ، آغلیورمیسك ؟..

TEŞRÎK-İ MELÂL

Rûhum çocuk gibiydi ser-âzâde, bî-haber;
Kasrî beşâşetinde likâ-yı tabîatın
Bir menba-ı latîf-i tesellî bulup güler,
Her yanda aks-i şevkini dinlerdi, mutmain.

Bir gün bu tıfl-ı bî-haberin kalb-i sâfına
Bir nokta-i siyâh-ı elem düştü bağteten;
Baktım o cebhe-i seherin inkisâfına
Bir levha seyr eder gibi lâ-kayd u hande-zen.

Lâkin o devre geçti; bugün her saâdetin
Ben mâtem-i sükûtunu tutmaktayım, figân!
Hattâ senin saâdetinin, sevgilim, inan,

Hattâ senin saâdetinin, anlıyor musun?
Âh, ey medârı bende melâl ü meserretin,
Ettin mi zahm-ı kalbimi his, ağlıyor musun?..

Teşrîk-i melâl: Hüzün ortaklığı
Ser-âzâde: Hür
Bî-haber: Habersiz
Kasrî: Zoraki
Beşâşet: Güleçlik
Likâ-yı tabîat: Tabiatın yüzü
Menba-ı latîf-i tesellî: Tesellinin hoş kaynağı
Mutmain: Emin olmuş
Tıfl-ı bî-haber: Habersiz çocuk
Kalb-i sâf: Temiz kalp
Nokta-i siyâh-ı elem: Elemin siyah noktası
Bağteten: Birdenbire
Cebhe-i seher: Seherin alnı
İnkisâf: Sönme
Lâ-kayd u hande-zen: Kayıtsız ve gülen
Mâtem-i sükût: Sessizliğin matemi
Medâr: Dönme, dayanak
Melâl ü meserret: Hüzün ve neşe
Zahm-ı kalp: Kalp yarası

قهقههٔ یأس

باد نالان خزان کریه‌لی ایصلیقلرله
اوتیور چارپینه‌رق جاملره خیرچین خیرچین ؛
اوتقاضای خروشانله ، اوچیغلیقلرله
طالغه‌لر برجانوار صانکه قودورمش ، چیلغین ...

باشقه سس یوق، بوتون أبعاد سکون پرورلیل
هپ اونك عکس خروشیله غریق واویل ؛

هپ قاراکلق... بوتلاطمکه باران وظلام
ایدییور قلبه قاراکلق ، آجی شیلر الهام :

صانکه دنیا باتهجق ، صانکه قیامت... هیهات ،
بویله هپ قورقولو رؤیا طولودر خواب حیات !

صوکره برموج تبسم ، اوفاجق برلعان
ایتدیرر لیلهٔ روحمده سحرلر غلیان ...

چارپین ، أی بادخزان جاملره ، خیرچین خیرچین ،
برحقارتلی سکوت ایشته هپ ایصلیقلرکه ؛
قودور، أی لجهٔ ظلمت ، منهور چیلغین ،
کولرم قهقههٔ یأس ایله چیغلیقلرکه !

KAHKAHA-İ YE'S

Bâd-ı nâlân-ı hazân giryeli ıslıklarla
Ötüyor çarpınarak camlara hırçın hırçın;
O takâzâ-yı hurûşânla, o çığlıklarla
Dalgalar bir canavar sanki kudurmuş, çılgın...

Başka ses yok, bütün eb'âd-ı sükûn-perver-i leyl
Hep onun aks-i hurûşuyla garîk-ı vâveyl;

Hep karanlık... Bu telâtum-geh-i bârân u zalâm
Ediyor kalbe karanlık, acı şeyler ilhâm:

Sanki dünyâ batacak, sanki kıyâmet... Heyhât,
Böyle hep korkulu rüyâ doludur hâb-ı hayât!

Sonra bir mevc-i tebessüm, ufacık bir lemeân
Ettirir leyle-i rûhumda seherler galeyân...

Çarpın, ey bâd-ı hazân camlara, hırçın hırçın,
Bir hakâretli sükût işte hep ıslıklarına;
Kudur ey lücce-i zulmet, mütehevvir, çılgın,
Gülerim kahkaha-i ye's ile çığlıklarına!

Kahkaha-i ye's: Ümitsizlik kahkahası
Bâd-ı nâlân-ı hazân: Sonbaharın inleyen rüzgârı
Girye: Göz yaşı
Takâzâ-yı hurûşân: Coşan serzeniş
Eb'âd-ı sükûn-perver-i leyl: Gecenin sessizliği büyüten boyutları
Aks-i hurûş: Coşkunun yansıması
Garîk-ı vâveyl: Feryada boğulmuş
Telâtum-geh-i bârân u zalâm: Yağmurlar ve karanlığın çarpışması
Hâb-ı hayât: Hayat uykusu
Mevc-i tebessüm: Tebessüm dalgası
Lemeân: Parlama
Leyle-i rûh: Ruhun gecesi
Bâd-ı hazân: Sonbahar rüzgârı
Lücce-i zulmet: Karanlık deniz
Mütehevvir: Öfkeli

بودا

بویوك حقیقته بروجد پرتهالکله
قوشاردی ، کوزلری افقك خفای صافنده ،
قوشار کیدردی هپ عادتلرك خلافنده ؛
یوتون صنوف اونی اتهام ایدردی کورلکله .

بوکور ظلام دهاپرورنده یرغارك
بویوك حقیقتی بیللرجه اکتناه ایده‌رك ،
اونکله یوزیوزه بیللرجه اشتباه ایده‌رك ،
صوکنده کوردی نه‌در سری هپ بوأسرارك .

یوتون شکوك اوزمان قارشیسنده ده‌وریلدی ،
عیون غیظی قاماشدیردی هپ اوکورلکله ؛
قوشان صداسنه أك مطمئن تهالکله
صایبقلیور دیبه تزییف ایدن أسافلدی !

BUDA

Büyük hakîkate bir vecd-i pür-tehâlükle
Koşardı, gözleri ufkun hafâ-yı sâfında,
Koşar giderdi hep âdetlerin hilâfında;
Bütün sunûf onu itham ederdi, körlükle.

Bu kör, zalâm-ı dehâ-perverinde bir gârın
Büyük hakîkati yıllarca iktinâh ederek,
Onunla yüz yüze yıllarca iştibâh ederek,
Sonunda gördü nedir sırrı hep bu esrârın.

Bütün şükûk o zaman karşısında devrildi,
Uyûn-ı gayzı kamaştırdı hep o körlükle;
Koşan sadâsına en mutmain tehâlükle
Sayıklıyor diye tezyîf eden esâfildi!

Vecd-i pür-tehâlük: Arzu dolu coşkunluk
Hafâ-yı sâf: Saf gizlilik
Sunûf: Sınıflar
Zalâm-ı dehâ-perver: Deha yetiştiren karanlık
Gâr: Mağara
İktinâh: Aslını anlama
İştibâh: Şüphelenme
Şükûk: Şüpheler
Uyûn-ı gayz: Hiddetli göz
Tehâlük: Coşkunluk
Tezyîf: Küçümseme
Esâfil: Bayağılar

قطبه طوغرو

اوکنده بر متباعد سمای برف‌آلود ،
پینده بر مدنیت که معترض و حسود ؛
یورو : سکوت عدم ، طور : صفیر استهزا ...
بوتون بوقهره مقابل نه‌در اولان موعود ؟

جهان فنده بویوك برشرف ، بویوك برشان ؛
أوت ، یارین دییه‌جکلرکه : « دویدیکزمی ، فلان
« فراز قطبه صعود أیله‌مش ؛ بواستعلا
« نصیبی اولمادی عالمده کیمسه‌نك ألان ... »

— نه‌بوش طمع ! بوتهالك روایی شهرت ایچون ؟
— کلیرمی عالمه انسان یا ساده راحت ایچون ،
آرانمه‌دن بولونورمی دفینهٔ آمال ؟..

« شوکهنه حکمته باق ! » دیرسکز ؛ فقط انصاف ،
بوکهنه حکمتی نانسه‌ن ایده‌یدی استخفاف
فرام بوکون نه‌اولوردی ؟.. براحتمال محال .

KUTBA DOĞRU

Önünde bir mütebâid semâ-yı berf-âlûd,
Peyinde bir medeniyyet ki muteriz ü hasûd;
Yürü: Sükût-ı adem, dur: Safîr-i istihzâ...
Bütün bu kahra mukâbil nedir olan mev'ûd?

Cihân-ı fende büyük bir şeref, büyük bir şân;
Evet, yarın diyecekler ki: "Duydunuz mu, filân
"Firâz-ı kutba suûd eylemiş; bu istilâ
"Nasîbi olmadı âlemde kimsenin el'ân..."

—Ne boş tama'! Bu tehâlük revâ mı şöhret için?
—Gelir mi âleme insan ya sâde râhat için,
Aranmadan bulunur mu defîne-i âmâl?..

"Şu köhne hikmete bak!" dersiniz; fakat insâf,
Bu köhne hikmeti Nansen edeydi istihfâf
Fram bugün ne olurdu?.. Bir ihtimâl-i muhâl.

Mütebâid: Uzak
Semâ-yı berf-âlûd: Karlı gökyüzü
Muteriz ü hasûd: İtiraz ve haset eden
Sükût-ı adem: Yokluğun sessizliği
Safîr-i istihzâ: Alayın sesi
Mev'ûd: Vaadedilmiş
Cihân-ı fen: Fen dünyası
Firâz-ı kutb: Kutbun doruğu
Suûd: Yükselme
El'ân: Şimdi
Tama': Tamah
Tehâlük: Coşkunluk
Defîne-i âmâl: Emellerin definesi
İstihfâf: Küçümseme
İhtimâl-i muhâl: Belirsiz ihtimal

زوالی «أوت»

أوت، مخاطبمك فكری پك مصرحدی :
« او مغلفات خیالیه‌دن نه‌آ کلاشیلیر ؟
« مألی یوق ، ینه آثاربرکزیده آدی ؛
« شو حال جهلنه أرباب فکرتك شاشیلیر !

« نه‌در بوسزده‌کی عشق تجدد و ایجاد ،
« نه‌کوردیکز غزلیاتدن ، قصایددن ؟.. »
دییور ، وقوص قوجه بردفتر نشایددن
عیونه‌لر اوقویوب أیلیوردی استشهاد .

بنم اودم کلیوردی صماخ دقتمه
صفالی عکسی کبی کیزلی بر مشاعره‌نك
حزین ترانهٔ بلوری برکوچوك دره‌نك .

یونکله حکم ایدك ایسترسه‌کز غرابتمه :
اوبوش لاقیردیلری دیکله‌دمده برمدت ،
صوکنده بوینمی بوکدم، دیدم که: « اویله، أوت ! »

ZAVALLI "EVET"

Evet muhatabımın fikri pek musarrahtı:
"O muğlakât-ı hayâliyyeden ne anlaşılır?
"Meâli yok, yine âsâr-ı ber-güzîde adı;
"Şu hâl-i cehline erbâb-ı fikretin şaşılır!

"Nedir bu sizdeki aşk-ı teceddüd ü îcâd,
"Ne gördünüz gazeliyyâttan, kasâyidden?.."
Diyor, ve koskoca bir defter-i neşâidden
Nümûneler okuyup eyliyordu istişhâd.

Benim o dem geliyordu sımâh-ı dikkatime
Safâlı aksi gibi gizli bir müşâarenin
Hazîn terâne-i billûru bir küçük derenin.

Bununla hükm edin isterseniz garâbetime:
O boş lakırdıları dinledim de bir müddet,
Sonunda boynumu büktüm, dedim ki: "Öyle, evet!"

Musarrah: Açık
Muğlakât-ı hayâliyye: Çapraşık hayaller
Âsâr-ı ber-güzîde: Seçkin eserler
Hâl-i cehl: Cahalet hali
Erbâb-ı fikret: Düşünce sahibi
Aşk-ı teceddüd ü îcâd: Yenilenme ve icat aşkı
Gazeliyyât: Gazeller
Kasâyit: Kasideler
Defter-i neşâit: Manzumelerin defteri
İstişhâd: Şahit tutma
Sımâh-ı dikkat: Dikkat kulağı
Müşâare: Karşılıklı şiir söyleme
Terâne-i billûr: Parıltılı nağme
Garâbet: Gariplik

رقیبه

برنده حسن طبیعی شفقتنثار غرور ،
بدیعه‌زار تجلیسی نور ایجادك ؛
لطیف لکنتی برطفل خنده معتادك
ویرر لسانله پك طاتلی بر أدای وقور .

برنده أسکی برآلفته حالیدر منظور ،
طورر سوادی جبینتده کهنه بر یادك ؛
فصیح غلطتی بر سخره‌کار استادك
اولور دهان قدیدنده نکته‌زای ظهور .

کوزل چوجوق ، اوکوزل برده‌مت طاقوب قولنه،
بلا عدول وتوقف دوام ایدر یولنه ؛
أدبله منعطف أنظاری دائما یوقاری ...

دوشرمی هیچ اوکا همپا اولوش بوفرتوته ،
تاصل رقابت ایدر کولکه نور لاهوته ؟
نه‌در مرامی ، نه‌ایستر اوتازه‌دن بو قاری ؟..

RAKÎBE

Birinde hüsn-i tabî'î şafak-nisâr-ı gurûr,
Bedîa-zâr-ı tecellîsi nûr-ı îcâdın;
Lâtîf-i lükneti bir tıfl-ı hande-mu'tâdın
Verir lisânına pek tatlı bir edâ-yı vakûr.

Birinde eski bir âlüfte hâlidir manzûr,
Durur sevâd-ı cebîninde köhne bir yâdın;
Fasîh-i gılzatı bir suhre-kâr-ı üstâdın
Olur dehân-ı kadîdinde nükte-zâr-ı zuhûr.

Güzel çocuk, o güzel bir demet takıp koluna,
Bilâ-udûl ü tevakkuf devâm eder yoluna;
Edeble mün'atıf enzârı dâimâ yukarı...

Düşer mi hiç ona hem-pâ oluş bu fertûte,
Nasıl rekâbet eder gölge nûr-ı lâhûte?
Nedir merâmı, ne ister o tâzeden bu karı?..

Rakîbe: Kadın rakip
Hüsn-i tabî'î: Doğal güzellik
Şafak-nisâr-ı gurûr: Gururun şafağını serpen
Bedîa-zâr-ı tecellî: Tecellinin görülmemiş yeri
Nûr-ı îcâd: İcat ışığı
Lâtîf-i lüknet: Kekelemenin hoşluğu
Tıfl-ı hande-mu'tâd: Gülmeye alışmış çocuk
Edâ-yı vakûr: Ağırbaşlı hal
Âlüfte: Aşifte
Manzûr: Bakılan
Sevâd-ı cebîn: Alnın karası
Fasîh-i gılzat: Çirkinliğin ahengi
Suhre-kâr-ı üstâd: Üstadın maskarası
Dehân-ı kadîd: Zayıf ağız
Nükte-zâr-ı zuhûr: Nüktenin ortaya çıktığı yer
Bilâ-udûl ü tevakkuf: Vazgeçmeyip durmadan
Mün'atıf: Meyleden
Enzâr: Bakışlar
Hem-pâ: Arkadaş
Fertût: İhtiyar
Nûr-ı lâhût: İlahi nur

شاعرك چبوغی

- انقمهٔ شعریه -

بورام بورام چبوغندن توپان دومانلرله
دوکر دوداقلرینك اهتزاز خندانی
زمین صنعته بر اینجه نکته بارانی ...

بورام بورام چبوغندن جوشان دومانلرله
بونکته‌لر أزلی ارتباطی حائزدر ،
بونکته‌لر اودومانلر صایلسه جائزدر !

باقك تاصل توتیور : بر عمود موجه‌نمود
آغیر آغیر چیقیور جو بی تناهیه ،
تماس ایدوب کولیور برامید واهیه .

بولوتلرك لب صافنده بلکه شوق آلود
بر ابتسام آرییور ، بلکه برملال آرییور ؛
خایر ، نزول ایده‌جك ذروهٔ خیال آرییور .

باقك تاصل توتیور : شیمدی برشطارتله
بولوتلرك اوچه‌رق سیتهٔ صفاسندن
کچر کیدر قمرك پیش اعتلاسندن ...

زواللی شاعر خولیا کرفته ، حیرتله
اونك پینده کزر فکری هپ سحابه‌لری ؛
سقوط فکرینی حاکیدر أك کوزل أثری .

بورام بورام چبوغندن چیقان دومانلردن
خیالی مشق صعود أیلر ، انبساط ایده‌رك ؛
محال اولور ، اوقدر بوکسلیرکه ، فرق ایتمك .

بورام بورام چبوغندن اوچان دومانلردن
طوغار فحاویٔ أشعاری ، ارتجالیدر ؛
کورن صانیرکه سنوحاتی هپ معالیدر !..

ŞÂİRİN ÇUBUĞU

—Kahkaha-i Şi'riyye—

Buram buram çubuğundan kopan dumanlarla
Döker dudaklarının ihtizâz-ı handânı
Zemîn-i san'ata bir ince nükte bârânı...

Buram buram çubuğundan coşan dumanlarla
Bu nükteler ezelî irtibâtı hâizdir,
Bu nükteler o dumanlar sayılsa câizdir!

Bakın nasıl tütüyor: Bir amûd-ı mevce-nümûd
Ağır ağır çıkıyor cevv-i bî-tenâhîye,
Temâs edip gülüyor bir ümmîd-i vâhîye.

Bulutların leb-i sâfında belki şevk-âlûd
Bir ibtisâm arıyor, belki bir melâl arıyor;
Hayır, nüzûl edecek zirve-i hayâl arıyor.

Bakın nasıl tütüyor: Şimdi bir şetâretle
Bulutların uçarak sîne-i safâsından
Geçer gider kamerin pîş-i i'tilâsından...

Zavallı şâir-i hülyâ-girifte, hayretle
Onun peyinde gezer fikri hep sehâbeleri;
Sukût-ı fikrini hâkîdir en güzel eseri.

Buram buram çubuğundan çıkan dumanlardan
Hayâli meşk-i suûd eyler, inbisât ederek;
Muhâl olur, o kadar yükselir ki, fark etmek.

Buram buram çubuğundan uçan dumanlardan
Doğar fehâvî-i eş'ârı, irticâlîdir;
Gören sanır ki sünûhâtı hep ma'âlîdir!..

İhtizâz-ı handân: Gülen titreyiş
Zemîn-i san'at: Sanat ortamı
Bârân: Yağmur
Hâiz: Sahip
Amûd-ı mevce-nümûd: Dalgaya benzeyen sopa
Cevv-i bî-tenâhî: Sonsuz hava
Ümmîd-i vâhî: Boş ümit
Leb-i sâf: Saf dudak
Şevk-âlûd: Şevk verici
İbtisâm: Gülümseme
Melâl: Hüzün
Şetâret: Sevinç
Sîne-i safâ: Sefa sinesi
Kamer: Ay
Pîş-i i'tilâ: Yüce ön
Şâir-i hülyâ-girifte: Hayale tutulmuş şair
Pey: Arka, iz
Sehâbe: Bulut
Sükût-ı fikr: Düşünceye dalma
Hâkî: anlatan
Meşk-i suûd: Yüselme meşki
İnbisât: Yayılma, ferahlama
Muhâl: Belirsiz
Fehâvî-i eş'âr: Şiirlerin anlamları
İrticâlî: İçe doğan, kendiliğinden
Sünûhât: İçe doğan şeyler

بویوك اکرامیه

قازانمش برغزته محرری اصانندن :

شیمدی آرتق حیاتی آکلیورم ...
أسکیدن هرباقیشده کوزلرمه
آتشین برقارارتی عکس أیلر :
« ایشته ، دیردم ، بو ایشته عمر بشر
« سن بوظلمتده بویله چارپینه‌رق
« بیته‌جکسك ، زوالللی جسم ذلیل !
« سن بوظلمتده بویله مستغرق ،
« اعینی بر طوربه ، بربیغین طوپراق ؛
« اویله طوپراق که آچ ، صوسز ، جانسز ... »
اووخ ! باق شیمدی ، شیمدی پایانسز
بر مسرتله ، ایشته مسرورم !
شیمدی پیمانهٔ سعادتمك
نشئه‌سندن برآز أمان بوله‌رق ،
چهرهٔ کائناته ، ثروتمك
مبتسم کوزلریله باقدیغم ،
کولیور پیش انشراحمده
صاریشین برجهان حب و نشاط .
صاریشین ... آه ، شیمدی هرشیده
یوصیجاق لون محتشم ظاهر ؛
بر مذهب پری حکایه‌سیدر
دویدیغم هرصدای نازنده .
صاریشین ... طبقی لیل‌خولیانك
بی مسحور ایدن ستاره‌لری ؛
صاریشین طبقی خرنیسانك
متنور سحائب کهری ؛
صاریشین هرچیچك بوجنتده .
صانکه بردست پرمهارتده
اوفالانمش بیغینله نور و ذهب ،
صوکره اطرافه پوسکورلمش هپ .
اووخ ! باق شیمدی آکلیورکیم
کائناتك لزوم خلقتی ،
کیجه‌نك ، کوندوزك حقیقتی .

BÜYÜK İKRÂMİYE

Kazanmış bir gazete muharriri lisânından:

Şimdi artık hayâtı anlıyorum...
Eskiden her bakışta gözlerime
Âteşîn bir karartı aks eyler:
"İşte, derdim, bu; işte ömr-i beşer
"Sen bu zulmette böyle çarpınarak
"Biteceksin, zavallı cism-i zelîl!
"Sen bu zulmette böyle müstağrak,
"Aynı bir torba, bir yığın toprak;
"Öyle toprak ki aç, susuz, cansız..."
Ooh! Bak şimdi, şimdi pâyânsız
Bir meserretle, işte mesrûrum!
Şimdi peymâne-i saâdetimin
Neşesinden biraz emân bularak,
Çehre-i kâinâta, servetimin
Mübtesim gözleriyle baktıkça,
Gülüyor pîş-i inşirâhımda
Sarışın bir cihân-ı hubb u neşât.
Sarışın... Âh, şimdi her şeyde
Bu sıcak levn-i muhteşem zâhir;
Bir müzehheb perî hikâyesidir
Duyduğum her sadâ-yı nâzende.
Sarışın... Tıpkı leyl-i hulyânın
Beni mesrûr eden sitâreleri;
Sarışın tıpkı fecr-i nîsânın
Mütenevvir sehâib-i güheri;
Sarışın her çiçek bu cennette.
Sanki bir dest-i pür-mahârette
Ufalanmış yığınla nûr u zeheb,
Sonra etrâfa püskürülmüş hep.
Ooh! Bak şimdi anlıyor gibiyim
Kâinâtın lüzûm-ı hilkatini,
Gecenin, gündüzün hakîkatini.

Muharrir: Yazar
Âteşîn: Ateş gibi, coşkun
Ömr-i beşer: İnsan hayatı
Zulmet: Karanlık
Cism-i zelîl: Hakir vücut
Müstağrak: Batmış, dalmış
Pâyân: Son
Mesrûr: Neşeli
Peymâne-i saâdet: Bahtiyarlık kadehi
Emân: Emin olma
Mübtesim: Gülümseyen
Pîş-i inşirâh: Ferahlığın önü
Cihân-ı hubb u neşât: Tutku ve sevinç cihanı
Levn-i muhteşem: Muhteşem renk
Müzehheb: Yaldızlanmış
Sadâ-yı nâzende: Nazlı ses
Leyl-i hulyâ: Hayal gecesi
Mesrûr: Neşeli
Sitâre: Yıldız
Fecr-i nîsân: Nisan sabahı
Mütenevvir: Aydınlanan
Sehâib-i güher: İnci bulutları
Dest-i pür-mahâret: Maharetli el
Zeheb: Altın
Lüzûm-ı hilkat: Yaradılış lüzumu

نه‌یدی أولکی حال منکسرم ؟
یاری آچ بر حیات پر خلجان ؛
کوندوزین دائما خراب تعب ،
کیجه برمیتانه خواب تعب
که بولور اضطراب ایله پایان...
یوکا قاتلانمشم ، باقك ، اوزمان !
شیمدی حتی اینانمیور فکرم ،
اوقدر قهر اولورمی هیچ انسان ؟..

آه ! بردن شو انقلاب نصیب
بکا سودیردی کائناتی یوتون ؛
هانی أولکی بن ، او مرد غریب ؟
بوله‌بیلسه‌م او سرسری‌یی یوکون
بر آووچ آلتون أیلیوب احسان :
« هایدی کیت ، دیردم ألویرر خسران ! »

صاحب مالکانهٔ ثروت ؛
قهر پیعولهٔ شکوهمده ،
بن أمینم که شیمدی هرکسدن
— هپ او اولکی فقره محسوباً —
کله‌جك برهدیهٔ حرمت .

Neydi evvelki hâl-i münkesirim?
Yarı aç bir hayât-ı pür-halecân;
Gündüzün dâimâ harâb-ı ta'ab,
Gece bir meyyitâne hâb-ı ta'ab
Ki bulur ıztırâb ile pâyân...
Buna katlanmışım, bakın, o zaman!
Şimdi hattâ inanmıyor fikrim,
O kadar kahr olur mu hiç insan?..

Âh! Birden şu inkılâb-ı nasîb
Bana sevdirdi kâinâtı bütün;
Hani evvelki ben, o merd-i garîb?
Bulabilsem o serserîyi bugün
Bir avuç altın eyleyip ihsân:
"Haydi git, derdim, elverir hüsrân!"

Sâhib-i mâlikâne-i servet;
Ka'r-ı peygûle-i şükûhumda,
Ben emînim ki şimdi herkesten
—Hep o evvelki fakra mahsûben—
Gelecek bir hediyye-i hürmet.

Hâl-i münkesir: Kırgın hal
Hayât-ı pür-halecân: Heyecanlı hayat
Harâb-ı ta'ab: Yorgunluktan harahp
Meyyitâne: Ölü gibi
Hâb-ı ta'ab: Yorgunluk uykusu
Pâyân: Son
İnkılâb-ı nasîb: Nasibin dönüşü
Merd-i garîb: Garip insan
Sâhib-i mâlikâne-i servet: Servet malikânesinin sahibi
Ka'r-ı peygûle-i şükûh: Ululuk köşesinin derinliği

پاره ... أی شمسپارهٔ آمال ،
أی کوزل معدن ... اووخ ، أی لبریز
کیسهٔ شعله رنك خبر آمیز ،
کولیور کل یوزکده استقبال !
نه بویوك بر دلیل قدرتسك ،
رهبر طالع سعادتسك ،
جاذب ابتسام شهرتسك ،
أك مشعشع تضاد عبرتسك !
سکا اعلان غیظ ایدرده ینه
بشریت قوشار ، کلیر سسکه .
أی معزز ملیکهٔ هوسات ،
زیر پای شهامتکده حیات ؛
شکر ومنت برر شرفخواهك ،
سرفرولر نثار شهراهك !
آچیلیر أیله نجه سن ابرام
أك قوی ، أك کزیده باب مرام .
قاپیلان پنجهٔ تعدیکه
آغلاسین کندی ضعف وذلتنه ...

پاره — دیرلرکه — عقله رهزندر ؛
نجه هیچ شبهه یوق که سندندر ،
أی کوزل جوهر فسونپرور ،
روحی أجساده باغلایان تللر .

وارسه حتی بشرده بروجدان ،
یا کوموشدندر او یا آلتوندن !

Para... Ey şems-pâre-i âmâl,
Ey güzel ma'den... Ooh, ey lebrîz
Kîse-i şu'le-reng-i fecr-âmîz,
Gülüyor gül yüzünde istikbâl!
Ne büyük bir delîl-i kudretsin,
Rehber-i tâli'-i sa'âdetsin,
Câzib-i ibtisâm-ı şöhretsin,
En müşa'şa' tezâd-ı ibretsin!
Sana i'lân-ı gayz eder de yine
Beşeriyyet koşar, gelir sesine.
Ey muazzez melîke-i hevesât,
Zîr-i pâ-yı şehâmetinde hayât;
Şükr ü minnet birer şeref-hâhın,
Ser-fürûlar nisâr-ı şeh-râhın!
Açılır eyleyince sen ibrâm
En kavî, en güzîde bâb-ı merâm.
Kapılan pençe-i te'addîne
Ağlasın kendi zaf u zilletine...

Para —derler ki— akla reh-zendir;
Bence hiç şüphe yok ki sendendir,
Ey güzel cevher-i füsûn-perver,
Rûhu ecsâda bağlayan teller.

Varsa hattâ beşerde bir vicdân,
Ya gümüştendir o ya altından!

Şems-pâre-i âmâl: Emellerin güneş gibi güzelliği
Lebrîz: Dolu
Kîse-i şu'le-reng-i fecr-âmîz: Tan vaktinin parlak renginin kesesi
İstikbâl: Gelecek
Delîl-i kudret: Kudretin delili
Rehber-i tâli'-i sa'âdet: Bahtiyarlık talihinin rehberi
Câzib-i ibtisâm-ı şöhret: Şöhret gülümsemesinin cazibesi
Müşa'şa': Parlayan
Tezâd-ı ibret: İbret tezadı
İ'lân-ı gayz: Hiddetin ilanı
Beşeriyyet: İnsanlık
Muazzez: Ulu, yüce
Melîke-i hevesât: Heveslerin kraliçesi
Zîr-i pâ-yı şehâmet: Yiğitliğin ayağının altı
Şeref-hâh: Şeref dileyen
Ser-fürû: Baş eğme
Nisâr-ı şeh-râh: Doru yola saçma
İbrâm: Bıktırma
Kavî: Kuvvetli
Güzîde: Seçkin
Bâb-ı merâm: İstek kapısı
Pençe-i te'addî: Saldırgan pençe
Reh-zen: Yol gösterici
Cevher-i füsûn-perver: Sihirli cevher
Ecsâd: Cesetler

پاره وحیات

«بوچوق کوزل، باقکز؛ چوق کوزل بو، چوق زنکین...»
و ، بربیك کبی ، صیرتنده سوسلو برپه‌لدرین
آغیر آغیر دونیور قارشیکزده ؛ سز باقیور ،
بکندیکزسه کوزل ، یوقسه هیچ صیقلمیه‌رق
« خایر ، فنا ! » دیه رد أیلیورسکز... برحق ؛
بوحق سزك کیسه کزدن پاریل پاریل آقیور !

پاریل ، پاریل... بزه هرحقی بخش ایدن بودنی ،
بومفترس ، بوملوث پاریلتی !.. ایشته غنی ،
فقیر ، اوکا ، هرکس اونك شئامتله
تصدق ایتدیکی اقباله مفتقر ، مشتاق .
زواللی قیز ، سنی قارشیمده دوندورن‌ده او باق ؛
او ، هپ‌او ، هپ اوملوث ، اومفترس کتله !

PARA VE HAYAT

"Bu çok güzel, bakınız; çok güzel bu, çok zengin..."
Ve, bir bebek gibi, sırtında süslü bir pelerin
Ağır ağır dönüyor karşınızda; siz bakıyor,
Beğendinizse güzel, yoksa hiç sıkılmayarak
"Hayır, fena!" diye reddeyliyorsunuz. Bir hak;
Bu hak sizin kesenizden parıl parıl akıyor!

Parıl, parıl... Bize her hakkı bahşeden bu denî
Bu müfteris, bu mülevves parıltı!.. İşte ganî,
Fakîr, ona herkes, onun şeâmetle
Tasadduk ettiği ikbâle müftekir, müştâk.
Zavallı kız, seni karşımda döndüren de o bak;
O, hep o, hep o mülevves, o müfteris kitle!

Denî: Alçak
Müfteris: Yırtıcı, zalim
Mülevves: Kirli
Ganî: Zengin
Şeâmet: Uğursuzluk
Tasadduk: Sadaka
İkbâl: Baht
Müftekir: Muhtaç
Müştâk: Arzulayan

برآز امید

بر آز حیات وحرارت شوجسم سنکینه ،
بر آز چیچك شو حزین قبروحشت آکینه ؛
ایچم سعادته اصلا ایناغق ایسته‌میور .
برآز ألم شوطوغوق روح وقلبی تسخینه !

حیات ایچون چکیلن هرعذاب دورادور
براحتساس مرارتله ویردی نفسه فتور ؛
طورمو صوغوق ایکی نعش رمیده حالنده
فضای تار خیالمده شیمدی قهر وسرور ...

برآز بولیلهٔ سرمایه شعلهٔ خورشید .
برآز بوساغر متروکه نشوهٔ تجدید ؛
محیط‌مك بی یکپاره سنك خاره کبی
صیقوب أریتدیکی دملر... برآز مجال امید !

BİRAZ ÜMÎD

Biraz hayât u harâret şu cism-i sengîne,
Biraz çiçek şu hazîn kabr-i vahşet-âgîne;
İçim saâdete aslâ inanmak istemiyor,
Biraz elem şu donuk rûh u kalbi teshîne!

Hayât için çekilen her azâbı dûr-â-dûr
Bir ihtisâs-ı merâretle verdi nefse fütûr;
Durur soğuk iki na'ş-ı remîde hâlinde
Fezâ-yı târ-ı hayâlimde şimdi kahr u sürûr...

Biraz bu leyle-i sermâye şu'le-i hurşîd,
Biraz bu sâgar-ı metrûke neşve-i tecdîd;
Muhîtimin beni yek-pâre seng-i hâre gibi
Sıkıp erittiği demler... Biraz mecâl-i ümîd!

Cism-i sengîn: Taştan cisim
Kabr-i vahşet-âgîn: Vahşetle dolu kabir
Teshîn: Isıtma
Dûr-â-dûr: Uzaktan uzağa
İhtisâs-ı merâret: Acılık hissetme
Fütûr: Bezginlik, keder
Na'ş-ı remîde: Ürkmüş naaş
Fezâ-yı târ-ı hayâl: Hayalin karanlık fezası
Sürûr: Neşe
Leyle-i sermâ: Soğuk gece
Şu'le-i hurşîd: Güneşin parıltısı
Sâgar-ı metrûk: Terk edilmiş kadeh
Neşve-i tecdîd: Yenilenen neşe
Yek-pâre: Tek parça
Seng-i hâre: Mermer
Mecâl-i ümîd: Ümidin dermanı

خندهٔ بوم

متهالك ، صموت بر محشر ...
نازل اولمش أديم أرضه قمر ؛
طوپلانوب سير ايچون بوتون كشور ،
ايديبورلر بويوك كوچوك ، مبهوت ،
قارشيدن احتراز ايچنده سكوت .
كوندوزين بويله ظلمت يلدا ،
صوكره طوپراقده ماه عرش آرا ،
بوتون أذهانه بركسل ويريبور ؛
هپسى پارماقلريله كوستريبور
بو ياتان كتلهٔ منوره‌يى ،
قوملر اوستنده موج اوران دره‌يى ،
كه اونك خون شعله پروريدر ؛
صوريبورلر : « كيمك بوايش ، بوسحر ؟
« هانكى سحار معجزك بو فسون ؟
« هانكى هاروت اولوب عجيبه‌نمون
« أيله‌مش قبهٔ سمايى نكون ،
« بدرى پاى ترابه ايندرمش ؟..»
تا كهان برطراقهٔ موحش
صارصيور هپ قلوب حضارى ؛
قمرك صفحهٔ ضيا بارى
بر مقسى دومانله اورتوليور .
تا اوزاقلرده بر صدا كوليور ؛
برصدا ، برصدا كه رعدأفشان ،
ويريبور خاكه لرزش هيجان ؛
بوتى دهشتله أيليور تعقيب
برخروش خموش ديو ژيان ...
صوكره هرياينده برسكون مهيب ؛
اودومانلر ، او جويبار لهيب ،
هپسى برآن ايچنده محو اوليور ؛
اوزمان صانكه اورطه‌لق صولويور .
بو تنفسله پارلايان كوزلر
باقيورلر كه يوق يرنده قمر .

HANDE-İ BÛM

Mütehâlik, samût bir mahşer...
Nâzil olmuş edîm-i arza kamer;
Toplanıp seyr için bütün kişver,
Ediyorlar büyük küçük, mebhût,
Karşıdan ihtirâz içinde sükût.
Gündüzün böyle zulmet-i yeldâ,
Sonra toprakta mâh-ı arş-ârâ,
Bütün ezhâna bir kesel veriyor;
Hepsi parmaklarıyla gösteriyor
Bu yatan kitle-i münevvereyi,
Kumlar üstünde mevc uran dereyi,
Ki onun hûn-ı şu'le-perveridir;
Soruyorlar: "Kimin bu iş, bu sihir?
"Hangi sehhâr-ı mu'cizin bu füsûn?
"Hangi Hârût olup acîbe-nümûn
"Eylemiş kubbe-i semâyı nigûn,
"Bedri pâ-yı türâba indirmiş?.."
Nâgehân bir tarrâka-i mûhiş
Sarsıyor hep kulûb-ı huzzârı;
Kamerin safha-i ziyâ-bârı
Bir mukassî dumanla örtülüyor.
Tâ uzaklarda bir sadâ gülüyor;
Bir sadâ, bir sadâ ki ra'd-efşân,
Veriyor hâke lerziş-i heyecân;
Bunu dehşetle eyliyor ta'kîb
Bir hurûş-ı hamûş-ı dîv-i jiyân...
Sonra her yanda bir sükûn-ı mehîb;
O dumanlar, o cûybâr-ı lehîb,
Hepsi bir ân içinde mahvoluyor;
O zaman sanki ortalık soluyor.
Bu teneffüsle parlayan gözler
Bakıyorlar ki, yok yerinde kamer.

Hande-i bûm: Baykuş gülümsemesi
Mütehâlik: Telaşlı
Samût: Suskun
Nâzil: İnen
Edîm-i arz: Arzın yüzü
Kişver: Ülke
Mebhût: Şaşırmış
İhtirâz: Çekinme
Zulmet-i yeldâ: Uzun gece
Mâh-ı arş-ârâ: Arşı süsleyen ay
Ezhân: Zihinler
Kesel: Gevşeklik
Kütle-i münevvere: Aydınlık kütle
Mevc: Dalga
Hûn-ı şu'le-perver: Işık veren kan
Sehhâr-ı mu'ciz: Mucizenin büyülemesi
Füsûn: Sihir
Acîbe-nümûn: Tuhaf görünen
Kubbe-i semâ: Gökkubbe
Nigûn: Baş aşağı
Pâ-yı türâb: Toprağın ayağı
Nâgehân: Ansızın
Tarrâka-i mûhiş: Korkutan gümbürtü
Kulûb-ı huzzâr: Oradakilerin kalpleri
Safha-i ziyâ-bâr: Işık saçan sayfa
Mukassî: Kasvetli
Ra'd-efşân: Şimşek saçan
Hâk: Toprak
Lerziş-i heyecân: Heyecanın titreyişi
Hurûş-ı hamûş-ı dîv-i jiyân: Öfkeli devin sessiz kükreyişi
Sükûn-ı mehîb: Korkunç sessizlik
Cûybâr-ı lehîb: Alevli nehir

شیمدی قوملرده بریغین حشرات ،
پنجه بیك أنکرك ، چیان ، عقرب ،
— هپسی مشبوع زهر قهر وغضب، —
ایدییور جستجو غدای حیات ...

بوخیالات ایچنده بن مشغول ،
صانکه جداً اوخارقات عقول
کلیورمش بوتون وجوده کبی
تیتریبوردم ، که بغتةً عصبی
برکولوش ، برمدید صیحهٔ شوم
باش اوجمدن زمینه عکس ایتدی ؛
صوکره بربوم بدلقا ، مشئوم
چیرپینیشلرله یوکسلوب کیتدی ...

Şimdi kumlarda bir yığın haşerât,
Nice bin engerek, çıyan, akreb,
—Hepsi meşbû-ı zehr-i kahr u gazab,—
Ediyor cüst-ü-cû gıdâ-yı hayât...

Bu hayâlât içinde ben meşgûl,
Sanki cidden o hârikât-ı ukûl
Geliyormuş bütün vücûda gibi
Titriyordum, ki bağteten asabî
Bir gülüş, bir medîd sayha-i şûm
Baş ucumdan zemîne aksetti;
Sonra bir bûm-ı bed-likâ, meş'ûm
Çırpınışlarla yükselip gitti...

Haşerât: Haşereler
Meşbû-ı zehr-i kahr u gazab: Kahır ve öfkenin zehrine kanmış
Cüst-ü-cû: Arama
Hayâlât: Hayaller
Hârikât-ı ukûl: Akılların harikaları
Bağteten: Birdenbire
Medîd: Uzun
Sayha-i şûm: Uğursuz çılık
Bûm-ı bed-likâ: Çirkin baykuş
Meş'ûm: Uğursuz

تمثال جهالت

حرکوز ایدی لیلك نظرخدشه‌نثاری
آفاق شهوده ؛
اولمشدی بوتون لمعه‌لرك معکس تاری
أمواج غنوده .

برصمت سپهرنك ایله مشبوع خیالات ،
طاغلر دره‌لر صانکه برر محفل أموات ؛
یالکز قوجه بر فم ،
بر طاغ کبی آدم
دیکمش نظر غیظی ، بی‌خوف ومبالات،
أیلردی او بوش عالمه ایراد مقالات ...

کوکرر ، باغیرر ؛ طاغلره چارپارده صداسی
بی‌فائده ، أیلردی بوتون کندینه عودت ؛
آبلاق یوزینك لحیهٔ جاروب نماسی
أنظار تماشایه ویروب ثقلت و وحشت ،

تیتره‌ردی جوارنده‌کی ، پیشنده‌کی أشیا
نطقندن اوچان زهر برودتله ؛ اوحالا
پر جرأت ونخوت
أیلردی خطابت ؛
أشعار و فنون هپ او دوداقلرده مهیا
چرکاب تعرضدن ایدرلردی تحاشا ...

انسانلغی محتاج ایدی شایان تفکر
بیکلرجه کواهه ؛
آتمشدی بو منظر بی همرنك تنفر
برخوف سیاهه !

TİMSÂL-İ CEHÂLET

Merkûz idi leylin nazar-ı hadşe-nisârı
Âfâk-ı şühûda;
Olmuştu bütün lem'aların ma'kes-i târı
Emvâc-ı gunûde.

Bir samt-ı siyeh-reng ile meşbû-ı hayâlât,
Dağlar dereler sanki birer mahfil-i emvât;
Yalnız koca bir fem,
Bir dağ gibi âdem
Dikmiş nazar-ı gayzını, bî-havf ü mübâlât,
Eylerdi o boş âleme îrâd-ı makâlât...

Kükrer, bağırır; dağlara çarpar da sadâsı
Bî-fâide, eylerdi bütün kendine avdet;
Ablak yüzünün lihye-i cârûb-nümâsı
Enzâr-ı temâşâya verip sıklet ü vahşet,

Titrerdi civârındaki, pîşindeki eşyâ
Nutkundan uçan zehr-i bürûdetle; o hâlâ
Pür-cür'et ü nahvet
Eylerdi hitâbet;
Eş'âr u fünûn hep o dudaklarda müheyyâ
Çirk-âb-ı taarruzdan ederlerdi tehâşâ...

İnsanlığı muhtâc idi şâyân-ı tefekkür
Binlerce güvâha;
Atmıştı bu manzar beni hem-reng-i teneffür
Bir havf-ı siyâha!

Timsâl-i cehâlet: Cehalet örneği
Merkûz: Dikilmiş
Leyl: Gece
Nazar-ı hadşe-nisâr: Huzursuzluk saçan bakış
Âfâk-ı şühûd: Şahitlerin ufukları
Lem'a: Parıltı
Ma'kes-i târ: Karanlığın aksi
Emvâc-ı gunûde: Uyumuş dalgalar
Samt-ı siyeh-reng: Siyah renkli sessizlik
Meşbû-ı hayâlât: Hayallerle dolu
Mahfil-i emvât: Ölülerin meclisi
Fem: Ağız
Nazar-ı gayz: Hiddet bakışı
Bî-havf ü mübâlât: Korkusuz ve özensiz
Îrâd-ı makâlât: Söz söyleme
Bî-fâide: Faydasız
Avdet: Dönme, dönüş
Lihye-i cârûb-nümâ: Süpürge gibi sakal
Enzâr-ı temâşâ: Seyir bakışı
Sıklet: Ağırlık
Pîş: Ön
Zehr-i bürûdet: Soğukluk zehri
Pür-cür'et ü nahvet: Cesaret ve gurur dolu
Eş'âr u fünûn: Şiirler ve fenler
Müheyyâ: Hazır
Çirk-âb-ı taarruz: Saldırının çirkinliği
Tehâşâ: Çekinme
Şâyân-ı tefekkür: Düşünmeye değer
Güvâh: Şahit
Hem-reng-i teneffür: Nefretle aynı nitelikte
Havf-ı siyâh: Siyah korku

هیکل سعی

شواهقدن قوپان برخندهٔ شارقله ظلمتلر
پریشان بر بولوت حالنده تیترکن یوادیده ،
درین ، غرنده عکس صولتیله رعد هول‌آور
قیملدار برسیاه أژدر کبی آغوش وادیده .

بوتون آفاقی استیعاب ایدن بوشلقده نالشزن
خیالتلر کزر ، هپ بربرندن خوار و مستثقل ؛
بوموحش ، مفترس هنکامهٔ ظلمتده برهیکل
باقار ، لاقید وعلوی ، برستون آهن اوستندن .

سکون أی رعدوبرق ، أی صرصرحرص‌وأمل، أی شان!
بوتون أبنای خلقت أك مطنطن بر مذلتله
بولورکن هرکوچوك نفخه‌کده برماتم ویا بر سور ،

شو علوی ساعیٔ بی‌خواب وراحت ایشته غیظ أفشان
طورقارشیکده، — هرشیدن اوزاق، هرنشئه دن مهجور، —
أکیلمك بیلمین بر جبههٔ مغرور صنعتله !

HEYKEL-İ SA'Y

Şevâhikten kopan bir hande-i şârıkla zulmetler
Perîşân bir bulut hâlinde titrerken bevâdîde,
Derin, gurrende aks-i savletiyle ra'd-ı hevl-âver
Kımıldar bir siyâh ejder gibi âgûş-ı vâdîde.

Bütün âfâkı istî'âb eden boşlukta nâliş-zen
Hayâletler gezer, hep birbirinden hâr u müsteskal;
Bu mûhiş, müfteris hengâme-i zulmette bir heykel
Bakar, lâ-kayd u ulvî, bir sütûn-ı âhen üstünden.

Sükûn, ey ra'd ü berk, ey sarsar-ı hırs u emel, ey şân!
Bütün ebnâ-yı hilkat en mutantan bir mezelletle
Bulurken her küçük nefhanda bir mâtem veya bir sûr,

Şu ulvî sâ'î-i bî-hâb u râhat işte gayz-efşân
Durur karşında —her şeyden uzak, her neş'eden mehcûr,—
Eğilmek bilmeyen bir cebhe-i mağrûr-ı san'atla!

Sa'y: Çalışma
Şevâhik: Zirveler
Hande-i şârık: Parlak gülüş
Bevâdî: Kırlar
Gurrende: Gürleyen
Aks-i savlet: Saldırının aksi
Ra'd-ı hevl-âver: Korkunç gürültü
Âgûş-ı vâdî: Vadinin kucağı
Âfâk: Ufuklar
İstî'âb: Kaplama
Nâliş-zen: İnleyen
Hâr u müsteskal: Horlanmış ve kovulmuş
Mûhiş: Korkutan
Müfteris: Vahşi
Hengâme-i zulmet: Karanlığın gürültüsü
Lâ-kayd u ulvî: Kayıtsız ve yüce
Sütûn-ı âhen: Demir sütun
Ra'd ü berk: Yıldırım ve şimşek
Sarsar-ı hırs u emel: Hırs ve emel rüzgârı
Ebnâ-yı hilkat: Yaradılışın çocukları
Mutantan: Tantanalı
Mezellet: Bayağılık
Nefha: Esinti
Sâ'î-i bî-hâb u râhat: Uykusuz ve rahatsız çalışan
Gayz-efşân: Hiddet saçan
Mehcûr: Ayrı düşmüş
Cebhe-i mağrûr-ı san'at: Sanatın gururlu yönü

صوك نغمه

نوأمل بر چوجوق عنادیله
شو آتلمش ، قیریق ربابمدن
برسرود ایسته‌دك... یکی ، دیکله !
دیکله تار شکستهٔ روحی ،
دیکله شکوای روح مجروحی ؟
فقط اینجنمه اکترابمدن .

ضربان سقوطی بر دره‌نك
جوف پرنالش خزانشده
نه‌حزین عکس ایدرسه مشجره‌نك ،
عینی رقتله ، خاسر ومبهوت ،
دویولور شیمدی برأنین سقوط
شعرمك لرزش بیانشده .

نرده أولکی شوق بیدارم ،
نرده أولکی نغمهٔ هوسات ؟
شیمدی بر مرده خواب أفکارم ...
سویله ، أی طفل پر أمل ، کرچك
صانیورمیدك اهتزاز ایده‌جك
اولو بر تلده بر سرود حیات ؟

SON NAĞME

Nev-emel bir çocuk inâdıyle
Şu atılmış, kırık rübâbımdan
Bir sürûd istedin... Pekî, dinle:
Dinle târ-ı şikeste-i rûhu,
Dinle şekvâ-yı rûh-ı mecrûhu;
Fakat incinme iktirâbımdan.

Darabân-ı sukûtu bir derenin
Cevf-i pür-nâliş-i hazânında
Ne hazîn aksederse meşcerenin,
Aynı rikkatle, hâsir ü mebhût,
Duyulur şimdi bir enîn-i sükût
Şi'rimin lerziş-i beyânında.

Nerde evvelki şevk-ı bîdârım,
Nerde evvelki nağme-i hevesât?
Şimdi bir mürde hâb-ı efkârım...
Söyle, ey tıfl-ı pür-emel, gerçek
Sanıyor muydun ihtizâz edecek
Ölü bir telde bir sürûd-ı hayât?

Nev-emel: Yeni ümit
Rübâb: Saz
Sürûd: Nağme
Târ-ı şikeste-i rûh: Ruhun kırık karanlığı
Şekvâ-yı rûh-ı mecrûh: Ayrı kalan ruhun şikâyeti
İktirâb: Yaklaşma
Darabân-ı sükût: Sessizliğin çarpması
Cevf-i pür-nâliş-i hazân: Sonbaharın inleyiş dolu boşluğu
Meşcere: Koru
Rikkat: Şefkat
Hâsir: Hasret çeken
Mebhût: Şaşkın, hayran
Enîn-i sukût: Düşmenin iniltisi
Lerziş-i beyân: Anlatmanın titremesi
Şevk-ı bîdâr: Uyanık şevk
Nağme-i hevesât: Heveslerin nağmesi
Mürde: Ölü
Hâb-ı efkâr: Düşüncelerin uykusu
Tıfl-ı pür-emel: Arzu dolu çocuk
İhtizâz: Titreme
Sürûd-ı hayât: Hayatın nağmesi

خلوقات دفترزن

HALÛK'UN
DEFTERİ'NDEN

حیات

بو کون حیاتی مسلسل بر احتیاج سیاه ،
بو کون سعادتی غافل بر اشتیاق تباه ،
بو کون تنفسی یورغون ، قدید برسودو « آه ! »
اولان بو جمعیت ؛
بو کون زهرلرینك قعرنشئه‌سنده یوزن ،
بو کون طوغان چوجوغندن ترانه بکلرکن
فغان دویان بشریت ، بو نخبهٔ خلقت ،

نه‌در بیلیرمیسك، اوغلم؟.. اوکیکده حاره‌لەنن
شو مائی صفحه‌یه باق ؛ شیمدی آنسزین سنی بن
طوتوب‌ده فیرلاتیوبرسه‌م اونك درینلکنه ،
دوشون برآز نه اولور؟.. قورقو بیلمه‌سه‌ك‌ده ، بنه
تحمل أیلیه‌مز ، چیرپینیرسك ، آغلارسك ؛
زواللی قوللرکك حکمی یوقکه قورتارسین !
او مائی شی سنی یوتدقجه حایقیرر ، باغیرر ،
فقط خلاص اولەمازسك ؛ اوموزلرکدن آغیر ،
خشین ، ده‌میر ایکی أل متصل ایتوب زده‌لر ؛
وچاره یوق اینه‌جکسك... بو ایشته عمر بشر .

خایر ، بوزهرمه سن وارث اولما ، أولادم ؛
یارین ، امید ایدییورلرکه ، بر کنیشجه آدیم ،
بر آتلایش، — نه‌دییورلردی پك‌ده آکلامادم ، —
حیاتی قورتاره‌جق ؛
بشر ، بو شیمدی معذب سوروکله‌نن مفلوج ،
آدیم آدیم ایده‌جك ذروهٔ خلاصه عروج ...
اینان ، خلوق ، أزلی بر شفادر آلدانمق !

— ۷ حزیران ، ۱۳۱۷ —

HAYÂT

Bugün hayâtı müselsel bir ihtiyâc-ı siyâh,
Bugün saâdeti gâfil bir iştiyâk-ı tebâh,
Bugün teneffüsü yorgun, kadîd bir sürü "Âh!"
Olan bu cem'iyyet;
Bugün zehirlerinin ka'r-ı neş'esinde yüzen,
Bugün doğan çocuğundan terâne beklerken
Figân duyan beşeriyyet, bu nuhbe-i hilkat,

Nedir bilir misin, oğlum?.. Önünde hârelenen
Şu mâî safhaya bak; şimdi ansızın seni ben
Tutup da fırlatıversem onun derinliğine,
Düşün biraz ne olur?.. Korku bilmesen de, yine
Tahammül eyleyemez, çırpınırsın, ağlarsın;
Zavallı kollarının hükmü yok ki kurtarsın!
O mâî şey seni yuttukça, haykırır, bağırır,
Fakat halâs olamazsın; omuzlarından ağır,
Haşin, demir iki el muttasıl itip zedeler;
Ve çâre yok ineceksin... Bu işte ömr-i beşer.

Hayır, bu zehrime sen vâris olma, evlâdım;
Yarın, ümîd ediyorlar ki, bir genişçe adım,
Bir atlayış, —ne diyorlardı pek de anlamadım,—
Hayâtı kurtaracak;
Beşer, bu şimdi muazzeb sürüklenen meflûc
Adım adım edecek zirve-i halâsa urûc...
İnan, Halûk, ezelî bir şifâdır aldanmak!

—7 Haziran, 1317—

Müselsel: Art arda
Gâfil: Habersiz
İştiyâk-ı tebâh: Yıkılmış arzu
Kadîd: Yorgun
Ka'r-ı neş'e: Neşenin derinliği
Terâne: Name
Figân: Ağıt
Nuhbe-i hilkat: Yaradılışın seçkinliği
Hâre: Meneviş
Halâs: Kurtuluş
Muttasıl: Aralıksız
Ömr-i beşer: İnsan hayatı
Muazzeb: Azap çeken
Meflûc: Felçli
Zirve-i halâs: Kurtuluş zirvesi
Urûc: Yükselme

قوجامان ساعته :

هر ثانیه بر خطوهٔ رقصیه که پامال
اولو بر ساحهٔ آمال ؛
جبهه کده اویور ایزلری پرخاطره ، یورغون ،
هیچ بکلهمین ، هپ یوروین پای شئونك .

أیلر ایکی أنکشت درشتك بزه ایما
آتیده ، اوغیای سرائرده مهیا
کرداب تباهیه دوشن سیل روانی ،
بوتون أعمار جهانی .

ایکلمر ، چیقیورمش کبی أعماق زمیندن ،
هر ساعتی بر خرخرهٔ محتضرانهك ؛
واقفمی ایچك صایدیغك أکدار حیاته ؟

هر چینلایشك بر آجی ، بر صدمهٔ مشئوم ؛
یالکز بری ، صوك ضربه تسلی ، اوده معدوم :
بیك ماتمه بر سور ، اوده بیوسنه ماته .

— ٢٠ شباط ١٣١٧ —

KOCAMAN SÂATE:

Her sâniye bir hatve-i raksiyyene pâmâl
Ulu bir sâha-i âmâl;
Cebhende uyur izleri pür-hâtıra, yorgun,
Hiç beklemeyen, hep yürüyen pây-ı şüûnun.

Eyler iki engüşt-i dürüştün bize îmâ
Âtîde, o gayyâ-yı serâirde müheyyâ
Girdâb-ı tebâhîye düşen seyl-i revânı,
Bütün a'mâr-ı cihânı.

İnler, çıkıyormuş gibi a'mâk-ı zemînden,
Her sâ'ati bir harhara-i muhtazırânen;
Vâkıf mı için saydığın ekdâr-ı hayâta?

Her çınlayışın bir acı, bir sadme-i meş'ûm;
Yalnız biri, son darbe tesellî, o da ma'dûm:
Bin mâteme bir sûr, o da peyveste memâta.

—30 Şubat, 1317—

Hatve-i raksiyye: Dans adımı
Pâmâl: Çiğnenmiş
Sâha-i âmâl: Amellerin sahası
Pür-hâtıra: Hatıra dolu
Pây-ı şüûn: Hadiselerin ayağı
Engüşt-i dürüşt: Kaba parmak
Âtî: Gelecek
Gayyâ-yı serâir: Sırların kuyusu
Müheyyâ: Hazır
Girdâb-ı tebâhî: Yokluğun girdabı
Seyl-i revân: Akan sel
A'mâr-ı cihân: Cihanın ömürleri
A'mâk-ı zemîn: Yerin derinlikleri
Harhara-i muhtazırâne: Can çekişmenin horultusu
Ekdâr-ı hayât: Hayatın kederleri
Sadme-i meş'ûm: Uğursuz felaket
Ma'dûm: Yok
Peyveste: Ulaşmış
Memât: Ölüm

ایزلر

-- حریت یولنده --

یورووردم برآز کوچ ، برآز بی حضور
دیکنلك ، چتین ، طاشلی بر ساحه‌دن ؛
اوگم بر یوقوش ، هپ چاقیل ، هپ دیکن ؛
یورووردم فقط بن معند ، صبور .

بو یول یویله صاعددی بر منبره ؛
جوانب مهابتلی بر مقبره ،
فضاسنده آل بر کونش مبتسمدی ...

مبشر آدیملرله ایتدم مرور
ده‌مین مضطرب کچدیکم ساحه‌دن ؛
یولم عینی شی : هپ چاقیل ، هپ دیکن ؛
یورووردم فقط بن مبشر ، وقور .

کچردم باصوب بر طاقم ایزلره ؛
ایکیلدم، برآز دقت ایتدم یره :
او ایزلر بنم ، هپ بم ایزلرمدی .

-- ۲۱ شباط، ۱۳۱۷ --

İZLER

—Hürriyet Yolunda—

Yürürdüm biraz güç, biraz bî-huzûr
Dikenlik, çetin, taşlı bir sâhadan;
Önüm bir yokuş, hep çakıl, hep diken;
Yürürdüm fakat ben mu'annid, sabûr.

Bu yol böyle sâiddi bir minbere;
Cevânib mehâbetli bir makbere,
Fezâsında al bir güneş mübtesimdi...

Mübeşşer adımlarla ettim mürûr
Demin muztarib geçtiğim sâhadan;
Yolum aynı şey: Hep çakıl, hep diken;
Yürürdüm fakat ben mübeşşer, vakûr.

Geçerdim basıp birtakım izlere;
Eğildim, biraz dikkat ettim yere:
O izler benim, hep benim izlerimdi.

—21 Şubat, 1317—

Bî-huzûr: Huzursuz
Mu'annid: İnatçı
Sabûr: Sabırlı
Sâid: Yükselen
Cevânib: Etraflar
Mehâbet: Azamet
Makber: Mezar
Mübtesim: Gülümseyen
Mübeşşer: Müjde almış
Mürûr: Geçme
Muztarib: Acı çeken
Vakur: Ağırbaşlı

دون کیجه

ساحل ظلام ایچنده ؛ طوکوق بر پارلتی وار
یالکز شو برقاچ أوده برآزدن سینر ، باتار
اونلرده ، هپ قاراکلق اولور . بر قالین نقاب
اورتر برر برر
کوندوز حیاتنك بوتون اوساخنی... بشر
بیلمم که هانکی سیئه‌سندن ایدوب حجاب ،
ظلمتله پرده‌لر اولقای سیاهنی ...

سن ، أی سمایه معکس ریان اولان ده‌کیز ،
قانلرله لاشه‌لرله بولانماز میاهکی
کونده‌ر ، شو پاصلی چهره‌یی سیلسین ؛ برآز تمیز
بر یوزله بلکه بر ایکی کون سوسله‌نوب حیات ،
ایکرنمز آدم اوغلنی کوردکجه کائنات .

کونده‌ر ، شو طالغه‌لر بیقاسین شین خلقتی ...
لکن خایر ، سنك نه‌امورك ؟ بو خدمتی
سندن نه حقله بکلیورم ؟.. سن ، کوزل ده‌کیز ،
حسسز ، وظیفه‌سز ،
هرکونکی انشراحکه طال ؛ چیرپین ، اوینا ، آق ؛
صافی کوپوکلرك ؛ او ابیك صاچلرك ، براق ،
صارسین خیال وروحی ؛ صارلسین ، قوجاقلاسین
خولیای عشق وصنعتی زمرد قاناتلرك !

DÜN GECE

Sâhil zalâm içinde; donuk bir parıltı var
Yalnız şu birkaç evde; birazdan siner, batar
Onlar da, hep karanlık olur. Bir kalın nikâb
Örter birer birer
Gündüz hayâtının bütün evsâhını... Beşer
Bilmem ki hangi seyyiesinden edip hicâb,
Zulmetle perdeler o likâ-yı siyâhını...

Sen, ey semâya makes-i reyyân olan deniz,
Kanlarla, lâşelerle bulanmaz miyâhını
Gönder, şu paslı çehreyi silsin, biraz temiz
Bir yüzle belki bir iki gün süslenip hayât,
İğrenmez âdemoğlunu gördükçe kâinât.

Gönder, şu dalgalar yıkasın şeyn-i hilkati...
Lâkin hayır, senin ne umûrun? Bu hizmeti
Senden ne hakla bekliyorum?.. Sen, güzel deniz,
Hissiz, vazîfesiz,
Her günkü inşirâhına dal; çırpın, oyna, ak;
Sâfî köpüklerin, o ipek saçların, bırak,
Sarsın hayâl ü rûhu; sarılsın, kucaklasın
Hulyâ-yı aşk u sanatı zümrüt kanatların!

Zalâm: Karanlık
Nikâb: Örtü
Evsâh: Pislikler
Likâ-yı siyâh: Siyah örtü
Makes-i reyyân: Suya kanmış yansıma
Lâşe: Leş
Miyâh: Sular
Şeyn-i hilkat: Yaratılış kusuru
İnşirâh: Ferahlık, açılma
Hulyâ-yı aşk u sanat: Aşk ve sanat hayali

بعضاً بو محتشم کیجه‌لر ، سن درین درین
باشلارسك اهتزاز که برأرغنون کبی ؛
بردن جوانجی
انطاق ایدوب صدا ، دویولور کیزلی برأنین .

ساحل غنوده کتلهٔ دیجور ، افق عبوس ؛
کوك برسحاب وظل ، اوکا سن مهبط عکوس ...

کرکین قاناتلریله معظم برر عقاب
تجسیم ایدن بولوتلر اوموا ج وپر شتاب
سطحکده پارچه پارچه یوزر ، تیتره‌شیر ، سونر ؛
کوکلم صانیر : أمللری... علوی ، کشاده‌پر ،
مغرور ، عظیم أمللری قلب حسیتك
پیشنده انحطار ایدییور ظلم وذلتك !

— قایالر : ۱۲ حزیران ، ۱۳۲٤ —

Ba'zan bu muhteşem geceler, sen derin derin
Başlarsın ihtizâzına bir erganun gibi;
Birden cevânibi
İntâk edip sadâ, duyulur gizli bir enîn.

Sâhil gunûde kütle-i deycûr, ufuk abûs;
Gök pür-sehâb u zıll, ona sen mehbit-i ukûs...

Gergin kanatlarıyla muazzam birer ukâb.
Tecsîm eden bulutlar o mevvâc ü pür-şitâb
Sathında parça parça yüzer, titreşir, söner;
Gönlüm sanır: Emelleri... Ulvî, küşâde-per,
Mağrûr, azîm emelleri kalb-i hamiyyetin
Pişinde intihâr ediyor zulm u zilletin!

—Kayalar: 12 Haziran, 1324—

İhtizâz: Titreme
Cevânib: Taraflar
İntâk: Dile getirme
Enîn: İnleme
Gunûde: Uyumuş
Kütle-i deycûr: Karanlık kütle
Abûs: Somurtkan
Pür-sehâb u zıll: Bulutlu ve gölgeli
Mehbit-i ukûs: Yankıların iniş yeri
Ukâb: Kartal
Tecsîm: Vücut verme
Mevvâc ü pür-şitâb: Dalgalı ve aceleci
Sath: Dış yüz
Küşâde-per: Açık kanat
Mağrûr: Gururlu
Kalb-i hamiyyet: Fazilet kalbi
Zillet: Horluk, aşağılık

صباح اولورسه.....

بو مملکتده‌ده برکون صباح اولورسه ، خلوق ،
أکر بو مملکتك سیسله‌نن شوناصیهٔ ـ
مقدراتی قوی برألك قوی ، حی
بر اهتزاز تماسیله سیلکینوب شو طوکوق ،
شو پاصلی چهرهٔ ملت برآز کولرسه... — او کون
بن اوله‌مش بیله اولسه‌م ، حیاته بك اولکون
بر ارتباطم اولور شبهه‌سز ؛ — او کون بندن
امیدی کس ، بنی کوتروم وبوش محیطمده
سرارتمله اوتوت ؛ چونکه لنك ویژمرده
نظرلرم سنی ماضی‌یه چکمك ایستر ؛ سن
بوتون هویت وعضویتکله آتیسك :
ترنم أیلیور ألآن قولاقلرمده سسك !

أوت ، صباح اوله‌جقدر ، صباح اولور ، کیجه‌لر
طلوع حشره قدر سورمز ؛ عاقبت بو سما ،
بو مائی کوك سزه برکون آجیر ؛ ملول اولما ،
حیاته نشئه کونشدر ، ملال ایچنده بشر
چورور یزم کبی... سز ، أی فضای فردانك
کوچوك کونشلری ، آرتق برر برر اویانك !
افقلرك أبدی اشتیاقی وار توره .
تنور ... عصرمزك ایشته روح آمالی ؛
سیلك بولوتلری ، سیلکك ظلال أهوالی ،
ضیا ایچنده قوشك بر خلاص مشکوره .
امیدمز بو : اولورسه‌كده بز ، یاشار مطلق
وطن سزکله شو زندان قاراکلغندن اوزاق !

— ۸ أیلول ، ۱۳۲۱ —

SABAH OLURSA...

Bu memlekette de bir gün sabah olursa, Halûk,
Eğer bu memleketin sislenen şu nâsiye-i
Mukadderâtı, kavî bir elin kavî, muhyî.
Bir ihtizâz-ı temâsıyla silkinip şu donuk,
Şu paslı çehre-i millet biraz gülerse... —O gün
Ben ölmemiş bile olsam, hayâta pek ölgün
Bir irtibâtım olur şüphesiz; —o gün benden
Ümîdi kes, beni kötürüm ve boş muhîtimde
Merâretimle unut; çünkü leng ü pejmürde
Nazarlarım seni mâzîye çekmek ister; sen
Bütün hüvviyet ü uzviyyetinle âtîsin:
Terennüm eyliyor el'ân kulaklarımda sesin!

Evet, sabâh olacaktır, sabâh olur, geceler,
Tulû-i haşre kadar sürmez; âkıbet bu semâ,
Bu mâî gök size bir gün acır; melûl olma.
Hayâta neş'e güneştir, melâl içinde beşer,
Çürür bizim gibi... Siz, ey fezâ-yı ferdânın
Küçük güneşleri, artık birer birer uyanın!
Ufukların ebedî iştiyâkı var nûra.
Tenevvür... Asrımızın işte rûh-ı âmâli;
Silin bulutları, silkin zılâl-i ehvâli;
Ziyâ içinde koşun bir halâs-ı meşkûra.
Ümidimiz bu: Ölürsek de biz, yaşar mutlak
Vatan sizinle, şu zindan karanlığından uzak!

—8 Eylül, 1321—

Nâsiye-i mukadderât: Alın yazısı
Kavî: Kuvvetli
Muhyî: Hayat veren
İhtizâz-ı temâs: Temasın titreşimi
Çehre-i millet: Milletin yüzü
Muhît: Çevre
Merâret: Acılık
Leng ü pejmürde: Topal ve perişan
Nazar: Bakış
Uzviyyet: Canlılık
Âtî: Gelecek
El'ân: Hâlâ
Tulû-i haşr: Kıyametin doğuşu
Melûl: Üzgün
Fezâ-yı ferdâ: Yarının ufku
İştiyâk: Arzu
Tenevvür: Aydınlanma
Rûh-ı âmâl: Arzuların ruhu
Zılâl-i ehvâl: Korkuların gölgesi
Halâs-ı meşkûr: Şükredilen kurtuluş

ماضی ... آتی

ماضی... اوشیمدی کولکه ایکن شیمدی ذی‌حیات
بر جسم اولان ؛ اوشیمدی اولن ، شیمدی جانلانان
موجود ؛ أوت ، اوطالغه ، اوکرداب خاطرات
انسان ایچون نه‌در ؟.. أوت ، انسان‌که طوغمه‌دن
اولمکله اوغراشیر ، وبو تقدیره قاتلانیر ،
ماضیده بر تعینی حائزمیدر ؟.. خایر .

اولك حیاتی تازه‌لهمکدر : بز اولهسه‌ك
أفکار اولور ؛ حیات بشر شخص فکرتك
بر جملهٔ تکاملی... هرفکر مشترك
بر صدمه‌در ، اونکله قیملدار بوهیئتك
ذرات بی‌نهایه‌سی ، ذرات نائمی ؛
کونك ، خلاصه ، فکر بشردر منظمی .

ماضیده قابل اولسه تعین ، بقا ، ثبوت ،
آتی ناصل خیال ایدیلیر ؟.. بر ذکا شکن
طورغونلق اختناق ملولیله بر سکوت ،
آنجاق تنبت أیلین ، آنجاق پینکلین ،
منسوخ ومنخسف ، متنحنح ، عته‌لقا
بر وارلق... ایشته جهرهٔ ماضیٔ ذی‌بقا .

ماضی ، او بر معلم ، او بر پیر ، او بر پدر ،
حالك طوتوب سیکیرلی أللدن ، آغیر ، صبور ،
آتی‌یه طوغرو یدمه‌لی... آتی ، او پرسحر
بر افق محتجب که فیوضاته مهدنور ،
أفکار ایچون سپهر تعالی بیلنمه‌لی ؛
آتی چیقنجه اورطه‌یه ماضی سیلنمه‌لی .

— ۱۸ کانون‌اول، ۱۳۲۲ —

MÂZÎ... ÂTÎ

Mâzî... O şimdi gölge iken şimdi zî-hayat
Bir cism olan; o şimdi ölen, şimdi canlanan
Mevcûd; evet, o dalga, o girdâb-ı hâtırât
İnsan için nedir?.. Evet, insan ki doğmadan
Ölmekle uğraşır, ve bu takdîre katlanır,
Mâzîde bir taayyünü hâiz midir?.. Hayır.

Ölmek hayâtı tâzelemektir: Biz ölmesek
Efkâr ölür; hayât-ı beşer şahs-ı fikretin
Bir cümle-i tekâmülü... Her fikir müşterek
Bir sadmedir, onunla kımıldar bu hey'etin
Zerrât-ı bî-nihâyesi, zerrât-ı nâimi;
Kevnin, hulâsa, fikr-i beşerdir münazzimi.

Mâzîde kâbil olsa ta'ayyün, bekâ, sübût,
Âtî nasıl hayâl edilir?.. Bir zekâ-şiken
Durgunluk ihtinâk-ı melûlüyle pür-sükût,
Ancak tenebbüt eyleyen, ancak pinekleyen,
Mensûh u münhasif, mütenahnih, ateh-likâ
Bir varlık... İşte çehre-i mâzî-i zî-bekâ.

Mâzî, o bir muallim, o bir pîr, o bir peder,
Hâlin tutup sinirli elinden, ağır, sabûr,
Âtîye doğru yedmeli... Âtî, o pür-seher
Bir ufk-ı muhtecib ki füyûzâta mehd-i nûr,
Efkâr için sipihr-i teâlî bilinmeli;
Âtî çıkınca ortaya mâzî silinmeli!

—18 Kânun-ı Evvel, 1322—

Mâzî: Geçmiş
Âtî: Gelecek
Zî-hayat: Canlı
Girdâb-ı hâtırât: Hatıraların girdabı
Takdîr: Kader
Taayyün: Belirme
Hâiz: Sahip
Efkâr: Fikirler
Hayât-ı beşer: İnsan hayatı
Şahs-ı fikret: Düşüncenin şahsı, Fikret'in şahsı
Tekâmül: Olgunlaşma
Sadme: Çarpma
Zerrât-ı bî-nihâye: Sonsuz zerreler
Zerrât-ı nâim: Uyuyan zerreler
Kevn: Varlık
Münazzım: Düzenleyici
Bekâ: Ebediyet
Sübût: Sabit olma
Zekâ-şiken: Zeka kıran
İhtinâk-ı melûl: Üzgün boğulma
Pür-sükût: Sessiz
Tenebbüt: Yeşerme
Mensûh u münhasif: Hükümsüz ve sönük
Mütenahnih: Hırıldayan
Ateh-likâ: Bunamış
Çehre-i mâzî-i zî-bekâ: Beka sahibinin mazi yüzü
Sabûr: Sabırlı
Pür-seher: Seherle dolu
Ufk-ı muhtecib: Gizli ufuk
Füyûzât: Bereketler
Mehd-i nûr: Nurun beşiği
Efkâr: Fikirler
Sipihr-i teâlî: Yüseliş göğü

جواب

— جنابك برمکتوبنه —

« باری اولدیمی . باری سن مسعود ؟ »
دییه صوردك ، نظرلرکده « خایر ،
اولهمازسك ! » دیین فتورآلود
بر تبسمله... نجه لایقدر
اولهمازسهق نه سن نه بن مسعود !

نه دییوردك باق : آدم أولادی
جانلی بر جیفه ، بر یورور یحتی .
صالیه ، یاخود یالان قوصان بر آغز
بر تعضوکه قان ، ایرین یالکز .

قوجامان بر قارین ، کوچوك بر باش :
آز دوشون ، چوقیه ، دائما اوغراش !

قلبی امید وحرصه چاه شئون ؛
حرصی ، امیدی آت ، مضیقهٔ خون .

بینی بر مضطرب جهاز عصب ؛
اونی قالدیر ، قالان چوروك برقاب .

بر سیکیر پنجه‌سنده هرمیلی ؛
هرکولوش بر تشنج عضلی .

ذلت ، اوستنده بر جلای غرور ؛
دائما آج بر احتیاج عقور ؛

دائما کیرلی ، کیرلهنن بر أل ؛
دائما آچلاق، آچلالان بر أمل ؛

دائما زورلایان ، قیران ، دهویرن ،
محو ایدن... صوکره محو اولان بر تن .

بویله بر زهره قارشی سن : « مسعود
اولهبیلدم . » دیسهکده خولیادر ؛
اولهمازسك ؛ او پك ظلال آلود
بر توهمکه عین رؤیادر ...
اولهماز آکلیان ، کورن مسعود !

— ۷ کانون ثانی ، ۱۳۲۱ —

CEVAB

—Cenab'ın bir mektubuna—

"Bâri oldun mu, bâri sen mes'ûd?"
Diye sordun, nazarlarında, "Hayır,
Olamazsın!" diyen fütûr-âlûd
Bir tebessümle... Bence lâyıktır
Olamazsak ne sen ne ben mesûd!

Ne diyordun bak: Âdem evlâdı
Canlı bir cîfe, bir yürür pıhtı.
Salya, yahut yalan kusan bir ağız;
Bir taazzuv ki kan, irin yalnız.

Kocaman bir karın, küçük bir baş:
Az düşün, çok ye, dâimâ uğraş!

Kalbi ümmîd ü hırsa çâh-ı şü'ûn;
Hırsı, ümmîdi at, mazîka-i hûn.

Beyni bir muztarib cihâz-ı asab;
Onu kaldır, kalan çürük bir kab.

Bir sinir pençesinde her meyli;
Her gülüş bir teşennüc-i adalî.

Zillet, üstünde bir cilâ-yı gurûr;
Dâimâ aç bir ihtiyâc-ı akûr;

Dâimâ kirli, kirlenen bir el;
Dâimâ alçak, alçalan bir emel;

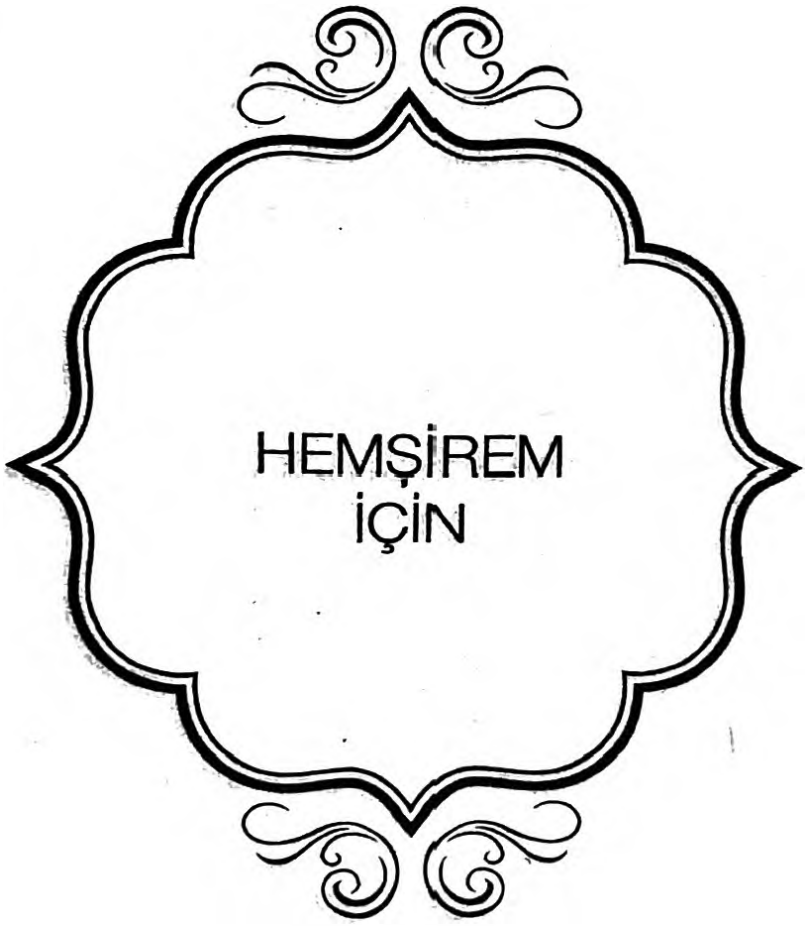
Dâimâ zorlayan, kıran, deviren,
Mahveden... Sonra mahvolan bir ten.

Böyle bir zehre karşı sen: "Mes'ûd
Olabildim." desen de hulyâdır;
Olamazsın; o pek zılâl-âlûd
Bir tevehhüm ki ayn-ı rü'yâdır...
Olamaz anlayan, gören mes'ûd!

—7 Kânûn-ı Sânî, 1321—

Fütûr-âlûd: Bezgin
Cîfe: Leş
Taazzuv: Gelişme
Çâh-ı şü'ûn: Hadiselerin çukuru
Mazîka-i hûn: Kan deposu
Muztarib: Acı çeken
Cihâz-ı asab: Sinir sistemi
Teşennüc-i adalî: Kasların gerilmesi
Cilâ-yı gurûr: Gurunun parlaklığı
İhtiyâc-ı akûr: Kudurmuş ihtiyaç
Zılâl-âlûd: Gölgeli
Tevehhüm: Vehme kapılma
Ayn-ı rü'yâ: Rüyanın kendisi

همشيره‌م العيون

HEMŞİREM
İÇİN

همشیره‌م ایچون

— نینه‌مه: —

بز چوجوقدق ، سنی دفن أیله‌دیلر
بی وفا قوملره بی قید أللر .
او زماندن بری، مشتاق وزبون ،
نه زمان قبله‌یه دونسه‌م دلخون ،
سنی برمحفه‌ده پویان کوروردم ؛
صوکره قوملرده پریشان کوروردم .
بر دیکن بلکه دلیل قیرك ،
دوه‌لر بلکه زیارتجیلرك ؛
کیم بیلیر ، بلکه‌ده ، پامال غبار ،
نه دیکن وار ، نه زیارت ، نه مزار ؛

نه‌ده سن... بنسه بوکون دردمله
سنی ایکلتمکه کلدم ، دیکله .
دیکله هرنرده ایسه‌ك ، هرنه‌ایسه‌ك :
توز، بولوت ، روح ، ملك ، طاش ، یا دیکن ؛
بونلرك هپسی کریان ایده‌جك
بر جنایت‌که بو... جنایت ، کرچك !
بر جنایت که قوانین ، أدیان
قوعامش اسمنی ؛ لکن وجدان ،
او بونوك حاکم ، او قانون مبین
ویرییور حکمنی : لعنت ! نفرین !

.....

بو لعنتیله فقط مضطربمی وجدانك.؟
صورك فضیلتی تحقیر ایدن أسافلدن ،
صورك طبیعتی ترذیل ایدن أراذلدن ؛
بو لعنتیله ، أوت ، مضطربمی وجدانك ؟
صورك شو عصمتی تسمیم ایدن او قاتلدن .

زواللی قارده‌شم ! انسان تصور ایتدکجه
صوکنده طوپراق اولان سرکذشت مؤلمکی ،
شو اون سکز سنه‌لك دهشت مزاحمکی ،
تحمل ایتمیور ... آرتق بو بویله کیتدکجه
ایچم زهرله‌نه‌جك یاد ایدوب مکارمکی .

HEMŞİREM İÇİN

—Nineme:—

Biz çocuktuk, seni defn eylediler
Bî-vefâ kumlara bî-kayd eller.
O zamandan beri, müştâk u zebûn,
Ne zaman kıbleye dönsem dil-hûn,
Seni bir mahfede pûyân görürüm;
Sonra kumlarda perîşân görürüm.
Bir diken belki delîl-i kabrin,
Develer belki ziyâretçilerin;
Kim bilir, belki de, pâmâl-i gubâr,
Ne diken var ne ziyâret, ne mezâr;

Ne de sen... Bense bugün derdimle
Seni inletmeğe geldim, dinle.
Dinle her nerde isen, her ne isen:
Toz, bulut, ruh, melek, taş, ya diken;
Bunların hepsi giryân edecek
Bir cinâyet ki bu... Cinâyet, gerçek!
Bir cinâyet ki kavânîn, edyân
Koymamış ismini; lâkin vicdân,
O büyük hâkim, o kânûn-ı mübîn
Veriyor hükmünü: Lanet, nefrîn!

*

Bu lanetiyle fakat muzdarib mi vicdânın?
Sorun fazîleti tahkîr eden esâfilden,
Sorun tabîatı terzîl eden erâzilden;
Bu la'netiyle, evet, muztarib mi vicdânın?
Sorun şu ismeti tesmîm eden o kâtilden.

Zavallı kardeşim! İnsan tasavvur ettikçe
Sonunda toprak olan sergüzeşt-i mü'limini,
Şu on sekiz senelik dehşet-i mezâhimini,
Tahammül etmiyor... Artık bu böyle gittikçe
İçim zehirlenecek yâd edip mekârimini.

Bî-vefâ: Vefasız
Bî-kayd: Umursamaz
Müştâk: Özleyen
Zebûn: Güçsüz
Dil-hûn: İçi kan ağlayan
Mahfe: Yer
Pûyân: Koşan
Delîl-i kabr: Mezarın işareti
Pâmâl-i gubâr: Toz altında kalmış
Giryân: Ağlama
Kavânîn: Kanunlar
Edyân: Dinler
Kânûn-ı mübîn: Kesin kanun
Nefrîn: Beddua
Tahkîr: Aşağılama
Esâfil: Sefiller
Terzîl: Rezil etme
Erâzil: Rezil kimseler
İsmet: İffet
Tesmîm: Zehirleme
Sergüzeşt-i mü'lim: Üzücü macera
Dehşet-i mezâhim: Sıkıntıların dehşeti
Mekârim: Cömertlik

قوشاردی پیش محاسنده دائما موسك ،
کوچوکلکده هنوز مائل فضائلدك ؛
علو قلبه ، علو خیاله نائلدك ...
أك ابتدا بکا تلقین شعر ایدن سنسك ؛
چوجوقلغکله برابر ظریف وعاقلدك .

ظریف وعاقل ایدك ، دوشمه سه‌ك بو عائله‌یه
قالیردی بلکه قادینلقده بر بویوك یادك ،
یاشاردی بلکه اونك کولکه‌سنده أحفادك .
سن ایمه‌دك ، سنی ایندیرذیلر اومزبله‌یه ؛
سن اوله‌دك ، سنی اولدیردیلر ، زوالی قادین !

.....

اولدیردیلر... بو همده بوکون ، شیمدی اولمادی ؛
چوقدن کومولدی حسن شبابك ، ظرافتك ،
قلبك ، قادینلغك ، شرفك ، استراحتك .
برآن دیدیکله‌مکدن اوخانن یورولمادی ،
بیتدك چامورلو طیرناغی آلتنده غلطنك .

طیرناق ، چامور ، طوقات... بو سنك قسمتك دکل
أی عصمت مبارکه ، أی حسن ذی حجاب ،
أی خندهٔ طلوع حیا ، بکر کلنقاب ...
طیرناق ، چامور ، طوقات... صوکی برعمر مبتهل ،
طیرناق ، چامور ، طوقات... صوکی محو أبد ، تراب !

ألبت دکل نصیبی مذلت قادینلغك ،
ألبت دکل ملکلکك امیدی ظلم وشر ؛
ألبت سفیل اولورسه قادین آلچالیر بشر .
لکن بوکون هپ اونلره عائد بیغین بیغین
أندیشه‌لر ، کدرلر ، أذیتلر ، ایکنه‌لر !

بچاره قارده‌شم ، أزیلوب بیتدك . اویله‌می ؟
أك صوکره أزدیلر سنی ، اولدیردیلر سنی
بن یقمق ایسته‌دم یاپیلیرکن بو مدفنی ،
لکن خطا براقمادی : مظلم ، جهنمی
بر قوتك أللنده ، مزهر فقط دنی

Koşardı pîş-i mehâsinde dâimâ hevesin,
Küçüklüğünde henüz mâil-i fezâ'ildin;
Ulüvv-i kalbe, ulüvv-i hayâle nâildin...
En ibtidâ bana telkîn-i şi'r eden sensin;
Çocukluğunla berâber zarîf ve âkildin.

Zarîf ve âkil idin, düşmesen bu âileye
Kalırdı belki kadınlıkta bir büyük yâdın,
Yaşardı belki onun gölgesinde ahfâdın.
Sen inmedin, seni indirdiler o mezbeleye;
Sen ölmedin, seni öldürdüler, zavallı kadın!

*

Öldürdüler... Bu hem de bugün, şimdi olmadı;
Çoktan gömüldü hüsn-i şebâbın, zarâfetin,
Kalbin, kadınlığın, şerefin, istirâhatin.
Bir ân didiklemekten o hâin yorulmadı,
Bittin çamurlu tırnağı altında gılzetin!

Tırnak, çamur, tokat... Bu senin kısmetin değil
Ey ismet-i mübâreke, ey hüsn-i zî-hicâb,
Ey hande-i tulû-i hayâ, bikr-i gül-nikâb...
Tırnak, çamur, tokat... Sonu bir ömr-i mübtehil,
Tırnak, çamur, tokat... Sonu mahv-ı ebed... Türâb!

Elbet değil nasîbi mezellet kadınlığın,
Elbet değil melekliğin ümmîdi zulm ü şer,
Elbet sefîl olursa kadın, alçalır beşer.
Lâkin bugün hep onlara âid yığın yığın
Endîşeler, kederler, eziyetler, iğneler!

Bî-çâre kardeşim, ezilip bittin, öyle mi?
En sonra ezdiler seni, öldürdüler seni.
Ben yıkmak istedim yapılırken bu medfeni,
Lâkin hatâ bırakmadı: Muzlim, cehennemî
Bir kuvvetin elinde, müzehher fakat denî

Pîş-i mehâsin: Güzelliklerin önü
Mâil-i fezâ'il: Erdemlere meyilli
Ulüvv-i kalp: Kalp yüceliği
Ulüvv-i hayâl: Hayal yüceliği
Nâil: Ulaşma
İbtidâ: Başlangıç
Telkîn-i şi'r: Şiirin telkini
Ahfâd: Torunlar
Mezbele: Çöplük
Hüsn-i şebâb: Gençliğin güzelliği
Gılzet: Çirkinlik
Ismet-i mübâreke: Mübarek namus
Hüsn-i zî-hicâp: Hicap dolu güzellik
Hande-i tulû-i hayâ: Hayanın doğma gülüşü
Bikr-i gül-nikâb: Gül örtünün bekareti
Ömr-i mübtehil: Yalvaran ömür
Mahv-ı ebed: Ebediliğin yok oluşu
Türâb: Toprak
Medfen: Mezar
Muzlim: Karanlık
Müzehher: Çiçekli
Denî: Alçak

بر قبر اولان محیطـکه کوردم نزولکی ؛
جبری ، سوروکله‌نیر کبی ایندك آدیم آدیم .
آرقه‌کده بن بو حاله ، بیلیرلر ، چوق آغلادم .
قالدکدی بر أفقده‌کـه حتی افولکی
ایصـلاق نظرلرمله اوزاقدن سلاملادم .

بیلمم‌که شیمدی هانکی تجلیکه آغلاسـه‌ق :
بر تازه محو اولوب کیدیورمك ، بو بر کدر ؛
محو اولمانك سـببلری هپ آیری ضربه‌لر ؛
لکن بو تازه‌نك أبدی عشقه مستحق
بر قلب ایکن أزلمه‌سی... محو اولمادن بتر !

بعضاً فلاکتك‌ده اولورمش خیرلیسی :
قورتولدك ایشته لحظه‌ده بیك‌کره اولمه‌دن .
اولدیردیلر فقط... بنی یالکز بو تیتره‌تن ؛
اولمك دکل . بو اولدیریلش أك قهرلیسی ؛
چکدکلرکله مضطربم أك زیاده بن .

نامکله ، أی وجودینی تذلیل ایدن سـفیل ،
قالدیر طاشـندن اولسون او ژنك خجالتی ؛
کولکه‌ك قارارته‌جق بوجبین شهادتی ...
أی قرحهٔ حیاتی اولان ملعنت ، چکیل ،
طوپراقده باری ایکلمه‌سـین روح عصمتی .

سز طوپلانك باشـنده بو نعش مکرمك ،
سز ، أی قادینلغك أبدی اشتکالری .
أی ضعف وذلتك متوحش بکالری ؛
سز طوپلانك ؛ وآغلاشه‌لم... سز ، بو ماتمك
أك طوغرو ، أك یاقین ، أك أصیل آشنالری !

— ۱۷ تشرین‌اول، ۱۳۱۸ —

Bir kabr olan muhîtine gördüm nüzûlünü;
Cebrî, sürüklenir gibi indim adım adım.
Arkanda ben bu hâle, bilirler, çok ağladım.
Kaldındı bir ufukta ki hattâ ufûlünü
Islak nazarlarımla uzaktan selâmladım.

Bilmem ki şimdi hangi tecellîne ağlasak:
Bir tâze mahvolup gidivermek, bu bir keder;
Mahvolmanın sebepleri hep ayrı darbeler;
Lâkin bu tâzenin ebedî aşka müstahak
Bir kalp iken ezilmesi... Mahvolmadan beter!

Ba'zan felâketin de olurmuş hayırlısı:
Kurtuldun işte lâhzada bin kerre ölmeden.
Öldürdüler fakat... Beni yalnız bu titreten;
Ölmek değil, bu öldürülüş en kahırlısı;
Çektiklerinle muztaribim en ziyâde ben!

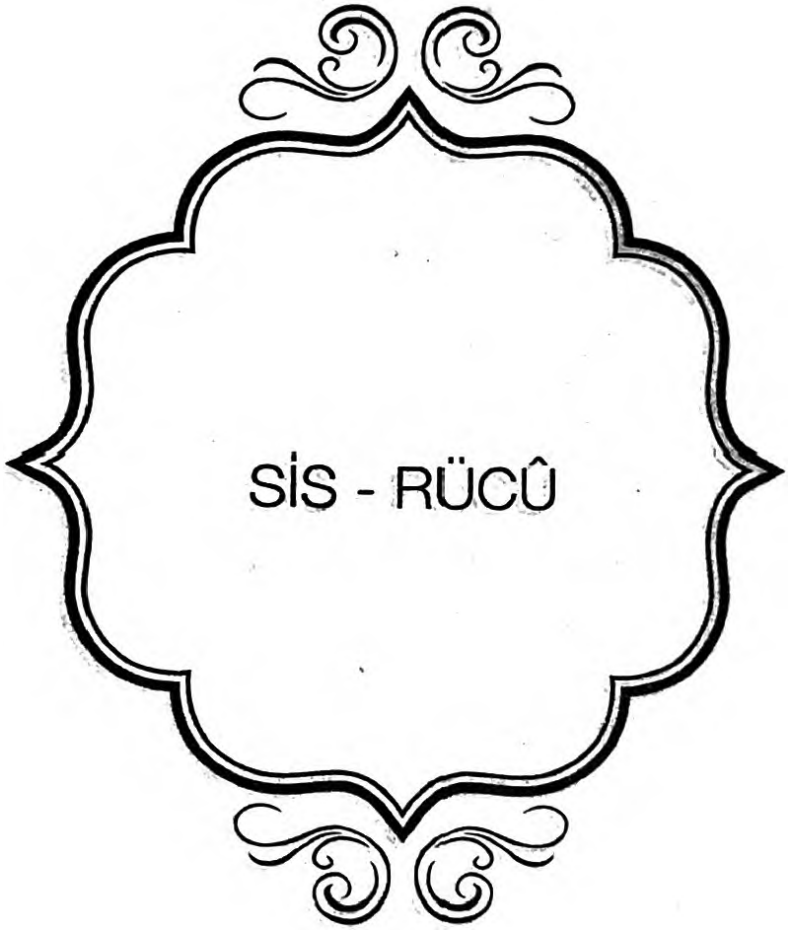
Nâmınla, ey vücûdunu tezlîl eden sefîl,
Kaldır taşından olsun o jeng-i hacâleti;
Gölgen karartacak bu cebîn-i şehâdeti...
Ey karha-i hayâtı olan mel'anet, çekil,
Toprakta bâri inlemesin rûh-ı ismeti.

Siz toplanın başında bu na'ş-ı mükerremin,
Siz, ey kadınlığın ebedî iştikâları,
Ey za'f u zilletin mütevahhiş bükâları;
Siz toplanın, ve ağlaşalım... Siz, bu mâtemin
En doğru, en yakın, en asîl âşinâları!

—17 Teşrîn-i Evvel, 1318—

Nüzûl: İnme
Cebrî: Zoraki
Ufûl: Ölme
Lâhza: An
Tezlîl: Aşağılama
Jeng-i hacâlet: Utanç pası
Cebîn-i şehâdet: Şehitlik alnı
Karha-i hayât: Hayatın yarası
Mel'anet: Kötülük
Rûh-ı ismet: Masum ruh
Na'ş-ı mükerrem: Aziz ölü
İştikâ: Şikâyet etme
Mütevahhiş: Korkmuş
Bükâ: Ağlama

سبس - بعوع

SİS - RÜCÛ

سیس

— ۱۸ شباط ۱۳۱۷ —

صارمش ینه آفاقکی بردود معند ،
بر ظلمت بیضا که پیاپی متزاید -
تضییقنك آلتنده سیلنمش کبی أشباح ،
برتوزلو کثافتدن عبارت یوتون ألواح ؛
برتوزلو وهیبتلی کثافت که نظرلر
دقتله نفوذ أیلیه‌مز غورینه ، قورقار .
لکن سکا لایق یودرین سترهٔ مظلم ،
لایق یوتستر سکا ، أی صحن مظالم !
أی صحن مظالم ... أوت ، أی صحنهٔ غرا ،
أی صحنهٔ ذی شعشعهٔ هائله پیرا !
أی شعشه‌نك ، کوکبه‌نك مهدی ، مزاری ؛
شرقك أزلی حاکمهٔ جاذبه‌داری ؛
أی قانلی محبتلری بی لرزش نفرت
پرورده ایدن سینهٔ مسهوف سفاهت ؛
أی مرمره‌نك مائی درآغوشی ایچنده
اولمش کبی طالغین اویویان تودهٔ زنده ؛
أی کهنه بیزانس ، أی قوجه فرتوت مسخر ،
أی بیك قوجه‌دن آرته قالان بیوهٔ باکر ؛
حسکدده هنوز تازه‌لکك سحری هویدا ،
حالا تیتیرر اوسکه أنظار تماشا .
خارجدن ، اوزاقدن آچیلان کوزلره سوزکون
چشمان کبودکله نه مونس کورونورسك ،
مونس ، فقط أك کیرلی قادینلر کبی مونس ؛
اوسکدده جوشان کزیه‌لرك هپسنه بی حس .
تأسیس اولونورکن داها ، بردست خیانت
بنیانکه قاتمش کبی زهرابهٔ لعنت !
هپ لوث ریا طالغه‌لانیر ذره‌لرکده ،
برذرهٔ صفوت یوله‌مازسك ایچریکده ؛
هپ لوث ریا ، لوث حسد ، لوث تنفع ؛
یالکز بو... و یالکز بونك امید ترفع
میلیونله بارندیردیغك أجساد آره‌سندن
قاچ ناصیه واردر چیقه‌حق پاك ودرخشان ؟

SİS

—18 Şubat, 1317—

Sarmış yine âfâkını bir dûd-ı mu'ânnid,
Bir zulmet-i beyzâ ki pey-â-pey mütezâyid,
Tazyîkinin altında silinmiş gibi eşbâh,
Bir tozlu kesâfetten ibâret bütün elvâh;
Bir tozlu ve heybetli kesâfet ki nazarlar
Dikkatle nüfûz eyleyemez gavrine, korkar.
Lâkin sana lâyık bu derin sütre-i muzlim,
Lâyık bu tesettür sana, ey sahn-ı mezâlim!
Ey sahn-ı mezâlim... Evet, ey sahne-i garrâ,
Ey sahne-i zî-şâ'şa'a-i hâile-pîrâ!
Ey şa'şa'anın, kevkebenin mehdi, mezârı;
Şarkın ezelî hâkime-i câzibedârı;
Ey kanlı muhabbetleri bî-lerziş-i nefret
Perverde eden sîne-i meshûf-ı sefâhat;
Ey Marmara'nın mâî der-âgûşu içinde
Ölmüş gibi dalgın uyuyan tûde-i zinde;
Ey köhne Bizans, ey koca fertût-i musahhir,
Ey bin kocadan arta kalan bîve-i bâkir;
Hüsnünde henüz tâzeliğin sihri hüveydâ,
Hâlâ titirer üstüne enzâr-ı temâşâ.
Hâriçten, uzaktan açılan gözlere süzgün
Çeşmân-ı kebûdunla ne mûnis görünürsün.
Mûnis, fakat en kirli kadınlar gibi mûnis;
Üstünde coşan giryelerin hepsine bî-his.
Te'sîs olunurken daha, bir dest-i hıyânet
Bünyânına katmış gibi zehr-âbe-i la'net!
Hep levs-i riyâ dalgalanır zerrelerinde,
Bir zerre-i safvet bulamazsın içerinde;
Hep levs-i riyâ, levs-i hased, levs-i teneffu';
Yalnız bu... Ve yalnız bunun ümmîd-i tereffu'
Milyonla barındırdığın ecsâd arasından
Kaç nâsiye vardır çıkacak pâk u dırahşan?

Âfâk: Ufuklar
Dûd-ı mu'ânnid: İnatçı duman
Zulmet-i beyzâ: Beyaz karanlık
Pey-â-pey: Yavaş yavaş
Mütezâyit: Artan
Tazyîk: Baskı
Eşbâh: Benzerler
Kesâfet: Yoğunluk
Elvâh: Tablolar
Gavr: Derinlik
Sütre-i muzlim: Karanlık örtü
Sahn-ı mezâlim: Zulümlerin sahnesi
Sahne-i garrâ: Parlak sahne
Sahne-i zî-şâ'şa'a-i hâile-pîrâ: Facialarla donanmış şaşaalı sahne
Kevkebe: İhtişam
Hâkime-i câzibedâr: Cazibeli hakim
Bî-lerziş-i nefret: Nefretle titremeyen
Perverde: Yetiştirilmiş
Sîne-i meshûf-ı sefâhat: Zevke susamış gönül
Der-âgûş: Kucaklama
Tûde-i zinde: Canlı yığın
Fertût-i müsahhir: Büyüleyici bunak
Bîve-i bâkir: Bakire dul
Hüveydâ: Aşikar
Enzâr-ı temâşâ: Seyreden bakışlar
Çeşmân-ı kebûd: Mavi gözler
Mûnis: Cana yakın
Girye: Göz yaşı
Bî-his: Hissiz
Dest-i hıyânet: Hainlik eli
Bünyân: Yapı
Zehr-âbe-i la'net: Lanetin zehirli suyu
Levs-i riyâ: Riya pisliği
Zerre-i safvet: Saflığın zerresi
Levs-i hased: Haset pisliği
Levs-i teneffu': Faydalanma pisliği
Ümmîd-i tereffu': Yükselme ümidi
Ecsâd: Cesetler
Nâsiye: alın
Dırahşan: Parlak

اورتون ، أوت أی هائله... اورتون ، أوت أی شهر ؛
اورتون ، و مؤید اویو ، أی فاجرهٔ دهر !..

أی دیدبه‌لر ، ظنطنه‌لر ، شانلر ، آلایلر ؛
قاتل قوله‌لر ، قلعه‌لی زندانلی سرایلر ؛
أی دخمهٔ مرصوص خواطر ، اولومعبد ؛
أی غره ستونلرکه برر دیو مقید ،
ماضیلری آتیلره نقل ایتمکه مأمور ؛
أی دیشلری دوشمش ، صیریتان قافلهٔ سور ؛
أی قبه‌لر ، أی شانلی مبانیٔ مناجات ؛
أی طوغرولغك محمل أذکاری منارات ؛
أی سقفی چوکوك مدرسه‌لر ، محکمه‌جکلر ؛
أی سرویلرك ظل سیاهنده برر یر
تأمین ایده‌بیلمش یجه بیك سائل صابر :
« کچمشلره رحمت ! » دیین ألواح مقابر ؛
أی تربه‌لر ، أی هربری پرولوله بریاد
ایقاظ ایده‌رك صامت وساکن یاتان أجداد ؛
أی معرکهٔ طین وغبار أسکی سوقاقلر ؛
أی هرآچیلان رخنه‌سی بروقعه صایقلار
ویرانه‌لر ، أی مکمن پرخواب أشرا ؛
أی قاپ قاره طاملرله برر ماتم بربا
تمثیل ایدن آسوده وفرسوده مساکن ؛
أی هربری برلیلکه ، بر چایلاغه موطن
غمدیده اوجاقلرکه مرارتله صوموتمش ،
بیللرجه زماندن بری توتمك نه ... اوتوتمش ؛
أی معده‌لرك ، زهر تقاضاسی اوکنده
هرذلتی بلع أیلین أفواه قدیده ؛
أی فضل طبیعتله أك آماده ومنعم
بر فطرته مقرون ایکن آچ ، عاطل وعاقم ؛
هرنعمتی ، هرفضلی ، هپ أسباب رهایی
کوکدن دیله‌ین ذل توکل‌که... مرایی !
أی صوت کلاب ، أی شرف نطق ایله ممتاز

Örtün, evet ey hâile... Örtün, evet, ey şehr;
Örtün, ve müebbed uyu, ey fâcire-i dehr!..

Ey debdebeler, tantanalar, şanlar, alaylar;
Kâtil kuleler, kal'alı zindanlı saraylar;
Ey dahme-i mersûs-i havâtır, ulu ma'bed;
Ey girre sütunlar ki birer dîv-i mukayyed,
Mâzîleri âtîlere nakletmeye me'mûr;
Ey dişleri düşmüş, sırıtan kâfile-i sûr;
Ey kubbeler, ey şanlı mebânî-i münâcât;
Ey doğruluğun mahmil-i ezkârı minârât;
Ey sakfı çökük medreseler, mahkemecikler;
Ey servilerin zıll-ı siyâhında birer yer
Te'min edebilmiş nice bin sâil-i sâbir:
"Geçmişlere rahmet!" diyen elvâh-ı mekâbir;
Ey türbeler, ey her biri pür-velvele bir yâd
İkâz ederek sâmit ü sâkin yatan ecdâd;
Ey ma'reke-i tıyn ü gubâr eski sokaklar;
Ey her açılan rahnesi bir vaka sayıklar
Vîrâneler, ey mekmen-i pür-hâb-ı eşirrâ;
Ey kapkara damlarla birer mâtem-i ber-pâ
Temsîl eden âsûde ve fersûde mesâkin;
Ey her biri bir leyleğe, bir çaylağa mavtın
Gam-dîde ocaklar ki merâretle somutmuş,
Yıllarca zamandan beri, tütmek ne... unutmuş;
Ey midelerin, zehr-i takâzâsı önünde
Her zilleti bel' eyleyen efvâh-ı kadîde;
Ey fazl-ı tabîatle en âmâde ü mün'im
Bir fıtrata makrûn iken aç, âtıl ü âkim,
Her ni'meti, her fazlı, hep esbâb-ı rehâyı
Gökten dilenen züll-i tevekkül ki... mürâyî!
Ey savt-ı kilâb, ey şeref-i nutk ile mümtâz

Hâile: Facia
Müebbed: Ebedi
Fâcire-i dehr: Dünyanın kahpesi
Debdebe: Şatafat
Dahme-i mersûs-i havâtır: Düşüncelerin metin türbesi
Girre: Gururlu
Dîv-i mukayyed: Bağlı dev
Kâfile-i sûr: Düğün alayı
Mebânî-i münâcât: Niyaz binaları
Mahmil-i ezkâr: Zikirlerin mahfesi
Minârât: Minareler
Sakf: Tavan
Zıll-ı siyâh: Siyah gölge
Sâil-i sâbir: Sabırlı dilenci
Elvâh-ı mekâbir: Mezarların manzaraları
Pür-velvele: Gürültülü
Sâmit: Sessiz
Ma'reke-i tıyn ü gubâr: Çamur ve toprağın çarpışma yeri
Mekmen-i pür-hâb-ı eşirrâ: Haydutların uyku dolu pususu
Mâtem-i ber-pâ: Ayağa kalkmış maten
Âsûde ve fersûde: Huzurlu ve harap
Mesâkin: Fakirler
Mavt: Yurt
Gam-dîde: Kederli
Merâret: Acılık
Zehr-i takâzâ: Serzenişin zehri
Efvâh-ı kadîde: Kurumuş ağızlar
Fazl-ı tabîat: Tabiatın lütfu
Âmâde ü mün'im: Hazır ve cömert
Makrûn: Erişmiş
Âtıl ü âkim: Faydasız ve verimsiz
Esbâb-ı rehâ: Kurtuluş sebepleri
Züll-i tevekkül: Tevekkül zilleti
Mürâyî: Riyakar
Savt-ı kilâb: Köpeklerin havlamaları
Şeref-i nutk: Konuşma şerefi
Mümtâz: Seçkin

انساندہ شو نانکورلکه تلعین ایدن آواز ؛
أی کریهٔ بی‌فائده ، أی خندهٔ زهرین ،
أی ناطقهٔ محز وألم ، نظرهٔ نفرین ؛
أی جوف أساطیره دوشن خاطره : ناموس ؛
أی قبلهٔ اقباله چیقان یول : ره پابوس ؛
أی خوف مسلح ، که خساراتکه راجع
اوکسوز ، طول آغزلرده‌کی هرشکوهٔ طالع ؛
أی شخصه مصونیت وحریته مقرون
بر حق تنفس ویرن أفسانهٔ قانون ؛
أی وعد محال ، أی أبدی کذب محقق ،
أی محکمه‌لردن متمادی سورولن حق ؛
أی صولت أوهام ایله بی تاب تحسس
وجدانلره تمدید ایدیلن کوش تجسس ؛
أی یم تجسسله کلیدلنمش آغزلر ؛
أی شهرت ملیه‌کـه مبغوض ومحقر ؛
أی سیف وقلم ، أی ایکی محکوم سیاسی ؛
أی بهرهٔ فضل وأدب ، أی چهرهٔ منسی ؛
أی بار حذرله ایکی قات کزمکه مألوف
أشراف وتوابع ، قوجه بر عنصر معروف ؛
أی رأس فروبرده ، که آق‌یاق ، فقط ایکرنج ؛
أی تازه قادین ، أی اونی تعقیبه قوشان کنج ؛
أی مادر هجرانزده ، أی همسر مغبر ؛
أی کیمسه‌سز ، آواره چوجوقلر... هله‌سزلر ،
هله‌سزلر ...

اورتون ، أوت أی هائله ... اورتون ، أوت أی شهر ؛
اورتون ، ومؤبد اویو ، أی فاجرهٔ دهر !..

İnsanda şu nankörlüğe tel'in eden âvâz;
Ey girye-i bî-fâide, ey hande-i zehrîn,
Ey nâtıka-i acz ü elem, nazra-i nefrîn;
Ey cevf-i esâtîre düşen hâtıra: Nâmûs;
Ey kıble-i ikbâle çıkan yol: Reh-i pâ-bûs;
Ey havf-i müsellâh, ki hasârâtına râci'
Öksüz, dul ağızlardaki her şekve-i tâli';
Ey şahsa masûniyyet ü hürriyyete makrûn
Bir hakk-ı teneffüs veren efsâne-i kânûn;
Ey va'd-i muhâl, ey ebedî kizb-i muhakkak,
Ey mahkemelerden mütemâdî sürülen hak;
Ey savlet-i evhâm ile bî-tâb-ı tahassüs
Vicdanlara temdîd edilen gûş-ı tecessüs;
Ey bîm-i tecessüsle kilitlenmiş ağızlar;
Ey şöhret-i millîye ki mebgûz u muhakkar;
Ey seyf ü kalem, ey iki mahkûm-ı siyâsî;
Ey behre-i fazl u edeb, ey çehre-i mensî;
Ey bâr-ı hazerle iki kat gezmeye me'lûf
Eşrâf ü tevâbi', koca bir unsûr-ı ma'rûf;
Ey re's-i fürû-bürde, ki ak pak, fakat iğrenç;
Ey tâze kadın, ey onu ta'kîbe koşan genç;
Ey mâder-i hicran-zede, ey hem-ser-i muğber;
Ey kimsesiz, âvâre çocuklar... Hele sizler,
Hele sizler...

Örtün, evet, ey hâile... Örtün evet ey şehr;
Örtün, ve müebbed uyu, ey fâcire-i dehr!..

Tel'in: Lanetleme
Girye-i bî-fâide: Faydasız ağlayış
Hande-i zehrîn: Zehirli gülüş
Nâtıka-i acz ü elem: Acz ve elemin ifadesi
Nazra-i nefrîn: Lanet bakışı
Cevf-i esâtîr: Efsanelerin boşluğu
Kıble-i ikbâl: Bahtın kıblesi
Reh-i pâ-bûs: Ayak öpme yolu
Havf-i müsellâh: Silahlı korku
Hasârât: Hasarlar
Râci: Rücu eden
Şekve-i tâli: Kaderden şikayet
Masûniyyet: Dokunulmazlık
Makrûn: Erişmiş
Hakk-ı teneffüs: Yaşama hakkı
Efsâne-i kânûn: Kanun efsanesi
Va'd-i muhâl: İmkânsız vaat
Kizb-i muhakkak: Hakiki yalan
Mütemâdî: Devamlı
Savlet-i evhâm: Kuşkuların saldırısı
Bî-tâb-ı tahassüs: Duygulanmadan halsiz düşmüş
Temdîd: Uzatma
Gûş-ı tecessüs: Merak kulağı
Bîm-i tecessüs: Merak korkusu
Mebgûz u muhakkar: Nefret edilen ve hakir görülen
Seyf ü kalem: Kılıç ve kalem
Mahkûm-ı siyâsî: Siyasi mahkum
Behre-i fazl u edeb: Kerem ve edebin payı
Çehre-i mensî: Unutulmuş yüz
Bâr-ı hazer: Çekinmenin yükü
Me'lûf: Alışmış
Eşrâf ü tevâbi: Zengin ve fakir
Unsûr-ı ma'rûf: Bilinen unsur
Re's-i fürû-bürde: Öne eğilmiş baş
Mâder-i hicran-zede: Hicrana uğramış anne
Hem-ser-i muğber: Dargın karı koca
Hâile: Facia

رجوع

خایر ، خایر ، سکا راجع دکل بوتلعینات ؛
بوتون بولوم وتألم ، بو ابتکای حیات
حیات ملتی تعذیب ایدن ، محقر ایدن ،
چامورلایان نه‌قدر لوث وارسه هپ بردن
قوجاقلامش ، طاشیمش بر محیطه عائددی ؛
اوملعنت کیجه‌سندن اوزاقده‌یز شیمدی .
قاریشدی لیل مصیبت لیال نسیانه ،
آچلدی کوزلرمز بر صباح رخشانه .
سن ، أی محیط تجدد ، اولیل منحوسك
سنکله نسبتی یوق ؛ سن شرفلیسك ، اولوسك .
نه‌سیس یوزکمده نه ذل ؛ بالعکس ، صفا و وقار ؛
دوغان کونش کبی صاقی بر انفلاقك وار .
افقلرك بتون أنظاری سنده ، پر حیرت ؛
یوکون سنك مدنیت ، مسالمت ، صفوت ،
عدالت ایستین آواز حقنمونکله ،
یوکون سنك حرکاتك ویا سکونکله
تقرر أیلیه‌جکدر حضور استقبال ؛
سنك سلامت فکرك دیمك سلامت حال !
کوزل دوشون ، أیی حس ایت ، یاکلما ، آلدانما ؛
نه وارسه طوغروده‌در ، طوغرولق شاشار سانما ،
قوش اتحاده ، ترقیه ، سعیه ، اقباله ؛
فقط اونوتماکه یول انتظام مشیتله
یاقینلاشیر ؛ قیصه‌لیر ... طوغرو آت آدملرکی ؛
دوشون : یوکونکی آدیملر حاضرلیور یارینی !
وسز ، أی اوردومزك آنلی شانلی أفرادی ،
سز أی کوزل وطنك برکزیده أولادی ،
سز أی کشاده آلنلر ، کزیده وجدانلر ،
سز أی یورکلی ، وآرسلان یورکلی انسانلر !
ایچمده شیمدی نه حسلر ، ناصل تمنیلر ،
نه نشئه‌لر جوشیور ، بیلسه‌کز ؛ نه وجدآور
ترانه‌لر جوشیور... بونلرك حقیر وکزین ،
مأللی ، شعری ، سنوحاتی ، روحی ، لفظی سزك ؛
سزك ، نه‌وارسه سزك ، هپسی هپسی سزك !

RÜCÛ

Hayır, hayır, sana râci' değil bu tel'inât,
Bütün bu levm ü teellüm, bu ibtikâ-yi hayât
Hayât-ı milleti ta'zîb eden, muhakkar eden,
Çamurlayan ne kadar levs varsa hep birden
Kucaklamış, taşımış bir muhîte âitti;
O mel'anet gecesinden uzaktayız şimdi.
Karıştı leyl-i musîbet leyâl-i nisyâna,
Açıldı gözlerimiz bir sabâh-ı rahşâna.
Sen, ey muhît-i teceddüt, o leyl-i menhûsun
Seninle nisbeti yok; sen şereflisin, ulusun.
Ne sis yüzünde, ne züll; bilakis, safâ vü vakâr;
Doğan güneş gibi sâfî bir infilâkın var.
Ufukların bütün enzârı sende, pür-hayret;
Bugün senin medeniyyet, müsâlemet, safvet,
Adâlet isteyen âvâz-ı hak-nümûnunla,
Bugün senin harekâtın veya sükûnunla
Takarrür eyleyecektir huzûr-ı istikbâl;
Senin selâmet-i fikrin demek selâmet-i hâl!
Güzel düşün, iyi hisset, yanılma, aldanma;
Ne varsa doğrudadır, doğruluk şaşar sanma.
Koş ittihâda, terakkiye, sa'ye, ikbâle;
Fakat unutma ki yol intizâm-ı meşyetle
Yakınlaşır, kısalır... Doğru at adımlarını;
Düşün: Bugünkü adımlar hazırlıyor yarını!
Ve siz, ey ordumuzun anlı şanlı efrâdı,
Siz ey güzel vatanın ber-güzîde evlâdı,
Siz ey küşâde alınlar, güzîde vicdanlar,
Siz ey yürekli, ve arslan yürekli insanlar!
İçimde şimdi ne hisler, nasıl temennîler,
Ne neş'eler coşuyor, bilseniz; ne vecd-âver
Terâneler coşuyor... Bunların hakîr ü güzîn,
Meâli, şi'ri, sünûhâtı, rûhu, lâfzı sizin;
Sizin, ne varsa sizin, hepsi hepsi hepsi sizin!

—11 Temmuz, 1324—

Rücû: Sözünü geri alma, dönme
Râci: Rücû eden
Tel'inât: Lanetler
Levm ü teellüm: Kınama ve üzülme
İbtikâ-yi hayât: Hayatın ağlaması
Hayât-ı millet: Milletin hayatı
Ta'zîp: Eziyet verme
Muhakkar: Aşağılanmış
Levs: Pislik
Mel'anet: Alçaklık
Leyl-i musîbet: Musibet gecesi
Leyâl-i nisyân: Unutma geceleri
Sabâh-ı rahşân: Parlak sabah
Muhît-i teceddüt: Yenilenme çevresi
Leyl-i menhûs: Uğursuz gece
Züll: Alçaklık
Vakâr: Ağırbaşlılık
İnfilâk: Patlama
Enzâr: Bakışlar
Pür-hayret: Hayret dolu
Müsâlemet: Barış
Âvâz-ı hak-nümûn: Hakkı gösterenin sesi
Sükûn: Durgunluk, sessizlik
Takarrür: Kararlaştırılma
Huzûr-ı istikbâl: Geleceğin huzuru
Selâmet-i fikr: Fikrin esenliği
Selâmet-i hâl: Bugünün esenliği
İttihât: Birleşme
Teâli: Yükselme
Sa'y: Çalışma
İkbâl: Baht
İnizâm-ı meşyet: Yürüyüşün düzeni
Efrâd: Fertler
Ber-güzîde: Seçkin
Küşâde: Açık
Vecd-âver: Heyecan veren
Terâne: Nağme
Hakîr ü güzîn: Değersiz ve seçkin
Sünûhât: İlhamlar
Lafz: Söz

برلحظهٔ تأخر

BİR LÂHZA-İ TE'AHHUR

بر لحظهٔ تأخر

— ۵ تموز ، ۱۳۲۲ —

برضربه ... بردومان ... وبوتون برکروه‌سور ،
برمعشر وضیع تماشیا ، خشین ، عفور
طیرناقلریله بر ید قهرك ، دیدیك دیدیك ،
یوکسلدی غور جوّه باجاق ، کله ، فان ، کیك ...

أی ضربهٔ مبجله ، أی دود منتقم ،
کیمسك ؟ نه‌سك ؟.. بوصولته سائق ، سبب نه ؟ کیم ؟
آرقه‌کده بیك نگاه‌تجسس ، و سن نهان ،
بر دست غیبی آکدیرییورسك ، رها فشان .
مالك سسك او سورت رعدین غیظه‌که
هریرده حس حق و خلاصك محرکی .
صدمه‌کله پای‌قاهری تیترر تغلبك ،
أك غره تاج حشمتی صارصار تقربك .
سیلکوب عقود ربقهٔ أعصاری ، أك چتین
بر اویقودن اویاندیرر أقوامی دهشتك .
أی شانلی آوجی ، دامکی بیهوده فورمادك ؛
آتدك ... فقط یازیق‌که ، یازیقلرکه وورمادك !

طورسه‌یدی بر دقیقه‌جغز دور بی سکون ،
یاخود او طورماسه‌یدی ، او اکلیل سرنگون ،
قانلرله برجنایته پك بکزه‌ین بوایش
برخیر اولوردی ، مثلی عصرلرجه کچه‌مش .
لکن تصادف ... آه ، او قویلر منادمی ،
عاجزلرك ، زوالليلرك خصم دائمی ،
بردن یتشدی محوه یوتدبیر خارقی ،
سوندوردی برنفسده بو امید بارقی ؛
نقش ایتدی برتهکم ایچون بخت بی‌شعور
تاریخ ظلمه بر یکی دیباجهٔ غرور .

فورتولدی : حقیدر ، آله‌حق شیمدی انتقام ؛
لکن اونوتماسین شونی تاریخ سفاله‌کام :
برقومی چیکنه‌مکله بوکون أکلهنن ....
برلحظهٔ تأخره مدیون بوکیفی !

BİR LÂHZA-İ TE'AHHUR

—5 Temmuz, 1322—

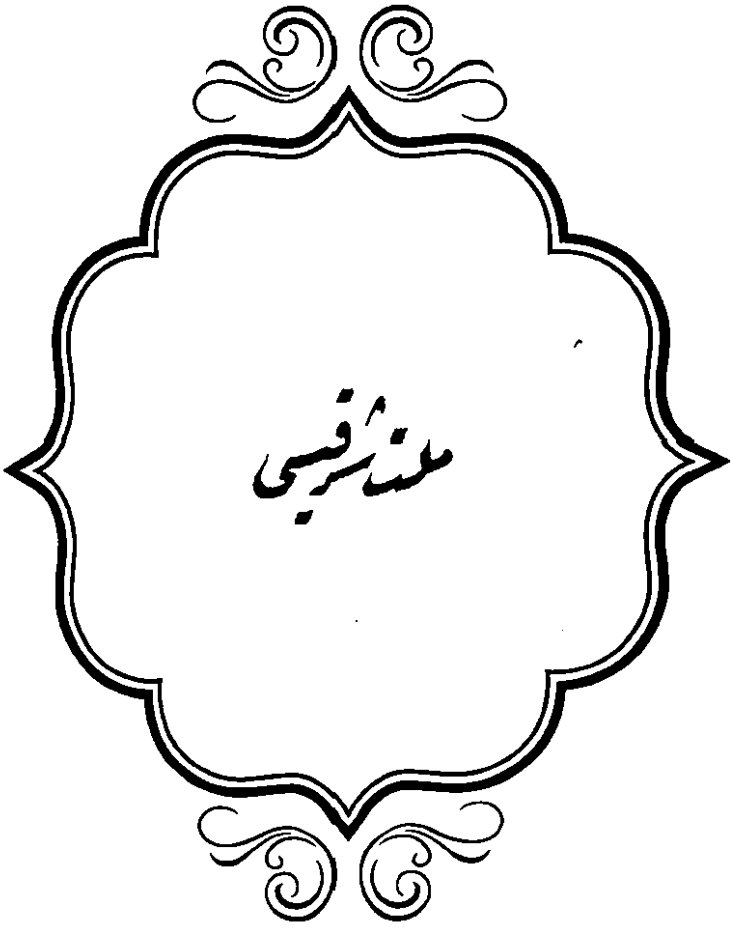
Bir darbe... Bir duman... Ve bütün bir gürûh-i sûr,
Bir ma'şer-i vazî-i temâşâ, haşîn, akûr
Tırnaklarıyla bir yed-i kahrın, didik didik,
Yükseldi gavr-ı cevve bacak, kelle, kan, kemik...

Ey darbe-i mübeccele, ey dûd-ı müntakim,
Kimsin? Nesin?.. Bu savlete sâik, sebeb ne? Kim?
Arkanda bin nigâh-ı tecessüs, ve sen nihân,
Bir dest-i gaybı andırıyorsun, rehâ-feşân.
Mâlik sesin o sûret-i ra'dîn-i gayza ki
Her yerde hiss-i hakk ü halâsın muharriki.
Sadmenle pây-ı kâhiri titrer tegallübün,
En gırre tâc-ı haşmeti sarsar takarrübün.
Silkip ukûd-i ribka-i a'sârı, en çetin
Bir uykudan uyandırır akvâmı dehşetin.
Ey şanlı avcı, dâmını beyhûde kurmadın;
Attın... Fakat yazık ki, yazıklar ki vurmadın!

Dursaydı bir dakîkacağız devr-i bî-sükûn,
Yâhud o durmasaydı, o iklîl-i ser-nigûn,
Kanlarla bir cinâyete pek benzeyen bu iş
Bir hayr olurdu, misli asırlarca geçmemiş.
Lâkin tesadüf... Âh, o kavîler münâdimi,
Âcizlerin, zavallıların hasm-ı dâimi,
Birden yetişti mahve bu tedbîr-i hârikı,
Söndürdü bir nefeste bu ümmîd-i bârikı;
Nakş etti bir tehekküm için baht-ı bî-şuûr
Târih-i zulme bir yeni dibâce-i gurûr.

Kurtuldu: Hakkıdır, alacak şimdi intikâm;
Lâkin unutmasın şunu târih-i sifle-kâm:
Bir kavmi çiğnemekle bugün eğlenen...
Bir lâhza-i te'ahhura medyûn bu keyfini!

Lâhza-i te'ahhur: Gecikme anı
Gürûh-i sûr: Düğün alayı
Ma'şer-i vazî-i temâşâ: İzleyen alçak topluluk
Akûr: Kudurmuş
Yed-i kahr: Kahredici el
Gavr-ı cevv: Boşluğun derinliği
Darbe-i mübeccel: Yüce darbe
Dûd-ı müntakim: İntikam alan duman
Sâik: Sebep
Nigâh-ı tecessüs: Meraklı bakış
Nihân: Gizli
Dest-i gayb: Gaybın eli
Rehâ-feşân: Kurtarıcı
Mâlik: Sahip
Sûret-i ra'dîn-i gayz: Nefretin müthiş yıldırımları
Hiss-i hakk ü halâs: Hak ve kurtuluşun hissi
Muharrik: Harekete geçiren
Sadme: Çarpma
Pây-ı kâhir: Kahredici ayak
Tegallüp: Zorbalık
Gırre: Gururlu
Tâc-ı haşmet: Görkemli tac
Takarrüp: Yaklaşma
Ukûd-i ribka-i a'sâr: Asırların bağının akitleri
Akvâm: Kavimler
Dâm: Tuzak
Devr-i bî-sükûn: Huzursuz devir
İklîl-i ser-nigûn: Uğursuz tac
Kavî: Kuvvetli
Münâdim: Dost
Hasm-ı dâim: Her zamanki düşman
Tedbîr-i hârik: Görülmemiş tedbir
Ümmîd-i bârik: Parlayan ümit
Tehekküm: Alay
Baht-ı bî-şuûr: Şuursuz baht
Târih-i zulm: Zulmün tarihi
Dibâce-i gurûr: Gurunun önsözü
Târih-i sifle-kâm: Ayak takımının tarihi
Medyûn: Borçlu

ملتمس قیسی

MİLLET
ŞARKISI

ملت شرقیسی

چیکنندی ، یتر ، وارلغمز جهل ایله‌قهره ؛
دوغراندی مبارك وطنك باغری سیبسز .
برلکده یوکون یولمالی‌یز دردینه چاره ؛
جان‌قاردشی، قان‌قاردشی ، شان‌قاردشی‌یزیز .

ملت یولیدر ، حق یولیدر طوتدیغمز یول ؛
أی‌حق ، یاشا، أی سوکیلی‌ملت، یاشا... واراول!

کل‌قاردشم ، آنه‌ك سکا محتاج ؛ اوکا قوشمق ...
قوشمق اوکا ، قورتارمق او بی‌بختی وظیفه‌ك .
قارشیکده‌کوکس باغرآچیق، اولکون، یاتیور باق ؛
اونسز یاشامقدنسه برابر اولش اهون .

هرآن اوکوزل سینه‌یی خنجرلیور ایللر ؛
امدادینه قوشمازسه‌ق أکر محوی مقرر .

ظلمك طوپی‌وار ، کله‌سی‌وار ، قلعه‌سی وارسه،
حقك‌ده یوکولمز قولی ، دونمز یوزی واردر ؛
کوز یومما کونشدن ، نه‌قدر نوری قارارسه
سونمز أبدی ، هرکیجه‌نك کوندوزی واردر .

ملت‌یولیدر، حق‌یولیدر طوتدیغمز یول ؛
أی‌حق، یاشا ، أی‌سوکیلی‌ملت، یاشا... واراول !

MİLLET ŞARKISI

Çiğnendi, yeter, varlığımız cehl ile kahre;
Doğrandı mübârek vatanın bağrı sebepsiz.
Birlikte bugün bulmalıyız derdine çâre;
Can kardeşi, kan kardeşi, şan kardeşiyiz biz.

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
Ey hak, yaşa, ey sevgili millet, yaşa... Var ol!

Gel kardeşim, annen sana muhtâc; ona koşmak...
Koşmak ona, kurtarmak o bî-bahtı vazîfen.
Karşında göğüs bağır açık, ölgün, yatıyor bak;
Onsuz yaşamaktansa berâber ölüş ehven.

Her ân o güzel sîneyi hançerliyor eller;
İmdâdına koşmazsak eğer mahvı mukarrer.

Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa,
Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır;
Göz yumma güneşten, ne kadar nûru kararsa
Sönmez ebedî, her gecenin gündüzü vardır.

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
Ey hak, yaşa, ey sevgili millet, yaşa... Var ol!

Cehl: Cehalet
Bî-baht: Bahtsız
Ehven: Daha zararsız
Mukarrer: Kararlaştırılmış

وقتیله بابك کیمسه‌یه منت‌ی ایدردی ؟
یوق ، قالمادی حاشا سکا ذلت پدرکدن .
دنیاده شرفدر پاشاتان ملتی ، فردی ؛
سیلکین ، شومذلت توزی اوچسون اوزرکدن .

انسانلغی پامال ایدن آلچاقلغی بیق ، أز ؛
بالله یاشامق یرده سوروکلنمسکه دکمز .

حقسزلغك أنواعنی کوردك ... یومی قانون ؟
أك غملی سفالتلره دوشدك ... یومی دولت ؟
دولتسه‌ده ، قانونسه‌ده ، آرتق یتر اولسون ؛
آرتق یتر اولسون بو دنی ظلم و جهالت ...

ملت یولیدر ، حق یولیدر طوتدیغمز یول ؛
أی حق، یاشا، أی سوکیلی ملت، یاشا ... واراول !

- قاباقلر : ۲۵ حزیران ، ۱۳۲٤ -

Vaktiyle baban kimseye minnet mi ederdi?
Yok, kalmadı hâşâ sana zillet pederinden.
Dünyâda şereftir yaşatan milleti, ferdi;
Silkin, şu mezellet tozu uçsun üzerinden.

İnsanlığı pâmâl eden alçaklığı yık, ez;
Billâh yaşamak yerde sürüklenmeye değmez.

Haksızlığın envâını gördük... Bu mu kânûn?
En gamlı sefâletlere düştük... Bu mu devlet?
Devletse de, kânûnsa da, artık yeter olsun;
Artık yeter olsun bu denî zulm u cehâlet...

Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol;
Ey hak, yaşa, ey sevgili millet, yaşa... Var ol!

—Kayalar: 25 Haziran, 1324—

Zillet: Alçaklık
Pâmâl: Çiğnenmiş
Envâ: Çeşit
Denî: Alçak

وطن شرقیسی

بر فدایی ملتز ، مرد اوغلی مرد عثمانلی‌یز ؛
برج استبدادی یيقدق ، قهرمانز شانلی‌یز ؛
بروطن ، برحق طانیر أحرارز ؛ آرسلان جانلی‌یز .
جانله، شانله ، أی وطن ، تأییدکه پیمانلی‌یز ...

جان‌ده‌سن ، شان‌ده‌سن، هپسی سن‌سك ، یاشا؛
أی وطن ، أی مبارك وطن ، بیك یاشا !

طوپراغك جوهر ، صویك کوثر ، بهارك بی خزان ؛
ایشته دنیا : بر أشك بر بکزه‌رك یوقدر ، اینان .
مشفق أولادك بولنر قوینکده هر کون ، هر زمان
باشقه شفقت ، باشقه‌نعمت ، باشقه قوت ، باشقه‌جان ...

جان‌ده سن، شان‌ده سن، هپسی‌سن‌سك، یاشا ؛
أی وطن ، أی مبارك وطن ، بیك یاشا !

VATAN ŞARKISI

Biz fedâyî milletiz, merd oğlu merd Osmanlıyız;
Burc-ı istibdâdı yıktık, kahramânız şanlıyız;
Bir vatan, bir hak tanır ahrârız; arslan canlıyız.
Canla, şanla, ey vatan, te'bîdine peymânlıyız...

Can da sen, şan da sen, hepsi sensin, yaşa;
Ey vatan, ey mübârek vatan, bin yaşa!

Toprağın cevher, suyun kevser, bahârın bî-hazân;
İşte dünyâ: Bir eşin, bir benzerin yoktur inan.
Müşfik evlâdın bulur koynunda her gün, her zamân
Başka şefkat, başka nimet, başka kuvvet, başka cân...

Can da sen, şan da sen, hepsi sensin, yaşa;
Ey vatan, ey mübârek vatan, bin yaşa!

Burc-ı istibdâd: İstibdat kulesi
Ahrâr: Hürler
Te'bîd: Ebedileştirme
Peymân: Yemin
Bî-hazân: Sonbaharsız
Müşfik: Şefkatli

بر کفته

— دارالفنون مارشی ایچون —

یوکسلمه‌لی ... آرتق یتیشیر ذلت و ظلمت ؛
پارلاتمالی هر ناصیه بر نیر فکرت ؛
جهل اوله‌لی ، ظلم اوله‌لی ، حق بوله‌لی قوت ؛
حقك یوزی کوردکجه کولومسر بشریت ...

غفلتلره ، ذلتلره ، ظلمتلره لعنت ؛
سن طوغ بزه ، سن طوغ بزه ، أی فجر حقیقت !

أی فجر حقیقت ، سکا آزدر بو تحسر ؛
آتی قیلار آنجاق لعانکله تنور ،
کولسون بشریت ، شو جهنملری سوندور ؛
هرکس أبدی نشئه‌لی ، هرکس أبدی حر ...

شرتلره ، ظلمتلره ، ذلتلره لعنت :
سن طوغ بزه ، سن طوغ بزه ، أی فجر اخوت !

BİR GÜFTE

—Dârü'l-Fünûn Marşı İçin—

Yükselmeli... Artık yetişir zillet ü zulmet;
Parlatmalı her nâsiye bir neyyir-i fikret;
Cehl ölmeli, zulm ölmeli, hak bulmalı kuvvet;
Hakkın yüzü güldükçe gülümser beşeriyyet...

Gafletlere, zilletlere, zulmetlere la'net;
Sen doğ bize, sen doğ bize, ey fecr-i hakîkat!

Ey fecr-i hakîkat, sana azdır bu tahassür;
Âtî kılar ancak leme'âtınla tenevvür,
Gülsün beşeriyyet, şu cehennemleri söndür;
Herkes ebedî neş'eli, herkes ebedî hür...

Şirretlere, zulmetlere, zilletlere la'net:
Sen doğ bize, sen doğ bize, ey fecr-i uhuvvet!

Zillet ü zulmet: Horluk ve karanlık
Nâsiye: Alın
Neyyir-i fikret: Düşüncenin ışığı
Beşeriyyet: İnsanlık
Fecr-i hakîkat: Hakikatın sabahı
Tahassür: Hasret çekme
Âtî: Gelecek
Leme'ât: Parıltılar
Tenevvür: Aydınlanma
Fecr-i uhuvvet: Kardeşlik sabahı

دارالمعلمین مارشی

فکر اوردوسی‌یز ، مشعل عرفانله مجهز؛
آیات حقیقت اوقونور رایتمزده .
یأسك أبدی خصمی‌یز ، امید معزز
رهبرلك ایدر مشیت ذی فکرتمزده ...

جهلك ، کیجه‌نك هادمی‌یز ، خادم علمز ؛
فکر اوردوسی، فیض‌اوردسی، نور اوردوسی‌یز بز.

مشحون سحر کوزلرمز وقف تماشا :
منظورمز آفاق تکمل‌که پر أنوار ؛
مشفق وطن ، أی سینهٔ فیاض ومطرا ،
برکون سنی ألبت کورورز مشرق أفکار ...

فکراوردوسی، جهد اوردوسی، عزم‌اوردوسی‌یز بز؛
جهلك ، کیجه‌نك هادمی‌یز ؛ خادم علمز .

— حصار : ۲۱ تموز ، ۱۳۲۶ —

DÂR'Ü-L MU'ALLİMÎN MARŞI *

Fikr ordusuyuz, meşal-i irfânla mücehhez;
Âyât-ı hakîkat okunur râyetimizde.
Ye'sin ebedî hasmıyız, ümmîd-i muazzez
Rehberlik eder meşyet-i zî-fikretimizde...

Cehlin, gecenin hâdimiyiz, hâdim-i ilmiz;
Fikr ordusu, feyz ordusu, nûr ordusuyuz biz.

Meşhûn-ı seher gözlerimiz vakf-ı temâşâ:
Manzûrumuz âfâk-ı tekemmül ki pür-envâr;
Müşfik vatan, ey sîne-i feyyâz u mutarrâ,
Bir gün seni elbet görürüz maşrık-ı efkâr...

Fikr ordusu, cehd ordusu, azm ordusuyuz biz;
Cehlin, gecenin hâdimiyiz; hâdim-i ilmiz.

—Hisar: 21 Temmuz, 1326—

Darü'l-mu'allimîn: Erkek öğretmen okulu
Meşal-i irfân: İrfan meşalesi
Mücehhez: Donatılmış
Âyât-ı hakîkat: Hakikatin ayetleri
Râyet: Sancak
Ye's: Ümitsizlik
Ümmîd-i muazzez: Yüce ümit
Meşyet-i zî-fikret: Düşünceli yürüyüş
Hâdim: Hizmet eden
Hâdim-i ilm: İlmin hizmetçisi
Meşhûn-ı seher: Seherle dolu
Vakf-ı temâşâ: Seyre durma
Manzûr: Bakılan
Âfâk-ı tekemmül: Olgunluğun ufukları
Pür-envâr: Nurlu
Müşfik: Şefkatli
Sîne-i feyyâz u mutarrâ: Bereketli ve ıtırlı sine
Maşrık-ı efkâr: Düşüncelerin doğduğu yer

* Bu şiir Rübâb-ı Şikeste'nin ilk baskısında olmasına rağmen 3. baskıda Tevfik Fikret tarafından çıkarılmıştır. Rübâb-ı Şikeste'nin bütünlüğünü korumak adına şiir ilk baskıda yer aldığı şekliyle bu baskıya dâhil edilmiştir. (h.n.)

کتابه

آبدهٔ حریت ایچون ایسته‌نلمشدی .

ایکیل حرمتله زائر ، پیش تعزیزکده هیبتلر ،
جلادتلر قوشاتمش یوکسه‌لن طاق حیتدر !

ایکیل زائر ، بویر محراب حریت ، بو عالی یر
مقدس قبلهٔ اقبال استقلال ملتدر !

وطن بر لانهٔ ادباره دونمش ، تیترر آغلارکن
قوشانلر ، قورتارانلر شبهه‌سز شایان منتدر .

أوت ، شایان منتدر ، أوت ، شایان حرمتدر
بوغازیلرکه أك ساطع برر سیمای نجدتدر .

بوکون حریتك ، ملیتك ، ناموس وامیدك
مصون قالدیسه بیل ، زائر ، رها کلرك بو هیئتدر .

بو هیئت شانلی بر تمثالیدر حریتك ، تقدیس !
یاشار هر فرد ایچون تقدیس حریت عبادتدر .

— بك اوغلی : ۱۵ کانون اول ۱۳۲۵ —

KİTÂBE *

—Âbide-i Hürriyet için istenilmişti—

Eğil hürmetle zâir, pîş-i tâzîzinde heybetler,
Celâdetler kuşanmış yükselen tâk-ı hamiyyettir!

Eğil zâir, bu yer mihrâb-ı hürriyet, bu âlî yer
Mukaddes kıble-i ikbâl-i istiklâl-i millettir!

Vatan bir lâne-i idbâra dönmüş, titrer ağlarken
Koşanlar, kurtaranlar şüphesiz şâyân-ı minnettir.

Evet, şâyân-ı minnettir, evet, şâyân-ı hürmettir
Bu gâzîler ki en sâtı' birer sîmâ-yı necdettir.

Bugün hürriyetin, milliyetin, nâmûs u ümmîdin
Masûn kaldıysa bil, zâir, rehâ-kârın bu hey'ettir.

Bu hey'et şanlı bir timsâlidir hürriyetin, takdîs!
Yaşar her ferd için, takdîs-i hürriyet ibâdettir.

—Beyoğlu: 15 Kânûn-ı Evvel 1325—

Zâir: Ziyaretçi
Pîş-i tâzîz: Yüceltmenin önü
Celâdet: Yiğitlik
Tâk-ı hamiyyet: Hamiyet takı
Mihrâb-ı hürriyet: Hürriyet mihrabı
Âlî: Yüce
Mukaddes: Kutsal
Kıble-i ikbâl-i istiklâl-i millet: Millet istiklâlinin mutluluk kıblesi
Lâne-i idbâr: Talihsizlik yuvası
Şâyân-ı minnet: Minnete layık
Sâtı: Yücelen
Sîmâ-yı necdet: Yiğitlik yüzü
Masûn: Korunmuş
Rehâ-kâr: Kurtarıcı
Takdîs: Kutsal sayma

* Bu şiir Rübâb-ı Şikeste'nin ilk baskısında olmasına rağmen 3. baskıda Tevfik Fikret tarafından çıkarılmıştır. Rübâb-ı Şikeste'nin bütünlüğünü korumak adına şiir ilk baskıda yer aldığı şekliyle bu baskıya dâhil edilmiştir. (h.n.)

آونك تصاوير

ÂHENG-İ
TESÂVÎR

فضولی

کوزنده شعله‌نما مهر آتشین عراق ،
باقیشلرنده هویدا حزین بر استغراق ،
دهایه ناصیهٔ صافی مرکز اشراق ،
صولوق‌دوداقلری پرلرزش سرود فراق ...
أثرلرنده بو سودالی چهره‌در ظاهر ،
بوچهره بنجه فضولی‌یه پك مناسبدر .

بوچهره چهرهٔ غمم ، چهرهٔ محبتدر ؛
محبتك اوكا تأثیری پر غرابتدر :
سور، وسودیکی هپ درد، هپ مصیبتدر ؛
صفاسی نشئه‌سی یوقدر ، بوتون کدورتدر .
فضای روحنه بر أبر کریه طاریدر ،
کولومسیورسه امین اول که اضطراریدر !

زمان زمان قاپیلیر غملی بر تسلایه ،
طالوب کیدر نظر قلبیَ لیل سودایه ؛
دوکرسه خاکنه برسرو نازنین سایه ،
اولور بو روحی ایچون پرنشاط بی‌غایه .
بوتون أمللری کوکلندن أیله‌مش ابعاد ،
نه‌ویرسه‌لر اکا شاکر ، نه‌قیلسه‌لر اکا شاد !

لسان حسرتی لکن شکایت أفشاندر ؛
دوشنجه فرقته ، عالم کوزنده زنداندر ؛
جهانه کلدیکنه آن‌با آن پشیماندر .
رفیقهٔ سفری بر پریٔ کریاندر ؛
اونك پینده کزر دائما خرابه‌لری ،
اونك کوزیله هپ آغلار کورر سحابه‌لری .

FUZÛLÎ

Gözünde şu'le-nümâ mihr-i âteşîn-i Irâk,
Bakışlarında hüveydâ hazîn bir istiğrâk,
Dehâya nâsiye-i sâfı merkez-i işrâk,
Soluk dudakları pür-lerziş-i sürûd-i firâk...
Eserlerinde bu sevdâlı çehredir zâhir,
Bu çehre bence Fuzûlî'ye pek münâsibdir.

Bu çehre çehre-i gam, çehre-i muhabbetdir;
Muhabbetin ona te'sîri pür-garâbetdir:
Sever, ve sevdiği hep dert, hep musîbetdir;
Safâsı, neş'esi yoktur, bütün küdûretdir.
Fezâ-yı rûhuna bir ebr-i girye târîdir,
Gülümsüyorsa emîn ol ki ıztırârîdir!

Zaman zaman kapılır gamlı bir tesellâya,
Dalıp gider nazar-ı kalbi leyl-i sevdâya;
Dökerse hâkine bir serv-i nâzenîn sâye,
Olur bu rûhu için bir neşât-ı bî-gâye.
Bütün emelleri gönlünden eylemiş ib'âd,
"Ne verseler ana şâkir, ne kılsalar ana şâd!"

Lisân-ı hasreti lâkin şikâyet-efşândır;
Düşünce firkate, âlem gözünde zindândır;
Cihâna geldiğine ân-be-ân peşîmândır.
Refîka-i seferi bir perî-i giryândır;
Onun peyinde gezer dâima harâbeleri,
Onun gözüyle hep ağlar görür sehâbeleri.

Şu'le-nümâ: Alevli
Mihr-i âteşîn-i Irâk: Irak'ın ateşli güneşi
Hüveydâ: Apaçık
İstiğrâk: Dalgınlık
Nâsiye-i sâf: Saf alın
Merkez-i işrâk: Işığın merkesi
Pür-lerziş-i sürûd-i firâk: Ayrılık nağmesinin titremesi
Pür-garâbet: Gariplik dolu
Küdûret: Bulanıklık
Fezâ-yı rûh: Ruhun fezası
Ebr-i girye: Göz yaşı bulutu
Târî: Ansızın beliren
Iztırârî: Mecburi
Tesellâ: Teselli
Leyl-i sevdâ: Sevda gecesi
Hâk: Toprak
Serv-i nâzenîn: Nazlı servi
Neşât-ı bî-gâye: Gayesiz sevinç
İb'âd: Kovma
Şâkir: Şükreden
Şâd: Sevinçli
Şikâyet-efşân: Şikâyet eden
Ân-be-ân: Gitgide
Peşîmân: Pişman
Perî-i giryân: Ağlayan peri

یوزنده ، شیمدی باقارسك ، امیدلر کورونور ،
نه‌در امیدی ؟ اوبوندنده بی‌خبر کورونور ؛
حیاته قارشی نکاهنده بر کدر کورونور ،
حیاتی عشقی تمدید ایچون سور کورونور ...
نه‌وارسه عشق ایچوندر ، اونکله‌در بیدار ؛
برر لطیفه‌سیدر عشقنك خزانله بهار .

أسیری اولدینی حسن خیالپرورده
چکر محاسنه پیشنده برطونوق پرده ؛
یوتون بدایع خلقت کورونسه بریرده ،
دونر قالیر ینه چشمی اوحسن أسمرده ...
او حسن أسمره مفتونلغی أزلدندر ،
اونك غمیله فضولی حیاته دشمندر .

—۲۵ مارت ، ۱۳۱۳—

Yüzünde, şimdi bakarsın, ümîdler görünür,
Nedir ümîdi? O bundan da bî-haber görünür;
Hayâta karşı nigâhında bir keder görünür,
Hayâtı aşkını temdîd için sever görünür...
Ne varsa aşkı içindir, onunladır bîdâr;
Birer lâtîfesidir aşkının hazânla bahâr.

Esîri olduğu hüsn-i hayâl-perverde
Çeker mehâsine pîşinde bir donuk perde;
Bütün bedâyi-i hilkat görünse bir yerde,
Döner kalır yine çeşmi o hüsn-i esmerde...
O hüsn-i esmere meftûnluğu ezeldendir,
Onun gamıyla Fuzûlî hayâta düşmendir.

—25 Mart, 1313—

Bî-haber: Habersiz
Nigâh: Bakış
Temdîd: Uzatma
Bîdâr: Uyanık
Hüsn-i hayâl-perverde: Hayali besleyen güzellik
Mehâsin: İyilikler
Pîş: Ön
Bedâyi-i hilkat: Yaradılış güzelliği
Hüsn-i esmer: Esmer güzellik
Meftûn: Âşık, hayran

جناب

حلجانلرله کچن برکونك آقشامنده ،
مائی بر کولکه‌لکك سینهٔ آرامنده ،
کیجه‌نك بر أبدی آن سمنفامنده ،
پرسکون ، زمزمهٔ خلقتی کوش ایتدکسه ...

وارسه شاعرلکه روحکله نفوذك ، هنرك ،
طولاشوب نشئهٔ صنعتله کولن دیده‌لرك
چهرهٔ کریه ـ نقابکده حیات بشرك
برمشرح کبی تشریح نقوش ایتدکسه ...

برشی اکلارسك ؛ أوت ، بلکه بوسیمادن سن ،
برشی اکلارسك اونك شیوهٔ تقریرندن ؛
یازه‌مام یوقسه جنابك سکا ماهیتنی .

شویله تمثیل ایده‌یم : بر یکی افق مشهود ،
برسماپارهٔ نودیده که هرچشم شهود
کوره‌مز ، کورسه‌ده ادراك ایده‌مز فسحتنی .

ـــ ۱۰ مایس ، ۱۳۱۳ ـــ

CENÂB

Halecanlarla geçen bir günün akşamında,
Mâ'î bir gölgeliğin sîne-i ârâmında,
Gecenin bir ebedî ân-ı semen-fâmında,
Pür-sükûn, zemzeme-i hilkati gûş ettinse...

Varsa şâirliğe rûhunla nüfûzun, hünerin,
Dolaşıp neşe-i san'atla gülen dîdelerin
Çehre-i girye-nikâbında hayât-ı beşerin
Bir müşerrih gibi teşrîh-i nukûş ettinse...

Bir şey anlarsın, evet, belki bu sîmâdan sen,
Bir şey anlarsın onun şîve-i takrîrinden;
Yazamam yoksa Cenab'ın sana mâhiyyetini.

Şöyle temsîl edeyim: Bir yeni ufk-ı meşhûd,
Bir semâ-pâre-i nev-dîde ki her çeşm-i şühûd
Göremez, görse de idrâk edemez füshatini.

—10 Mayıs, 1313—

Halecan: Heyecan, coşkunluk
Sîne-i ârâm: Huzur sinesi
Ân-ı semen-fâm: Yasemin kokulu an
Pür-sükûn: Huzur dolu
Zemzeme-i hilkat: Yaradılış nağmesi
Gûş: Kulak
Nüfûz: İçe işleme
Çehre-i girye-nikâb: Gözyaşı ile örtülü yüz
Müşerrih: Açıklayan
Teşrîh-i nukûş: Nakışları açıklama
Şîve-i takrîr: İfade tarzı
Ufk-ı meşhûd: Görülen ufuk
Semâ-pâre-i nev-dîde: Yeni görülen gök parçası
Çeşm-i şühûd: Şahitlerin gözü
Füshat: Genişlik

ندیم

ندیمی هر نه زمان أیله‌سه‌م تصور بن
گچر شو هیئت رندانه پیش چشمدن :

جیچکله‌یم بوزولمش رقیق بر سیما ،
رقیق و خنده بلب بر دهان استهزا ؛

دهاسی ، — شیوه‌لی ، آهو باقیشلی بردلبر ، —
اولور اوچهره‌یه بوسشلریله حسن آور .

بوتون صفیحهٔ وجهنده نشئه پرور ، شوخ ،
همان اوچار کبی آواره بربشاشت روح .

تن سمینی، جبین بلند و خندانی
صفای خلقتك پك فرحلی برهانی .

ذکی نظرلرینك خندهٔ کبودیله
تنور أیلین أجفانی صانکه پرشعله .

سور کوزللری هپ عشق لاابالیسی ؛
طرب یکانه پسندیدهٔ خیالیسی .

ایدر قیافتی آزاده برمزاج اقرار :
* کمر کسسته ، پراکنده کوشهٔ دستار .

زوالسی ، عاله پك شائقانه آلدانیور ؛
حیاتی یتمیه‌جك یردم شغف صانیور ،

بوتون هوس ، هوس و ابتلا ، غرام وأمل ؛
زمانك یدلهونده منقلب ، مغفل .

ناصل قیروب چیقه‌جق ؟ مشربنجه بر حلقه ؛
قاپلمامق نه قدر کوچ اوسیل أذواقه !

یوکون بوقصر مفرح ، یارین اوباغ صفا ؛
مسیره‌لر ، اوقدر خوش یهانه‌لر ... مثلا

NEDÎM

Nedîm'i her ne zaman eylesem tasavvur ben
Geçer şu hey'et-i rindâne pîş-i çeşmimden:

Çiçekle nîm bozulmuş rakîk bir sîmâ,
Rakîk u hande-be-leb bir dehân-ı istihzâ;

Dahâsı —şîveli, âhû bakışlı bir dilber,—
Olur o çehreye bûsişleriyle hüsn-âver.

Bütün safîha-i vechinde neşe-perver, şûh,
Hemân uçar gibi âvâre bir beşâşet-i rûh.

Ten-i semîni, cebîn-i bülend ü handânı
Safâ-yı hilkatinin pek ferahlı bürhânı.

Zekî nazarlarının hande-i kebûdiyle
Tenevvür eyleyen ecfânı sanki pür-şu'le.

Sever güzelleri hep aşk-ı lâübâlîsi;
Tarab, yegâne pesendîde-i hayâlîsi.

Eder kıyâfeti âzâde bir mizâc ikrâr:
Kemer güsiste, perâkende gûşe-i destâr.

Zavallı, âleme pek şâikâne aldanıyor;
Hayâtı bitmeyecek bir dem-i şegaf sanıyor.

Bütün heves, heves ü ibtilâ, garâm ü emel;
Zamânının yed-i lehvinde münkalib, muğfel.

Nasıl kırıp çıkacak? Meşrebince bir halka;
Kapılmamak ne kadar güç o seyl-i ezvâka!

Bugün bu kasr-ı müferrih, yarın o bâğ-ı safâ;
Mesîreler, o kadar hoş bahâneler... Meselâ

Hey'et-i rindâne: Rindane görünüş
Pîş-i çeşm: Göz önü
Nîm: Yarı
Rakîk: İnce
Hande-be-leb: Dudakta tebessüm
Dehân-ı istihzâ: Alaylı ağız
Bûsiş: Öpüş
Hüsn-âver: Güzellik artıran
Safîha-i vech: Güzel yüz
Neşe-perver: Neşeli
Beşâşet-i rûh: Ruhun güler yüzü
Ten-i semîn: Değerli ten
Cebîn-i bülend ü handân: Yüce ve gülen alın
Safâ-yı hilkat: Yaradılışın saflığı
Bürhân: Delil
Hande-i kebûd: Mavi gülüş
Tenevvür: Işıldama
Ecfân: Göz kapakları
Pür-şu'le: Parıltılı
Tarab: Sevinç
Pesendîde-i hayâlî: Hayalinde beğenilmiş
Âzâde: Hür
İkrâr: Kabul etme
Güsiste: Kopmuş, gevşemiş
Gûşe-i destâr: Mendilin köşesi
Şâikâne: Şevk ile
Dem-i şegaf: Çılgınca sevme vakti
İbtilâ: Tutku
Garâm: Büyük aşk
Yed-i lehv: Eğlence eli
Münkalib: Değişmiş
Muğfel: Aldatılmış
Seyl-i ezvâk: Zevklerin seli
Kasr-ı müferrih: Ferahlık veren kasır
Bâğ-ı safâ: Huzur bahçesi

آچك شو پرده‌یی : بر بزمگاه نوشانوش ،
منادمین طرب سربسر شطارت پوش .

کنار بحره قورلمش جسیم بر أیوان ؛
اوکنده روحفزا بر حدیقهٔ ریان ؛

کولر عکوس ترنمله سقف زرکاری ،
قلوبه نشئه دوکر سلسبیل دواری ؛

کزر طیور أمل سایه‌کاه تارنده ،
چراغلر دولاشیر صحن لاله‌زارنده .

سکونلو برکیجه‌نك افق نائمنده قمر
یونشوه‌زار بهشتی‌یه عرض حسرت ایدر .

آغاچلرك آره‌سندن نکاه رشك اثری
قوشوب اوپر متبسم ، کشاده سینه‌لری .

یویانده هاله‌نما تللی پوللو برجولان ،
اوبرپری‌ٔ طربدرکه رقص ایچنده نهان ؛

اوتر شویانده نغمه‌پرورانك أك کوزلی ،
دوداقلرنده ندیمك اوکونکی بر غزلی .

کولر ، شاقیر ، باغیرر ، آغلار ، آه و واه أیلر
خروش وجدایله هپ دفلر ، عودلر ، نیلر .

رحیقلر صونولور جوهرین قدحلرله ،
امیدلر ویریلیر عشوهٔ مکررله .

سوزوك نظرلره مستانه دیده‌لر مفتون ،
بر ابتسامی همان قارشیلار برآه درون .

دونر یوعالمك اوستنده، پرشمیم خیال،
حواسه رعشه ویرن برنسیم حار وصال .

Açın şu perdeyi: Bir bezm-gâh-ı nûş-â-nûş,
Münâdimîn-i tarab ser-be-ser şetâret-pûş.

Kenâr-ı bahre kurulmuş cesîm bir eyvân;
Önünde rûh-fezâ bir hadîka-i reyyân;

Güler ukûs-i terennümle sakf-ı zer-kârı;
Kulûba neş'e döker selsebîl-i devvârı;

Gezer tuyûr-ı emel sâye-gâh-ı târında,
Çerâğlar dolaşır sahn-ı lâle-zârında.

Sükûnlu bir gecenin ufk-ı nâiminde kemer
Bu neşve-zâr-ı behiştîye arz-ı hasret eder.

Ağaçların arasından nigâh-ı reşk-eseri
Koşup öper mütebessim, küşâde sîneleri.

Bu yanda hâle-nümâ telli pullu bir cevelân,
O bir perî-i tarabdır ki raks içinde nihân;

Öter şu yanda nagam-perverânın en güzeli,
Dudaklarında Nedîm'in o günkü bir gazeli.

Güler, şakır, bağırır, ağlar, âh ü vâh eyler
Hurûş-ı vecd ile hep defler, ûdlar, neyler.

Rahîkler sunulur cevherîn kadehlerle,
Ümîdler verilir işve-i mükerrerle.

Süzük nazarlara mestâne dîdeler meftûn,
Bir ibtisâmı hemân karşılar bir âh-ı derûn.

Döner bu âlemin üstünde pür-şemîm-i hayâl,
Havâssa ra'şe veren bir nesîm-i hâr-i visâl.

Bezm-gâh-ı nûş-â-nûş: İçtikçe içilen meclis
Münâdimîn-i tarab: Eğlence arkadaşları
Ser-be-ser: Baştan başa
Şetâret-pûş: Neşeli
Kenâr-ı bahr: Deniz kenarı
Cesîm: Büyük
Eyvân: Köşk
Rûh-fezâ: Cana can katan
Hadîka-i reyyân: Sulu bahçe
Ukûs-i terennüm: Nağmenin akisleri
Sakf-ı zer-kâr: Altından tavan
Kulûb: Kalpler
Selsebîl-i devvâr: Dönen selsebil
Tuyûr-ı emel: Emel kuşları
Sâye-gâh-ı târ: Karanlığın gölgeliği
Çerâğ: Fitil
Sahn-ı lâle-zâr: Lale bahçesinin meydanı
Ufk-ı nâim: Uyuyan ufuk
Neşve-zâr-ı behiştî: Cennetin neşe bahçesi
Arz-ı hasret: Hasretini sunma
Nigâh-ı reşk-eser: Kıskanan bakış
Mütebessim: Tebessüm eden
Küşâde: Açılmış, ferah
Hâle-nümâ: Hale gösteren
Perî-i tarab: Eğlence perisi
Nihân: Gizli
Nagam-perverân: Nağme söyleyenler
Hurûş-ı vecd: Vecd coşkusu
Rahîk: Saf ve kokulu şarap
Cevherîn: Mücevherle süslenmiş
İşve-i mükerrer: Tekrar eden işve
Mestâne: Sarhoşça
Meftûn: Tutkun
İbtisâm: Gülümseme
Âh-ı derûn: Kalbin ahı
Pür-şemîm-i hayâl: Hayal kokusuyla dolu
Ra'şe: Titreme
Nesîm-i hâr-i visâl: Vuslatın sıcak rüzgârı

پیاله ، لاله ، سبو ، نکته ، خنده هپ قاریشیق ؛
بولور اوکنده هوس محفل امیدی آچیق .

تصادم أیلیه‌رك موجه موجه حسیات ،
یوجوششك یوغولور اورطه‌سنده فکر حیات !

ندیم ، او بر یکی دمسازه همدم خرم ،
* چکوب وساده‌یی، قیلمش کلاه کوشه‌یی خم ،

قیریق دوکوك دم اورر محرمانه سودادن ؛
میان بزمه‌ده برحرف شوخ آثار آرادن .

ظریف برسوزی ، برنوشکفته مضمونی
یرندن اویناتیر أیوان خنده مشحونی ...

ندیمك ایشته لقای حیات فانیسی ؛
ندیم ، او شعرمزك چهرهٔ جوانیسی !

—۱ تموز ، ۱۳۱۳—

Piyâle, lâle, sebû, nükte, hande hep karışık;
Bulur önünde heves mahfil-i ümîdi açık.

Tesâdüm eyleyerek mevce mevce hissiyât,
Bu cûşişin boğulur ortasında fikr-i hayât!

Nedîm, o bir yeni dem-sâza hem-dem-i hurrem,
* Çekip visâdeyi, kılmış Külâh-ı gûşeyi ham,

Kırık dökük dem urur mahremâne sevdâdan;
Meyân-ı bezme de bir harf-i şûh atar aradan.

Zarîf bir sözü, bir nev-şüküfte mazmûnu
Yerinde oynatır eyvân-ı hande-meşhûnu...

Nedîm'in işte likâ-yı hayât-ı fânîsi;
Nedîm, o şi'rimizin çehre-i civânîsi!

—1 Temmuz, 1313—

Piyâle: Kadeh
Sebû: Şarap testisi
Mahfil-i ümîd: Ümit meclisi
Tesâdüm: Çarpışma
Mevce: Dalga
Cûşiş: Coşkunluk
Dem-sâz: Dost
Hem-dem-i hurrem: Neşeli dost
Visâde: Yastık
Külâh-gûşe: Külahın ucu
Meyân-ı bezm: Meclisin ortası
Harf-i şûh: Neşeli söz
Nev-şüküfte: Yeni açılmış
Eyvân-ı hande-meşhûn: Gülüşle dolu köşk
Likâ-yı hayât-ı fânî: Fani hayatın yüzü
Çehre-i civânî: Gençliğin yüzü

استاد اکرم

بلندناصیه سیمای ذی‌وقار دها ؛
کبزیده هیکل روح‌الادب که صدرنده
اورر شغفزده برقلب سرمدی‌هیجان .

لسان قلبی اوقور بر نشیدهٔ کریان
که أك فرحلی ، أك آسوده موج سطرنده
درین درین دوشونور ، برملال مستثنا .

بوتون غموم بشر دوش احتساسنده ؛
حیاتی برمتفکر خزان صباحی کبی
رقیق سیسلرك آلتنده پرسکون ، بی‌خواب .
خزان صباحی قدر مست کریه برمهتاب
شب خیالنی اوقشار ، پری جناحی کبی ،
بر اهتزاز منورله هرتماسنده ...

سور تفکری ، دمساز بی‌همالی اودر
لیال تار ملالنده ، لال و مستغرق ؛
اونکله طی ایدر آشوبکاه ناسوتی ،
اونکله سائر اولور خلد زار لاهوتی ،
اودر حیاتی تلذیذ ایدن برآز آنجاق ؛
ندیم روحی اودر ، محرم خیالی اودر .

بر احتشام نزاهت لب خطابنده
تکلماتنه بر نکهت نجیبه ویرر ؛
بونطق پاك ایله أیلر عقولی استجواب .
یاشار غدای کمالیله برجهان شباب ؛
کمال صیتنی تأبید ایچونسه کافیدر
شبابه ویردیکی درس أدب کتابنده .

— ۷ کانون ثانی ، ۱۳۱٤ —

ÜSTAD EKREM

Bülend-i nâsıye sîmâ-yı zî-vakâr-ı dehâ;
Güzîde heykel-i rûhu'l-edeb ki sadrında
Vurur şafak-zede bir kalb-i sermedî heyecân.
Lisân-ı kalbi okur bir neşîde-i giryân
Ki en ferahlı, en âsûde mevc-i satrında
Derin derin düşünür, bir melâl-i müstesnâ.

Bütün gumûm-i beşer dûş-i ihtisâsında;
Hayâtı bir mütefekkir hazân sabâhı gibi
Rakîk sislerin altında pür-sükûn, bî-hâb.
Hazân sabâhı kadar mest-i girye bir mehtâb
Şeb-i hayâlini okşar, perî cenâhı gibi,
Bir ihtizâz-ı münevverle her temâsında...

Sever tefekkürü, dem-sâz-ı bî-hemâli odur
Leyâl-i târ-ı melâlinde, lâl ü müstağrak;
Onunla tayyeder âşûb-gâh-ı nâsûtu,
Onunla sâir olur huld-zâr-ı lâhûtu,
Odur hayâtı telzîz eden biraz ancak;
Nedîm-i rûhu odur, mahrem-i hayâli odur.

Bir ihtişâm-ı nezâhat leb-i hitâbında
Tekellümâtına bir nükhet-i necîbe verir;
Bu nutk-ı pâk ile eyler ukûlü isticvâb.
Yaşar gıdâ-yı kemâliyle bir cihân-ı şebâb;
Kemâl-i sıytini te'yîd içinse kâfîdir
Şebâba verdiği ders-i edeb kitâbında.

—7 Kânûn-ı Sânî, 1314—

Bülend-i nâsıye: Alnı geniş
Sîmâ-yı zî-vakâr-ı dehâ: Dehanın vakar sahibi siması
Güzîde: Seçkin
Heykel-i rûhu'l-edeb: Edep ruhunun heykeli
Sadr: Göğüs
Şafak-zede: Şafak tutkunu
Kalb-i sermedî: Ölümsüz kalp
Lisân-ı kalp: Kalbin dili
Neşîde-i giryân: Ağlayan manzume
Mevc-i satr: Satır dalgası
Melâl-i müstesnâ: Seçkin hüzün
Gumûm-i beşer: İnsanların gamları
Dûş-i ihtisâs: Duygu omzu
Rakîk: İnce, şefkatli
Pür-sükûn: Huzur dolu
Bî-hâb: Uykusuz
Mest-i girye: Ağlama sarhoşu
Şeb-i hayâl: Hayal gecesi
Cenâh: Kanat
İhtizâz-ı münevver: Aydınlık titreme
Dem-sâz-ı bî-hemâl: Eşsiz dost
Leyâl-i târ-ı melâl: Hüznün karanlık gecesi
Lâl ü müstağrak: Susmuş ve dalgın
Tayy: Aşma, katetme
Âşûb-gâh-ı nâsût: İnsanlığın kargaşa yeri
Huld-zâr-ı lâhût: Uluhiyet aleminin cenneti
Telzîz: Lezzet verme
İhtişâm-ı nezâhet: Temizliğin ihtişamı
Leb-i hitâb: Hitap dudağı
Tekellüm: Söyleme
Nükhet-i necîb: Asil koku
Nutk-ı pâk: Temiz söz
Ukûl: Akıllar
İsticvâb: Sorguya çekme, söyletme
Gıdâ-yı kemâl: Olgunluk gıdası
Cihân-ı şebâb: Gençlik cihanı
Kemâl-i sıyt: Şöhretin olgunluğu
Şebâb: Gençlik
Ders-i edep: Edep dersi

نفمی

بریاغیز چهره ، چاتلمش ایکی خنجر قاشلر ؛
بنه خنجر کبی کسکین ایکی معنالی نظر ...

یاد علویسی خیالمده بوسیمایی طاشیر ؛
بنجه نفمی یه بوسیمای مهابت یاراشیر .

طبعی صهبا کبی جوش آور مینای مقال ،
فکری عنقا کبی بالارو أطباق خیال .

آچیلیر غنجهٔ الهامی لب خارنده ،
برق اورر شعلهٔ أندیشه‌سی أنظارنده .

آتشین جربزه برناطقه آسا کوزلر
جذبهٔ روح شغفدارنی تقریر أیلر .

کورونور ، صفحهٔ أمواجه دوشن لمعه کبی ،
آلتنك چین بلندنده اوروح عصبی .

باشقه‌در فیض هنر کلك فسونسازنده ،
جانلانیر ، وجده کلیر سوز لب اعجازنده ؛

دویولور قعر بیاننده صدای آهن :
ضرب ششپره چیقان قعقعه مغفرلردن .

عکس آوازهٔ هیجا کبی أیلر اظهار
بردرین غلغله تظمنده خروش أفکار .

صانکه برمعرکه ، برمعرکهٔ جوشاجوش :
صیت ولوال وغا ، ولولهٔ چنك جیوش .

سربسر رعد هیاهای ولهزای صفوف ،
سوبسو برق چکاچاك شررناك سیوف .

NEF'Î

Bir yağız çehre; çatılmış iki hançer kaşlar;
Yine hançer gibi keskin iki ma'nâlı nazar...

Yâd-ı ulvîsi hayâlimde bu sîmâyı taşır,
Bence Nef'î'ye bu sîmâ-yı mehâbet yaraşır.

Tab'ı sahbâ gibi cûş-âver-i mînâ-yı makâl,
Fikri ankâ gibi bâlâ-rev-i etbâk-ı hayâl.

Açılır gonce-i ilhâmı leb-i hârında,
Berk urur şu'le-i endîşesi enzârında.

Âteşîn cerbeze bir nâtıka-âsâ gözler
Cezbe-i rûh-i şegaf-dârını takrîr eyler.

Görünür, safha-i emvâca düşen lem'a gibi,
Alnının çîn-i bülendinde o rûh-ı asabî.

Başkadır feyz-i hüner kilk-i füsûn-sâzında,
Canlanır, vecde gelir söz leb-i i'câzında;

Duyulur ka'r-ı beyânında sadâ-yı âhen:
Darb-ı şeşperle çıkan ka'ka'a miğferlerden.

Aks-i âvâze-i heycâ gibi eyler izhâr
Bir derîn gulgule nazmında hurûş-i efkâr.

Sanki bir ma'reke, bir ma'reke-i cûş-â-cûş:
Sıyt-i velvâl-i vegâ, velvele-i çeng-i cüyûş.

Ser-be-ser ra'd-i heyâhâ-yi velehzâ-yi sufûf,
Sû-be-sû berk-i çek-â-çâk-i şerer-nâk-i süyûf.

Yâd-ı ulvî: Yüce hatıra
Sîmâ-yı mehâbet: Heybetli sima
Tab': Karakter
Sahbâ: Şarap
Cûş-âver-i mînâ-yı makâl: Söz kadehini coşturan
Bâlâ-rev-i etbâk-ı hayâl: Hayal katlarının yükseğinden uçan
Gonce-i ilhâm: İlham goncası
Leb-i hâr: Ateşten dudak
Şu'le-i endîşe: Fikrin ışığı
Enzâr: Bakışlar
Âteşîn: Ateş gibi, coşkun
Cerbeze: Beceriklilik
Nâtıka-âsâ: Güzel konuşma yeteneği gibi
Cezbe-i rûh-i şegaf-dâr: Çılgınca seven ruhun cezbesi
Takrîr: Anlatma
Safha-i emvâc: Dalgaların safhası
Lem'a: Parıltı
Çîn-i bülend: Geniş alın
Rûh-ı asabî: Asabi ruh
Kilk-i füsûn-sâz: Büyüleyici kalem
Leb-i i'câz: Özlü söz söyleyen dudak
Ka'r-ı beyân: Sözün derinliği
Sadâ-yı âhen: Demir sesi
Darb-ı şeşper: Gürz darbesi
Ka'ka'a: Kılıç sesi
Aks-i âvâze-i heycâ: Savaş sesinin aksi
İzhâr: Meydana çıkma
Gulgule: Velvele
Hurûş-i efkâr: Fikirlerin coşması
Ma'reke-i cûş-â-cûş: Coşkulu harp meydanı
Sıyt-i velvâl-i vegâ: Savaşın feryat sesi
Velvele-i çeng-i cüyûş: Askerlerin cenk velvelesi
Ser-be-ser: Baştan başa
Ra'd-i heyâhâ-yi velehzâ-yi sufûf: Safların şaşırtıcı hayhuylarının gürültüsü
Sû-be-sû: Her yanda
Berk-i çek-â-çâk-i şerer-nâk-i süyûf: Kılıçların kıvılcımlı sesinin şimşeği

حملهٔ صفشکن جانفکن پیل دمان ،
صولت کرز کران ، ضربت شمشیر وسنان ،

کوس ونقاره هم آهنك غریو مجمات ،
کوپورر هرکوشه‌دن دمدمهٔ دیومات .

نعره‌لر مشته‌زن طبل صماخ کردون ؛
صدمه‌لر ، زلزله‌لر خدشه‌رس قلب منون .

آتیلیر هریانه بیك رخش صواعق پیرو ،
کرد خشیتله دولار کنبد وارونهٔ جو ...

اووخ ، أی معجز أدا شاعر شایسته غرور ،
ایکلیور تای بیانکده نوای منصور ،

آکلامازلر اوتهور ، اوشکایات یجون
دخل ایدنلر سکا فریاد مباهاتك ایچون .

صیغمامش صدر پلنکانه‌که قلب شیرك ،
یتمه‌مش قدرتکه شهرت عالمکیرك ،

اویله ، برنهر معظم کبی جوش ایتمشسك ؛
فقط ، أیواه ، چوراق یرده آقوب کیتمشسك !

سکا برباشقه زمین ، باشقه زمان لازمدی ؛
سکا بر عالم لاهوت نشان لازمدی .

— ۱۱ کانون ثانی ، ۱۳۱٤ —

Hamle-i saf-şiken-i cân-fiken-i pîl-i demân,
Savlet-i gürz-i girân, darbet-i şemşîr ü sinân.

Kûs ü nakkâre hem-âheng-i gırîv-i hecemât,
Köpürür her kûşeden demdeme-i dîv-i memât.

Na'ralar muşta-zen-i tabl-i sımâh-ı gerdûn;
Sadmeler, zelzeleler hadşe-res-i kalb-i menûn.

Atılır her yana bin rahş-i savâ'ik-peyrev,
Gerd-i haşyetle dolar künbed-i vârûne-i cev...

Ooh, ey mu'ciz-edâ şâir-i şâyeste-gurûr,
İnliyor nây-ı beyânında nevâ-yı mansûr.

Anlamazlar o tehevvür, o şikâyât niçin
Dahl edenler sana feryâd-ı mübâhâtın için,

Sığmamış sadr-ı pelengânene kalb-i şîrin,
Yetmemiş kudretine şöhret-i âlem-gîrin.

Öyle bir nehr-i mu'azzam gibi cûş etmişsin;
Fakat eyvâh, çorak yerde akıp gitmişsin!

Sana bir başka zemîn, başka zamân lâzımdı;
Sana bir âlem-i lâhût-nişân lâzımdı.

—11 Kânûn-ı Sânî, 1314—

Hamle-i saf-şiken-i cân-fiken-i pîl-i demân: Azgın filin öldüren galip hamlesi
Savlet-i gürz-i girân: Ağır gürzün saldırısı
Darbet-i şemşîr ü sinân: Kılıç ve mızrak darbesi
Kûs ü nakkâre: Kös ve davul
Hem-âheng-i gırîv-i hecemât: Saldırıların çığlıklarının ahengi
Kûşe: Köşe
Demdeme-i dîv-i memât: Ölüm devinin kükremesi
Muşta-zen-i tabl-i sımâh-ı gerdûn: Feleğin kulağındaki davulu yumruklayan
Sadme: Çarpma
Hadşe-res-i kalb-i menûn: Zamanın kalbine tedirginlik veren
Rahş-i savâ'ik-peyrev: Yıldırımları izleyen at
Gerd-i haşyet: Korkunun tozu
Künbed-i vârûne-i cev: Göğün uğursuz kümbedi
Mu'ciz-edâ: Veciz üslup
Şâir-i şâyeste-gurûr: Gururlanmaya layık şair
Nây-ı beyân: Söz neyi
Nevâ-yı mansûr: Mansurun nağmesi
Tehevvür: Öfkelenme
Feryâd-ı mübâhât: Övünmenin feryadı
Sadr-ı pelengâne: Kaplan gibi sine
Kalb-i şîrin: Sevimli kalp
Şöhret-i âlem-gîr: Cihana yayılan şöhret
Nehr-i mu'azzam: Büyük nehir
Cûş: Coşma
Âlem-i lâhût-nişân: Lahut'u gösteren işaret

حامد

آچیق برجبهه ، مونس برنظر ، برفطرت محرم ...

فضـای بی‌تناهیسیله ، أبحار و جباليله ،
فروغ شوخ أسحاریله ، ظلمای لیالیله ،
یوتون وولقانلریله ، برق و رعد پرجلالیله ،
شـئون رنکرنك انشراح و انفعالیله
اوفطرت پر غرائب بر تجلیکاه ، بر عالم .

طبیعتدن بویوك بر عالم کلیت اضداد :

اوچار بال خیال آچمش حقیقتلر سماسنده ،
اوقور أشعار علوی برلب ساکت هواسنده ،
طورور برمبهمیت أك جلی طلعت لقاسنده ،
کزر طیف مقابر ، روحلر ظل رداسنده ؛
کچر هنکامه‌لر ، مسعود و مظلم ، شاطر وناشاد .

معلا بردرینلك شعر حامد ، شعر وجدآور ...

دهاء ، أی نیر أسراری فسحتزار الهامك ،
سنك پیشانیٔ حامدمیدر أورنك آرامك ؟..
کولرء أی داهیٔ أعظم ، سرك فوقنده أجرامك ؛
اولور مشهود فکرم یاده کلدکجه بویوك نامك :
درین برجو لاهوتی ، کنیش برضربهٔ شهپر .

-- ۲۲ حزیران ۱۳۱۵ --

HÂMİD

Açık bir cebhe, mûnis bir nazar, bir
fıtrat-ı mahrem...

Fezâ-yı bî-tenâhîsiyle, ebhâr ü cibâliyle,
Fürûg-i şûh-i eshâriyle, zulemâ-yı leyâliyle,
Bütün volkanlarıyle, berk u ra'd-i pür-celâliyle,
Süûn-i reng-reng-i inşirâh u infi'âliyle
O fıtrat pür-garâib bir tecellî-gâh, bir âlem.

Tabî'attan büyük bir âlem-i külliyet-i ezdâd:

Uçar bâl-i hayâl açmış hakîkatler semâsında;
Okur eş'âr-ı ulvî bir leb-i sâkit hevâsında;
Durur bir mübhemiyyet en celî tal'at-likâsında
Gezer tayf-ı mekâbir, rûhlar zıll-i ridâsında;
Geçer hengâmeler, mes'ûd u muzlim, şâtır u nâ-şâd.

Mu'allâ bir derinlik şi'r-i Hâmid, şi'r-i vecd-âver...

Dehâ, ey neyyir-i esrârı füshat-zâr-ı ilhâmın,
Senin pîşânî-i Hâmid midir evreng-i ârâmın?..
Güler, ey dâhî-i a'zam, serin fevkinde ecrâmın;
Olur meşhûd-ı fikrim yâda geldikçe büyük nâmın:
Derin bir cevv-i lâhûtî, geniş bir darbe-i şeh-per.

—22 Haziran, 1315—

Mûnis: Cana yakın
Fıtrat-ı mahrem: Mahrem yaratılışı
Fezâ-yı bî-tenâhî: Sonsuz feza
Ebhâr ü cibâl: Denizler ve dağlar
Fürûg-i şûh-i eshâr: Sabahların şuh ışığı
Zulemâ-yı leyâl: Gecelerin karanlıkları
Berk u ra'd-i pür-celâl: Öfke dolu şimşek ve yıldırım
Şüûn-i reng-reng-i inşirâh u infi'âl: Öfke ve ferahlığın renki renkli oluşu
Pür-garâib: Tuhaflık dolu
Tecellî-gâh: Tecelli yeri
Âlem-i külliyet-i ezdâd: Bütün zıtlıkların âlemi
Bâl-i hayâl: Hayal kanadı
Eş'âr-ı ulvî: Yüce şiirler
Leb-i sâkit: Susan dudak
Mübhemiyyet: Belirsizlik
Celî: Açık, parlak
Tal'at-likâ: Güzel yüz
Tayf-ı mekâbir: Mezarların ruhu
Zıll-i ridâ: Örtü gölgesi
Şâtır u nâ-şâd: Neşeli ve neşesiz
Neyyir-i esrâr: Sırların parlaklığı
Füshat-zâr-ı ilhâm: İlhamın genişliği
Pîşânî: Ön, alın
Evreng-i ârâm: Huzur tahtı
Dâhî-i a'zam: Büyük dahi
Ecrâm: Cisimler
Meşhûd-ı fikr: Fikrin şahitliği
Cevv-i lâhûtî: Lahuti âlem
Darbe-i şeh-per: Kanat darbesi

آونگ شهود

ÂVENG-İ
ŞÜHÛR

آونك شهور

— ۱ —

مارت

جامد نظرلریله ، صوغوق چهره‌سیله نیش
آیرلق ایستیور ، فقط آیرلیور کبی ؛
اورتر ، آچار ، باقار یینه اورتر سحابی ...
بر چوق سورر یوحال تردد ، یونازلانش ،

قوشلر ، زوالی باوروجنزلر یوجاوه‌دن
سرسملنیر ، تحصن ایدرلر ساچاقلره ؛
هرلحظه بر تحول باردله منظره
بر لحظه اوکیه آلدانه‌رق انکشاف ایدن

ازهاره دهشت آور اولور ، شیمدی مبتسم
بر نظره ، شیمدی کریه‌لی بر چهرهٔ ملال ؛
بر آن فرد ایچنده سوینمك وانفعال ،

چرکین دکل ، فقط آجی بر یوزکه صاتسم
الك نازلی خطلرنده خشونت علائمی ...
خرچین ، سیکیرلی یرقادینك حال دائمی !

ÂVENG-İ ŞÜHÛR

1

Câmid nazarlarıyla, soğuk çehresiyle kış
Ayrılmak istiyor, fakat ayrılamıyor gibi;
Örter, açar, bakar, yine örter sehâibi...
Birçok sürer bu reng-i tereddüd, bu nazlanış.

Kuşlar, zavallı yavrucağızlar bu cilveden
Sersemlenir, tahassun ederler saçaklara;
Her lâhza bir tahavvül-i bâridle manzara
Bir lâhza önce aldanarak inkişâf eden

Ezhâra dehşet-âver olur; şimdi mübtesim
Bir nazra, şimdi giryeli bir çehre-i melâl;
Bir ân-ı ferd içinde messerret ü infiâl.

Çirkin değil, fakat acı bir yüz ki mürtesim
En nazlı hatlarında huşûnet alâimi...
Hırçın, sinirli bir kadının hâl-i dâimi.

Câmid: Cansız
Sehâib: Bulutlar
Reng-i tereddüd: Kararsızlık rengi
Tahassun: Sığınma
Tahavvül-i bârid: Soğuk değişim
İnkişâf: Gelişme, açılma
Ezhâr: Çeçekler
Dehşet-âver: Dehşet verici
Mübtesim: Gülümseyen
Girye: Göz yaşı, ağlama
Çehre-i melâl: Hüzün yüzü
Ân-ı ferdâ: Yarının anı
Messerret ü infiâl: Sevinç ve kırgınlık
Mürtesim: Resmedilen
Huşûnet: Sert, kaba
Alâim: İzler

- ۲ -

چیچکلی برداله قونمش قاناتلی برخولیا ...
قلم ، بهاری بو تصویر ساده نقشیله
خلاصه أیلهمك ایستر ؛ و ناکهان پیدا
وریقه‌لرده‌کی شرمنده بر تحاشیله
ایدر بو جرأت آواره‌سندن استحیا .

حقیقةً او نه هنکامهٔ تجددر
که داللریله سماسیله قوشلریله بوتون
شوکهنه طوپراغی تروع‌ایدر ؛ قیشك داها دون
أللنده خیرپالانیرکن ، یاقارسکزکه یوکون
بر انبساط مزهرله هپ طبیعت پر .

صولر آقار ، قوزولر اویناشیر ؛ صفاسندن
حیات رقص ایدییور ظن ایدرسکز ؛ أسحار
اولور تلألؤ باران ایچنده خنده فشان ...
بوابتسام ایله کویا ، شکفته روح بهار ؛
لبنده برصاری نیلوفرك طوغار نیسان .

2

Çiçekli bir dala konmuş kanatlı bir hulyâ...
Kalem, bahârı bu tasvîr-i sâde-nakşiyle
Hulâsa eylemek ister; ve nâgehân peydâ
Vüreykalardaki şermende bir tehâşiyle
Eder bu cür'et-i âvâresinden istihyâ.

Hakîkaten o ne hengâme-i teceddüddür
Ki dallarıyla, semâsıyla, kuşlarıyla bütün
Şu köhne toprağı tervîh eder; kışın daha dün
Elinde hırpalanırken, bakarsınız ki bugün
Bir inbisât-ı müzehherle hep tabîat pür.

Sular akar, kuzular oynaşır; safâsından
Hayât raks ediyor zannedersiniz; eshâr
Olur tele'lü'-i bârân içinde hande-feşân...
Bu ibtisâm gûyâ, şüküfte-rûh-ı bahâr,
Lebinde bir sarı nîlüferin doğar nîsan.

Tasvîr-i sâde-nakş: Sade çizilmiş resim
Nâgehân: Ansızın
Peydâ: Ortaya çıkma
Vüreyka: Küçük yaprak
Şermende: Mahçup
Tehâşi: Çekinme
Cür'et-i âvâre: Avare cüret
İstihyâ: Utanma
Hengâme-i teceddüt: Yenilenme gürültüsü
Tervîh: Rahatlık
İnbisât-ı müzehher: Çiçekli yayılma
Eshâr: Sabahlar
Tele'lü'-i bârân: Yağmurların parıltısı
Hande-feşân: Gülücük saçan
İbtisâm: Gülümseme
Şüküfte-rûh-ı bahâr: Baharın yeni açılmış ruhu

— ۳ —

مایس برکویلو قیزدر؛ صاف ودلبر ، شوخ وسوداکار ؛
چیچکلر ، قوشلر أطرافنده فوجا فوج و رنکارنك :
چیچکلر خنده‌سندن سرپیلن ألوان رونقدار ،
طیور آواز شوقندن اوچان أرواح ذی‌آهنك .

منور نرکس چشمانی خندان طراوتدر ؛
معطر سنبل کیسوسی تالان شطارتدر ،
مزهر سینهٔ عریانی لرزان محبتدر ...
مایس برکویلو قیز ، برشوخ فتان طبیعتدر .

مایس برکویلو قیزدر ، صاف ودلبر ، شوخ وبی‌آرام ؛
طوغوب ، کلچین اولورکن ژاله‌لر صبح بهاریدن ؛
سونر بیچاره ، أك پارلاق دم شوقنده برآقشام ،
أکینلر أك مذهب رعشهٔ عشقیله تیترکن .

3

Mayıs bir köylü kızdır; sâf u dilber, şûh u sevdâ-kâr;
Çiçekler, kuşlar etrâfında fevc-â-fevc ü reng-â-reng:
Çiçekler handesinden serpilen elvân-ı revnak-dâr,
Tuyûr, âvâz-ı şevkinden uçan ervâh-ı zî-âheng.

Münevver nergis-i çeşmânı handân-ı tarâvettir,
Muattar sünbül-i gîsûsu tâlân-ı şetârettir,
Müzehher sîne-i uryânı lerzân-ı muhabbettir...
Mayıs bir köylü kız, bir şuh-ı fettân-ı tabiattir.

Mayıs bir köylü kızdır, sâf u dilber, şûh u bî-ârâm;
Doğup, gül-çîn olurken jâleler subh-ı bahârîden,
Söner bî-çâre, en parlak dem-i şevkinde bir akşam,
Ekinler en müzehheb raşe-i aşkıyla titrerken.

Sevdâ-kâr: Sevdalı
Fevc-â-fevc: Akın akın
Elvân-ı revnak-dâr: Parlak renkler
Tuyûr: Kuşlar
Âvâz-ı şevk: Şevk sesi
Ervâh-ı zî-âheng: Ahenkli ruhlar
Münevver: Aydınlık
Nergis-i çeşmân: Gözlerin nergisi
Handân-ı tarâvet: Tazelikle gülen
Muattar: Itırlı
Sünbül-i gîsû: Saçın zülfü
Tâlân-ı şetâret: Sevinci yağmalanmış
Müzehher: Çiçekli
Sîne-i uryân: Çıplak sine
Lerzân-ı muhabbet: Sevgi titreyişi
Şuh-ı fettân-ı tabiat: Tabiatın cilveli şuhu
Bî-ârâm: Kararsız, huzursuz
Gül-çîn: Gül toplayan
Subh-ı bahârî: Bahar sabahı
Dem-i şevk: Arzu vakti
Müzehheb: Yaldızlanmış
Raşe-i aşk: Aşk titremesi

— ٤ —

آلتون باشافلی تارلاسنك برکناریني
تزیین ایدن آغاچلرك آلتنده ، بی‌خبر ،
طالمش تخیله :
مسعود کویلو ! ناصیهٔ پرغباریني
اوقشار بر انجلاکه ، بهیمی و خنده‌ور ،
بکزر توکله .

کل ، سوکیلم ، سنکله بو مظلم حظیره‌دن
برلحظه‌جق فرار ایده‌لم... باق ، تفرجه
شایسته هرطرف .
« مسعود کویلولر ! » دیه اولسون ترانه‌زن
کلدکجه قارشیمزده أکینلر تموجه
پرنشئهٔ ، پر شغف .

4

Altın başaklı tarlasının bir kenârını
Tezyîn eden ağaçların altında, bî-haber,
Dalmış tahayyüle;
Mes'ûd köylü! Nâsiye-i pür-gubârını
Okşar bir incilâ, behîmî ve hande-ver,
Benzer tevekküle.

Gel; sevgilim, seninle bu muzlim hazîreden
Bir lâhzacık firâr edelim... Bak, teferrüce
Şâyeste her taraf.
"Mes'ûd köylüler!" diye olsun terâne-zen
Geldikçe karşımızda ekinler temevvüce
Pür-neşe, pür-şegaf.

Tezyîn: Süsleme
Bî-haber: Habersiz
Tahayyül: Hayal etme
Nâsiye-i pür-gubâr: Tozlu alın
İncilâ: Parlaklık
Behîmî: Hayvani
Hande-ver: Gülüşlü
Muzlim: Karanlık
Hazîre: Mezarlık
Teferrüç: Gezinti,eğlence
Şâyeste: Uygun
Terâne-zen: Şarkı söyleyen
Temevvüç: Dalgalanma
Pür-neşe: Neşe dolu
Pür-şegaf: Aşk dolu

آونك شهود

— ٥ —

مائی یلدیرمه‌سنك یکلرینه
سیله‌رك آلتنی ، یورغون آرغین ،
کزینیر تارلاده بر کویلو قادین .

خوشه‌چین اولغه چیقمش ، بللی ؛
سمت رأسنده کونش پرفوران
ایدییوز نشر شعاع نیران .

أکیلوب طوغرولدرق فاصله‌سز
طوپلیور قوت معیشت یردن ،
طوپراغك ویردیکی نعمتلردن .

کاه برنظرهٔ شفقتله باقار
زوجنك غیرت غولانه‌سنه ،
قیزینك نشئهٔ طفلانه‌سنه .

بوسعادت اوکا کافی کورونور :
بر قوی عائله ، پول برمحصول ؛
باشقه شی فکرینی ایتمز مشغول .

اوکوچوك عائله‌در بسلیه‌جك
عالمی بر سنه انعامیله ،
تحفهٔ کمتر اقدامیله ...

یکجه تمثالی بودر تموزك :
مائی یلدیرمه‌لی بر کویلو قادین
چالیشیر تارلاده یورغون آرغین .

5

Mai yeldirmesinin yenlerine
Silerek alnını, yorgun argın,
Gezinir tarlada bir köylü kadın.

Hûşe-çîn olmağa çıkmış, belli;
Semt-i re'sinde güneş pür-feverân
Ediyor neşr-i şuâ-ı nîrân.

Eğilip doğrularak fâsılasız
Topluyor kût-ı maîşet yerden,
Toprağın verdiği ni'metlerden.

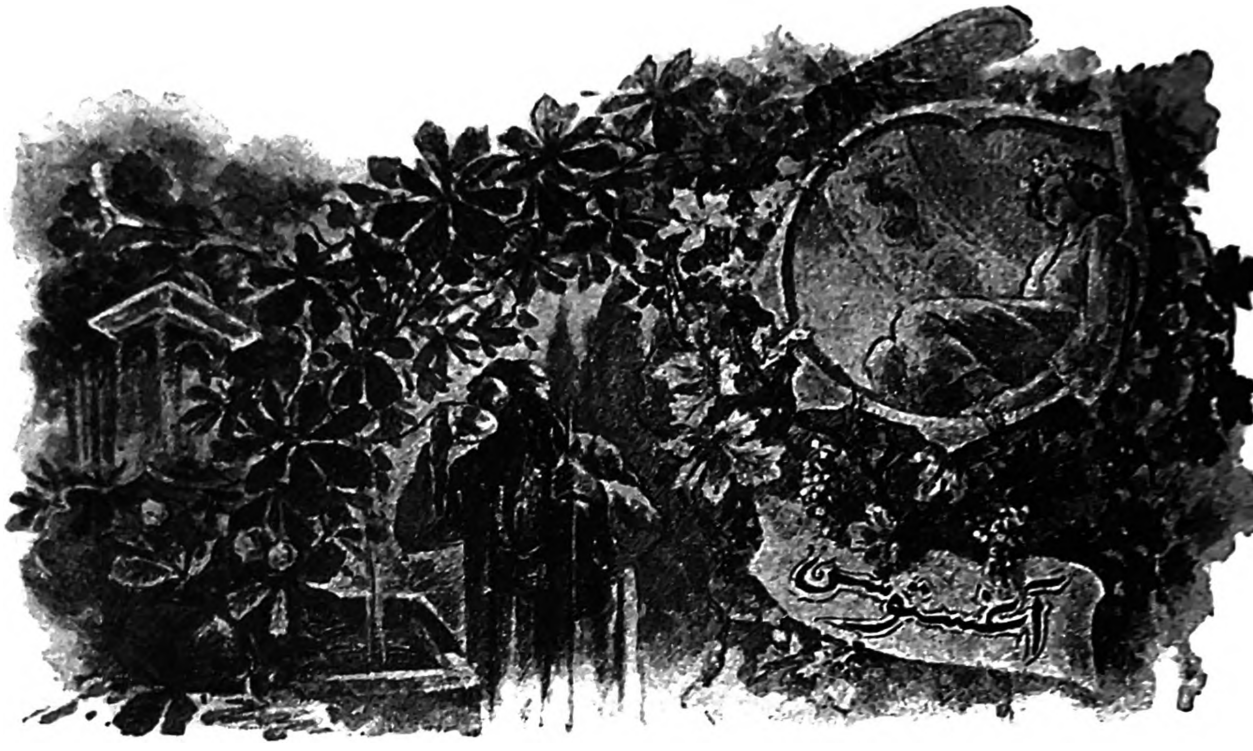
Gâh bir nazra-i şefkatle bakar
Zevcinin gayret-i gûl-ânesine,
Kızının neşe'-i tıflânesine.

Bu saâdet ona kâfî görünür:
Bir kavî âile, bol bir mahsûl;
Başka şey fikrini etmez meşgûl.

O küçük âiledir besleyecek
Âlemi bir sene inâmıyle,
Tuhfe-i kemter-i ikdâmıyle...

Bence timsâli budur temmuzun:
Mai yeldirmeli bir köylü kadın
Çalışır tarlada, yorgun argın.

Hûşe-çîn: Başak toplayan
Semt-i re's: Tepe
Pür-feverân: Kaynayıp fışkırma
Neşr-i şuâ-ı nîrân: Ateş ışınlarının yayılması
Kût-ı maîşet: Geçim gücü
Nazra-i şefkat: Şefkat bakışı
Gayret-i gûl-âne: Üstün gayretle
Neşe'-i tıflâne: Çocukça neşe
Kavî: Kuvvetli
İnâm: Lutuf
Tuhfe-i kemter-i ikdâm: Çabalamanın küçük hediyesi

- ٦ -

سنبلی بر هوا که مست رکود ؛
طوریبور کن محیط ونامحدود ،
آجی بر حسله صانکه رعشه‌لنیر .

خسته بر نغمه ، بی محال صعود ،
دوکولور قطره قطره ، أشك آلود ؛
بوسوتن
نفس واپسین موسمدر ...

بوصولوق نغمه‌دیرکه : « أی بی سود
« عمر نالنده ، کچدی فصل سرود ؛
« سن قدوم بهاری بکلرکن
« یاز وداع حیات ایدوب کیدییور ،
« سنی دست خزانه ترك ایدییور ! »

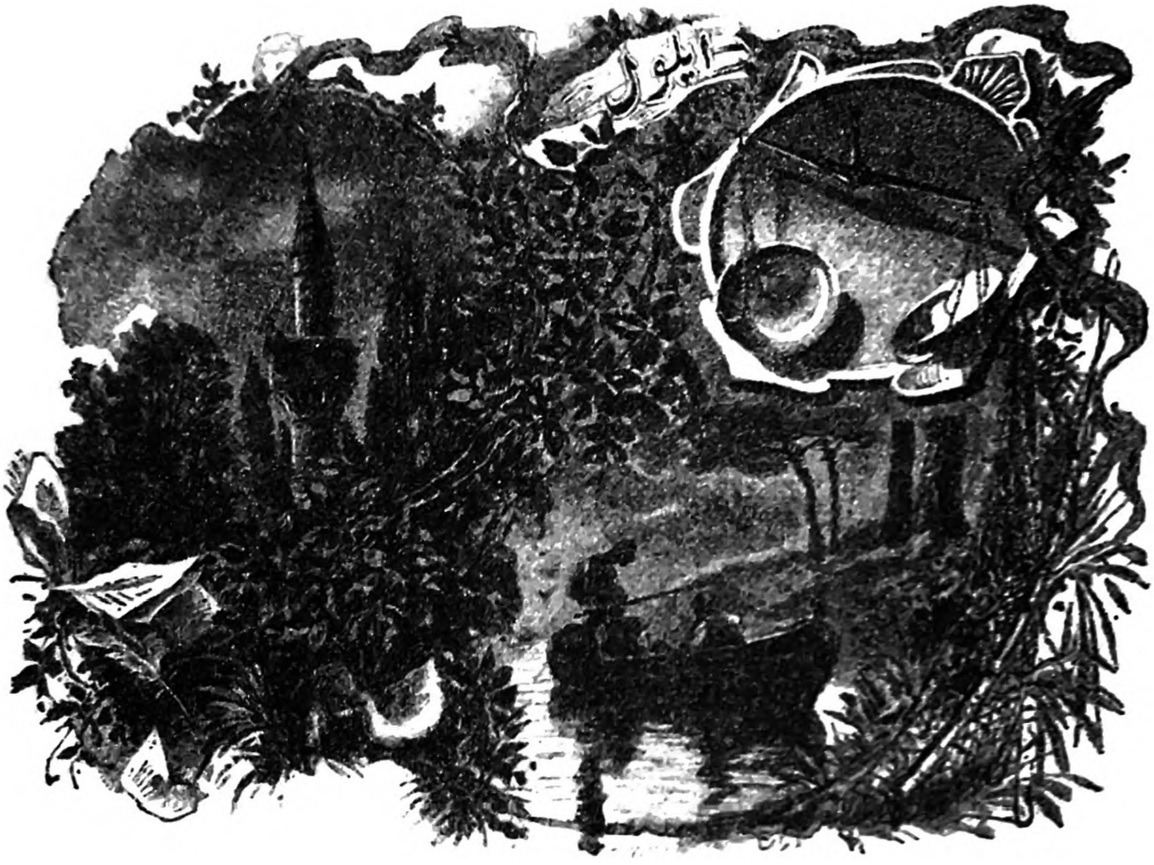
6

Sünbülî bir havâ ki mest-i rükûd;
Duruyorken muhît ü nâ-mahdûd,
Acı bir hisle sanki raʾşelenir.

Hasta bir nağme, bî-mecâl-i suʾûd,
Dökülür katre katre, eşk-âlûd;
Bu sönen
Nefes-i vâpesîn-i mevsimdir...

Bu soluk nağme der ki: "Ey bî-sûd
"Ömr-i nâlende, geçti fasl-ı sürûd;
"Sen Kudûm-i bahârı beklerken
"Yaz vedâ-ı hayât edip gidiyor,
"Seni dest-i hazâna terk ediyor!"

Mest-i rükûd: Durgunluğun sarhoşu
Muhît ü nâ-mahdûd: Sınırlı ve sınırsız
Raʾşe: Titreme
Bî-mecâl-i suʾûd: Yükselmenin mecalsizliği
Katre: Damla
Eşk-âlûd: Göz yaşı ile karışmış
Nefes-i vâpesîn-i mevsim: Mevsimin son nefesi
Bî-sûd: Faydasız
Ömr-i nâlende: İnleyen ömür
Fasl-ı sürûd: Şarkı faslı
Dest-i hazân: Sonbaharın eli

- ٧ -

نه‌زمان زرد ومحتضر أيلول
ايتسه كريان يولوتلريله حلول
آغلاتير يادمى بو شعر ملول ،
بن يوتشبيه زارى پك سورم :

« بر قيزك حين اوتخالنده
« طولاشال خنده‌يى جمالنده
« آكديرر حالت زوالنده ...
« آه ، بن صوك بهارى پك سورم ! »

7

Ne zaman zerd ü muhtazır eylül
Etse giryân bulutlarıyle hulûl
Ağlatır yâdımı bu şi'r-i melûl,
Ben bu teşbîh-i zârı pek severim:

"Bir kızın hîn-i irtihâlinde
"Dolaşan handeyi cemâlinde
"Andırır hâlet-i zevâlinde...
"Âh, ben sonbaharı pek severim!"

Zerd ü muhtazır: Solgun ve can çekişen
Giryân: Ağlayan
Hulûl: İçine girme
Şi'r-i melûl: Üzgün şiir
Teşbîh-i zâr: Ağlayan teşbih
Hîn-i irtihâl: Göçme vakti
Hâlet-i zevâl: Yok olma hali

آونك شهور

— ٨ —

— ٨ —

صولوق یاپراقلی برنخل خزانك
پریشان ظل حسرت پرورنده
اوطورمش ؛ بللی بر حس نهانك
بوتون أکداری وجه دلبرنده ؛
آزار برشعر کریان دفترنده .

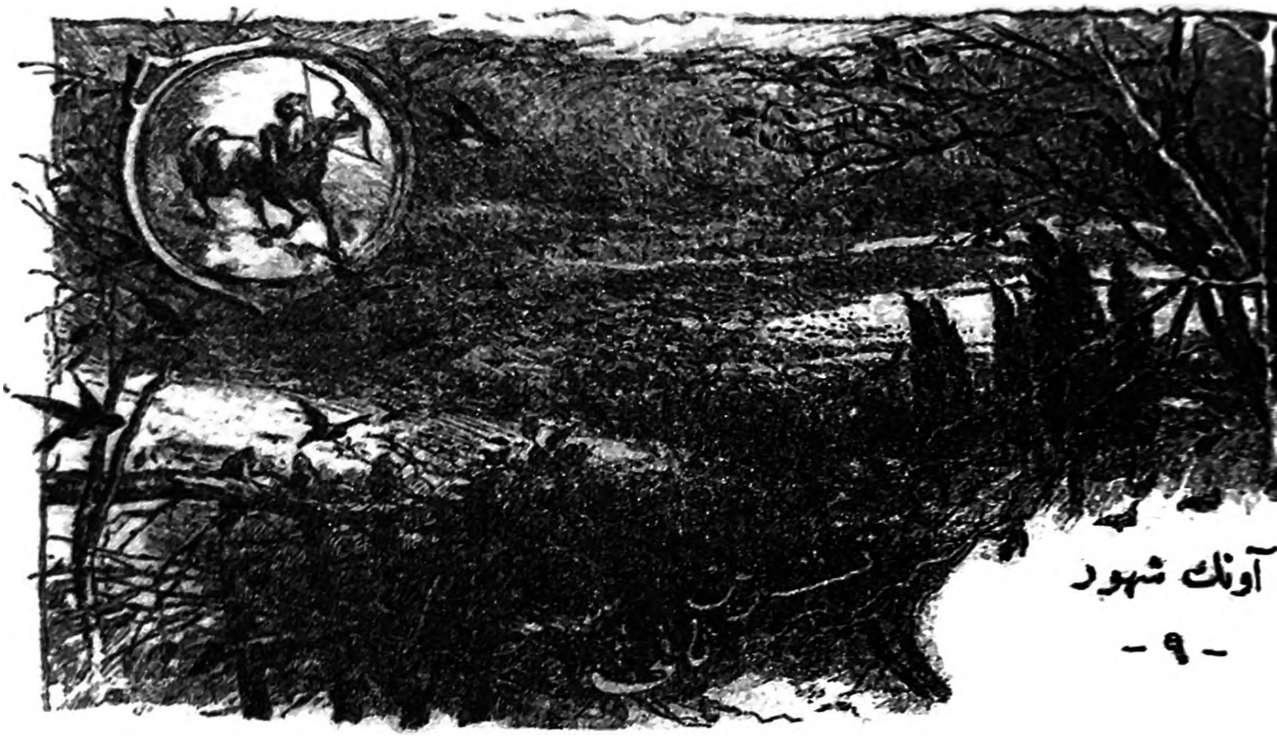
موافق موقعك حزنیله حالی :
برآز صولغون ، برآز محمور سودا ؛
دوشـن یاپراقلرك راز ملالی
نمایان جبههٔ صافنده کویا ؛
نمایان جبههٔ صافنده خولیا .

8

Soluk yapraklı bir nahl-i hazânın
Perîşân zıll-i hasret-perverinde
Oturmuş; belli bir hiss-i nihânın
Bütün ekdârı vech-i dilberinde;
Arar bir şi'r-i giryân defterinde.

Muvâfık mevki'n hüznüyle hâli:
Biraz solgun, biraz mahmûr-ı sevdâ;
Düşen yaprakların râz-ı melâli
Nümâyân cebhe-i sâfında gûyâ;
Nümâyân cebhe-i sâfında hulyâ.

Nahl-i hazân: Güz fidanı
Zıll-i hasret-perver: Hasretli gölge
Hiss-i nihân: Gizli his
Ekdâr: Kedeler
Vech-i dilber: Güzel yüz
Şi'r-i giryân: Ağlayan şiir
Muvâfık: Uygun
Mahmûr-ı sevdâ: Sevda mahmuru
Râz-ı melâl: Hüznün sırrı
Nümâyân: Görünen
Cebhe-i sâf: Saf yüz

آونك شهور

- ٩ -

- ٩ -

دونر آواره‌سر تهزیز باد پرتهوره ،
مشابهدر بررپروانهٔ سکرانه یاپراقلر ؛
قیریق دالار ، یوزولمش آشیانلر هپ‌تحیره
خزانك پنجهٔ قهرنده وقف اغبرار ، آغلار .

قیشك جامد نگاه لرزه‌بخشاسیله رنجیده ،
آزار بیچاره قوشلر برملاذ نوبهاری‌یی ؛
اوزانمش، خسته ، عریان ، بستر سنگین خاکیده ،
آزار جسم طبیعت بر شفا ، برفیض ، برمحیی !

9

Döner âvâre-ser tehzîz-i bâd-ı pür-tehevvürle,
Müşâbihtir birer pervâne-i sekrâna yaprаklar;
Kırık dallar, bozulmuş âşiyânlar hep tahayyürle
Hazânın pençe-i kahrında vakf-ı iğbirâr, ağlar.

Kışın câmid nigâh-ı lerze-bahşâsıyle rencîde,
Arar bî-çâre kuşlar bir melâz-ı nev-bahârîyi;
Uzanmış, hasta, üryân, bister-i sengîn-i hâkîde,
Arar cism-i tabîat bir şifâ, bir feyz, bir muhyî!

Âvâre-ser: Başıboş
Tehzîz-i bâd-ı pür-tehevvür: Öfke dolu rüzgârın titretmesi
Müşâbih: Benzer
Pervâne-i sekrân: Sarhoş kelebek
Âşiyân: Yuva
Tahayyür: Şaşma
Pençe-i kahr: Kahır pençesi
Vakf-ı iğbirâr: Gücenmiş
Câmid: Donuk, cansız
Nigâh-ı lerze-bahşâ: Titreten bakış
Melâz-ı nev-bahârî: İlkbaharın sığınağı
Bister-i sengîn-i hâkî: Toprağın taş döşeği
Cism-i tabîat: Tabiatın bedeni
Muhyî: Can veren

آونك شهور

۱۰

- ۱۰ -

هریر بیاض: لفافهٔ أمواتی اکدیرر
یکپاره بر بیاضلغك آلتنده نعش خاك ؛
یکپاره بر بیاضلغك آلتنده رعشه‌ناك ،
هرشی ختام هائلهٔ برفه منتظر .

کویا بو انتظارك اورنك سکونیدر ...
برقاچ — نظیر طیف عدم — زاغ بدنکاه
تشکیل ایدر بوصحنه‌ده برتودهٔ سیاه ؛
بونلر قیشك عمونهٔ راز درونیدر !

10

Her yer beyâz: Lifâfe-i emvâtı andırır
Yek-pâre bir beyazlığın altında na'ş-ı hâk;
Yek-pâre bir beyazlığın altında ra'şe-nâk,
Her şey hitam-ı hâile-i berfe muntazır.

Gûyâ bu intizârın o reng-i sükûnudur...
Birkaç -nazîr-i tayf-ı adem- zâg-ı bed-nigâh
Teşkîl eder bu sahnede bir tûde-i siyâh;
Bunlar kışın nümûne-i râz-ı derûnudur!

Lifâfe-i emvât: Ölülerin kefeni
Na'ş-ı hâk: Toprağın cenazesi
Ra'şe-nâk: Titremeli
Hitam-ı hâile-i berf: Karın trajik sonu
Muntazır: Bekleyen
İntizâr: Bekleme
Reng-i sükûn: Sessizlik rengi
Nazîr-i tayf-ı adem: Yokluk tayfının benzeri
Zâg-ı bed-nigâh: Kem gözlü karga
Tûde-i siyâh: Siyah yığın
Nümûne-i râz-ı derûn: Kalp sırrının benzeri

- ١١ -

بنه قار ... بر سكون جامعدله
بنه هرير ملول و موت آلود ؛
بر طونوق پرده ، برنقاب عنود
صاقليور جهرهٔ سماواتی
بشرك چشم ابتهالدن ؛
بشرك نظرهٔ مناجاتی
تيترييور بر هراس باردله
او طونوق پرده‌نك ظلالدن .

ايشته غريان و زار و مستغرق
ايكی تمثالی فقر مشئومك ...
— هر باننده شو لوح مغمومك
آقيور طالعه طالعه رنك ممات ! —
ايكی عاجز قديد لرزنده ،
ايكی مطعون شكوه‌كار حيات ،
چاتلامش آلريله يوقليه‌رق .
آرايبورلر حياتی مزبله‌ده .

11

Yine kar... Bir sükûn-ı câmidle
Yine her yer melûl ü mevt-âlûd;
Bir donuk perde, bir nikâb-ı anûd
Saklıyor çehre-i semâvâtı
Beşerin çeşm-i ibtihâlinden;
Beşerin nazra-i münâcâtı
Titriyor bir hirâs-ı bâridle
O donuk perdenin zılâlinden.

İşte uryân u zâr ü müstağrak
İki timsâli fakr-ı meş'ûmun...
—Her yanından şu levh-i mağmûmun
Akıyor dalga dalga reng-i memât!—
İki âciz kadîd-i lerzende,
İki matûn şekve-kâr-ı hayât,
Çatlamış elleriyle yoklayarak
Arıyorlar hayâtı mezbelede.

Sükûn-ı câmid: Donuk sessizlik
Melûl: Hüzünlü
Mevt-âlûd: Ölümlü
Nikâb-ı anûd: İnatçı örtü
Çehre-i semâvât: Göğün yüzü
Çeşm-i ibtihâl: Yalvaran göz
Nazra-i münâcât: Niyaz bakışı
Hirâs-ı bârid: Soğuk korku
Zılâl: Gölge
Uryân: Çıplak
Zâr: İnleyen
Müstağrak: Batmış, dalmış
Fakr-ı meş'ûm: Uğursuz fakirlik
Levh-i mağmûm: Gamlı levha
Reng-i memât: Ölüm rengi
Kadîd-i lerzende: Titreyen iskelet
Matûn: Vebalı
Şekve-kâr-ı hayât: Hayattan şikâyetçi

-١٢-

موسم وداع ایدر کبیدر ، زار و بی‌مجال ؛
صوك لرزش جناحی دوکر خاك تائمه
قارلر ، امیدلر ؛
سیلابه‌لرله شرحه‌لانیر سینهٔ جبال ،
هرشرحه بر بهار حیات احتوا ایدر .

هرموسمك سقوطی اولور باشقه موسمه
برمنبع نما ...
باقدقجه بن ظهور و سقوط و مواسمه ،
أی طالع بشر ،
بیلمم نیچون تأمل ایدر ، آغلارم سکا ...

12

Mevsim vedâ eder gibidir, zâr ü bî-mecâl;
Son lerziş-i cenâhı döker hâk-i nâime
Karlar, ümîdler;
Seylâbelerle şerhalanır sîne-i cibâl,
Her şerha bir bahâr-ı hayât ihtivâ eder.

Her mevsimin sükûtu olur başka mevsime
Bir menba-ı nemâ...
Baktıkça ben zuhûr u sükût-ı mevâsime,
Ey tâli-i beşer,
Bilmem niçin teellüm eder, ağlarım sana!..

Zâr ü bî-mecâl: İnleyen ve mecalsiz
Lerziş-i cenâh: Kanat titremesi
Hâk-i nâim: Uyuyan toprak
Seylâbe: Sel
Şerha: Yara
Sîne-i cibâl: Dağın sinesi
Menba-ı nemâ: Büyüyen menba
Sükût-ı mevâsim: Mevsimlerin sessizliği
Tâli-i beşer: İnsanın kaderi
Teellüm: Kederlenme

١٣٠٤—١٣١٢

ESKİ ŞEYLER
1304 - 1313

أسکی شیلر

صولغون بکزلی ، بویی بوکوك ، توزلو برده‌مت ؛
اوستنده بلکه اون سنه‌نك ژنك حزنی وار ...
برکیمسه‌سز چوجوق کبی ، محتاج مرحمت ،
قارشیمده تیتریبور : « بی محو ایتمه ، باغلا ، صار ،
« برحفرهٔ سکوننه آت لیل قلبکك ؛
« بن ماضیٔ شبابکك أشعاریم سنك !.. »

بیچاره أسکی خاطره‌لر ، محو ایدرمیم
بن محوه مقتدر بیله اولسه‌م بوکون سزی ؟
لکن زمان ، زمان ، او هیولای منتقم
ماضیه قلب ایدوب کچه‌جك بوسبوتون سزی ؛
بن آرقه‌کزدن آغلارم آنجاق ، و پرکدر
نظم أیلرم زواله آغلار نشیده‌لر .

— ۱۲ تشرین اول، ۱۳۱۵ —

ESKİ ŞEYLER

Solgun benizli, boynu bükük, tozlu bir demet;
Üstünde belki on senenin jeng-i hüznü var...
Bir kimsesiz çocuk gibi, muhtâc-ı merhamet,
Karşımda titriyor: "Beni mahvetme, bağla, sar,
"Bir hufre-i sükûnuna at leyl-i kalbinin;
"Ben mâzî-i şebâbının eş'ârıyım senin!.."

Bî-çâre eski hâtıralar, mahveder miyim
Ben mahve muktedir bile olsam bugün sizi?
Lâkin zaman zaman, o heyûlâ-yı müntakim
Mâzîye kalb edip geçecek büsbütün sizi;
Ben arkanızdan ağlarım ancak, ve pür-keder
Nazm eylerim zevâlime ağlar neşîdeler.

—12 Teşrîn-i Evvel, 1315—

Jeng-i hüzn: Hüznün pası
Hufre-i sükûn: Sessizliğin çukuru
Leyl-i kalp: Kalbin gecesi
Mâzî-i şebâb: Gençlik mazisi
Muktedir: Güçlü
Heyûlâ-yı müntakim: İntikam alan heyula
Kalb: Değiştirme, bozma
Pür-keder: Keder dolu
Zevâl: Yok olma
Neşîde: Manzume

آشیان پدر

یئنه دون گجدم ، آه بیك حسرت ،
آشیان پدر جوارندن ...
قالدی جسمم اوگنده بی حرکت ،
چوکدی قلب حزینه بر ظلمت ؛
اونه حزن مهیب محویت :
بر صفا آشیان پرفروتاب
اولمش آرامزار بوم و غراب .
بکزییور خوابگاه اُمواته
خالی سقف گیاهبسته‌سنك ؛
آهیدر ، یوکسه‌لیر سماواته
اوسکوت آن خوشگذشته‌سنك .
طیشی همرنك اغبرارمدر ،
ایچی همحال قلب زارمدر ،
یونده هرگوشه بر مزارمدر !
بوطربگاه ... یوق ، یوحای سکوت
که طورور پرمهابت و مبهوت ،
که پریلر چیقار غبارندن ،
که خیالات اینر جدارندن ،
که اوچان نشئه‌لر جوارندن
خاك اولور قارشیسنده عارندن ؛
رقت آور نمونهٔ تاسوت !
صانکه پیشمده برییغین تابوت
لرزه‌بخش دل و خیالمدر ،
موجب شدت ملالمدر ،
متجسم مآل حالمدر ...
ایدییور هردرخت عریانی
شدت روزکاردن فریاد ؛
بر نهال شکسته اُغصانی
بکا ایتدیردی حال وشانی یاد ...
گچمه فکرمدن ، أی امید وصال ،
نوردن انکسار ایدر یوظلال ؛
بن ظلالله قالمق ایستیورم ،
انفعالله قالمق ایستیورم ،
بو ملالله قالمق ایستیورم ؛
بك موافق بوکون یوحال بکا ،
بن بو حالله قالمق ایستیورم !

ÂŞİYÂN-I PEDER

Yine dün geçtim, âh bin hasret,
Âşiyân-ı peder civârından...
Kaldı cismim önünde bî-hareket,
Çöktü kalb-i hazîne bir zulmet;
O ne hüzn-i mehîb-i mahviyyet:
Bir safâ-âşiyân-ı pür-fer ü tâb
Olmuş ârâm-zâr-ı bûm u gurâb.
Benziyor hâb-gâh-ı emvâta
Hâli sakf-ı giyâh-bestesinin;
Âhıdır, yükselir semâvâta
O sükût ân-ı hoş-güzeştesinin.
Dışı hem-reng-i iğbirârımdır,
İçi hem-hâl-i kalb-i zârımdır;
Bunda her kûşe bir mezârımdır!
Bu tarab-gâh... Yok, bu cây-ı sükût
Ki durur pür-mehâbet ü mebhût,
Ki perîler çıkar gubârından,
Ki hayâlât iner cidârından,
Ki uçan neş'eler civârından
Hâk olur karşısında ârından;
Rikkat-âver nümûne-i nâsût!
Sanki pîşimde bir yığın tâbût
Lerze-bahş-ı dil ü hayâlimdir,
Mûcib-i şiddet-i melâlimdir,
Mütecessim meâl-i hâlimdir...
Ediyor her dıraht-ı uryânı
Şiddet-i rûzgârdan feryâd;
Bir nihâl-i şikeste-ağsânı
Bana ettirdi hâl ü şânını yâd...
Geçme fikrimden, ey ümîd-i visâl,
Nûrdan inkisâr eder bu zılâl;
Ben zılâlimle kalmak istiyorum,
İnfi'âlimle kalmak istiyorum,
Bu melâlimle kalmak istiyorum;
Pek muvâfık bugün bu hâl bana,
Ben bu hâlimle kalmak istiyorum!

Âşiyân-ı peder: Babanın yuvası
Bî-hareket: Hareketsiz
Kalb-i hazîn: Hüzünlü kalp
Hüzn-i mehîb-i mahviyyet: Tevazunun heybetli hüznü
Safâ-âşiyân-ı pür-fer ü tâb: Parlak ve ışıklı sefa yuvası
Ârâm-zâr-ı bûm u gurâb: Baykuş ve karganın huzur yeri
Hâb-gâh-ı emvât: Ölülerin uyku yeri
Sakf-ı giyâh-beste: Ot bağlamış beste
Ân-ı hoş-güzeşte: Hoş geçmiş an
Hem-reng-i iğbirâr: Aynı kırgınlıkta
Hem-hâl-i kalb-i zâr: İnleyen kalple aynı halde
Tarab-gâh: Sevinç yeri
Cây-ı sükût: Sükut yeri
Pür-mehâbet ü mebhût: Heybet ve şaşkınlık dolu
Gubâr: Toz
Cidâr: Duvar
Hâk: Toprak
Âr: Utanma
Rikkat-âver: Acıklı
Nümûne-i nâsût: İnsanlık âleminin örneği
Pîş: Ön
Lerze-bahş-ı dil ü hayâl: Gönül ve hayali titreten
Mûcib-i şiddet-i melâl: Hüznün şiddetini gerektiren
Mütecessim: Cisimleşmiş
Meâl-i hâl: Halin izahı
Dıraht-ı uryân: Çıplak ağaç
Nihâl-i şikeste-ağsân: Kırık dalların fidanı
Ümîd-i visâl: Kavuşma ümidi
İnkisâr: Kırılma, gücenme
Zılâl: Gölgeler
İnfi'âl: Gücenme
Melâl: Hüzün

کچمشده

ماضی‌یه عطف ایدوب نظر انفعالی
کورمکده‌یم ظلام خزان ایچره حالی .
ماضی دم بهاریدن أیام عمرمك ،
سرمایهٔ صفاسی اودر جام عمرمك .
ماضیده قالدی هپ او منور صفالرم ،
بیهوده شیمدی اونلری یاد أیلر آغلارم .
یادگله چشم حسرتی یومدقجه کاه کاه ،
ای آن خوشگذشته ، کولومسر طورسك . آه !
بیلم‌میسك که عاشقی‌یم بن خیالکك ؟
قابلمیدر اعاده‌سی ، بیلمم ، و صالکك ...

یچاره بن ، بوکون، یه وقف تأثرم :
ماضی‌یه طوغرو اوچدی نکاه تحسرم ؛
کورمکده‌یم اوکلشنی کیم غرق آب و تاب
بر غنچهٔ سفیدی اونك خندهٔ شباب .
کچمشده‌در نه‌وارسه طربدن ، سروردن ؛
ماضی ، او برجهان ایدی هپ رنك ونوردن .
أیلردی هرنظرده تجلی سعادتم ،
کلرنك ایدی نه کورسه عیون مسرتم .
ایواه ! شیمدی هرنه‌یه باقسه‌م سیاهرنك ،
یچیده نظره‌کاه ملالده بر نهنك ...
هردم‌صباح اولان اوکوزل کونلرك بولیل
آقشامیدر که أیله‌مز آرتق صباحه میل !

GEÇMİŞTE

Mâzîye atf edip nazar-ı infi'âlimi
Görmekteyim zalâm-ı hazân içre hâlimi.
Mâzî dem-i bahârıdır eyyâm-ı ömrümün,
Sermâye-i safâsı odur câm-ı ömrümün,
Mâzîde kaldı hep o münevver safâlarım,
Beyhûde şimdi onları yâd eyler ağlarım.
Yâdınla çeşm-i hasreti yumdukça gâh gâh,
Ey ân-ı hoş-güzeşte, gülümser dursun, âh!
Bilmez misin ki âşıkıyım ben hayâlinin?
Kâbil midir iâdesi, bilmem, visâlinin...

Bî-çâre ben, bugün yine vakf-ı teessürüm:
Mâzîye doğru uçtu nigâh-ı tahassürüm;
Görmekteyim o gülşeni kim gark-âb ü tâb
Bir gonca-i sefîdi onun hande-i şebâb.
Geçmiştedir ne varsa tarâbdan, sürûrdan;
Mâzî, o bir cihân idi hep reng ü nûrdan.
Eylerdi her nazarda tecellî saâdetim,
Gül-reng idi ne görse uyûn-ı meserretim.
Eyvâh! Şimdi her neye baksam siyah-reng:
Pîçîde nazra-gâh-ı melâlimde bir niheng...
Her dem sabâh olan o güzel günlerin bu leyl
Akşamıdır ki eylemez artık sabâha meyl!

Nazar-ı infi'âl: Gücenmiş bakış
Zalâm-ı hazân: Güzün karanlığı
Dem-i bahâr: Baharın zamanı
Eyyâm-ı ömr: Ömrün günleri
Sermâye-i safâ: Sefa sermayesi
Câm-ı ömr: Ömür kadehi
Münevver: Aydınlık
Beyhûde: Boşuna
Çeşm-i hasret: Hasret gözü
Ân-ı hoş-güzeşte: Hoş geçmiş an
Kâbil: Mümkün
Visâl: Vuslat
Vakf-ı teessür: Üzüntüye kapılmış
Nigâh-ı tahassür: Hasret bakışı
Gülşen: Gül bahçesi
Gark-âb ü tâb: Su ve ışığa dalmış
Gonca-i sefîd: Beyaz gonca
Hande-i şebâb: Gençlik gülüşü
Tarâb: Coşku
Sürûr: Sevinç
Gül-reng: Gül renkli
Uyûn-ı meserret: Sevinç gözleri
Pîçîde: Bükülmüş
Nazra-gâh-ı melâl: Hüznün bakış yeri
Niheng: Timsah

شعر پریشان

حیاتك هر زمان بیزار حال اطرادندن ،
وجودك دائما مضطر قیود بی‌عدادندن :
سیلنحش چهرهٔ مقصود چشم اعتمادندن :
کچر ماضی کبی حسرتله استقبال یادندن :
قیلار صبح ومسا فریاد شام وبامدادندن :
کدر برلحظه آیرلماز دل سودا نهادندن :
بولور آنجاق صفا کوکلنده عشقك ازدیادندن ،
کوزل بر چهره‌نك ، یابر حزین شعرك مفادندن ،
جوشبارکن بر دم اول نالهٔ هجران فؤادندن
باقارسك ، مشتکی آن وصالك امتدادندن :
لیال‌شبهه‌نك عاجزده احای سوادندن
دیلر مهر حقیقت شعله‌ریز اولسون مدادندن :
تجسم أیله‌مش عجزك أمللە اتحادندن ،
ظهور ایتمش ، خایر ، شوریده برقلبك رمادندن ...

شو تصویر ایتدیکم حلقت بنم منطوق حالمدر ،
بو بر شعر پریشاندر که معناسی مألمدر .

ŞİʼR-İ PERÎŞÂN

Hayâtın her zaman bî-zâr hâl-i ıttırâdından,
Vücûdun dâimâ muztar kuyûd-ı bî-idâdından;
Silinmiş çehre-i maksûd çeşm-i i'timâdından;
Geçer mâzî gibi hasretle istikbâl yâdından;
Kılar subh u mesâ feryâd-ı şâm ü bâm-dâdından;
Keder bir lâhza ayrılmaz dil-i sevdâ-nihâdından;
Bulur ancak safâ gönlünde aşkın izdiyâdından,
Güzel bir çehrenin, ya bir hazîn şi'rin müfâdından,
Coşarken bir dem evvel nâliş-i hicrân-fuâdından
Bakarsın, müştekî ân-ı visâlin imtidâdından;
Leyâl-i şüphenin âciz de imhâ-yı sevâdından
Diler mihr-i hakîkat şu'le-rîz olsun midâdından;
Tecessüm eylemiş aczin emelle ittihâdından,
Zuhûr etmiş, hayır, şûrîde bir kalbin remâdından...

Şu tasvîr ettiğim hilkat benim mantûk-ı hâlimdir,
Bu bir şi'r-i perîşândır ki ma'nâsı meâlimdir.

Bî-zâr: Bezgin, tedirgin
Hâl-i ıttırât: Tekdüze hal
Muztar: Çaresiz
Kuyûd-ı bî-idâd: Sayısız kayıt
Çehre-i maksûd: Maksat yüzü
Çeşm-i i'timât: Güven gözü
Subh u mesâ: Sabah ve akşam
Şâm ü bâm-dâd: Akşam ve sabah vakti
Dil-i sevdâ-nihâd: Sevda yaratılışlı gönül
İzdiyâd: Artma
Müfâd: Mana
Nâliş-i hicrân-fuâd: Hasret çeken kalbin inlemesi
Müştekî: Şikâyet eden
Ân-ı visâl: Kavuşma anı
İmtidâd: Uzama
Leyâl-i şüphe: Şüphe geceleri
İmhâ-yı sevâd: Karanlığı imha
Mihr-i hakîkat: Hakikat güneşi
Şu'le-rîz: Işık saçan
Midâd: Yazı mürekkebi
Tecessüm: Canlanma
İttihat: Birleşme
Şûrîde: Perişan
Remâd: Kül
Mantûk-ı hâl: Halin sözleri

اکتراب

کردابلر آچار اوکمه بردرین سراب ،
روحم سحابه‌لردن آلیر شمهٔ تراب ،
تخریش ایدر صماخمی بیك نوحهٔ غراب ،
یکزر عذاب قبره نهانی بر اضطراب ؛
کوکلم خراب ، جسم نزارم قدر خراب ...
مدهش ، مماتدن بیله مدهش بو اکتراب !

باد سمومی یاقدی نهال ثباتمی ،
ریك روانی یوغدی امید نجاتمی ؛
دشت جحیمه بکزه‌تیرم کائناتمی ،
هپ غرقهٔ بلا کورورم بن حیاتمی ؛
کردابلر آچار اوکمه بردرین سراب ...
مدهش ، مماتدن بیله مدهش بو اکتراب !

توحیش ایدوب خیالمی برلیل غمنثار ،
حسرتله أیلرم سحر موته انتظار ؛
مظلم ضیالریله ، دیرم ، قیلسه‌م استتار !
چشمم ستاره‌لرده آزار ظلمت مزار ،
روحم سحابه‌لردن آلیر شمهٔ تراب ...
مدهش ، مماتدن بیله مدهش بو اکتراب !

İKTİRÂB

Girdâblar açar önüme bir derîn serâb,
Rûhum sehâbelerden alır şemme-i türâb,
Tahrîş eder sımâhımı bin nevha-i gurâb,
Benzer azâb-ı kabre nihânî bir ıztırâb;
Gönlüm harâb, cism-i nizârım kadar harâb...
Müthiş, memâttan bile müthiş bu iktirâb!

Bâd-ı semûmu yaktı nihâl-i sebâtımı,
Rîk-i revânı boğdu ümîd-i necâtımı;
Deşt-i cahîme benzetirim kâinatımı,
Hep garka-i belâ görürüm ben hayâtımı;
Girdâblar açar önüme bir derîn serâb...
Müthiş, memâttan bile müthiş bu iktirâb!

Tevhîş edip hayâlimi bir leyl-i gam-nisâr,
Hasretle eylerim seher-i mevte intizâr;
Muzlim ziyâlarıyla, derim, kılsam istitâr!
Çeşmim sitârelerde arar zulmet-i mezâr,
Rûhum sehâbelerden alır şemme-i türâb...
Müthiş, memâttan bile müthiş bu iktirâb!

İktirâb: Tasa, keder
Sehâbe: Bulut
Şemme-i türâb: Toprağın zerresi
Sımâh: Kulak
Nevha-i gurâb: Karganın feryadı
Azâb-ı kabr: Kabir azabı
Nihânî: Giçmi
Cism-i nizâr: Zayıf beden
Memât: Ölüm
Bâd-ı semûm: Sam yeli
Nihâl-i sebât: Kararlılık fidanı
Rîk-i revân: Akan kum
Ümîd-i necât: Kurtuluş ümidi
Deşt-i cahîm: Cehennemin çölü
Garka-i belâ: Belaya batmış
Tevhîş: Ürkütme
Leyl-i gam-nisâr: Gam saçan gece
Seher-i mevt: Ölüm seheri
İntizâr: Bekleme
Muzlim: Karanlık
İstitâr: Gizleme
Sitâre: Yıldız
Zulmet-i mezâr: Mezarın karanlığı
Sehâbe: Bulut
Şemme-i türâb: Toprak kokusu

کاهی اویوب هوای دل بیقرارمه
چیقسه‌م‌ده شویله قیرلره ، باقسه‌م جوارمه :
هپ سرولر وورر نظر اغـبرارمـه ،
طاشلر صوغوق صوغوق دیکیلیر رهگذارمه ،
تخریش ایدر صماخمی بیك نوحهٔ غراب ...
مدهش ، مماتدن بیله مدهش بو اکتراب !

سـندك بر آز تسلیٔ وجدانمه سـبب ،
أی نوردیده ، سن‌ده کدرنا کسك یوشب ؛
کیمدن ، ناصل ، سعادتمی أیلهیم طلب :
حائل أنین قلبـه جکرکاه بر تعب ،
بکسان عذاب قبره نهانی بر اضطراب ...
مدهش ، مماتدن بیله مدهش بو اکتراب !

طبعمـده بر کلال که بکزر شـبابته ،
روحمده بر ملال که بکزر محبتـه ،
قارشـیمده برجمال که بکزر خیالته ،
فکرمده بر خیال که بکزر حقیقته ؛
کوکلم خراب ، جسم نزارم قدر خراب ...
مدهش ، مماتدن بیله مدهش بو اکتراب !

Gâhî uyup hevâ-yı dil-i bî-karârıma
Çıksam da şöyle kırlara, baksam civârıma:
Hep serviler vurur nazar-ı iğbirârıma,
Taşlar soğuk soğuk dikilir reh-güzârıma,
Tahrîş eder sımâhımı bin nevha-i gurâb...
Müthiş, memâttan bile müthiş bu iktirâb!

Sendin biraz tesellî-i vicdânıma sebeb,
Ey nûr-ı dîde, sen de keder-nâksin bu şeb;
Kimden, nasıl, saâdetimi eyleyim taleb:
Hâil enîn-i kalbe ciğer-gâh bir ta'ab
Yeksân azâb-ı kabre nihânî bir ıztırâb...
Müthiş, memâttan bile müthiş bu iktirâb!

Tab'ımda bir kelâl ki benzer şebâbete,
Rûhumda bir melâl ki benzer mûhabbete,
Karşımda bir cemâl ki benzer hayâlete,
Fikrimde bir hayâl ki benzer hakîkate;
Gönlüm harâb, cism-i nizârım kadar harâb...
Müthiş, memâttan bile müthiş bu iktirâb!

Hevâ-yı dil-i bî-karâr: Kararsız gönlün arzusu
Nazar-ı iğbirâr: Gücenme bakışı
Reh-güzâr: Geçilen yol
Sımâh: Kulak
Nevha-i gurâb: Karganın feryadı
Tesellî-i vicdân: Vicdanın tesellisi
Nûr-ı dîde: Göz nuru
Keder-nâk: Kederli
Hâil: Engel
Enîn-i kalp: Kalbin inlemesi
Nihânî: Gizli
Ta'ab: Eziyet
Kelâl: Yorgunluk
Şebâbet: Gençlik
Cism-i nizâr: Zayıf beden

صبح بهاران

هوا لطیف ، دکز راکد ، آسمان مخمور ،
تموج ایتمه‌ده یریر ظلال تنهایی ؛
نشیمن چمن اوستنده وقف حزن وسرور ،
سحرده سیره قویولدم سمایی ، صحرایی ...

بر آفتابرخك بر قع جمالی کبی
حفیف برسیسه هپ کائنات مستغرق ؛
اوذی نقاب جمالك فروغ آلی کبی
تکهفروز ایدی أنوار لاله‌رنك شفق .

صباح وقتی دم رقت طبیعتدر ؛
سکوت حاکم مطلقدر اول زمان دهره ؛
صباح وقتی ، او بر آن ذی لطافتدر ،
لطیفدر نه‌یه باقسه‌ك : سمایه ، بر نهره ،

اوچان طیوره ، آچان دلربا شکوفه‌لره ،
— شکوفه‌لرکه یرر خندهٔ مزهردر ، —
سحابه ، شبنمه ، حتی اوقطرهٔ کهره ...
لطیفدر نه‌یه باقسه‌ك ، لطیف ومغبردر .

بو اغبرار لطیفك سرایتیله کوکل
نه‌لر تخطر ایدر نشوه بخش وکریه فزا ؛
سکوت موقعی تعدیل ایدنجه بر بلبل
ترانه‌سیله یورکلرده جوش ایدر سودا .

صباکچر ، اوکا هپ سروفرو قیلار أشجار ،
صباکه اوقشامه‌دن کچمز آشیانه‌لری ؛
توازشیله طراوتله‌نیر بنات بهار ،
بهار قیزلریدر دوندورن جنانه یری .

SUBH-I BAHÂRÂN

Havâ latîf, deniz râkid, âsumân mahmûr,
Temevvüc etmede yer yer zılâl-i tenhâyî;
Nişîmen-i çemen üstünde vakf-ı hüzn ü sürûr,
Seherde seyre koyuldum semâyı, sahrâyı...

Bir âfitâb-ruhun bürka-i cemâli gibi
Hafif bir sise hep kâinât müstağrak;
O zî-nikâb cemâlin fürûğ-ı âli gibi
Nigeh-fürûz idi envâr-ı lâle-reng-i şafak.

Sabah vakti dem-i rikkat-i tabîattir;
Sükût hâkim-i mutlaktır ol zaman dehre;
Sabah vakti, o bir ân-ı zî-letâfettir,
Latîfdir neye baksan: Semâya, bir nehre,

Uçan tuyûra, açan dil-rübâ şükûfelere,
—Şükûfeler ki birer hande-i müzehherdir,—
Sehâba, şebneme, hattâ o katre-i gühere...
Latîfdir neye baksan, latîf ü muğberdir.

Bu iğbirâr-ı latîfin sirâyetiyle gönül
Neler tahattur eder neşve-bahş u girye-fezâ;
Sükût-ı mevki'i ta'dîl edince bir bülbül
Terânesiyle yüreklerde cûş eder sevdâ.

Sabâ geçer, ona hep ser-fürû kılar eşcâr,
Sabâ ki okşamadan geçmez âşiyâneleri;
Nevâzişiyle tarâvetlenir benât-ı bahâr,
Bahâr kızlarıdır döndüren cinâna yeri.

Subh-ı bahârân: Bahar sabahı
Râkid: Durgun
Âsumân: Gök yüzü
Temevvüc: Dalgalanma
Zılâl-i tenhâyî: Yalnızlığın gölgeleri
Nişîmen-i çemen: Çimenin yuvası
Vakf-ı hüzn ü sürûr: Hüzün ve sevincin durması
Âfitâb-ruh: Yanağı güneş gibi
Bürka-i cemâl: Güzel yüzün örtüsü
Müstağrak: Batmış, dalmış
Zî-nikâb: Örtülü
Fürûğ-ı âl: Yüksek ışık
Nigeh-fürûz: Bakışı gözü nurlandıran
Envâr-ı lâle-reng-i şafak: Şafağın lale renkli nurları
Dem-i rikkat-i tabîat: Tabiatın şefkat anı
Dehr: Dünya
Ân-ı zî-letâfet: Hoşluk sahibi an
Tuyûr: Kuşlar
Dil-rübâ: Gönül alan
Şükûfe: Çiçek
Hande-i müzehher: Çiçekli gülüş
Şebnem: Çiy
Katre-i güher: İnci damlası
Muğber: Gücenmiş
İğbirâr-ı latîf: Latif dargınlık
Sirâyet: Bulaşma
Tahattur: Hatırlama
Neşve-bahş: Neşelendiren
Girye-fezâ: Çok ağlatan
Sükût-ı mevki: Yerin sessizliği
Ta'dîl: Değiştirme
Terâne: Nağme
Cûş: Coşma
Sabâ: Tan yeli
Ser-fürû: Baş eğme
Eşcâr: Ağaçlar
Âşiyâne: Yuva
Nevâziş: Gönül alma
Tarâvet: Tazelik
Benât-ı bahâr: Baharın kızları
Cinân: Cennetler

أوت ، بوخاکی ، بولیل سیاهی تنویره
شکوفه‌لر ، اومعنبر نجوم کافلدر ؛
کلیرمی صفوت علویه‌سیله تصویره
بو صبح تازه‌که پرفیض وبی معادلدر ؟..

بوصبح تازه ، شو نوباوه زهرهٔ دلبر ،
شو یاورو قوش ، بونهال ظریف نوپیدا ،
بوتون بو منظره اول مهلقایی عرض أیلر
ظلام ایچنده ، ظلام وسکوت ایچنده بکا .

اونك فراق اولورکن ایچمده زهر أفشان ،
ناصل کورر کوزم آثار فجری شوق آلود ؟
بورنکلرده اونك رنکیدر باقلسه عیان .
بورنکلرده اونك رنکیدر فقط نابود !

شو بر ستاره‌که افقك یکانه زینتیدر ؛
غریب حزن وسکونتله جارپیور نظره ؛
کچن لیال صفانك اوچشم حسرتیدر
که‌دوردن نظر ایتمکده عالم سحره ...

نه‌وار تحسره شایان فقط شو عالمده ؟
بنم بوکون اونی تقدیره اقتدار یوق .
هزار غنجه صولار هرنفسده ، هردمده ؛
بنم‌ده صولدی کلم ، غنجه‌م... آه ، دردم چوق !

اوهر نفسده صولان غنجه هرنفسده آچار ؛
فقط بنم کلم آچماز ، اوبر غریب چیچك ...
کلیر بهارینه خاکه رنك وروح صاچار ؛
فقط بنم کلم آرتق بهار کورمیه‌جك !

Evet, bu hâki, bu leyl-i siyâhı tenvîre
Şükûfeler, o mu'anber nücûm kâfildir;
Gelir mi safvet-i ulviyyesiyle tasvîre
Bu subh-ı tâze ki pür-feyz ü bî-muâdildir?..

Bu subh-ı tâze, şu nev-bâve zehre-i dilber,
Şu yavru kuş, bu nihâl-i zarîf-i nev-peydâ,
Bütün bu manzara ol meh-likâyı arz eyler
Zalâm içinde, zalâm ü sükût içinde bana.

Onun firâkı olurken içinde zehr-efşân,
Nasıl görür gözüm âsâr-ı fecri şevk-âlûd?
Bu renklerde onun rengidir bakılsa ayân,
Bu renklerde onun rengidir fakat nâ-bûd!

Şu bir sitâre ki ufkun yegâne zînetidir,
Garîb-i hüzn ü sükûnetle çarpıyor nazara;
Geçen leyâl-i safânın o çeşm-i hasretidir
Ki dûrdan nazar etmekte âlem-i sehere...

Ne var tahassüre şâyân fakat şu âlemde?
Benim bugün onu takdîre iktidârım yok.
Hezâr gonca solar her nefeste, her demde;
Benim de soldu gülüm, goncam... Âh, derdim çok!

O her nefeste solan gonca her nefeste açar;
Fakat benim gülüm açmaz, o bir garîb çiçek...
Gelir bahâr, yine hâke reng ü rûh saçar;
Fakat benim gülüm artık bahâr görmeyecek!

Hâk: Toprak
Leyl-i siyâh: Siyah gece
Tenvîr: Aydınlatma
Şükûfe: Çiçek
Mu'anber: Güzel kokulu
Nücûm: Yıldızlar
Kâfil: Kefil
Safvet-i ulviyye: Yüce saflık
Subh-ı tâze: Taze sabah
Pür-feyz: Bereket dolu
Bî-muâdil: Eşsiz
Nev-bâve: Turfanda
Zehre-i dilber: Güzel çiçek
Nihâl-i zarîf-i nev-peydâ: Yeni bitmiş zarif fidan
Meh-likâ: Ay yüzlü
Zalâm: Karanlık
Firâk: Ayrılık
Zehr-efşân: Zehir saçan
Âsâr-ı fecr: Tan vaktinin izleri
Şevk-âlûd: Neşeli
Ayân: Açık
Nâ-bûd: Yok
Sitâre: Yıldız
Zînet: Süs
Garîb-i hüzn ü sükûnet: Hüzün ve sessizliğin garipliği
Leyâl-i safâ: Sefa geceleri
Çeşm-i hasret: Hasret gözü
Dûr: Uzak
Âlem-i seher: Seher âlemi
Tahassür: Hasret çekme
Hezâr: Bin
Hâk: Toprak

« نم کلم » دیدیکم برملکدی ، بردلبر
چوجوقدی کیم نظر مبهمنده بولمشدم
نه وارسه بردل محزون ایچون نشاط آور ؛
اونك افاضهٔ شوقیله شاعر اولمشدم .

اونك صفای وصالیله شاعر اولمشکن ،
ناصل فراقنی تصویره اقتدارم اولور ؟
شو آتشین قطرات دموع همپسندن
فصیح ترجمهٔ حزن وانکسارم اولور .

أوت ، بوشعرتر اول مهلقایه عائددر ؛
خایر ، بو ظلمتك اول مهلقایه نسبتی یوق .
لسان حاله باق ، سوزلرم زوائددر ؛
سرشك آلمی سیر ایت که حدوغایتی یوق .

بو حد وغایتی مفقود اولان سرشك ایله بن
خزان بولوتلرینك بر مثالیم ، أحقر ؛
زمین ماتمه یاغدیردیغم شو رحمتدن
فقط نه‌سودم اولور ، آغلامق نه‌حاصل ایدر ؟..

ناصل صباح ایدی ، یارب ، نه صبح مغبردی ؛
که‌اوچدی روحی اومهپارنك سماواته ؛
وجود نازی — که صفوتده روحه بکزردی ، —
براقدی بزلری جانسز ، قاریشدی أمواته .

قاریشدی خاکه ، بن آرتق سویله‌سه‌م بی‌سود ،
لطائف سحریدن لطیف اولان اووجود ؛
اوکیتدی ، بن قاله‌بیلسه‌م‌ده نیله‌یم مسعود ؟
ویردی فائده هجرانه ، آه ، آه وسرود !..

"Benim gülüm" dediğim bir melekti, bir dilber
Çocuktu kim nazar-ı mübheminde bulmuştum
Ne varsa bir dil-i mahzûn için neşât-âver;
Onun ifâza-i şevkıyle şâir olmuştum.

Onun safâ-yı visâliyle şâir olmuşken,
Nasıl firâkını tasvîre iktidârım olur?
Şu âteşîn katarât-ı dümû' hepsinden
Fasîh tercüme-i hüzn ü inkisârım olur.

Evet, bu şi'r-i ter ol meh-likâya âiddir;
Hayır, bu zulmetin ol meh-likâya nisbeti yok.
Lisân-ı hâlime bak, sözlerim zevâiddir;
Sirişk-i âlemi seyret ki hadd ü gâyeti yok.

Bu hadd ü gâyeti mefkûd olan sirişk ile ben
Hazân bulutlarının bir misâliyim, ahkar;
Zemîn-i mâteme yağdırdığım şu rahmetten
Fakat ne sûdum olur, ağlamak ne hâsıl eder?..

Nasıl sabâh idi, ya Râb, subh-ı muğberdi,
Ki uçtu rûhu o meh-pârenin semâvâta;
Vücûd-ı nâzı, —ki safvette rûha benzerdi.—
Bıraktı bizleri cansız, karıştı emvâta.

Karıştı hâke, ben artık söylesem bî-sûd,
Letâif-i seherîden latîf olan o vücûd;
O gitti, ben kalabilsem de neyleyim mesûd?
Verir mi fâide hicrâna, âh, âh ü sürûd!..

Nazar-ı mübhem: Belirsiz bakış
Dil-i mahzûn: Hüzünlü gönül
Neşât-âver: Neşe getiren
İfâza-i şevk: Coşku dolduran
Safâ-yı visâl: Kavuşmanın sefası
Firâk: Ayrılık
Katarât-ı dümû': Göz yaşları damlaları
Fasîh: Güzel söz
Tercüme-i hüzn ü inkisâr: Hüzün ve gücenmenin tercümesi
Şi'r-i ter: Yeni şiir
Meh-likâ: Ay yüzlü
Lisân-ı hâl: Hal dili
Zevâid: Fazlalıklar
Sirişk-i âlem: Âlemin göz yaşları
Hadd ü gâyet: sınır ve son
Mefkûd: Yok
Ahkar: Çok aciz
Zemîn-i mâtem: Matem zemini
Sûd: Kâr
Subh-ı muğber: Kırgın sabah
Meh-pâre: Ay parçası
Vücûd-ı nâz: Naz vücudu
Emvât: Ölüler
Bî-sûd: Faydasız
Letâif-i seherî: Seher vaktinin latifeleri
Hicrân: Ayrılık
Sürûd: Şarkı

طلوعه قارشی

أی شمس منیر ، کیم ظهورك
تنویر ایله چهرهٔ حیاتی
پر خنده قیلار شو کائناتی ؛
اولدقجه لقای پر غرورك
تعرنده نهان شب حضورك
ماتملره غرق اولور طبیعت .
کاه آلسه‌ده انجلا قردن
کوندوزلره دونسه تاب وفردن ،
خالی اولهماز بنه کدردن ،
یارلاق کوره‌مم شبی سحردن :
أفکارمی سوندورر اوظلمت !
برکره باتوب‌ده مهر تابان
قالدقجه اوشعله شعله ألوان
یکپاره قارالتیدن عبارت :
کویا چکیلیر اوکمدن أفلاك ؛
مقبرلردن نشان ویرر خاك ...
لکن بنه ، أی ملیکهٔ روز .
دیدارك اولونجه طلعت أفروز ،
آفاقه سرایت جمالك
اکدارینی محوایدر ظلالك ؛
قاپلار اودم أرضی آسمانی
پرولولهٔ حیات فانی ...
فانی بیله اولسه ، موته نسبت
ألیته حیات پرسعادت ؛
هرصبح صفاسی کائناتك
پر جلوهٔ شوقیدر حیاتك :
قوشلر اوتوشور ، اوچار ملکلر ،
چاغلار دره‌لر ، آچار چیچکلر ؛
جانلانمق ایچون بوتون شو عالم
سندن دیمك التفات بکلر .
أی شمس ، أی کوکب معظم ،
سن دیدهٔ روشن بقاسك ؛
فیض نظرك قیلار ، مسلم ،
احیا بوخرابه زاری هردم :
پر منبع شعلهٔ صفاسك ،
أیلر شوقك جهانی خرم ...
أزهارینه عکس ایدرده نورك
پر قبری‌ده کولدورر سرورك .

TULÛ'A KARŞI

Ey şems-i münîr, kim zuhûrun
Tenvîr ile çehre-i hayâtı
Pür-hande kılar şu kâinatı;
Oldukça likâ-yı pür-gurûrun
Ka'rında nihân şeb-i huzûrun
Mâtemlere gark olur tabîat.
Gâh alsa da incilâ kamerden
Gündüzlere dönse tâb u ferden,
Hâlî olamaz yine kederden,
Parlak göremem şebi seherden:
Efkârımı söndürür o zulmet!
Bir kerre batıp da mihr-i tâbân
Kaldıkça o şu'le elvân
Yekpâre karaltıdan ibaret:
Gûyâ çekilir önümden eflâk,
Makberlerden nişân verir hâk...
Lâkin yine, ey melîke-i rûz,
Dîdârın olunca tal'at-efrûz,
Âfâka sirâyet-i cemâlin
Ekdârını mahveder zılâlin;
Kaplar o dem arzı âsümânı
Bir velvele-i hayât-ı fânî...
Fânî bile olsa, mevte nisbet
Elbette hayât bir saâdet;
Her subh-ı safâsı kâinâtın
Bir cilve-i şevkidir hayâtın:
Kuşlar ötüşür, uçar melekler,
Çağlar dereler, açar çiçekler;
Canlanmak için bütün şu âlem
Senden demek iltifât bekler.
Ey şems, ey kevkeb-i muazzam,
Sen dîde-i rûşen-i bekâsın;
Feyz-i nazarın kılar, müsellem,
İhyâ bu harâbe-zârı her dem;
Bir menba-ı şu'le-i safâsın,
Eyler şevkin cihânı hurrem...
Ezhârına akseder de nûrun
Bir kabri de güldürür sürûrun.

Tulû': Doğma
Şems-i münîr: Aydınlatan güneş
Zuhûr: Ortaya çıkma
Tenvîr: Aydınlatma
Pür-hande: Gülüşlü
Likâ-yı pür-gurûr: Gururlu yüz
Ka'r: Dip
Nihân: Gizli
Şeb-i huzûr: Huzur gecesi
İncilâ: Parlaklık
Kamer: Ay
Tâb u fer: Sıcaklık ve parlaklık
Hâlî: Boş
Mihr-i tâbân: Parlak güneş
Elvân: Renkli
Eflâk: Felekler
Makber: Kabir
Melîke-i rûz: Gündüz kraliçesi
Dîdâr: Yüz
Tal'at-efrûz: Yüz aydınlatan
Sirâyet-i cemâl: Güzelliğin sirayeti
Ekdâr: Kederler
Zılâl: Gölgeler
Velvele-i hayât-ı fânî: Fani hayatın karmaşası
Mevt: Ölüm
Subh-ı safâ: Sefa sabahı
Cilve-i şevk: Şevkin cilvesi
Şems: Güneş
Kevkeb-i muazzam: Büyük yıldız
Dîde-i rûşen-i bekâ: Ebediyetin parlak yüzü
Feyz-i nazar: Bakışın bereketi
Müsellem: İnkâr edilemez
İhyâ: Canlandırma
Harâbe-zâr: Viranelik
Menba-ı şu'le-i safâ: Sefa ışığının kaynağı
Hurrem: Neşeli
Ezhâr: Çiçekler
Sürûr: Sevinç

طوقوندك حسّمه ...

طوقوندك حسمه ، أی شب ، ینه حال حزینکله ،
خراب ایتدك بنی علویت سودا کزینکله .

سن ، أی أبر منور ، أنجلابخشای وجدانسك ؛
منور سازجان ، ظلمتکداز قلب ویرانسك .

سن ، أی نجم مزهر ، پرتوافروز خیالمسك ؛
انیس وحدتمسك ، حصه‌دار انفعالمسك .

سن ، أی ماه ، أی معلا منبع علویت سودا ،
قیلارسك قلب مفتورمده شوق اعتلا پیدا .

نظر مستغرقکدر ، أی محیط کبریا وسعت ،
قالیر پیشکده فکر بیقرارم غرقهٔ حیرت .

DOKUNDUN HİSSİME...

Dokundun hissime, ey şeb, yine hâl-i hazîninle,
Harâb ettin beni ulviyyet-i sevdâ-güzîninle.

Sen, ey ebr-i münevver, incilâ-bahşâ-yı vicdânsın;
Münevver sâz-ı cân, zulmet-güdâz-ı kalb-i vîrânsın.

Sen, ey necm-i müzehher, pertev-efrûz-ı hayâlimsin;
Enîs-i vahdetimsin, hissedâr-ı infi'âlimsin.

Sen, ey mâh, ey mu'allâ menba-ı ulviyyet-i sevdâ,
Kılarsın kalb-i meftûrumda şevk-i i'tilâ peydâ.

Nazar müstağrakındır, ey muhît-i kibriyâ-vüs'at,
Kahr pîşinde fikr-i bî-karârım garka-i hayret.

Şeb: Gece
Hâl-i hazîn: Hüzünlü hal
Ulviyyet-i sevdâ-güzîn: Sevdalı yücelik
Ebr-i münevver: Aydınlık bulut
İncilâ-bahşâ-yı vicdân: Vicdana parlaklık veren
Sâz-ı cân: Can sazı
Zulmet-güdâz-ı kalb-i vîrân: Viran kalbin karanlığını yok eden
Necm-i müzehher: Yaldızlanmış yıldız
Pertev-efrûz-ı hayâl: Hayale ışık saçan
Enîs-i vahdet: Birliğin dostu
Hissedâr-ı infi'âl: Kırgınlığın ortağı
Mu'allâ: Yüce
Menba-ı ulviyyet-i sevdâ: Sevdanın yüce kaynağı
Kalb-i meftûr: Bezgin kalp
Şevk-i i'tilâ: Yükselmenin şevki
Peydâ: Âşikâr
Müstağrak: Batmış, dalmış
Muhît-i kibriyâ-vüs'at: Geniş ululuk çevresi
Fikr-i bî-karâr: Kararsız düşünce
Garka-i hayret: Hayrete dalmış

شکایت سندن ، أی مرغ هوادار وفغانپرور ،
که فریاد حزینك دلده ایقاظ ملال أیلر .

نه‌در ناله کده اول تأثیر کیم روحه مغالبدر ،
سکوت محزن موقع قدر آرامی سالبدر ؟

آزار جسم ضعیفك سوبسو بی‌تاب أنظارم ؛
بوشب بیلسه‌م سنی تنظیر ایچون‌می بویله بیدارم ؟

ایدر تعقیب فکرم بالکی هریانده ، هریرده ،
فضای نور پرورده ، ظلام سبز مشجرده .

فقط ، الله ایچون کس نوحه فریاد بخشاکی ،
براق ساکن خیالاتمله بن خاطر پریشانی !..

Şikâyet senden, ey murg-i hevâdâr ü figân-perver,
Ki feryâd-ı hazînin dilde ikâz-ı melâl eyler.

Nedir nâlende ol te'sîr kim rûha mugalibdir,
Sükût-i mahzen-i mevki kadar ârâmı sâlibdir?

Arar cism-i za'îfin sû-be-sû bî-tâb enzârım;
Bu şeb bilsem seni tanzîr için mi böyle bîdârım?

Eder takîb fikrim bâlini her yanda, her yerde,
Fezâ-yı nûr-perverde, zalâm-ı sebz-i meşcerde.

Fakat, Allah için kes nevha-i feryâd-bahşânı,
Bırak sâkin hayâlâtımla ben hâtır-perîşânı!..

Murg-i hevâdâr ü figân-perver: Âşık ve feryat eden kuş
Feryâd-ı hazîn: Hazin feryat
İkâz-ı melâl: Hüzün ikazı
Nâle: İnleme
Mugalib: Galip olan
Sükût-i mahzen-i mevki: Mevki mahzeninin sessizliği
Ârâm: Dinlenme
Sâlib: Yok eden
Cism-i za'îf: Zayıf beden
Sû-be-sû: Her yanda
Bî-tâb-ı enzâr: Bakışların halsizliği
Şeb: Gece
Tanzîr: Örnek alma
Bîdâr: Uyanık
Bâl: Kanat
Fezâ-yı nûr-perver: Işık saçan feza
Zalâm-ı sebz-i meşcer: Ağaçların bahçesinin karanlığı
Nevha-i feryâd-bahşâ: Feryat ettiren matem
Hayâlât: Hayaller
Hâtır-perîşân: Düşünceli

چیچکلر ایچنده

شعری سمایه بکزه‌تیر ، أیلردم احتراز :
پروازه قابلیتی یوقدی خیالمك ؛
غشقك کتیردی روحمه بر طاتلی اهتزاز ؛
طویدم اودم تحرکنی شاهبالمك .

اولقده‌یم اوشوق ایله آرتق ترانه‌ساز ،
آهنکی شعری آ کدیرییور هر مقالمك ؛
أیلر حزین کوکللره تودیع راز ناز ،
برنازنین یلاغتی وار انفعالمك .

سنسك خلاصه ملهم فیضم جهانده ، سن ؛
هب نفحهٔ لطیفهٔ عشقکدر أیلین
ساحلرسیده موج پریشان شعرمی .

بر ابتسامك اولدی مؤدی سنوحنه ؛
اویسون قرارکاهی ، دیدم ، طبع شوخنه ،
مزج أیله‌دم چیچکاره عنوان شعرمی .

ÇİÇEKLER İÇİNDE[1]

Şi'ri semâya benzetir, eylerdim ihtirâz:
Pervâza kâbiliyeti yoktu hayâlimin;
Aşkın getirdi rûhuma bir tatlı ihtizâz,
Duydum o dem taharrükünü şâh-bâlimin.

Olmaktayım o şevk ile artık terâne-sâz,
Âhengi, şi'ri andırıyor her makâlimin;
Eyler hazîn gönüllere tevdî-i râz-ı nâz,
Bir nâzenîn belâgatı var infi'âlimin.

Sensin hulâsa mülhem-i feyzim cihanda, sen;
Hep nefha-i lâtîfe-i aşkındır eyleyen
Sâhil-resîde mevc-i perîşân şi'rimi.

Bir ibtisâmın oldu müeddî sünûhuna;
Uysun karargâhı, dedim, tab-ı şûhuna,
Mezc eyledim çiçeklere unvân-ı şi'rimi.

İhtirâz: Çekinme
Pervâz: Uçma
İhtizâz: Titreme
Taharrük: Hareket etme
Şâh-bâl: Kuş kanadı
Terâne-sâz: Öten
Makâl: Söz
Tevdî-i râz-ı nâz: Naz sırrını verme
İnfi'âl: Gücenme
Mülhem-i feyz: Feyzin ilhamını alma
Nefha-i lâtîfe-i aşk: Aşk latifesinin kokusu
Sâhil-resîde: Kıyıya ulaşmış
Mevc-i perîşân: Perişan dalga
İbtisâm: Gülümseme
Müeddî: Sebep olan
Sünûh: İçe doğma
Tab-ı şûh: Şuh karakter
Mezc: Karıştırma
Unvân-ı şi'r: Şiirin adı

1 Bu şiir 23 Mayıs 1312 tarihli Servet-i Fünûn dergisinde "Eş'ar-ı Muhabbetten" başlığı ile yayımlanmış ancak Rübâb-ı Şikeste'ye "Çiçekler İçinde" başlığı ile alınmıştır. Bir sonraki sayfada bulunan "Eş'ar-ı Muhabetten" başlıklı şiir başka bir şiir olup o şiirle birlikte bir tablo bulunmamaktadır.

أشعار محبتدن :

حیاته رغبت ایدوسه‌م سنك یوزکدندر ،
یو دامکاهه سنك صاچلرکله مربوطم ؛
فلکده نور کوررسه‌م سنك کوزکدندر ،
محبتکله یو زندان غمده مضبوطم .

بقای عشقکی کاهی تأمل أیلرده
دیرم : « فنا بولماز ، کائنات باقیدر ! »
سنکله قاتلانیرم بن بو چاره‌سز درده ،
دیرم او شوق ایله حتی : « حیات باقیدر ! »

باقوب جمالنه بردم یومنجه کوزلری
شهابلر اوچوشور منظر سیاهمده ؛
یاقار فروغ نکاهك ظلام اخترمی ،
یوزك کونشلر آچار پیش انتباهمده .

معیشتك او تقاضای جانکدازندن
فاچار ، أمین اولورم آشیان عصمتکه ؛
بخار نشئه‌یه غرق اولق احترازندن
ملال یوکسله‌مز آسمان عصمتکه .

أنك ألمده ، صاچك تارمار سینه‌مده ،
کوزم کوزکده ، لیم لعل کافشانکده ...
قیلار بوحال ایله عمرم قرار سینه‌مده ،
کلیر تزلزله روحم سربسانکده !..

EŞ'AR-I MUHABBETTEN:

Hayâta rağbet edersem senin yüzündendir,
Bu dâm-gâha senin saçlarınla merbûtum;
Felekte nûr görürsem senin gözündendir,
Muhabbetinle bu zindân-ı gamda mazbûtum.

Bekâ-yı aşkını gâhî teemmül eyler de
Derim: "Fenâ bulamaz, kâinât bâkîdir!"
Seninle katlanırım ben bu çâresiz derde,
Derim o şevk ile hattâ: "Hayât bâkîdir!"

Bakıp cemâline bir dem yumunca gözlerimi
Şihâblar uçuşur manzar-ı siyâhımda;
Yakar fürûğ-ı nigâhın zalâm-ı ahterimi,
Yüzün güneşler açar pîş-i intibâhımda.

Ma'îşetin o tekâzâ-yı cân-güdâzından
Kaçar, emîn olurum âşiyân-ı ismetine;
Buhâr-ı neş'eye gark olmak ihtirâzından
Melâl yükselemez âsümân-ı ismetine.

Elin elimde, saçın târumâr sînemde,
Gözüm gözünde, lebin la'l-i gül-feşânında...
Kılar bu hâl ile ömrüm karâr sînemde,
Gelir tezelzüle rûhum ser-i benânında!..

Dâm-gâh: Tuzak
Merbût: Bağlı
Zindân-ı gam: Gam zindanı
Mazbût: Zorla alıkonulmuş
Bekâ-yı aşk: Aşkın bekası
Teemmül: İyice düşünme
Fenâ: Ölümlü
Bâkî: Ölümsüz
Şihâp: Kıvılcım
Manzar-ı siyâh: Siyah manzara
Fürûg-ı nigâh: Bakışın parlaklığı
Zalâm-ı ahter: Yıldızın karanlığı
Pîş-i intibâh: Uyanışın önü
Ma'îşet: Geçim
Tekâzâ-yı cân-güdâz: Cana işleyen serzeniş
Âşiyân-ı ismet: Namus yuvası
Buhâr-ı neş'e: Neşe buharı
İhtirâz: Çekinme
Melâl: Hüzün
Âsümân-ı ismet: Namusun seması
Târümâr: Perişan
Leb: Dudak
La'l-i gül-feşân: Gül saçan dudak
Tezelzül: Sarsılma
Ser-i benân: Parmağın ucu

ترنم

چوجوقدك سن ، اوحالك بر زمان چيقماز خيالمدن ؛
ملكدك ، چيرپينير يادمده هردم عكس پرولزك .
نه‌دملر كچدى ، باق حالا اوطفل دلستانسك سن ؛
كچن سور صفانك عكسيدر كوشمده آوازك ...

چوجوقدك ، بر ملكدك سن ،
سن أى معشوقهٔ فكرت ؛
بولور ألآن
دل نالان
كل حسنكده بر نكهت
صباوتدن ، او جنتدن !

صباوتدن ، او جنتدن برى چشم آشنايز بز ؛
أزلدن باكه روحم عاشق روح لطيفكدر .
نه اكلاردم محبتدن ، وفادن آه بن سنسز ؟
اولوردم ، كيم بيلير ، حتى بقاى روحى‌ده منكر...

چوجوقسك سن ، ملكسك سن ،
سن اى معشوقهٔ فكرت ؛
بولور ألآن
دل نالان
كل حسنكده بر نكهت
صباوتدن ، او جنتدن !

TERENNÜM

Çocuktun sen, o hâlin bir zaman çıkmaz hayâlimden;
Melektin, çırpınır yâdımda her dem aks-i pervâzın.
Ne demler geçti, bak, hâlâ o tıfl-ı dil-sitânsın sen;
Geçen sûr-ı safânın aksidir gûşumda âvâzın...

Çocuktun, bir melektin sen,
Sen, ey ma'şûka-i Fikret:
Bulur el'ân
Dil-i nâlân
Gül-i hüsnünde bir nükhet
Sabâvetten, o cennetten!

Sabâvetten, o cennetten beri çeşm-âşinâyız biz;
Ezelden belki rûhum âşık-ı rûh-ı lâtîfindir.
Ne anlardım muhabbetten, vefâdan âh ben sensiz?
Olurdum, kim bilir, hattâ bekâ-yı rûhu da münkir...

Çocuksun, bir meleksin sen,
Sen, ey ma'şûka-i Fikret;
Bulur el'ân
Dil-i nâlân
Gül-i hüsnünde bir nükhet
Sabâvetten, o cennetten!

Terennüm: Şarkı söyleme
Yâd: Anma
Aks-i pervâz: Uçuş yansıması
Tıfl-ı dil-sitân: Gönül alan
Sûr-ı safâ: Sefa şenliği
Gûş: Kulak
Ma'şûka-i fikret: Fikret'in sevgilisi
El'an: Hâlâ
Dil-i nâlân: İnleyen gönül
Nükhet: Güzel koku
Sabâvet: Çocukluk
Çeşm-âşinâ: Tanıdık
Âşık-ı rûh-ı lâtîf: Latif ruhun aşkı
Bekâ-yı rûh: Ruhun ebediyeti
Münkir: Reddeden

شکوفهٔ یار

بر غنجه طوتدر قدید ومغبر
بر دفتر سائحات ایچنده ؛
بیکلمرجه أمل ، هوس برابر

رنك سیه عمات ایچنده ؛
سسسز سسسز کچر حیاتی
بر ولولهٔ نکات ایچنده .

اکثلارمی عجب اوترهاتی
جوشدجه صحایف أثردن ؟..
عشقك بکا خوشدر التفاتی

بر غنجه‌ده بویله صاف وروشن ،
ممکنمی تغیر مألك ؟
صولسه‌كده کوزلسك ، أی چیچك سن !

بوقدرکه آتلمق احتمالك :
حالا اوزرکده‌در نکاهی
یارك ، او فرشتهٔ خیالك .

آچدجه شو دفتر سیاهی
بر یوز کورورم که محتجبدر ،
هپ سنسك اونك ظهور کاهی .

بعضاً او ظلاله منقلبدر ،
لکن اونی سن ایدرسك اخطار :
هردم بو سبیله منجذبدر

روحم سکا ، أی شکوفهٔ یار !

ŞÜKÛFE-İ YÂR

Bir gonca durur kadîd ü muğber
Bir defter-i sânihât içinde;
Binlerce emel, heves berâber

Reng-i siyeh-i memât içinde;
Sessiz sessiz geçer hayâtı
Bir velvele-i nikât içinde.

Anlar mı aceb o türrehâtı
Coştukça sahâyif-i eserden?..
Aşkın bana hoştur iltifâtı

Bir goncede böyle sâf u rûşen,
Mümkün mü tagayyür-i meâlin?
Solsan da güzelsin, ey çiçek, sen!

Yoktur ki atılmak ihtimâlin:
Hâlâ üzerindedir nigâhı
Yârin, o ferişte-i hayalîn.

Açtıkça şu defter-i siyâhı
Bir yüz görürüm ki muhtecibdir,
Hep sensin onun zuhûr-gâhı.

Ba'zan o zılâle münkalibdir,
Lâkin onu sen edersin ihtâr;
Her dem bu sebeple müncezibdir

Rûhum sana, ey şükûfe-i yâr!

Şükûfe-i yâr: Yarin çiçeği
Kadîd: Zayıf
Muğber: Gücenmiş
Defter-i sânihât: İlhamların defteri
Reng-i siyeh-i memât: Ölümün siyah rengi
Velvele-i nikât: Noktaların velvelesi
Türrehât: Manasız sözler
Sahâyif-i eser: Eserin sayfaları
Sâf u rûşen: Saf ve parlak
Tagayyür-i meâl: Anlamın başkalaşması
Nigâh: Bakış
Ferişte-i hayal: Hayal meleği
Muhtecip: Örtünen
Zuhûr-gâh: Görünme yeri
Zılâl: Gölgeler
Münkalib: Dönüşmüş
Müncezib: Âşık

سودای شعر

حزین ، فقط نه کوزل بر صدا شو دیکله‌یکسز...
بنم بوشب ینه علوی بر انفعالم وار ؛
کوزل ، فقط نه‌حزین بر سکون اولان شو دکسز...
بنم بوشب ینه پك رقت خیالم وار ؛
بنم بوشب ینه شاعرلکم ، او حالم وار .

نظر ربامی دیسه‌م دیدهٔ سیاهکدن ،
آمان نه طاتلی باقیش وار شو نجم أزهرده !
سرود بلبل آواره قعر مشجرده ،
قوپوب کلیر صانیرم روح غمپناهکدن ؛
قوپوب کلیر صانیرم روحی سینه‌کاهندن .

ملك ، سنك‌ده بو فریاد روحه وار میلك ،
دکلمی ؟ قلب شفیقك سنك‌ده ملهمدر...
بر ایتلافی دیمکدر صباح ایله لیلك :
حیاتی شعر ایله مزج أیلهمك نه عالمدر !
حیات شعر ایله رونق بولور ، مسلمدر .

قیلار بو قبه‌ده پیدا مدید بر طنت
عکوسی ولولهٔ بی نهایهٔ شعرك ؛
کوکل عوالم لاهوتیایهٔ شعرك
تصور أیلیه‌من خارجنده علویت ،
تصور أیلیه‌من خارجنده بر جنت !

SEVDÂ-YI ŞİʾR

Hazîn, fakat ne güzel bir sadâ şu dinleyiniz...
Benim bu şeb yine ulvî bir infi'âlim var;
Güzel, fakat ne hazîn pür-sükûn olan şu deniz...
Benim bu şeb yine pek rikkat-i hayâlim var;
Benim bu şeb yine şâirliğim, o hâlim var.

Nazar-rübâ mı desem dîde-i siyâhından,
Aman ne tatlı bakış var, şu necm-i ezherde!
Sürûd-ı bülbül-i âvâre kaʾr-ı meşcerde,
Kopup gelir sanırım rûh-ı gam-penâhından;
Kopup gelir sanırım rûhu sîne-gâhından.

Melek, senin de bu feryâd-ı rûha var meylin,
Değil mi kalb-i şefîkin senin de mülhemdir...
Bir îtilâfı demektir sabâh ile leylin:
Hayâtı şiʾr ile mezc eylemek ne âlemdir!
Hayât-ı şiʾr ile revnâk bulur, müsellemdir.

Kılar bu kubbede peydâ medîd bir tınnet
Ukûsü velvele-i bî-nihâye-i şiʾrin;
Gönül avâlim-i lâhût-pâye-i şiʾrin
Tasavvur eyleyemez hâricinde ulviyyet,
Tasavvur eyleyemez hâricinde bir cennet!

Şeb: Gece
İnfi'âl: Gücenme
Pür-sükûn: Sessizlik dolu
Rikkat-i hayâl: Hayalin inceliği
Nazar-rübâ: Gözleri üstüne çeken
Dîde-i siyâh: Siyah göz
Necm-i ezher: Parlak yıldız
Sürûd-ı bülbül-i âvâre: Avare bülbülün sevinci
Kaʾr-ı meşcer: Ağaçların derinliği
Rûh-ı gam-penâh: Sıkıntılı yerin ruhu
Sîne-gâh: Göğüs
Feryâd-ı rûh: Ruhun feryadı
Kalb-i şefik: Şefkatli kalp
İtilâf: Uyuşma
Mezc: Karışma
Hayât-ı şiʾr: Şiirin hayatı
Revnâk: Göz alıcı güzellik
Müsellem: İnkar edilemez
Peydâ: Âşikâr
Medîd: Uzun
Tınnet: Çınlama
Ukûs: Yankılar
Velvele-i bî-nihâye-i şiʾr: Şiirin sonsuz gürültüsü
Avâlim-i lâhût-pâye-i şiʾr: Şiirin yüce mertebesinin âlemleri
Ulviyyet: Yücelik

حجرهٔ شاعر

بر قاچ رساله ، بر ایکی تصویر یادکار ؛
میندروده ، یرده بر بیغین أوراق تارمار .

صولمش ، چیچك ده‌مثلری ، پژمرده خنده‌لر ؛
بیکلرجه خاطرات که مغموم ونشوه‌دار .

خولیالر ، اشتیاق وأملر ، غراملر ؛
جانانه‌لرکه جمله‌سی آرایش مزار .

هریانده بر نگاه‌که تاروحه منعطف ،
هریانده بر دهان‌که ایدر روحلر نثار ...

شاعر یوتون یوشیلره عطف خیال ایله
أیلر ورود رفرف‌الهامه انتظار ؛

تا کاه بر کتاب آزه‌سندن قیلار ظهور
ماضی ، اویار کمشده ، آلودهٔ غبار .

پرلرزهٔ تهالك ، ایدر عرض شوق اوکا ؛
طبعنده بر نشاط غریب أیلر ابتدار .

هپ شعر اولور نه کلسه اودم قلب وفکرینه ؛
کوردکجه یار جانی پیشنده آشکار .

قوشلر کبی ترانه‌یه باشلار ؛ بو نغمه‌ده
همزوجدر سرود خزان ، نفحهٔ بهار .

شاعر نشیمننده بولور هر صفاسنی ؛
شاعر نشیمننده ایدر سیر خلدزار .

بر لانه‌درکه حجره‌سی آفاقی محتوی ،
تولید ایدر اولانه‌ده أشعار دلشکار

بر قلب آتشین ایله بر فکر بیقرار .

HÜCRE-İ ŞÂİR

Birkaç risâle, bir iki tasvîr-i yâdigâr;
Minderde, yerde bir yığın evrâk-ı târumâr.

Solmuş, çiçek demetleri, pejmürde handeler;
Binlerce hâtırât ki mağmûm u neşve-dâr.

Hulyâlar, iştiyâk u emeller, garâmlar;
Cânâneler ki cümlesi ârâyiş-i mezâr.

Her yanda bir nigâh ki tâ rûha mün'atıf,
Her yanda bir dehân ki eder rûhlar nisâr...

Şâir bütün bu şeylere atf-ı hayâl ile
Eyler vürûd-ı refref-i ilhâma intizâr;

Nâgâh bir kitâb arasından kılar zuhûr
Mâzî, o yâr-ı gümşüde, âlûde-i gubâr.

Pür-lerze-i tehâlük, eder arz-ı şevk ona;
Tab'ında bir neşât-ı garîb eyler ibtidâr.

Hep şi'r olur ne gelse o dem kalb ü fikrine;
Gördükçe yâr-ı cânını pîşinde âşikâr,

Kuşlar gibi terâneye başlar; bu nağmede
Memzûcdur sürûd-ı hazân, nefha-i bahâr.

Şâir nişîmeninde bulur her safâsını,
Şâir nişîmeninde eder seyr-i huld-zâr.

Bir lânedir ki hücresi âfâkı muhtevî,
Tevlîd eder o lânede eş'âr-ı dil-şikâr

Bir kalb-i âteşîn ile bir fikr-i bî-karâr.

Risâle: Mektup
Evrâk-ı târumâr: Dağınık kağıtlar
Mağmûm: Gamlı
Neşve-dâr: Neşeli
İştiyâk: Arzu
Garam: Aşk
Cânâne: Sevgili
Ârâyiş-i mezâr: Mezar süsü
Mün'atıf: Meyleden
Dehân: Ağız
Nisâr: Saçılma
Vürûd-ı refref-i ilhâm: İlham bineğinin erişmesi
İntizâr: Bekleme
Nâgâh: Ansızın
Yâr-ı gümşüde: Kaybolmuş sevgili
Âlûde-i gubâr: Toza bulanmış
Pür-lerze-i tehâlük: Can atıp titreme
Neşât-ı garîb: Tuhaf sevinç
İbtidâr: Başlama
Pîş: Ön
Terâne: Nağme
Memzûc: Karışmış
Sürûd-ı hazân: Güz şarkısı
Nefha-i bahâr: Bahar esintisi
Nişîmen: Yuva
Seyr-i huld-zâr: Cennetin seyri
Lâne: Yuva
Âfâk: Ufuklar
Tevlîd: Doğurma
Eş'âr-ı dil-şikâr: Gönül avlayan şiirler
Kalb-i âteşîn: Ateşli kalp

موسه ایچون

شاعر... نه بیوك روح ، نه عالی
قلب متأثر که دمادم
أیلر ضربانسده تجلی
أحزان طرب ، نشئهٔ ماتم .

شاعر... نه مبارك ، نه الهی
وجدان ، نه درین فکر منور ؛
بر ناصیه کیم نامتناهی ،
بر چهره که پرخنده ومغبر .

أی چهرهٔ صامت . کولیورکن
جبهه کده نکاه أبدیت ،
بکلر شبو طونوق دیده‌لرکدن
چشمم ینه بر نظرهٔ الفت .

هیهات ! سن أی نور سماوی ،
سافللره مکشوف اوله‌مازسك ؛
أی نظرهٔ مخمور سماوی ،
ظلمتلره معطوف اوله‌مازسك .

باری براق ایتسین بنی ابکا ،
أی شاعر مسحور ، کتابك ؛
بر نغمهٔ کریندهٔ سودا
هر نشئه‌لی ، هر نازلی خطابك .

MÜSSE İÇİN

Şâir... Ne büyük rûh, ne âlî
Kalb-i müteessir ki demâdem
Eyler darabânında tecellî
Ahzân-ı tarab, neşe-i mâtem.

Şâir... Ne mübârek, ne ilâhî
Vicdân, ne derin fikr-i münevver;
Bir nâsiye kim nâmütenâhî,
Bir çehre ki pür-hande vü muğber.

Ey çehre-i sâmit. Gülüyorken
Cebhende nigâh-ı ebediyyet,
Bekler şu donuk dîdelerinden
Çeşmim yine bir nazra-i ülfet.

Heyhât! Sen ey nûr-ı semâvî,
Sâfillere mekşûf olamazsın;
Ey nazra-i mahmûr-ı semâvî,
Zulmetlere ma'tûf olamazsın.

Bâri bırak etsin beni ibkâ,
Ey şâir-i meshûr, kitâbın;
Bir nağme-i giryende-i sevdâ
Her neşeli, her nazlı hitâbın.

Âlî: Yüce
Kalb-i müteessir: Kederli kalp
Demâdem: Daima
Darabân: Vurma
Ahzân-ı tarab: Sevincin hüzünleri
Neşe-i mâtem: Matem neşesi
Fikr-i münevver: Aydınlık düşünce
Nâsiye: Alın
Nâmütenâhî: Sonsuz
Pür-hande vü muğber: Gülüş ve kırgınlık dolu
Çehre-i sâmit: Sessiz çehre
Nigâh-ı ebediyyet: Ebediyet bakışı
Dîde: Göz
Nazra-i ülfet: Ülfet bakışı
Nûr-ı semâvî: Semavi nur
Mekşûf: Âşikâr
Nazra-i mahmûr-ı semâvî: Semavi sarhoşluğun bakışı
Ma'tûf: Meyletmiş
İbkâ: Bırakma
Şâir-i meshûr: Büyülenmiş şair
Nağme-i giryende-i sevdâ: Sevdanın ağlayan namesi

شعرکده پریلر کبی مخفی
بیك جاذبهٔ شعر طبیعت ؛
أی عاشق نازنده محبت
حسکله تأثر یکا کافی .

کافی دوشونورسه‌م اولیالی
کیم آلههٔ شعر ایله همسر
أیلرسکنز افلاکه تعالی ؛
سایه‌ك کبی روحمده برابر

یوکسلمه‌یی ایستر ، فقط افسوس !
عنقا ایله بر سرچه نه‌ممکن
برساحه‌ده اولسون متقارن ؛
تاکه دوشرم طوپراغه مأیوس .

قاپلار دل بی‌تابمی حیرت
پرواز کی ایتدکجه تماشا ...
قارشیکمده سنك - آه‌نه‌ذلت ! -
شاعرمی دینیر بزله ؟.. حاشا !

Şi'rinde perîler gibi mahfî
Bin câzibe-i şi'r-i tabî'at;
Ey âşık-ı nâzende-muhabbet
Hissinle teessür bana kâfî.

Kâfî düşünürsem o leyâli
Kim âlihe-i şi'r ile hem-ser
Eylersiniz eflâke te'âlî;
Sâyen gibi rûhum da berâber

Yükselmeyi ister, fakat efsûs!
Ankâ ile bir serçe ne mümkin
Bir sâhada olsun mütekârin;
Nâgeh düşerim toprağa me'yûs.

Kaplar dil-i bî-tâbımı hayret
Pervâzını ettikçe temâşâ...
Karşısında senin —âh ne zillet!—
Şâir mi deniz bizlere?.. Hâşâ!

Mahfî: Gizli
Câzibe-i şi'r-i tabî'at: Tabiatın şiirinin cazibesi
Âşık-ı nâzende-muhabbet: Nazlı muhabbetin âşığı
Âlihe-i şi'r: Şiirin ilahesi
Hem-ser: Benzer
Eflâk: Felekler
Te'âlî: Yücelme
Sâye: Gölge
Efsûs: Yazık
Mütekârin: Yakınlaşan
Nâgeh: Ansızın
Dil-i bî-tâb: Bitkin gönül
Pervâz: Uçma, uçuş

تژاده :

" بر نسخه ویردی کیم بنا خلاق فضل وجود
" ناطق علو حکمتی بی حصرو بی حدود .
" . . . . . .
تفکر — صحیفه : ٤٧

أی جبهۀ دهایه ووران شعلۀ سحر ،
أی مطلع أدبده طوغان کوکب ذکا .
شعرمله عرض حیرته کلدم بوکون سکا ؛
فخر أیلرم سنکله بویورسه بوشعر تر .

طفلانه صحبتکده کی جدیت أدا ،
چشمکده روحه نافذ اولان شعلۀ نظر
کلدکجه پیش فکرمه آرتق حیا ایدر ،
آرتق چوجوق دیمم سکا ، أی زبدۀ دها !

بکزر درینلکك سنك أعماق فکرته ،
فکرم دوشر اوککده زمانلرجه حیرته ؛
ممکن دکل بیانی کمال مألکك ...

سن بربیوك بدیعه‌سك ، أی شعر نوحیات :
خلق ایله‌مش وجودکی خلاق کائنات
کویا طبیعتنجه أب ذی کمالکك .

NİJAD'A:

"Bir nüsha verdi kim bana hallâk-ı fazl u cûd
"Nâtık ulüvv-i hikmeti bî-hasr u bî-hudûd
"
.....

Tefekkür, sahife: 47

Ey cebhe-i dehâya vuran şu'le-i seher,
Ey matla-i edebde doğan kevkeb-i zekâ,
Şi'rimle arz-ı hayrete geldim bugün sana;
Fahr eylerim seninle büyürse bu şi'r-i ter.

Tıflâne sohbetindeki ciddiyyet-i edâ,
Çeşminde rûha nâfiz olan şu'le-i nazar,
Geldikçe pîş-i fikrime artık hayâ eder,
Artık çocuk demem sana, ey zübde-i dehâ!

Benzer derinliğin senin a'mâk-ı fikrete,
Fikrim düşer önünde zamanlarca hayrete;
Mümkün değil beyânı kemâl-i meâlinin...

Sen bir büyük bedî'asın, ey şi'r-i nev-hayât;
Halk eylemiş vücûdunu hallâk-ı kâinât
Gûyâ tâbî'atınca eb-i zî-kemâlinin.

Hallâk-ı fazl u cûd: Lütuf ve cömert olan Allah
Nâtık: Konuşan
Ulüvv-i hikmet: Hikmetin yüceliği
Bî-hasr u bî-hudûd: Sınırsız ve hudutsuz
Cebhe-i dehâ: Deha alnı
Şu'le-i seher: Seherin parıltısı
Matla-i edeb: Edebin doğuş yeri
Kevkeb-i zekâ: Zekânın yıldızı
Şi'r-i ter: Taze şiir
Tıflâne: Çocukça
Ciddiyyet-i edâ: Edanın ciddiyeti
Nâfiz: Etkili
Şu'le-i nazar: Bakışın parıltısı
Pîş-i fikr: Düşüncein önü
Zübde-i dehâ: Dehanın özü
A'mâk-ı fikret: Düşüncenin derinliği
Kemâl-i meâl: Anlamın olgunluğu
Bedî'a: Yeni ve görülmemiş
Şi'r-i nev-hayât: Yeni hayatın şiiri
Hallâk-ı kâinât: Kainatın yaratıcısı
Eb-i zî-kemâl: Kemal sahibi baba

أی قیز !

فیض بهاردر دهنکدن اوچان ضیا :
بکلر چیچك آچلمق ایچون ابتسامکی ،
بکلر هبوب ایچون او سحرخیز اولان صبا
بر خرامکی .

حسنك یوتون خواصّی تغییر ایدر کبی :
نورکله خنده خنده اولور چهرهٔ ملال ،
بیشکده لمعه لمعه طورر بر سحر کبی
ظلمت لیال .

بر احترامدر بو سماوی جمالکه ،
پیرامنکده زلزله‌لر پرسکون اولور ؛
چارپارسه آسمان نظر انفعالکه
سرنکون اولور !

وضع مأل پرورك أشعاردن کوزل ؛
شاعر دکل ، فقط نه‌قدر شاعرانه‌سك !
صافیت محبته أزهاردن کوزل
بر نشانه‌سك .

أنوار عصمتکله تجلی قیلنجه سن
أنظار عشق اوککده اولور مائل سجود ؛
بولمش قدر لطیفسك ، أی غنجه پیرهن ،
روحدن وجود .

رحمت بیتر ، بولوت طاغیلیر ، مهر نوبهار
آفاقه لمعه‌ریز اولیورکن حزین حزین ،
أیلر چیچکلرك بری پرخنده آشکار :
سن اوخنده‌سك .

لکن باقلسه أك خرد آشوب زینتك
قیزلقدر ، اول حجابکه حسنك صفاسیدر ؛
قیزلق خیال ایچنده کوزل برحقیقتك
انجلاسیدر .

قیزلق ، اوچهره کیم اوزولور بر نکاهدن ،
سودا ، چیچك ، شباب... بو الهی بدیعه‌لر ،
ایمش جهانه جلوه‌سی بر جلوه کاهدن
بردم سحر .

EY KIZ!

Feyz-i bahârdır deheninden uçan ziyâ:
Bekler çiçek açılmak için ibtisâmını;
Bekler hübûb için o seher-hîz olan sabâ
Bir hırâmını.

Hüsnün bütün havâssını tagyîr eder gibi:
Nûrunla hande hande olur çehre-i melâl,
Pîşinde lem'a lem'a durur bir seher gibi
Zulmet-i leyâl.

Bir ihtirâmdır bu semâvî cemâline,
Pîrâmeninde zelzeleler pür-sükûn olur;
Çarparsa âsüman nazar-ı infi'âline
Ser-nigûn olur!

Vaz-ı meâl-perverin eş'ârdan güzel;
Şâir değil, fakat ne kadar şâirânesin!
Sâfiyyet-i muhabbete ezhârdan güzel
Bir nişânesin.

Envâr-ı ismetinle tecellî kılınca sen
Enzâr-ı aşk önünde olur mâil-i sücûd;
Bulmuş kadar lâtîfsin, ey gonce-pîrehen,
Rûhdan vücûd.

Rahmet biter, bulut dağılır, mihr-i nev-bahâr
Âfâka lem'a-riz oluyorken hazîn hazîn,
Eyler çiçeklerin biri bir hande âşikâr:
Sen o handesin.

Lâkin bakılsa en hıred-âşûb zînetin
Kızlıktır, ol hicâb ki hüsnün safâsıdır;
Kızlık hayâl içinde güzel bir hakîkatin
İncilâsıdır.

Kızlık, o çehre kim, üzülür bir nigâhdan,
Sevdâ, çiçek, şebâb... O ilâhî bedîalar,
İnmiş cihâna cümlesi bir hacle-gâhdan
Bir dem-i seher.

Feyz-i bahâr: Baharın bereketi
Dehen: Ağız
İbtisâm: Gülümseme
Hübûb: Esme
Seher-hîz: Sabahleyin
Hırâm: Eda ile yürüme
Tagyîr: Bozma
Hande: Gülüş
Çehre-i melâl: Hüzün yüzü
Lem'a: Parıltı
Zulmet-i leyâl: Gecenin karanlığı
İhtirâm: Saygı
Pîrâmen: Çevre
Pür-sükûn: Sessiz
Nazar-ı infi'âl: Dargın bakış
Ser-nigûn: Baş aşağı
Vaz-ı meâl-perver: Anlamlı duruş
Sâfiyyet-i muhabbet: Sevginin saflığı
Ezhâr: Çiçekler
Envâr-ı ismet: İffetin nurları
Enzâr-ı aşk: Aşk bakışları
Mâil-i sücûd: Sedeye meyilli
Gonce-pîrehen: Gonca gömlek
Mihr-i nev-bahâr: İlkbahar güneşi
Lem'a-riz: Parlayan
Hıred-âşûb: Aklı karıştıran
İncilâ: Parlaklık
Nigâh: Bakış
Şebâb: Gençlik
Bedîa: Yeni ve görülmedik güzel
b Gelin odası
Dem-i seher: Seher vakti

بر لوحه ایچون

ساحل یشیل ، أشجار یشیل... صانکه طبیعت
ویرمك دیله‌مش موقعه شایان پرستش
بر رنك بهشتی .
کول سه احلك عکسیله نمایشکه جنت ؛
ساری بو یشیل کولکه‌لکه بر متوحش
آهنك بهشتی .

بر لوح محبت بوکه فوقنده خیالك :
معشوقه اوبرغنجهٔ نوخندهٔ زیبا ،
عاشق اوکا همحال ؛

جنبشکه صافیتی آمال وصالك :
زورقچه ، اوبر نشئه‌لی کهوارهٔ سودا ،
بر لانهٔ جوال .

سودا... بونه حالتدر ، الهی ، نه‌صفادر ؟..
بر نظرهٔ حیران ایله بر چهرهٔ ساکن
قارشیمده طورزکن ،

دیرسه‌م نه‌وار : أشجار بیله مست هوادر ،
بر حصه آلیرلر شو ایکی روح رقیقك
شوق وشففندن !

BİR LEVHA İÇİN

Sâhil yeşil, eşcâr yeşil... Sanki tabî'at
Vermek dilemiş mevki'e şâyân-ı perestiş
Bir reng-i behiştî.

Göl sâhilin aksiyle nümâyiş-geh-i cennet;
Sârî bu yeşil gölgeliğe bir mütevahhiş
Âheng-i behiştî.

Bir levh-i muhabbet bu ki fevkinde hayâlin:
Ma'şûka o bir gonca-i nev-hande-i zîbâ,
Âşık ona hem-hâl;

Cünbüş-geh-i sâfiyyeti âmâl-i visâlin:
Zevrakçe, o bir neş'eli gehvâre-i sevdâ,
Bir lâne-i cevvâl.

Sevdâ... Bu ne hâlettir, ilâhî, ne safâdır?..
Bir nazra-i hayrân ile bir çehre-i sâkin
Karşımda dururken,

Dersem ne var: Eşcâr bile mest-i havâdır.
Bir hisse alırlar şu iki rûh-ı rakîkin
Şevk u şegâfından!

Eşcâr: Ağaçlar
Şâyân-ı perestiş: Tapınmaya layık
Reng-i behiştî: Cennet rengi
Nümâyiş-geh-i cennet: Cennetin gösteri yeri
Sârî: Yayılan
Mütevahhiş: Korkmuş
Âheng-i behiştî: Cennetin ahengi
Levh-i muhabbet: Sevgi levhası
Fevk: Üst
Gonca-i nev-hande-i zîbâ: Süsün yeni açılan goncası
Hem-hâl: Haldaş
Cünbüş-geh-i sâfiyyet: Saflığın eğlence yeri
Âmâl-i visâl: Kavuşma arzuları
Zevrakçe: Küçük kayık
Gehvâre-i sevdâ: Sevda beşiği
Lâne-i cevvâl: Canlı yuva
Nazra-i hayrân: Hayran bakış
Rûh-ı rakîk: İnce ruh
Şegâf: Aşırı sevgi

بر یاز لوحه‌سی

اوکلەین بر جحیم اولور عالم ،
یره برآتشین ضیا صاچیلیر ؛
جوهر جانله طارتیلیر شبنم ،
بر بولوت کچسه بیك دهان آچیلیر .

کونشك شعلهٔ نکاهیله
أریر ألوانی صانکه أشیانك ؛
قاریشیر طوپراغك سیاهیله
رنك سیمینی سطح دریانك .

قورومشدر نه وارسه تازه ، یشیل ،
هله بی آب وتابدر دره‌لر ؛
اولور آفاقه دمبدم نازل
ذره حالنده بر بیغین أخکر .

کچیرر کائنات بایغینلق ،
صانکه مست حمیم نیراندر .
اوتەدن بر بیلان چالار ایصلیق ؛
مرغ ألحان خموش وسکراندر .

باق شو لوح کزینه : غرق سکون
بر دکزله دومانلی پرده سما ؛
پرده ساحل ، که دلبر محزون ،
سورونور ذیل نازینه دریا ...

بر طوتام اوت بیوبده کیتمك ایچو
بللی ، کزمش بچه بیابانلر ؛
دفع زهر حرارت ایتمك ایچون
صویه دالمش زواللی حیوانلر ...

BİR YAZ LEVHASI

Öğleyin bir cahîm olur âlem,
Yere bir âteşîn ziyâ saçılır;
Cevher-i cânla tartılır şebnem,
Bir bulut geçse bin dehân açılır.

Güneşin şu'le-i nigâhıyla
Erir elvânı sanki eşyânın;
Karışır toprağın siyâhıyla
Reng-i sîmîni sath-ı deryânın.

Kurumuştur ne varsa tâze, yeşil,
Hele bî-âb u tâbdır dereler;
Olur âfâka dembedem nâzil
Zerre hâlinde bir yığın ahker.

Geçirir kâinât baygınlık,
Sanki mest-i hamîm-i nîrândır.
Öteden bir yılan çalar ıslık;
Mürg-ı elhân hamûş u sekrândır.

Bak şu levh-i güzîne: gark-ı sükûn
Bir denizle dumanlı bir de semâ;
Bir de sâhil, ki dilber-i mahzûn,
Sürünür zeyl-i nâzına deryâ...

Bir tutam ot yeyip de gitmek için
Belli, gezmiş nice beyâbânlar;
Def-i zehr-i harâret etmek için
Suya dalmış zavallı hayvanlar...

*

Cahîm: Cehennem
Âteşîn: Ateş gibi, coşkun
Cevher-i cân: Can cevheri
Dehân: Ağız
Şu'le-i nigâh: Bakışın parıltısı
Elvân: Renkler
Reng-i sîm: Gümüş rengi
Sath-ı deryâ: Deniz üstü
Bî-âb u tâb: Susuz ve takatsiz
Dembedem: Daima
Nâzil: İnme
Ahker: Ateş koru
Mest-i hamîm-i nîrân: Ateşin sıcağıyla sarhoş
Mürg-ı elhân: Nağmelerin kuşu
Hamûş u sekrân: Sessiz ve sarhoş
Levh-i güzîn: Seçkin levha
Gark-ı sükûn: Sessizliğe batmış
Dilber-i mahzûn: Hüzünlü güzel
Zeyl-i nâz: Naz eteği
Beyâbân: Sahra

ینه بر کون ، بش آلتی بیل أول ،
ایدییوردم کذر بو موقعدن ؛

ینه مهر پر آتش تموز
اوله‌رق متصل شراره فکن ،

یاقیوردی شعاعی اورطه‌لغی ؛
نه چایر واردی یانمادق نه چمن .

یوقدی روزکار ، اوکون هواده بیله
قالمامشدی مجال فك دهن .

پك بوڭالدم ، بر آز تنفس ایچون
ساحلی ایتمك ایستدم مسکن .

ناکهان اولدی قارشیدن پیدا
بر سورو چارپای کوه‌بدن .

صویه طوغرو کمال هیبتله
قوشیورلردی ، هپ کشاده رسن .

کلدیلر ایشته اون آدیم اوته‌مه ،
کچدیکم یول کنیش دکل ذاتاً ؛

باقینیردم حذرله درت یانمه ،
آرانیردم یاقینده بر مأمن ؛

بولمانجه ، نه چاره ، باستونمی
سپر آلدم کچوب کیدرلرکن ...

بر طاش اوستنده بر چوجوق طورمش
اولیوردی بوحاله قهقه‌زن ؛

بش یاشنده یاوار یابوقدی ، مکر
چوبانمش کچنلرك بو کولن .

بر چوجوقغزه بر سورو اوکوزك
شاشه قالدم بوانقیادینه بن !

Yine bir gün, beş altı yıl evvel,
Ediyordum güzer bu mevkiden;

Yine mihr-i pür-âteş-i temmûz
Olarak muttasıl şerâre-fiken,

Yakıyordu şu'â'ı ortalığı;
Ne çayır vardı yanmadık ne çemen.

Yoktu rüzgâr, o gün havada bile
Kalmamıştı mecâl-i fekk-i dehen.

Pek bunaldım, biraz teneffüs için
Sâhili etmek istedim mesken.

Nâgehân oldu karşıdan peydâ
Bir sürü çâr-pây-ı kûh-beden.

Suya doğru kemâl-i heybetle
Koşuyorlardı, hep küşâde-resen.

Geldiler işte on adım öteme,
Geçtiğim yol geniş değil zâten;

Bakınırdım hazerle dört yanıma,
Aranırdım yakında bir me'men;

Bulmayınca ne çâre, bastonumu
Siper aldım geçip giderlerken...

Bir taş üstünde bir çocuk durmuş,
Oluyordu bu hâle kahkaha-zen;

Beş yaşında ya var ya yoktu, meğer
Çobanıymış geçenlerin bu gülen.

Bir çocukcağıza bir sürü öksüzün
Şaşakaldım bu inkıyâdına ben!

Def-i zehr-i harâret: Sıcaklığın zehrini giderme
Güzer: Geçme
Mihr-i pür-âteş-i temmûz: Temmuzun ateş dolu güneşi
Muttasıl: Aralıksız
Şerâre-fiken: Kıvılcım salan
Şu'â: Işın
Mecâl-i fekk-i dehen: Ağzın çenesinin gücü
Nâgehân: Ansızın
Çâr-pây-ı kûh-beden: Dağ bedenli hayvan
Kemâl-i heybet: Olanca heybet
Küşâde-resen: İpini koparmış
Hazer: Korku
Me'men: Sığınılacak yer
Kahkaha-zen: Kahkaha atan
İnkıyât: İtaat

خیال زائر

غروب ایدوب‌ده کونش بر ورملی تازه کبی
چوکنجه مغربه رنك نمات اولان ظلمت ،
چیقار یاقینده‌کی بر کلبه‌دن جنازه کبی
پریده رنك تحسر ، ملول ، بی طاقت ؛
— باقلسه حسننه صبح شبابدن تردر ،
باقلسه وجهنه عمرك شام أسمردر ؛ —
بودور دیکنلر ایچندن خیال ذی وحشت ...

قیلار امیدی قدر اینجه بر یولی تعقیب ،
طریق عمری کبی منتهی اویول عدمه ؛
علیل بر چامك آلتنده بر مزار غریب ،
که منتهای عزیمت اوشبرو ألمه ،
مزار یار ، بوبر قبضه خاك مغبردر ؛
خزانرسیده چمن صانکه سترهٔ زردر
مزار یاره ، بوبر قبضه خاك محترمه ...

کورن زوالليی قبرك باشنده ظن أیلر
که نعش یاریدر ، ایتمش صولوق کفنله ظهور ؛
بولور پرنده اوبدبخت عشق نجم سحر
بکای هجر ایله ساعات لیل ایدرده مرور ،
نه‌در بو صحنهٔ ماتم ، نه‌در نه‌در ، یارب ؟
طونوق ضیالی نجومیله آسمان هرشب
دوکر بولوحهٔ هجرانمای کریهٔ نور .

HAYÂL-İ ZÂİR

Gurûb edip de güneş bir veremli tâze gibi
Çökünce mağribe reng-i memât olan zulmet,
Çıkar yakındaki bir külbeden cenâze gibi
Perîde reng-i tahassür, melûl, bî-tâkat;
—Bakılsa hüsnüne subh-i şebâbdan terdir,
Bakılsa vechine hem-reng-i şâm-ı esmerdir;—
Yürür dikenler içinden hayâl-i zî-vahşet...

Kılar ümîdi kadar ince bir yolu ta'kîb,
Tarîk-i ömrü gibi müntehî o yol ademe;
Alîl bir çamın altında bir mezâr-ı garîb,
Ki müntehâ-yı azîmet o şeb-rev-i eleme,
Mezâr-ı yâr, bu bir kabza hâk-i muğberdir;
Hazân-resîde çemen sanki sütre-i zerdir
Mezâr-ı yâre bu bir kabza hâk-i muhtereme...

Gören zavallıyı kabrin başında, zanneyler
Ki na'ş-ı yâridir, etmiş soluk kefenle zuhûr;
Bulur yerinde o bedbaht-ı aşkı necm-i seher
Bükâ-yı hicr ile sâ'ât-i leyl eder de mürûr.
Nedir bu sahne-i mâtem, nedir nedir, yâ Rab?
Donuk ziyâlı nücûmuyla âsümân her şeb
Döker bu levha-i hicrân-meâle girye-i nûr.

Gurûb: Batma
Mağrib: Batma
Reng-i memât: Ölüm rengi
Külbe: Kulübe
Perîde: Solmuş
Reng-i tahassür: Hasretin rengi
Melûl: Üzgün
Bî-tâkat: Güçsüz
Subh-i şebâb: Gençlik sabahı
Vech: Yüz
Hem-reng-i şâm-ı esmer: Esmer akşam renginde
Hayâl-i zî-vahşet: Vahşetli hayal
Tarîk-i ömr: Ömür yolu
Müntehî: Son bulan
Adem: Yokluk
Alîl: Hasta
Mezâr-ı garîb: Tuhaf emzar
Müntehâ-yı azîmet: Varılacak yer
Şeb-rev-i elem: Elemin gece yolcusu
Mezâr-ı yâr: Sevgilinin mezarı
Kabz: Tutma
Hâk-i muğber: Dargın toprak
Hazân-resîde: Solup sararmış
Sütre-i zer: Altın örtü
Hâk-i muhterem: Muhterem topram
Na'ş-ı yâr: Sevgilinin naaşı
Bedbaht-ı aşk: Aşkın talihsizliği
Necm-i seher: Seher yıldızı
Bükâ-yı hicr: Ayrılığın ağlayışı
Sâ'ât-i leyl: Gecenin saati
Mürûr: Geçme
Sahne-i mâtem: Matem sahnesi
Ziyâ: Işık
Nücûm: Yıldızlar
Âsümân: Sema
Levha-i hicrân-meâl: Hicranlı tablo
Girye-i nûr: Işığın göz yaşı

نقش نازنین

چاملر آره‌سنده نیم منظور ،
آرایشی سینهٔ ظلالك ،
تمثالی سراچهٔ خیالك ،
روزنلری مائی توللە مستور

بر کوشك ایدی آشیان عشقم .
چاملر زمردلو شهپریدی ،
سودا یاتاغنده بر پریدی ؛
قوینده کچوب زمان عشقم

اولازدم بر دقیقه بیدار .
پروردهٔ غنچه زار وصلت ،
بر زمزمه بر بهار وصلت
أیلردی اوکمده حشر أزهار .

پیشمده‌کی لوحهٔ برینه
بر لمعه قونواردی هر سحردن ،
دوشمزدی سحائب کدردن
بر کولکه بو نقش نازنینه ...

NAKŞ-I NÂZENÎN

Çamlar arasında nîm-manzûr,
Ârâyişi sîne-i zılâlin,
Timsâli serâçe-i hayâlin,
Revzenleri mâî tülle mestûr

Bir köşk idi âşiyân-ı aşkım.
Çamlar zümrütlü şeh-periydi,
Sevdâ yatağında bir periydi;
Koynunda geçip zamân-ı aşkım

Olmazdım bir dakîka bîdâr.
Perverde-i gonce-zâr-ı vuslat,
Pür-zemzeme bir bahâr-ı vuslat
Eylerdi, önümde haşr-i ezhâr.

Pîşimdeki levha-i berîne
Bir lem'a konardı her seherden,
Düşmezdi sehâib-i kederden
Bir gölge bu nakş-ı nâzenîne...

Nakş-ı nâzenîn: Nazlı nakış
Nîm-manzûr: Yarı görülen
Ârâyiş: Süs
Sîne-i zılâl: Gölgelerin sinesi
Serâçe-i hayâl: Hayalin sarayı
Revzen: Pencere
Mestûr: Gizli
Âşiyân-ı aşk: Aşk yuvası
Şeh-per: Kuş tüyü
Bîdâr: Uyanık
Perverde-i gonce-zâr-ı vuslat: Vuslat goncalığında büyütülmüş
Pür-zemzeme: Ezgi dolu
Haşr-i ezhâr: Çiçeklerin toplanması
Levha-i berîn: Yüce levha
Sehâib-i keder: Keder bulutları

آشیانهٔ لال

یوصونلو برآطه‌جق اورطه‌سنده عمانك ،
افقده بر صیره کهسار آهنین منظر ؛
سونوك لقای سکون پرورنده دریانك
ورملی بر قمرك عکسی متصل آغلار .

کورن صانیرکه بو بر مدفن سرائردر ،
سکوت او مرتبه جاری دکزده ، ساحلده ؛
طوران برودت ماتم دل هیاکلده
بولوحهٔ عدمك هریاننده ظاهردر .

صباح اولور ، او برودت کچر ؛ فقط من‌من
سکون موقتی بر نفحه أیله‌من اخلال ...
یکانه شاهد حزنی بولوحهٔ عدمك
بقیهٔ مدنیت بر آشیانهٔ لال .

ÂŞİYÂNE-İ LÂL

Yosunlu bir adacık, ortasında ummânın,
Ufukta bir sıra kûh-sâr-ı âhenîn-manzar;
Sönük likâ-yı sükûn-perverinde deryânın
Veremli bir kamerin aksi muttasıl ağlar.

Gören sanır ki bu yer medfen-i serâirdir,
Sükût o mertebe cârî denizde, sâhilde;
Duran bürûdet-i mâtem dil-i heyâkilde
Bu levha-i ademin her yanında zâhirdir.

Sabâh olur, o bürûdet geçer; fakat müzmin
Sükûn-ı mevki'i bir nefha eylemez ihlâl...
Yegâne şâhid-i hüznü bu levha-i ademin
Bakıyye-i medeniyyet bir âşiyâne-i lâl.

Âşiyâne-i lâl: Suskun yuva
Kûh-sâr-ı âhenîn-manzar: Demir manzaralı dağ tepesi
Likâ-yı sükûn-perver: Huzur veren yüz
Muttasıl: Aralıksız
Medfen-i serâir: Sırların mezarı
Cârî: Akan
Bürûdet-i mâtem: Matemin soğukluğu
Dil-i heyâkil: Cesetlerin gönlü
Levha-i adem: Yokluk tablosu
Müzmin: Kronik
Sükûn-ı mevki': Ortamın sessizliği
Nefha: Esinti
Levha-i adem: Yokluk tablosu
Bakıyye-i medeniyyet: Medeniyet artığı

بر تابلو

بر اعتنا ، دەمین پی عزمنده یوکسەلن
توزلره شیمدی اورتولو ، مجروح ومنکسر ،
آلام ایچنده جان ویرییور ؛ اوردودن کلن
هر صیحهٔ ظفر اوکا بر آیری ضربەدر .

دوشمش ترابه زره وسلاحیله بر بیغین
أنقاض آهنین کبی ؛ خون جلادتی
آقدیجه طالغه طالغه ، جبیننده طوپراغك
بر چین خنده فرق ایدییور چشم نفرتی .

هر شی اونکله أکلەنیور صانکه : بر ، هوا ،
هر شی ؛ جکرلرنده یانان آتش غضب
کیتدکجه اشتداد ایدییور ؛ بر بوغوق صدا
روحنده ایکلیور ، ستم آلود وپر طلب .

بر ذرەجك حیات ومجال... ایشته أك یویوك
مقصود روحی ، ایشته یوتون حرص وحسرتی .
اولمك... هنوز دوکوشمکه باشلامەدن ، چوروك
بر دال قدر طایامەدن اولمك... بو ذلتی

أصلا دوشونمەمشدی ؛ یوکون رخش طالعك
بردن سقوطی بویله حضیض فلاکته ،
قلبنده أك درین یارەلردن یویوك ، درین
بر رخنه آچدی ؛ چوکدی بیکیت غور لکبته .

آقشامدی ، قارشی طاغلرك اوستندن آفتاب
خونین کفنلریله ایترکن مزارینه ،
بیچاره صوك امید ایله ، مقهور اضطراب ،
طاوراندی ، صوکره دوشدی یولك بر کنارینه .

BİR TABLO

Pür-i'tinâ, demin pey-i azminde yükselen
Tozlarla şimdi örtülü, mecrûh u münkesir,
Âlâm içinde can veriyor; ordudan gelen
Her sayha-i zafer ona bir ayrı darbedir.

Düşmüş türâba zırh u silâhıyla bir yığın
Enkâz-ı âhenîn gibi; hûn-ı celâdeti
Aktıkça dalga dalga, cebîninde toprağın
Bir çîn-i hande fark ediyor çeşm-i nefreti.

Her şey onunla eğleniyor sanki: Yer, havâ,
Her şey; ciğerlerinde yanan âteş-i gazeb
Gittikçe iştidâd ediyor; bir boğuk sadâ
Rûhunda inliyor, sitem-âlûd u pür-taleb.

Bir zerrecik hayât ü mecâl... İşte en büyük
Maksûd-ı rûhu, işte bütün hırs u hasreti,
Ölmek... Henüz dövüşmeye başlamadan, çürük
Bir dal kadar dayanmadan ölmek... Bu zilleti

Aslâ düşünmemişti; bugün rahş-ı tâli'in
Birden sükûtu böyle hazîz-i felâkete,
Kalbinde en derin yaralardan büyük, derin
Bir rahne açtı; çöktü yiğit gavr-ı nekbete.

Akşamdı, karşı dağların üstünden âfitâb
Hûnîn kefenleriyle inerken mezârına,
Bî-çâre bir ümîd ile makhûr-ı ıztırâb,
Davrandı, sonra düştü yolun bir kenârına.

Pür-i'tinâ: İtinalı
Pey-i azm: Azmin peşinde
Mecrûh u münkesir: Yaralı ve kırgın
Âlâm: Elemler
Sayha-i zafer: Zafer çığlığı
Türâb: Toprak
Enkâz-ı âhenîn: Demirden enkaz
Hûn-ı celâdet: Yiğitlik kanı
Cebîn: Alın
Çîn-i hande: Gülüş kırışığı
Çeşm-i nefret: Nefret gözü
Âteş-i gazeb: Gazap ateşi
İştidâd: Şiddetlenme
Sitem-âlûd: Sitemle karışık
Pür-taleb: İstek dolu
Maksûd-ı rûh: Ruhun maksadı
Rahş-ı tâli': Talihin atı
Hazîz-i felâket: Felaketin en altı
Rahne: Gedik
Gavr-ı nekbet: Talihsiz derinlik
Âfitâb: Güneş
Hûnîn: Kanlı
Makhûr-ı ıztırâb: Izdıraptan mahvolmuş

برصباح ایدی ...

لطیف بر صباح ایدی ، تخطر أیلیورمیسك ؟
کنار بحره کیزلیجه سنکله أیلیوب شتاب ،

— شو عالم سفالتك کواه اسفلیتی —
سیاه بر طاش اوستنی نشیمن ایتدك انتخاب .

سنك لطافتك ، بنم محبتم قدر کوزل :
بویانده پنبه بر دکز ، اویانده مائی بر سحاب .

نمودهٔ خیال اولان طرائف أمل کبی
مکونات ، اوزاق یاقین ، تهوارسه غرق آب وتاب ،

دوواقلی بر کلین سوسی ویرردی قارشی ساحله
غبار نوره بکزه‌ین خفیف وصاف بر نقاب .

دوشردی کاه برورق میانهٔ سکوننه ،
همان قالیردی چین اختلاج ایچنده سطح آب .

بوتون بو لوحه آکدیرردی بر حریم وصلتی ،
کوررسك اونده بز پریٔ صبحی نیم مست خواب ...

BİR SABÂH İDİ...

Latîf bir sabâh idi, tahattur eyliyor musun?
Kenâr-ı bahre gizlice seninle eyleyip şitâb,

—Şu âlem-i sefâletin güvâh-ı esfeliyyeti—
Siyâh bir taş üstünü nişîmen ettik intihâb.

Senin letâfetin, benim muhabbetim kadar güzel:
Bu yanda pembe bir deniz, o yanda mâî bir sehâb.

Nümûde-i hayâl olan zarâif-i emel gibi
Mükevvenât uzak yakın, ne varsa gark-ı âb ü tâb.

Duvaklı bir gelin süsü verirdi karşı sâhile
Gubâr-ı nûra benzeyen hafif ü sâf bir nikâb.

Düşerdi gâh bir varak miyâne-i sükûnuna,
Heman kalırdı çîn-i ihtilâc içinde sath-ı âb.

Bütün bu levha andırırdı bir harîm-i vuslatı,
Görürdük onda biz perî-i subhu nîm-mest-i hâb...

Kenâr-ı bahr: Sahil
Şitâb: Acele
Âlem-i sefâlet: Yoksulluk âlemi
Güvâh-ı esfeliyyet: Adiliğin tanığı
Nişîmen: Mesken
İntihâb: Seçme
Sehâb: Bulut
Nümûde-i hayâl: Hayal örneği
Zarâif-i emel: Emelin incelikleri
Mükevvenât: Varlıklar
Gark-ı âb ü tâb: Parıltı içinde
Gubâr-ı nûr: Işığın tozu
Nikâb: Örtü
Varak: Yaprak
Miyâne-i sükûn: Sessizliğin ortası
Çîn-i ihtilâc: Çırpınmanın kırışkılığı
Sath-ı âb: Suyun yüzeyi
Harîm-i vuslat: Vuslat haremi
Perî-i subh: Sabah perisi
Nîm-mest-i hâb: Uykunun yarım sarhoşluğu

آیرلمام

بر سیاه اینجی ، پر أمل ، صاچکك
نازلی قیورعلرنده صاقلانیور ،
بویویور کاه ، کاه اوفاقلانیور ...
بن اولایدم بو... یوق ، اینانما صاقین :
اینجی اولسهم دکزدن آیرلمام !

صاری بر کل ایپکلی قورساژکك
نفحهٔ لرزشیله غشی اولیور ،
وزده مسعود ومبتسم صولیور ...
بن اولایدم بو... یوق ، اینانما صاقین :
بن کل اولسهم فیلیزدن آیرلمام !

عمق صافیتنده چشمانك
بکا بر باشقه اینجی عرض ایدییور ،
« بنده‌در کللرك لطیفی ! » دییور...
أی کوزل کوزلر ، ایشته سز اینانك :
اولورم بنده سز دن آیرلمام !

AYRILMAM

Bir siyâh inci, pür-emel, saçının
Nazlı kıvrımlarında saklanıyor,
Büyüyor gâh, gâh ufaklanıyor...
Ben olaydım bu... Yok, inanma sakın:
İnci olsan denizden ayrılmam!

Sarı bir gül ipekli korsajının
Nefha-i lerzişiyle gaşyoluyor,
Orda mesûd u mübtesim soluyor...
Ben olaydım bu... Yok, inanma sakın:
Ben gül olsam filizden ayrılmam!

Umk-ı sâfiyyetinde çeşmânın
Bana bir başka inci arz ediyor,
"Bendedir güllerin lâtîfi!" diyor...
Ey güzel gözler, işte siz inanın:
Ölürüm ben de sizden ayrılmam!

Pür-emel: Arzu dolu
Nefha-i lerziş: Titreme esintisi
Mübtesim: Gülümseyen
Umk-ı sâfiyyet: Saflığın derinliği
Çeşmân: Gözler

سنك يركده ...

سنك يركده اولايدم ، كوزل چوجوق ، بيلسه‌ك
نه‌لر ياپاردم بن ،
نه‌لر ياپاردم اومبهم نظرلى كوزلرله ...

سنك يركده اولايدم او حسن أسمرله ،
اوتازه‌لكله ، اوشوخ
أداى حار شبابكله ، پر حرارت روح ،

يوتون كوكللرى مسحور اشتياقم ايدر ،
وبى سبب مغبر ،
اوازقلاشيردم... او بيچاره قلبلر اوزمان

محبت‌سله ، فراقله مبتهل ، نالان
سونوب كيدرلركن
طورر كولردم اوزاقدن ، سماى حسنمدن ،

سنك يركده اولايدم ، يوتون شموس غرام ،
زبون وبى آرام ،
دونردى تيتره‌شه‌رك پيش اغترارمده ؛

سنك يركده اولايدم ، لب وقارمده
اولورده يوسه‌لرم ،
حظوظ عشقنه اولمازدى كيمسه‌نك خادم .

ياريق دكلى فقط نازلى بر وجود ملك
سوله‌دن اولك ؟..
سنك يركده اولايدم ، خاير ، سوردم بن ؛

وكندى حسنمى باشلاردم اوكجه سومكدن .
بوروح ايچون برحق :
برآزده كندينى سومك دكلميدر ياشامق !

SENİN YERİNDE...

Senin yerinde olaydım, güzel çocuk, bilsen
Neler yapardım ben,
Neler yapardım o mübhem nazarlı gözlerle...

Senin yerinde olaydım, o hüsn-i esmerle,
O tâzelikle, o şûh
Edâ-yı hâr-ı şebâbınla, pür-harâret-i rûh,

Bütün gönülleri meshûr-ı iştiyâkım eder,
Ve bî-sebeb muğber,
Uzaklaşırdım... O bî-çâre kalpler o zaman

Muhabbetimle, firâkımla mübtehil, nâlân
Sönüp giderlerken
Durur gülerdim uzaktan, semâ-yı hüsnümden.

Senin yerinde olaydım, bütün şümûs-ı garâm,
Zebûn u bî-ârâm,
Dönerdi titreşerek pîş-i iğtirârımda;

Senin yerinde olaydım, leb-i vakârımda
Ölür de bûselerim,
Huzûz-ı aşkına olmazdı kimsenin hâdim.

Yazık değil mi fakat nazlı bir vücûd-ı melek
Sevilmeden ölmek?..
Senin yerinde olaydım, hayır, severdim ben;

Ve kendi hüsnümü başlardım önce sevmekten.
Bu rûh için bir hak:
Biraz da kendini sevmek değil midir yaşamak!

Mübhem: Belirsiz
Edâ-yı hâr-ı şebâb: Gençlik ateşinin edası
Pür-harâret-i rûh: Ateşli ruh
Meshûr-ı iştiyâk: Arzunun büyüsü
Muğber: Kırgın
Mübtehil: Yalvarıp yakaran
Nâlân: İnleyen
Semâ-yı hüsn: Güzellik seması
Şümûs-ı garâm: Aşk güneşleri
Zebûn u bî-ârâm: Güçsüz ve kararsız
Pîş-i iğtirâr: Aldanmanın önü
Leb-i vakâr: Temkin dudağı
Huzûz-ı aşk: Aşkın hazları
Hâdim: Hizmet eden

نشئه‌سز

ایتمش کبی ناطقه‌م تورم ،
هرلفظم بر سعال فاجع ؛
شعرمده‌کی شیوهٔ تألم
راجع بکا ، هپ بو عجزه راجع .

« سوز کولکه‌سیدر تحسساتك ، »
دیرلر ؛ بو خطا دکلسه ، أیواه ؛
بن آغلیورم ، کولن حیاتك
بر کولکه‌سیدر یوزمده گمراه .

باق ، ایسترسه‌ك ، او شوقه آلدان ؛
ظن ایتمه فقط فرحلی بر حس
روحمده مداریدر نشاطك ...

یوق فرقی بو رنك انبساطك
بر مزهرهٔ خزانه عاکس
بر قوس قزح پارلتیسندن !

NEŞ'ESİZ

Etmiş gibi nâtıkam teverrüm,
Her lafzım bir su'âl-i fâci;
Şi'rimdeki şîve-i teellüm
Râci bana, hep bu acze râci.

"Söz gölgesidir tahassüsâtın,"
Derler; bu hatâ değilse, eyvâh;
Ben ağlıyorum, gülen hayâtın
Bir gölgesidir yüzümde gümrâh.

Bak, istersen, o şevka aldan;
Zannetme fakat ferahlı bir his
Rûhumda medârıdır neşâtın...

Yok farkı bu reng-i inbisâtın
Bir mezhere-i hazâna âkis
Bir kavs-i kuzah parıltısından!

Nâtıka: Konuşma gücü
Teverrüm: Verem olma
Su'âl-i fâci: Acı öksürük
Şîve-i teellüm: Keder tavrı
Râci: Rica eden, dönen
Tahassüsât: Duygulanmalar
Gümrâh: Yolunu şaşırmış
Şevk: Arzu
Neşât: Sevinç
Reng-i inbisât: Yayılma rengi
Mezhere-i hazân: Güz bahçesi
Kavs-i kuzah: Gökkuşağı

کریهٔ خسران

آغلا ، أی شعر ناتوان ، آغلا ...
اولدی روحمده مبتسم آمال ؛
شیمدی اوکسوز ، کفن بدوش ملال ،
کزییور سرسری پریٔ خیال .

آغلا ، أی روح غمنشان ، آغلا ...
سوندی شعرمده پارلایان حسلر ؛
او آلولر ، اوتوده توده شرر
شیمدی أفسرده بر آووچ أخکر .

آغلا ، أی چهرهٔ خزان ، آغلا ...
طوکدی قلبمده آغلایان هیجان ؛
شیمدی بن ماتمیله وقف خزان ،
ایسته‌رم بر بکای بی پایان .

آغلا ، أی شعر ناتوان ، آغلا ؛
آغلا ، أی روح غمنشان ، آغلا ؛
آغلا ، أی چهرهٔ خزان ، آغلا ...
آغلایك ، کریه یلکه ساریدر ،
بکا بر جوشش بکا کتیرر !

GİRYE-İ HÜSRÂN

Ağla, ey şi'r-i nâtüvan, ağla...
Öldü rûhumda mübtesim âmâl;
Şimdi öksüz, kefen-be-dûş-i melâl,
Geziyor serseri perî-i hayâl.

Ağla, ey rûh-ı gam-nişân, ağla...
Söndü şi'rimde parlayan hisler;
O alevler, o tûde tûde şerer
Şimdi efsürde bir avuç ahker.

Ağla, ey çehre-i hazân, ağla...
Dondu kalbimde ağlayan heyecân;
Şimdi ben mâtemiyle vakf-ı hazân,
İsterim bir bükâ-yı bî-pâyân.

Ağla, ey şi'r-i nâtüvân, ağla;
Ağla, ey rûh-ı gam-nişân, ağla;
Ağla, ey çehre-i hazân, ağla...
Ağlayın, girye belki sârîdir,
Bana bir cûşiş, bükâ getirir!

Şi'r-i nâtüvan: Zayıf şiir
Mübtesim: Gülümseyen
Âmâl: Emeller
Kefen-be-dûş-i melâl: Kederin kefeni omzunda
Rûh-ı gam-nişân: Gamlı ruh
Tûde: Yığın
Efsürde: Donmuş
Ahker: Ateş koru
Çehre-i hazân: Hüzünlü yüz
Vakf-ı hazân: Hüzünlü duruş
Bükâ-yı bî-pâyân: Sonsuz ağlayış
Rûh-ı gam-nişân: Gamlı ruh
Girye: Göz yaşı
Sârî: Nüfuz eden
Cûşiş: Coşkunluk

آ کلاشلماسین

بر چهره ایسته‌رم که ، خیال ، آ کلاشلماسین ؛
بر نکتهٔ جمال که لال ، آ کلاشلماسین .

بر یوز ، او برتبسم خولیا که منجلی ؛
آنجاق نه‌در او یوزده‌کی حال ، آ کلاشلماسین .

هپ منکشف حدایق أسراری کوزلره ،
باقدقجه صوکره عین ظلال ، آ کلاشلماسین .

بر طفل منفعل کبی کولسون تأثری ،
رنکنده هیچ نصاب ملال آ کلاشلماسین .

قالسین اودیده‌لرده‌کی راز أمل نهان ،
کوکلم دیلرکه روح لیال آ کلاشلماسین .

مژکان سایه پروری ستر أیلیور کبی
تقریر غمزه‌سنده مأل آ کلاشلماسین .

فکرم نفوذ ایدر کبی اولسون خفاسنه ؛
لکن خایر ، او سحر جمال آ کلاشلماسین .

هر حالی آ کلاشلسه‌ده بر احتمال ایله
زیر لبنده کیزلی سؤال آ کلاشلماسین .

پیشنده بن شکایت حسرتله آغلایم ،
کولسون... فقط بو وعد وصال آ کلاشلماسین!

ANLAŞILMASIN

Bir çehre isterim ki, hayâl, anlaşılmasın;
Bir nükte-i cemâl ki lâl, anlaşılmasın.

Bir yüz, o bir tebessüm-i hulyâ ki müncelî;
Ancak nedir o yüzdeki hâl, anlaşılmasın.

Hep münkeşif hadâyık-ı esrârı gözlere,
Baktıkça sonra ayn-ı zılâl, anlaşılmasın.

Bir tıfl-ı münfa'il gibi gülsün teessürü
Renginde hiç nisâb-ı melâl anlaşılmasın.

Kalsın o dîdelerdeki râz-ı emel nihân,
Gönlüm diler ki rûh-ı leyâl anlaşılmasın.

Müjgân-ı sâye-perveri setr eyliyor gibi
Takrîr-i gamzesinde meâl anlaşılmasın.

Fikrim nüfûz eder gibi olsun hafâsına;
Lâkin hayır, o sihr-i cemâl anlaşılmasın.

Her hâli anlaşılsa da bir ihtimâl ile
Zîr-i lebinde gizli su'âl anlaşılmasın.

Pîşinde ben şikâyet-i hasretle ağlayım,
Gülsün... Fakat bu va'd-i visâl anlaşılmasın!

Nükte-i cemâl: Güzelliğin nüktesi
Lâl: Dilsiz
Müncelî: Parlayan
Münkeşif: Keşfedilmiş
Hadâyık-ı esrâr: Sırların bahçeleri
Ayn-ı zılâl: Gölgelerin gözü
Tıfl-ı münfa'il: Dargın çocuk
Teessür: Keder
Nisâb-ı melâl: Hüznün esası
Dîde: Göz
Râz-ı emel: Emelin sırrı
Nihân: Gizli
Rûh-ı leyâl: Gecelerin ruhu
Müjgân-ı sâye-perver: Gölge salan kirpikler
Setr: Gizleme
Takrîr-i gamze: Gamzenin anlatması
Hafâ: Gizlilik
Zîr-i leb: Dudağın altı
Pîş: Ön
Va'd-i visâl: Vuslat vaadi

بهار ترانه‌دار

صبا أسر ، غصون تر
که مرغ عشقه لانه‌در ،
نیصیلداشیر ، سکوت ایدر ...
بوبر کوزل ترانه‌در .

آقار چاغل چاغل او سو ،
که باغلره روانه‌در ؛
مه‌لر باشنده بر نوزو ...
بو بر کوزل ترانه‌در .

چوبان ناوال چالار ، آنك
حیاتی شاعرانه‌در ؛
کولر پریسی نارلانك ...
بوبر کوزل ترانه‌در .

اوتر هزار نغمه کر ،
که شوقی بی بهانه‌در ؛
اوتر ، اوتر ، اوتر ، اوتر ...
بوبر کوزل ترانه‌در .

نقط شو طفل جاربا ،
که روحدن نشانه در ،
کولرکن آغلیور ... یکا
بو أك کوزل ترانه‌در !

BAHÂR-I TERÂNE-DÂR

Sabâ eser, gusûn-i ter
Ki murg-i aşka lânedir,
Fısıldaşır, sükût eder...
Bu bir güzel terânedir.

Akar çağıl çağıl o su,
Ki bağlara revânedir;
Meler başında bir kuzu...
Bu bir güzel terânedir.

Çoban kaval çalar, onun
Hayâtı şâ'irânedir;
Güler perisi tarlanın...
Bu bir güzel terânedir.

Öter hezâr-ı nağme-ger
Ki şevki bî-bahânedir;
Öter, öter, öter, öter...
Bu bir güzel terânedir.

Fakat şu tıfl-ı cân-rübâ,
Ki rûhdan nişânedir,
Gülerken ağlıyor... Bana
Bu en güzel terânedir!

Gusûn-i ter: Taze dallar
Murg-ı aşk: Aşk kuşu
Lâne: Yuva
Terâne: Nağme
Hezâr-ı nağme-ger: Şakıyan bülbül
Bî-bahâne: Sebepsiz
Tıfl-ı cân-rübâ: Gönül kapan çocuk

أی یار نغمکار !

چال ، بن‌ده اولوب شوق ایله آهنگکه پیرو ،
دللرده‌کی سودالری جوشان ایده‌لم ، چال !
چالدقجه طوغار کوکله أشعار نوانو ؛
هر نغمه‌که بر شعرمی قربان ایده‌لم ، چال !
چال ، عالم أرواحی‌ده رقصان ایده‌لم ، چال !

اعلان ایدییور عشقکی هر نغمه سسکده ،
کریان اولیور صوت حزینکده محبت ؛
أرواح قاناتلانمش اوچار پدش ویسکده ؛
بخش ایتمه‌ده آهنگکه بر نشئه‌لی رقت
کویا اوقاناتلردن اوچان نفحهٔ جنت .

أی غبطهٔ ناهید ، که زیرویم سازك
أفلاکی‌ده ، أجرامی‌ده ایکلتسه روادر ؛
أی رشك ملائك ، نم روحنوازك
جنتلره ، حوریلره جانبخش صفادر ...
باق آغلیورم ، کریه‌مه بیك خنده فدادر !

ضبط أیلیه‌بیلسه‌یمی کوزم أشك روانی ؟
تیتره‌ر ، بو نوا کوشمه کلدکجه ، ثباتم ؛
أی یار نغمکار ، صاقین کسمه نوا کی :
وور ، قوپسه‌ده مضرابك ایله تار حیاتم ؛
چال ، شیمدی ، شو آن اولسه‌ده آن سکراتم !

بر یاره‌لی قوش چیرپنیور صانکه تلنده ،
چیقمقده بو آوز اوغریبك جکرندن ؛
عودك‌می هنز ، یوقسه اوجانانك أللده
بر فیض‌می وارکیم داها معجز هنرندن ؟..
بالله ، او أللر قوپاران روحی یرندن !

چال ، بن‌ده اولوب « آه ! » لرمله سکا دمساز ،
چاك أیله‌مه‌در سینهٔ عشقی أملم ، چال !
تأثیر طربله ایده‌رك قول قوله پرواز
تا عرش الهی‌یه قدر یوکسه‌لم ، چال !
چال سودیجکم ، چال ملکم ، چال کوزلم... چال !

EY YÂR-I NAGAM-KÂR!

Çal, ben de olup şevk ile âhengine peyrev,
Dillerdeki sevdâları cûşân edelim, çal!
Çaldıkça doğar gönlüme eş'âr-ı nev-â-nev;
Her nağmene bir şi'rimi kurbân edelim, çal!
Çal, âlem-i ervâhı da raksân edelim, çal!

İ'lân ediyor aşkını her nağme sesinde,
Giryân oluyor savt-ı hazîninde muhabbet;
Ervâh kanatlanmış uçar pîş ü pesînde;
Bahşetmede âhengine bir neş'eli rikkat
Gûyâ o kanatlardan uçan nefha-i cennet.

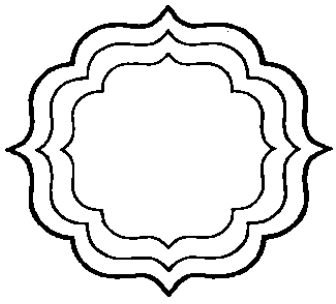
Ey gıbta-i nâhîd, ki zîr ü bem-i sâzın
Eflâki de, ecrâmı da inletse revâdır;
Ey reşk-i melâik, nagam-ı rûh-nevâzın
Cennetlere, hûrîlere cân-bahş-ı safâdır...
Bak ağlıyorum, giryeme bin hande fedâdır!

Zapt eyleyebilsin mi gözüm eşk-i revânı?
Titrer, bu nevâ gûşuma geldikçe, sebâtım;
Ey yâr-ı nağme-kâr, sakın kesme nevânı:
Vur, kopsa da mızrâbın ile târ-ı hayâtım;
Çal, şimdi, şu ân, olsa da, ân-ı sekerâtım!

Bir yâreli kuş çırpınıyor sanki telinde,
Çıkmakta bu âvâz o garîbin ciğerinden;
Ûdun mu hüner, yoksa o cânânın elinde
Bir feyz mi var kim daha mu'ciz hünerinden?..
Billâh, o eldir koparan rûhu yerinden!

Çal! Ben de olup "âh!"larımla sana dem-sâz,
Çâk eylemedir sîne-i aşkı emelim, çal!
Te'sîr-i tarabla ederek kol kola pervâz,
Tâ arş-ı İlâhîye kadar yükselelim, çal!
Çal sevdiğim, çal meleğim, çal güzelim... Çal

Yâr-ı nagam-kâr: Nameler söyleyen sevgili
Peyrev: Peşinden gitme
Cûşân: Coşkun
Eş'âr-ı nev-â-nev: Yeni yeni şiirler
Âlem-i ervâh: Ruhlar âlemi
Raksân: Rakseden
Giryân: Ağlayan
Savt-ı hazîn: Hazin ses
Ervâh: Ruhlar
Pîş ü pes: Ön ve arka
Rikkat: Şefkat
Nefha-i cennet: Cennet kokusu
Gıbta-i nâhîd: Venüs'ün gıptası
Zîr ü bem-i sâz: Sazın kalın ve ince sesleri
Eflâk: Felekler
Ecrâm: Cisimler
Reşk-i melâik: Meleklerin gözyaşı
Nagam-ı rûh-nevâz: Ruhu okşayan nağmeler
Cân-bahş-ı safâ: Sefaya can veren
Girye: Ağlayan
Eşk-i revân: Akan göz yaşı
Nevâ: Nağme
Sebât: Kararlılık
Yâr-ı nağme-kâr: Şarkı söyleyen sevgili
Târ-ı hayât: Hayat teli
Ân-ı sekerât: Ölüm anı
Mu'ciz: Mucize
Dem-sâz: Sırdaş
Sîne-i aşk: Aşkın sinesi
Te'sîr-i tarab: Sevincin tesiri
Pervâz: Uçma

ALFABETİK FİHRİST

AKŞAM, 137
ANLAŞILMASIN, 483
ASKER GEÇERKEN, 271
ÂŞİYÂN-I DİL, 101
ÂŞİYÂN-I PEDER, 417
ÂŞİYÂNE-İ LÂL, 469
AŞK U FİRÂK, 161
ÂVENG-İ ŞÜHÛR, 389
AYRILMAM, 475
BAHÂR-I MAĞMÛM, 115
BAHÂR-I TERÂNE-DÂR, 485
BAHARDA, 169
BALIKÇILAR, 159
BALIKÇILAR, 47
BELKİ, HAYIR!, 99
BERF-İ ZERRÎN, 113
BERÎD-İ ÜMÎD, 241
BEYAZ YELKEN, 119
BİR ÂN-I HUZÛR, 233
BİR AYYAŞIN KARŞISINDA, 111
BİR GÜFTE, 359
BİR HİCRÂN-I MUVAKKATTEN SONRA, 183
BİR LÂHZA-İ TE'AHHUR, 349
BİR LEVHA İÇİN, 459
BİR MERSİYE, 237
BİR SABÂH İDİ, 473
BİR TABLO, 471
BİR YAZ LEVHASI, 461
BİRAZ ÜMÎD, 299
BİRLİKTE, 175
BİSİKLET, 203
BU DA BİR EMEL, 223
BUDA, 281
BÜTÜN BİR SERGÜZEŞT, 217
BÜYÜK İKRÂMİYE, 291
CENÂB, 371
CEVAB, 327
ÇİÇEKLER İÇİNDE, 439
ÇİRKİN, 219
DÂR'Ü-L MU'ALLİMÎN MARŞI, 361
DERD-İ NİHÂN, 107
DİNLE, RÛHUM, 195
DOKUNDUN HİSSİME, 435
DÜN GECE, 319
EN FERAHLI GÜNÜM, 117
ENÎN-İ GAM, 125
ESKİ ŞEYLER, 407
EŞ'AR-I MUHABBETTEN, 441
EY HÂB!, 225
EY KIZ!, 457
EY YÂR-I NAGAM-KÂR!, 487
FENER, 151
FIRSAT YOLUNDA, 209

FİRÂK U TELÂKİ, 193
FUZÛLÎ, 367
GAYYÂ-YI VÜCÛD, 135
GEÇMİŞTE, 419
GİRYE-İ HÜSRÂN, 481
HÂB-I GİRÎZÂN, 121
HALÛK İÇİN, 245
HALÛK'A, 251
HALÛK'UN BAYRAMI, 249
HALÛK'UN SESİ, 247
HÂMİD, 385
HANDE-İ BÛM, 301
HASAN'IN GAZÂSI, 71
HASTA ÇOCUK, 61
HAYÂL-İ HODBİN, 123
HAYÂL-İ ZÂİR, 465
HAYÂT, 313
HEMŞİREM İÇİN, 331
HEYKEL-İ GİRYÂN, 149
HEYKEL-İ SA'Y, 307
HÜCRE-İ ŞÂİR, 449
İKİNCİ TESÂDÜF, 213
İKTİRÂB, 423
İLELEBED, 167
İNANMAK İHTİYÂCI, 259
İZLER, 317
KAHKAHA-İ YE'S, 279
KAMÎS-İ YÛSUF, 83
KÂRİ'LERİME, 23
KARLAR, 145
KENAN, 69
KENDİ KENDİME, 103
KILIÇ, 273
KİTÂBE, 363
KOCAMAN SÂATE, 315
KÖYÜN MEZARLIĞINDA, 275
KRİZANTEM, 179
KUTBA DOĞRU, 283
KÜÇÜK AİLE, 69
LA DANSE SERPANTİN, 199
LEYL-İ VEDÂ, 181
MÂİ DENİZ, 243
MÂZÎ... ÂTÎ, 325
MEHD-İ ÂMÂLİM, 129
MİHR-İ ZEMHERÎR, 147
MİLLET ŞARKISI, 353
MÜSSE İÇİN, 451
NÂDİM-İ HAYÂT, 227
NAKŞ-I NÂZENÎN, 467
NE İSTERİM?, 231
NEDÎM, 373
NEF'Î, 381
NESRİN, 51
NEŞ'ESİZ, 479
NİJAD'A, 455
NİNNİ, 153
ÖKSÜZLÜĞÜM, 127
ÖMR-İ MUHAYYEL, 177
PARA VE HAYAT, 297
PERDE-İ TESELLÎ, 221
PERÎ-İ HAZÂN, 141
PERÎ-İ Şİ'RİME, 197
RAKÎBE, 287
RAMAZAN, 263

RAMAZAN SADAKASI, 89
RESİM YAPARKEN, 95
RESMİNİ YAPARKEN, 187
RÛH-I EŞ'ÂRIM, 105
RÜCÛ, 345
SABAH EZANINDA, 261
SABAH OLURSA, 323
SABÂH-I IYD, 265
SAHÂYİF-İ HAYÂTIMDAN, 91
SARHOŞ, 157
SEN OLMASAN, 173
SENİN YERİNDE, 477
SENİNLE, 171
SEVDÂ-YI Şİ'R, 447
SEZÂ, 57
SİS, 339
SON NAĞME, 309
SON TESÂDÜF, 215
SUBH-I BAHÂRÂN, 427
SÜHÂ VE PERVÎN "Hayâl-Hakîkat", 25
SÜKÛN İÇİNDE, 189
SÜS, 205
ŞÂİRİN ÇUBUĞU, 289
ŞEHİTLİK'TE, 267
ŞEKVÂ-YI FİRÂK, 185
Şİ'R-İ PERÎŞÂN, 421
ŞÜKÛFE-İ YÂR, 445
TECDÎD-İ İZDİVÂC, 65
TEFEKKÜR, 97
TEFELSÜF, 93
TERENNÜM, 443
TESÂDÜF, 211
TEŞRÎK-İ MELÂL, 277
TİMSÂL-İ CEHÂLET, 305
TOPRAK, 229
TULÛ'A KARŞI, 433
UFK U HİLÂL, 139
UKDE-İ HAYÂT, 131
ÜSTAD EKREM, 379
VAGONDA, 109
VÂLİDE, 85
VATAN ŞARKISI, 357
VERİN ZAVALLILARA!, 87
YAĞMUR, 143
YARIN, 255
YAŞADIKÇA, 133
YAŞAMAK AŞKI, 257
YEŞİL YURT, 235
YİNE HALÛK, 253
ZAVALLI "EVET", 285
ZAVALLI HASTA, 155
ZEKÂ, 43
ZERRİŞTE, 163

İçerisinde yer aldığı Servet-i Fünun döneminin de ayırıcı bir özelliği olarak dilinin süslü ve anlaşılmayı güçleştirecek terkiplerle dolu olması Tevfik Fikret'in günümüzde bütünlüklü bir biçimde okunup lukkuyla bilinmesine engel olmaktadır. Elinizdeki çalışma, bu engelin ortadan kaldırılmasına yönelik bir katkı sağlamak üzere hazırlanmıştır.

Eserin hazırlanmasında "bütünlük" ve "ahenk" kavramları yol gösterici olmuştur. Her şiirin mümkün olduğunca tek bir sayfada okuyucu tarafından görülebilmesi arzu edilmiştir. Bununla beraber şiirin Latin harflerindeki karşılığı ve anlamının bilinemeyeceği düşünülerek verilen sözlüklerin de aynı sayfada olması yine aynı görüşten hareketle bir bütün arz etmekte ve ahenk oluşturmaktadır.

Çalışmamız bu yönüyle daha önce yapılan çalışmalar arasında ilktir. Okuyucu böyle bir çalışma ile Fikret'in şiirindeki biçimsel özellikleri de yine toplu bir şekilde görebilme imkânını elde etmiş olmaktadır.

9 786053 423089

/ akcagyayinlari

Online Alışveriş İçin
www.akcag.com.tr

AKÇAĞ